coll. Rom. Societ. Jesu
216 3
34.4.D.5

BENEDICTI VICTORII FAVENTINI,

VIRI IN ARTE MEDICA Excellentiſsimi, opera in hoc uolumine contenta.

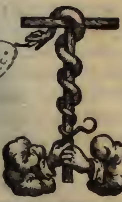
Exhortatio ad medicum rectè, ſanctéq; medicari cupientem.

Medicatio Empirica ſingulorum morborum.

Doctrinalis Empirica de febribus.

Index quoque Curationis ſingulorum morborum.

Cum Gratia & Priuilegio Summi Pont. Et Illuſtriſs. Senatus Veneti, per annos decem.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

VENETIIS

EX OFFICINA ERASMIANA, VINCENTII VALGRISII.

M. D. L.

AMPLISSIMO

CARDINALI, ET ILLV-
ſtriſsimo Bononiæ Legato
Io. Mariæ de Monte, Bene-
dictus Victorius Fauen-
tinus Medicus fe-
licitatem.

HERCVLES ferarum domitor Ampliſsime Præſul immortalitatis nomen apud poſteros probè conſecutus eſt, & in præcipuum Deorum numerum à priſca gente meritò relatus fuit: propterea quòd homines plurimis geſtorum ſuorum laboribus iuuerit, & maximam orbi terrarum utilitatem præclara facinorum uirtute præſtiterit. Haud igitur iniuſtum ſanè fuit, ſi tantus Heros æternam ſibi famam comparauerit: quippe cùm uitam pro cõſeruando hominum cætu, calamitoſas ærumnas tam ſtrenuè ſuſtinens, expoſuerit. Honeſtiſsimum generoſi laboris præmium eſt, ueræ gloriæ decus. Hoc equidem animo euoluens, & mecum accuratè perpendens, nolui nec laboris, nec ſudoris conatibus unquam parcere. donec rapidus meæ uitæ decur-

ſus in cõmunem opem dilabens procum-
beret. Mortalis humanæ uitæ cõditio, om-
nibus morborum telis propoſita, & peri-
culorum caſibus ſemper inuoluta, facile è
medio tollitur: & hinc aliò migrat, niſi
commoda præſentis ſubſidii uis iam tùm
peritè præparetur, librum itaq; innumeris
medicaminibus refertum, & proba expe-
rientiæ regula perpenſum, ſummis uigiliis
diligẽtique lucubratione conſtruxi: ut quæ
olim à me ueriſſime comperta ſunt, in
unum uolumen congeſta iure prodirent.
Non profectò (ut ingenuè fatear) mens eò
ſe contulit, nec animi acies id nimirum
diiudicauit, ut à me inuenta, & iampridem
cognita, pro gloriola captanda in lucem
progrederentur: uerum enim uero ut Rei-
publicæ Chriſtianæ potiſſimum prodeſ-
ſem, & uita à non minimis noxis illæſa,
quo ad fieri poteſt, conſeruaretur. Nec her-
clè multi iuuenes defuerunt, qui me ſup-
plices uehementer rogauerunt, crebriſq;
efflagitationibus urgentes à me petierunt,
ut iſtæc noſtra in publicum ederentur, ut
etiam quùm in manus ſtudioſorum de-
fluxerint, ab omnibus copioſe celebrarẽ-
tur. Eorum tandem me uicit pietatis
ardor. Sed ut liber noſter tutius per ora
uirorum

uirorum euolando uerſetur, prudentem cæterorum uirorum conſuetudinem penitus obſeruare decreui, ut quæ peperit ingenium, in patroni alicuius ulnis piè excipiantur. Ad te igitur Reuerendiſsime Pater recens noſtræ fœturæ munus candide mittitur, & id ipſum ea quidem uoluntate libenter complectaris, qua tibi charitate diligenter offertur. Ex induſtria rudem penè ſtylum ſcribentis obtinui, quùm rudes medendi Magiſtros melius rei operam, quàm ſtyli curam coniicere, animaduerterim. Non enim phaleratis uerborum lenociniis ingruentes morbi profligantur, at exquiſitis remediorum præſidiis procul indè excluduntur. Methodicum nequaquàm ſodalitium me execrandis impiorum dictorum aculeis iniquè laceſſat, nec calumnioſis conuitiorum latratibus me acerbè inceſſat: quippe quòd ſuperciolioſa ipſius dogmata conſultus omiſerim, & quòd me magis empiricæ iam nunc familiæ; quæ cauſas aſpernans, explorata ſolùm remedia excogitat, ultrò addixerim. Proinde conſcius ſanæ mentis error pœnam non expoſtulat, & actor ſcitè ſaltans, è ſcena non exploditur. Cæterùm nec tuas laudes magnis

rerum præconiis enumerare hîc opus eſt, quum tu uir maximus, niſi à maximo di cẽdi genere concipi poſſis. Quare noſtram Empiricam lubenti animo ſuſcipias quæſo, & interim mancipii tui memor, ſoſpes ac incolumis uiuas feliciſſimè.

Vale. Literatorum decus & ornamentum.

BENEDICTI VICTORII FAVENTINI EXHORTATIO AD MEDICVM RECTE, SANCTEQVE medicari cupientem.

DIXIT inſipiens in corde ſuo, non eſt Deus, Dauidis. LII. Noli tamen tu, qui medicus es, illo inſipientiæ nomine teneri, eſt enim medicus opus Dei, creauit enim illum altiſsimus, eccleſiaſtici xxxviii. Deus quoq; omnia fecit uerbo ſuo, & ſapientia ſua. Sapientiæ IX. Igitur Deus ſua ſapientia creauit te, & tu ſapientiam aſſiſtricem ſemper habebis, qua omnes homines ſanitati erunt reſtituti, qui operibus tuis ſubmittentur. Vbi autem Dei ſapientia à te abfuerit, in nihilũ computaberis. Sapientiæ IX. ob quam rem ſapiens eris, ſi in corde tuo dicas, eſt Deus, & omnia opera tua optima erunt, quoniam diuina, uniuerſa autem dei opera ualde bona. eccleſiaſtici xxxix. Si igitur deum eſſe credideris ueritatem facies, & in lucem uenies, operaque tua manifeſtabuntur optima, quoniam in deo facta erunt. Ioannis III. Et iterum, crede fili Deum eſſe, quoniam opera tua, quæ in humanum corpus operaberis perficientur. Nam Dei cura erit de te, ut dixit Apoſtolus Petrus prima epiſtola, capite V. Vbi ait, quoniam Deo cura eſt de nobis. omnem igitur ſollicitudinẽ tuam proij-

ce in Deum, & ſub potenti manu eius humiliaberis, & exaltabit te in tempore uiſitationis ægrorum, & adhuc crede fili Deum eſſe, quoniam medicina à deo eſt, eccleſiaſtici xxxviii dicentis. Altiſſimus creauit medicinam de terra, creauitq́; eius ſcientiam, dixit enim: et dedit altisſimus hominibus ſcientiam, quam uoluit honorari in mirabilibus ſuis, & in hominibus curans medicus mitigabit dolorem, & unguētarius faciet pigmenta ſuauitatis, & unctiones conficiet ſanitatis, & non conſūmabūtur opera eius. Hæc ille, eandem mentem habuit Plato in libro de furore poetico, ubi ait. Nonne cuiq; arti facultas à Deo tribuitur? & in conuiuio dixit: artes à Dijs propter amorem humano generi traditas, ut ab Apolline medendi artem. Et huic alludens Hippocrates dixit ſecundo de priſca medicina: hancque artem medicinæ dignam eſſe cenſuerunt, quam Deo (quemadmodum putant) acceptam ferunt. Et dixit in libro de natura fœminea: in morbiſque hæc dico ſentioue maximam quidem cauſam, & potisſimum quid in hominibus eſſe diuinū numē. Ait etiam Hippocrates in libro de ſacro morbo: mihi quidem uidētur, qui magica arte utuntur nec Deos putare, nec ſi ſunt quicquàm poſſe, nec prohibere poſſe. Quare mihi graues in Deos eſſe uidentur. Vt igitur præceptis Hippocratis obtemperare ualeas, ut decet, ne dum Deum eſſe te credere uelim, ſed & ipſum firmo animo colere. Dixit hoc Hippocrates in libro

de Probitate

de Probitate , ubi ait : medicina plurimum Dĳs concedit , Deosq; colere reperitur . Medici nanq; plurimum Dĳs concedunt.Hoc etiã dixit Hippocrates in tertio de ratione uictus, ubi loquitur de ſomnĳs, de ſignis autem cæleſtibus,ſyderibuſque cum quis gnarus peritusq; fuerit , & doctus,ſic prouideto , nutricatoq;, Dĳſque ſupplicato,& poſt ait.Terræ uerò mercurio,Heroibusq; ſupplicato.quam etiam ſententiam attulit Hippocrates in libro de languentium ſomnĳs. Nempè idem uidebis ab Hippocrate in libro de aere,aquis,& locis,ubi ait.cum pauperes deos contemnant.Ditiores uerò contra.Plurimum enim Deos colunt, plurimaque ſacrificia faciunt,cum diuitĳs abundent. Pauperes uerò minus . Hortor igitur te fili , quia homo es , & rebus uniuerſis melior , & quippiam è cæteris diuinitus ſortitus es , & ſimilis Deo.ut ait Galenus in libro.An animal ſit,quòd in utero eſt.uirtutem, & bonitatem aſſequi debere.Et quia Medicus es.& Philoſophus , ideo ſapiens es,& ſimilis Deo, ut dixit Hippocrates in libro de Probitate , ubi ait , Medicus enim uir ſapiens eſt , & Philoſophus deo ſimilis , & quoniam Dei ſapientia eſt uirtus , & Bonitas, aſſequere igitur uirtutem,& bonitatem , & ſapiens efficieris,& ſimilis Deo. iuxta illud Galeni in libro de cognoſcendis , & curandis animi morbis, dicentis: ſanè Deo ſimilem eſſe ſapientem , & ob hoc quòd ſapiens eris , ſine peccato procedes , ut ibidem ait Galenus.Quapropter

in om-

in omnibus tuis operibus felicitaberis, et deus adiutor erit tibi, nõ autem eris tu deo adiutor. quoniam deo nihil eſt ab homine adiutorij. Iob. xxvi. Dices autem tu quõ Deum eſſe credam, quem non uidi unquàm? Huic dixit Galenus in ix. de decretis Hippocratis, & Platonis, ubi ait. Quòd ſi propterea quòd ipſum deum non uidemus, non eſſe etiam dicamus. Similitudinem iudicij in artibus minimè ſeruabimus, quem admodum enim ridiculum eſt, ſi quis eò quod uideat aliquem quippiam fabricantem, iccirco artificem exiſtimet, etiam ſi male fabricatas partes aliquas fuiſſe depræhenderit. ſic cum optimè conſtitutam Nauim, uel Domum, uel lecticam conſpexeris, licet ignores quis ea condiderit, ſi abſq; arte, ſed fortuna extitiſſe ea omnia exiſtimes, meritò eris deridendus. quo fit, ut abſurdum ſit exiſtimare cauſam fabricæ noſtri corporis, & eorum, quæ apud nos ſunt, & continuè apparent, temerariam, & fortuitam, & non artificialem. Habes igitur ſigna fili apud nos, quibus Deum eſſe confiteberis, quorum maximè eſt omnium animantium, ac noſtri corporis fabrica. ut probat Galenus in libro de fætus formatione. crede igitur deum eſſe, & ipſum cole. & illius nomine operaberis, & benè tibi ſuccedet. iuxta illud marci xvi. in nomine meo ſi ſuper ægros manus imponent benè habebunt. Et ſi non uides eum, Beati enim qui non uiderunt, & crediderunt. Ioãnis xx. Nemo enim deum uidit unquam, Ioannis primo. neque

nouit,

nouit, neque uidere poteſt niſi chriſtus. Ioannis v i & ad Thimotheum v i. Hortor igitur te fili, Deo ac eius uoluntati obedire, ipſe enim & te pro ſui uoluntate utetur, ut dixit Iſaias x l v. ueh qui contradicit factori ſuo, & poſt ait. Ego ſuſcitaui hominem ad iuſtitiam, & omnes uias eius dirigam. igitur fili in his quæ in arte medendi operaberis, nihil mali inducas, credens id in occulto factum eſſe. Dixit enim ecclesiaſticus x v i. non dicas à Deo abſcondar, quoniam nihil occultum eſt Deo. Et x x i i i. Dixit, & homo non intellexit, quoniam omnia uidet oculus Dei. ſanè inquam Deum cole, quoniam ab eterno bonus eſt, & non à ſeipſo bonus reditus eſt. Quapropter, & nos omnes eum naturali amore proſequimur, ut ait Galenus in libro, quòd animi mores corporis temperaturas ſequuntur. Et poſt dixit authore Platone in Thimeo. Nam nec denique eſt factus aliquando, cum perenniter ingenitus ſit, ac ſempiternus. Igitur quoniam Deo nihil occultum eſt. eccleſiaſtici x v i. Ideo deum ubique opinaberis, & cuncta uidere. Dixit enim Hieremias x x i i i. Putas ne, Deus è uicino ego ſum dicit Dominus, & non Deus de longè. Si occultabitur uir in abſconditis. & ego non uidebo eum dicit Dominus. Nunquid non cælum et terram ego impleo? Dicit Dominus. igitur hortor te fili ut in omni tui medicatione à Deo auxilium petas, et benè tibi erit. iuxta illud Pauli ad epheſios x x x i i i. ubi ait: non eſt Deus alius, ut Deus rectiſsi

ctiſſimi aſſenſor cæli, auxiliator tuus.&c. Præterea hortor te fili, ut iusiurandum Hippocratis obſeruare coneris, præſertim per ea, quæ ad ægros ſanandos attinent. Aegrotantibus igitur uictus rationem cōſtitue pro facultate eorum, & iudicio tuo commodam, omneque detrimentum, & iniuriam ab eis prohibebis. Porrò neque ullius preces apud te adeò ualidæ fuerint, ut cuipiam uenenum ſis propinaturus, neque etiā huius rei ſemper uerendæ conſilium dabis: ſimiliter autem neque mulieri Talum uuluæ ſubdititium ad corrumpendum conceptum, uel fœtum conſilium dabis. Dico quoq; tibi fili. Quòd in quancunque domum ingreſſus fueris, ob utilitatem ægrotantium intrabis, & ab omni iniuria uoluntaria inferenda remotus eris, ab operibuſque uenereis abſtinebis, ſiue muliebria, ſiue uirilia fuerint. Menti quoque habeas nobiles, paupereſque, liberos etiam atque ſeruos, æqua lance medicari. Quæcunque etiam inter curandum uideris, aut audieris, cognoueriſque in communi hominum uita, ea tanquam archana apud te continebis. Quod ſi ita feceris, porrò, & integre, & ſanctè uitam, & artem tuam conſeruabis.

TYPOGRAPHVS LECTORI.

DIVINAM profectò, et omni laude dignam Platonis ſententiam exiſtimaui, cuius etiam meminit Cicero in libro Officiorum, quà neminem ſibi ſoli natū eſſe, ſed id temporis, quo nobis uita hac frui datum eſt, totum partim in adiuuanda patria, partim in demerendo humano genere conſumendum eſſe cenſet, Quamobrem ego omni ingenio, omniq; induſtria ſemper ſtudui, ut hominibus prodeſſe poſſem. hinc fit ut ſi non aliter, ſaltim hac mea impreſſoria arte ſtudioſis adiumentum aliquod afferre indies coner, huiuſce uero meæ propenſæ erga ſtudioſos uoluntatis teſtes poſſunt eſſe omnes, qui rei literariæ operam ſedulo dare curant, quippe qui multa doctorum uirorum uolumina in noſtra officina diligentiſſime, & caſtigatiſſime impreſſa, præ manibus habeāt, Quin quotidie noua etiam publicare ſtudemus. En igitur amice lector in præſentiarum tibi damus nouum hoc Medicinalis Empiricæ opus Excellentiſſimi domini Benedicti Victorij Fauentini, Ex cuius lucubratione facillime comprehendere poteris eximiam Medicæ facultati utilitatem acceſſiſſe, & humanæ ſaluti optime conſultum fuiſſe, quam ſi alacri animo ſuſceperis. Curabo ut maiora indies, atque excellentiora celeberrimi huius uiri opera, quæ uir ille undequaque doctiſſimus in manibus habet, cum incredibili omnium ſtudioſorum utilitate in lucem exeant. Vale.

TABVLA MORBORVM, ET INFIRMITATVM CONTENTARVM IN EMPIrica Excellentiſſimi Domini Benedicti Victorij Fauentini.

A.

Accidentia animæ. car. 290
Accidentibus febris continuæ acutæ quibus remedijs ſuccurratur. car. 305
Apoplexiæ curatio. car. 15
Apoſtematis ſtomachi curatio. car. 102
Aſmatis curatio. car. 61
Apoſtematis hepatis curatio. car. 119
Apoſtematis matricis curatio. car. 184
Ardoris Vrinæ curatio. car. 196

C.

Calculi renum curatio. car. 204
Cauſæ febris continuæ acutæ in generali. car. 272
Cauſonidis curatio. car. 330
Colicæ et iliacæ paſſionis curatio. car. 135
Confortantia membra principalia, & his ſeruientia. car. 300
Cordis paſſionum curatio. car. 87
Coxorum, & puſtularum apparentium in facie curatio. car. 265
Curatio antiqui doloris. car. 3
Curatio febris putridæ continuæ acutæ per uictus rationem. car. 279

D.

Dentium doloris curatio. car. 45
Diareæ cholericæ curatio. 147

Diabeticæ

Diabeticæ paßionis curatio. car. 2 1 1
Doloris capitis curatio. car. 3
Doloris, & tinnitus, & ſurditatis aurium curatio. car. 39
Doloris emorrhoidarum curatio. car. 2 1 8

E.

Edematis curatio. car. 2 5 4
Emorrhoidarum curatio. car. 2 1 8
Epilepſiæ curatio. car. 5
Epilepſiæ per conſenſum curatio. car. 1 1
Exercitium febrientis quale. car. 2 9 0
Exitus matricis curatio. car. 1 8 3

F.

Febris peſtilentialis curatio. car. 3 8 1
Febris quartanæ curatio. car. 3 5 0
Febris lipiriæ curatio. car. 3 4 9
Febris Epialæ curatio. car. 3 4 8
Febris quidditas & modi in generali. car. 2 6 9
Febris putridæ continuæ & acutæ quidditas in generali. car. 2 7 1
Febris putridæ continuæ acutæ curatio per uictus rationem. car. 2 7 9
Febris putridæ continuæ acutæ curatio per materiæ concoctionem. car. 2 9 1
Febris putrida eſt ægritudo ex repletione. car. 2 9 0
Febris putridæ continuæ acutæ curatio per euacuationem materiæ. car. 2 9 6
Febris cholericæ puræ à puritate choleræ curatio. car. 3 1 8
Febris cholericæ interpollatæ curatio. car. 3 2 0
Febris quotidianæ curatio. car. 3 3 8

Febrium

Febrium compoſitarum, quæ Emitritei dicuntur, curatio. car. 357
Febris ethicæ curatio. car. 366
Flegmonis curatio. car. 240
Fluxus ſanguinis narium curatio. car. 43
Fluxus uentris cholericí curatio. car. 147
Fluxus dyſenterici curatio. car. 151
Fluxus epatici curatio. car. 159
Fluxus ſuperflui ſuperfluitatum albarum à matrice curatio. car. 189

G.

Gomoreæ curatio. car. 198

H.

Hepatis doloris curatio. car. 116
Hepatis apoſtematis curatio. car. 119
Heriſipellæ curatio. car. 249
Hydropis curatio. car. 123
Hydropis aſcitis curatio. car. 127

I.

Icteritiæ citrinæ curatio. car. 133
Iliacæ & colicæ paßionis curatio. car. 135
Inanitionis utilitas. car. 290

M.

Matricis præfocationis curatio. car. 178
Matricis doloris, ac tumoris, & uentoſitatis curatio. car. 164
Melancholiæ curatio. car. 32
Menſtruorum retentionis curatio. car. 170
Menſtruorum ſuperflui fluxus curatio. car. 174
Mictus ſanguinis curatio. car. 201
Morpheæ curatio. car. 264

N.

Naſi & oris fœtoris curatio. car. 47

O.

Ophtalmiæ, ac doloris oculorum curatio car. 41
Oppilationis, & tumoris ſplenis curatio car. 161
Oris, & Naſi fœtoris curatio. car. 47

P.

Paßionum cordis curatio. car. 87
Paßionis colicæ & iliacæ curatio. car. 135
Partus facilitatio, & doloris eius mitigatio. car. 208
Paralyſis curatio. car. 18
Phreneſis curatio. car. 25
Pleuritidis curatio. car. 67
Præfocationis matricis curatio. car. 178
Puſtularum & coxorum apparentium in facie curatio. car. 265

S.

Scabiei curatio. car. 259
Sciatici doloris curatio. car. 234
Sinochæ & ſinochi curatio. car. 333
Signa continuarum & acutarum febrium in generali. car. 275
Somnus febrienti nocuus. car. 288
Surditatis, & tinnitus, ac doloris aurium curatio. car. 39
Squinantiæ curatio car. 49
Sputi ſanguinis à pulmone curatio. car. 52
Stomachi doloris curatio. car. 93
Stomachi apoſtematis curatio. car. 102
Singultus curatio. car. 115
Splenis oppilationis ac tumoris curatio. car. 161

Superfluí fluxus ſuperfluitatum albarum à matrice curatio. car. 189
Superflui mictus inuoluntarij, uel diabeticæ paßionis curatio. car. 211

T.

Teſticulorum tumoris & doloris curatio car. 228
Tinnitus, & ſurditatis, ac doloris aurium curatio. car. 39
Tußis curatio. car. 79

V.

Variolarum & morbilorum curatio. car. 407
Ventoſitatis ac tumoris matricis curatio. car. 164
Vigilia, & quæ circa eam attendenda. car. 239
Vlcerum pulmonis, & ſputi ſanici curatio. car. 57
Vlcerum matricis curatio. car. 187
Vomitus curatio. car. 109
Vrinæ ardoris curatio. car. 196

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

225

BENEDICTI, VICTORII FAVENTINI MEDICATIO EMPIRICA.

DE DOLORE CAPITIS, *Caput primum.*

AD DOLOREM CAPITIS *antiquum, remedium tale eſt, præcedente lenitione uentris, ſi dolor magis retro adfuerit, uenam frontis ſecabis. Quòd ſi magis ante ægrum infeſtabit, ſanguiſugas poſt aures apponito, dum tamen priùs ſecetur cephalica cubiti dextri, uel ſiniſtri, ſecundum quòd dolor infeſtat.*

Aliud.

Recip. *Corticem cepæ, ſub feruentibus Cineribus decoque. Demum fruſtum eius auri imponito, ex eadem parte qua dolor exiſtit, ſuper quod inungito ſic. olei laurini, olei roſati completi calidi ana drach. s.* Demum *cum bombice claudito, idemque obſeruabis, ſi intenſus auris fuerit dolor. Aliud in unaquaque materia ualens, & eſt expertiſſimum unguentum, cum quo uolo, ut inungantur pulſus temporum & frons tota.*

Recip. *Succi camomillæ recentis unc. iiij. ſucci roſarum recentium unc. ij. ſucci rutæ recentis, ſucci betonicæ, ana unc. i. s. ſucci radicum altheæ unc. ij. olei roſati omphacini lib. i. s. Alabaſtri optimi & puriſſimi unc. iij. pulverizetur ſubtiliter alabaſtrum, & per noctem & diem infundatur in oleo omphacino: deinde cum cera alba optima quantùm ſufficit, ex omnibus conducatur un*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

guentum, quod utique unguentum ualet omni dolori capitis a quacunque materia pendente, ſiue per eſſentiam, ſiue per conſenſum. ſiue cum febre, ſiue ſine fuerit, ſiue per ſe dolor ſit, ſiue per accidens ipſius febris: & in omni tempore paroxiſmi nos poſſumus uti. Excepto *principio.*

Aliud.

Vbi dolor capitis tantum ægrum infeſtaret, ut abſque dubio timeremus de corruptione operationis alicuius uirtutis membri.

Recip. *De prædicto unguento unc. s. oppij gran. iij. inungantur cum prædicto unguento pulſus temporũ, & ſi alicui alteri parti capitis adfuerit dolor, eidem unguentum applicabis.*

Aliud.

Vbi dolor diuturnus in aliqua parte capitis infeſtaret ægrum.

Recip. *Mucillaginis fœnugræci, mucillaginis ſeminũ lini, mucillaginis ſeminũ meliloti ana unc. i. unguẽti prædicti alabaſtrini unc. i. olei liliorum alborum unc. s. miſce, et in mortario benè ducantur, quouſque fiat unguentum, cum quo ungatur pars capitis dolens: demum ſuper ipſa extendatur paululum de lana ſuccida, fortificabis etiam ſi expedit cum quatuor granis oppij. & hoc eſt bene expertum.*

Aliud.

Et ualet in omni dolore capitis in quacũque materia, & in quocunque tempore.

Recip. *Roſarum rubearum, florum camomillæ, meliloti, calamẽti, abrotani ana* M. *ij. bulliant in lib. xl. aquæ, & uini albi potentis uſque ad conſumptionem medietatis. deinde abluantur quotidiè cum huiuſmodi decoctione calida.*

lida, crura à genu infra,& Brachia,à cubitu infra, mane & ueſperi,ſtomacho non impleto.

Vbi uerò dolor capitis ortum habuerit à morbo gallico,purgato capite ſequentibus pilulis.

Recip. Pilularum aurearum ſcrup. ij. pilularum de fumo terræ drach.s.miſce, cum ſyrupo uiolato fiant pilulæ numero quinque. capiat inde per xx. dies continuos apud diluculum ſequentem potionem ſuper dormiendo.

Recip. Decocti ligni guaiaci ſecundum artem facti lib.vi.folliculorũ ſenæ,betonicæ.ſticados arabici,polypodij quercini ana m.s.turbith boni,agarici electi ana drac. ij.s.miſce,et bulliãt omnia uſque ad conſumptionẽ tertiæ partis.deinde colentur,& de colatura

Recip.unc.vi.oxymellis ſimplicis unc.ij.miſce pro una uice.continuet hunc decocti modum,& benè erit. ubi uerò dolor capitis per conſenſum ab utero , fiat ſanguinis miſsio ex ſaphena in talo.

Demum fiant lotiones prædictæ,addendo matricariam,& ſequetur modum curæ diſpoſitionum matricis poſt dicendum.

DE EPILEPSIA. Cap.II.

CVM EPILEPSIA *apud antiquos Medicos reperiatur duplex. Vna quidem per proprietatem. Alia uerò per conſenſum.*

Primo curabimus epilepſiam proprietatis, ſecundo communitatis.

Et quia maior expedit cura in præſeruatione à caſu in paroxiſmum epilepticum , quam curare in actu paroxiſmi.

Ideo primo dicemus curã præſeruatiuam ad epilepſiã. Secundo uerò, quid agendum ſit hora paroxiſmi.

Primo igitur laudo. quod ſi epilepſia fuerit in corpore carnoſo complexionis ſanguineæ, cum rubedine faciei; & apparentia uenarum in oculis, & caliditate membrorum uicinatorum cerebro. quòd fiat phlebotomia.

Prima quidem diuerſiua, et euacuatiua ad longinquas partes, & hæc fiat per ſectionem ſaphenæ dextri pedis, & inter medio uno die phlebotomia fiet ex communi dextri cubiti. Demum *uerò tranſactis tribus diebus, ſecetur uena cephalica in curuatura eiuſdem cubiti, quibus phlebotomijs expeditis, dum ad eas præceſſerit uentris lenitio, conſulo.* Quòd *digeratur materia peccans, quæ & ſi ſanguis peccet ſecundum plurimum, tamen eſt per admixtionem ipſius pituitæ cum eo. quapropter cum phlebotomia ſit euacuatio epilepſiæ ſanguineæ. ſecabis uenam non expectata digeſtione. ſi tamen expediet, digeſtio erit in epilepſia pẽdente à pituita per eſſentiam in cerebro.*

Digeſtiuum igitur erit ſequens.

Recip. Oxymellis *ſimplicis unc. i. mellis roſati colati unc. s. aquarum betonicæ, ſaluiæ, bugloſſæ ana unc. i. miſce, continuato digeſtiuo per vij. dies continuos. & apparentibus ſignis digeſtionis in materia, purgetur materia à capite ſequenti purgatorio, ſemper à lenioribus curam inchoando.*

Recip. *Pilularum de* Hyera Nicolai, *maſticinarum conciliatoris, aurearum* Nicolai *ana ſcrup. i. miſce, cum ſyrupo de ſticados fiant pilulæ numero v.* Facta *hac prima purgatione; quieſcat æger per ſex dies continuos ab ulteriori purgatione: quoniam aſſidua purgatio in epileptico agitando materias, damnum ingerit.* Demum *laudo, quòd*

do, quòd quolibet ueſperi cũ æger cubare uoluerit, capiat bolum infraſcriptæ mixturæ.

Recip. *Diacori conſeruæ ſticados, conſeruæ ſaluiæ ana unc. i. radicum peoniæ, ſubtiliter pulueriꝫatæ drach. ij. miſce cum ſyrupo de ſticados, fiat mixtura. Doſis eſt unc. s. pro qualibet uice, mane uerò in eiſdem ſex diebus per tres horas ante cibum, laudo. Quòd æger capiat unc. s. præparatarum radicum maſticando, & expuendo ferè per tempus unius horæ.*

Recip. *Radicum acori unc. iij. & aduerte quòd in quibuslibet diebus purgationis, uel non purgationis, ſi patiens aluum ſtrictam habuerit, quotidie clyſtere unum ſtomacho ieiuno imponatur, quod ſit talis cõpoſitionis.*

Recip. *Florum ſticados arabici, florum camomillæ, betonicæ, & ſanſuci, ſaluiæ, rutæ ana m. i. mercurialis, foliorum maluæ, uiolariæ ana m. s. bulliant in ſufficiẽti quantitate aquæ, uſque ad conſumptionem medietatis aquæ.* Demum de colatura

Recip. unc. s. Hyeræ *compoſitæ unc. i. olei rutæ unc. iij. ſaccbari rubei unc. i. s. uitelli oui numero. i. ſalis communis drach. iij. miſce, & imponatur clyſtere.*

Tranſactis uerò ſex diebus, laudo, ut in cura præſeruatiua ab epilepſia iterato patiens purgetur præcedẽte digeſtione cum ſequenti ſyrupo.

Recip. *Syrupi de* Hyſopo, *ſyrupi de ſticados ſine ſpeciebus, mellis roſati colati ana unc. s. aquarum hyſopi, betonicæ, ſaluiæ ana unc. i. miſce his expletis ſyrupis ſeptẽ diebus continuis apparentibus ſignis concoctionis, purgetur materia ſequentibus fortioribus pilulis.*

Recip. *Pilularum cochiarum almanſoris, pilularum de agarico meſuæ, aurearum nicolai ana ſcrup. i.* Ellebori *nigri præparati, propter id quod de melancholia illi*

morbo coniungitur ſcrup.s.miſce.cum ſyrupo de byſopo fiant pilulæ numero iij.quas patiens capiat poſt primam dormitionem de nocte.

Et aduerte,Quòd in ægritudinibus cerebri,quanto pilulæ großiores ſunt, tanto efficacius operantur à cerebro,proter longiorem moram, quam trahent in ſtomacho.facta hac purgatione ſecunda,Conſulo,ut apponantur tres ſanguiſugæ uenis Emorrhoidalibus *ipſius patiẽtis,tanto efficacius hoc facias;quanto quòd ſigna ſanguinis apparuerint. & extrahatur ſanguis pondere unciarum quatuor, melancholicis enim emorrhoides conferunt.* Demum *quieſcat patiens per ſex dies continuos ab ulteriori purgatione,in quibus laudo, quòd in ueſperi cum ibit dormitum ipſum capere debere bolum infraſcriptæ mixturæ.*

Recip. *Conſeruæ* Iuæ *unc.i.conſeruæ ſaluiæ unc.s. radicum peoniæ ſubtiliter pulverizatarum unc.s. miſce cũ ſyrupo de iua & fiat mixtura.* Mane *uerò quolibet in ijſdem ſex diebus uolo patientem uti & maſticatorio,et lotione in extremitatibus,quorum quolibet materia detrahatur à capite, maſticatorium tale eſt.*

Recip.*Maſticis unc. i.peoniæ unc.s. paſſularum enucleatarum unc.ij.pulverizentur pulverizanda,& omnia inſimul cum contuſis paſſulis miſceantur,& fiant maſticatoria ad formam nucis auellanæ, de quibus quolibet mane patiens unum maſticando expediat.& materiam à capitte attractam ad os expuere conetur.facto uno maſticatorio, laudo ipſum patientem abluere ſibi pedes à genu infra, & brachia à cubito ad manus, ſequenti lotione.*

Recip. *Calamenti,betonicæ,florum ſticados arabici, florum ſticados montani,maioranæ, rutæ,iuæ ana* M.i.

radicum

radicum peoniæ unc.s. miſceantur, & bulliant in forti lixiuio uſque ad conſumptionem tertiæ partis, & uſui reſeruetur. His ſex diebus exactis, laudo, fiendam fore fortiorem tertiam purgationem, ut ea apertiorem uiã habeamus ad cætera applicanda, & ad localia exercitanda

Digeratur igitur materia tertio iſto ſyrupo ſequente.

Recip. Oxymellis compoſiti, ſyrupi de hyſopo, mellis roſati colati ana unc.s. aquarum peoniæ, hyſopi, ſaluiæ ana unc. i. caſtorei ligati in petia ſubtili & rara ſcrup. s. miſce. Et de mane ſyrupo calefacto in diluculo, & colato patienti exhibeatur. & ſic præciſè eodem modo continuabis per ſeptem dies continuos. Octauo uerò die purgetur materia ſequentibus pilulis.

Recip. Pilularum cochiarum almanſoris ſcrup. ij. pilularum fœtidarum ſcrup. i. Elebori nigri præparati. Caſtorei optimi ana ſcrup. s. fiant cum ſyrupo de ſticados pilulæ numero v. & aduerte quòd has medicinas, & in doſi, & in uirtute debes metiri ſecundum robur uirtutis patientis, & ſecundum ætatem, quoniam in pueris, uel in ſenibus patientibus epilepſiam nimium graues ſunt prædictæ medicinæ. Quapropter magis, & minus id relinquo in iudicio, & arbitrio prudentiſſimi medici.

Ad epilepſiam per proprietatem expertum eſt, ſequens remedium optimè conferre, ſi patienti per ſeptem horas ante cibum quolibet mane detur drach. i. infraſcripti pulueris.

Recip. ueſcicarum Apri ſylueſtris cum propria urina numero ij. exſiccentur in furno lento igne, adeò ut non comburantur. quibus exſiccatis ſubtiliter pulueri zentur, & de tali puluere detur drach. i. cum aqua peoniæ quantum

morbo coniungitur ſcrup.s.miſce.cum ſyrupo de hyſopo fiant pilulæ numero iij.quas patiens capiat poſt primam dormitionem de nocte.

Et aduerte,Quòd in ægritudinibus cerebri,quanto pi lulæ großiores ſunt, tanto efficacius operantur à cerebro,proter longiorem moram, quam trahent in ſtomacho.facta hac purgatione ſecunda,Conſulo,ut apponantur tres ſanguiſugæ uenis Emorrhoidalibus *ipſius patiē tis,tanto efficacius hoc facias;quanto quòd ſigna ſanguinis apparuerint. & extrahatur ſanguis pondere unciarum quatuor, melancholicis enim emorrhoides conferunt. Demum quieſcat patiens per ſex dies conti nuos ab ulteriori purgatione,in quibus laudo, quòd in ueſperi cum ibit dormitum ipſum capere debere bolum infraſcriptæ mixturæ.*

Recip. *Conſeruæ* Iuæ *unc.i.conſeruæ ſaluiæ unc.s. radicum peoniæ ſubtiliter puluerizatarum unc.s. miſce cū ſyrupo de iua & fiat mixtura. Mane uerò quolibet in ijſdem ſex diebus uolo patientem uti & maſticatorio,et lotione in extremitatibus,quorum quolibet materia detrahatur à capite, maſticatorium tale eſt.*

Recip.*Maſticis unc. i.peoniæ unc.s. paſſularum enucleatarum unc.ij.puluerizentur puluerizanda,& omnia inſimul cum contuſis paſſulis miſceantur,& fiant maſti catoria ad formam nucis auellanæ, de quibus quolibet mane patiens unum maſticando expediat.& materiam à capitte attractam ad os expuere conetur,facto uno ma ſticatorio, laudo ipſum patientem abluere ſibi pedes à genu infra, & brachia à cubito ad manus, ſequenti lotione.*

Recip. *Calamenti,betonicæ,florum ſticados arabici, florum ſticados montani,maioranæ, rutæ,iuæ ana* M.i.

radicum

radicum peoniæ unc.ſ. miſceantur, & bulliant in forti lixiuio uſque ad conſumptionem tertiæ partis, & uſui reſeruetur. His ſex diebus exactis, laudo, fiendam fore *fortiorem tertiam purgationem, ut ea apertiorem uiã habeamus ad cætera applicanda, & ad localia exercitanda.*

Digeratur igitur materia tertio iſto ſyrupo ſequente.

Recip. *Oxymellis compoſiti, ſyrupi de hyſopo, mellis roſati colati ana unc.ſ. aquarum peoniæ, hyſopi, ſaluiæ ana unc. i. caſtorei ligati in petia ſubtili & rara ſcrup. ſ. miſce. Et de mane ſyrupo calefacto in diluculo, & colato patienti exhibeatur. & ſic præciſè eodem modo continuabis per ſeptem dies continuos. Octauo uerò die purgetur materia ſequentibus pilulis.*

Recip. *Pilularum cochiarum almanſoris ſcrup. ij. pilularum fœtidarum ſcrup. i. Elebori nigri præparati. Caſtorei optimi ana ſcrup. ſ. fiant cum ſyrupo de ſticados pilulæ numero v. & aduerte quòd has medicinas, & in doſi, & in uirtute debes metiri ſecundum robur uirtutis patientis, & ſecundum ætatem, quoniam in pueris, uel in ſenibus patientibus epilepſiam nimium graues ſunt prædictæ medicinæ. Quapropter magis, & minus id relinquo in iudicio, & arbitrio prudentiſsimi medici.*

Ad epilepſiam per proprietatem expertum eſt, ſequens remedium optimè conferre, ſi patienti per ſeptem horas ante cibum quolibet mane detur drach. i. infraſcripti pulueris.

Recip. *ueſcicarum Apri ſylueſtris cum propria urina numero ij. exſiccentur in furno lento igne, adeò ut non comburantur. quibus exſiccatis ſubtiliter puluerizentur, & de tali puluere detur drach. i. cum aqua peoniæ quantum*

tùm ſufficit ad diſſoluendum,& reperies utile præſidiũ ipſi corpori epileptico.

Ad idem,& eſt expertum,ſi detur patienti epilepſiam quolibet ueſperi in ingreſſu lecti ſequẽs antidotum.

Recip.Caſtorei optimi drach.s.pulueris radicum peoniæ ſcrup.i.miſce cum ſyrupo de ſticados.fiat pilula una quæ patienti exhibeatur.

Ad idem,& eſt expertum & optimum.ſi patienti epilepſiam per proprietatem, detur infra ſcriptus bolus; quolibet mane per ſeptem horas ante cibum.

Recip. Cranei humani drach. i. s. pulueris peoniæ drach.s.mithridati optimi drach. ij. miſce, puluerizatis puluerizandis,& fiat bolus.

Ad idem & expertum.ſi patiens quolibet mane quod ſequitur maſticet per unam horam cõtinuè,& materiam fluentem à capite expuens, optimum inueniet iuuamentum.

Recip. Radicum acori conditarum unciã. s. pro una uice.

Ad idem,& eſt expertum,ſi patienti propinabis dare in ingreſſu lecti ſequentem bolum, ipſumque detinendo in ore pluſquam ſit poſſibile,demum ipſum tranglutiendo inuenies ipſum optimè ualere.

Recip.conſeruæ Saluiæ,conſeruæ ſticados ana drach.ij pulueris radicum peoniæ drach.s.miſce,& patienti dato modo dicto.

Ad idem,& eſt expertũ,ſi patienti in ingreſſu lecti dabis unam de infraſcriptis pilulis,inuenies magnum præſidium ex his.

Recip.

Recip. pulueris hyſopi, pulueris praßij ana drach.ß. pulueris radicum peoniæ drach. i. aſſæ fœtidæ ſcrup. i. caſtorei drach. ſ. puluerizentur puluerizanda ſubtiliſsimè, & cum ſyrupo de hyſopo, reformentur pilulæ numero ſeptem. Quòd ſi huiuſmodi remedia non contulerint, laud o, ut ſine timore aliquo offeratur cauterium corpori patienti epilepſiam, & non ſolum unum, quinimo & tria.

Primum cauterium ſit ſemper actuale, & ſit de directo commiſſuræ coronali.

Secundum uerò ſit in fontanella i. ſpondilibus colli, in prima uel ſecunda ſpondili, ubi collum iniungitur craneo.

Tertium ſit infra genu per quatuor digitos in parte ſylueſtri infra duos muſculos. dico hoc in adulto corpore potente hæc medicamenta tollerare, in puero uerò epileptico non niſi apud primam, uel ſecundam ſpondilem colli committendum eſt cauterium, facto uerò altero, uel pluribus de his cauterijs, regatur patiẽs regimine medicinarum ante dicto. quoniã plerunque neceßitas cogit nos offerre cauteria à principio morbi.

Et hæc de epilepſia per proprietatem dicta ſint.

DE EPILEPSIA PER CONSENSUM.

AD EPILEPSIAM *per conſenſum, cum ſecundum plurimum epilepſia per conſenſum ab aliquo membro corporis humani ſit per malum fumum abſque præſentia humoris communicatum ipſi cerebro, & uentriculis eiuſdem, qui fumus quãdoq; eſt ſapiens ſubſtantiam & naturam humoris peccantis, quãdoq; uerò eſt fumus uentoſus ab illo affecto membro ad cerebrum*

ad cerebrum communicatus.

Ideo laudo, quod prima epilepſiæ curatio per conſenſum ſit corrigere malam complexionem membri ipſius conſentientis, & euacuare ab eodem membro cauſam exiſtentem in eo fiendæ epilepſiæ in cerebro. Et quoniam ſecundũ plurimũ uētriculus, uel aluus propter fœtidas, & corruptas materias exiſtētes in ipſis magis, quàm in alijs membris, epilepſia ipſi cerebro cōicatur.

Ideo laudo, ut æger lenitiua medicina prius euacuetur, quæ medicina & ſi ſtomachalis eſt, uel fuerit, non abſoluatur tamen à medicina habente uirtutem capitalē.

Leniatur igitur primo uenter cum ſequenti medicina.

Recip. *floris caſsiæ nouiter tractæ unc.i. radicum peoniæ ſubtiliter pulueriʒatæ drach.ij. miſce, & fiat bolus cum ſaccharo.* Demum *concoquere debes præſentem materiam exiſtentem in ſtomacho unà cum decoctione communicata uenis, cum ſecundum pluximum ad ipſum ſtomachum mali humores confluunt à uenis.*

Syrupus digeſtiuus eſt talis.

Recip. *Syrupi de* Betonica, *ualet enim ſtomacho & capiti, ſyrupi de menta, oxymellis ſimplicis, ſyrupi de endiuia, mellis roſati colati ana drach. iij. aquarum betonicæ, mentæ, bugloſſæ ana unc.i. miſce; continuato ſyrupo per tres dies continuos apparentibus ſignis cōcoctionis dabis ſequens purgatorium.*

Recip. Diacatholiconis *drach.vi. electuarij roſati, meſuæ drach.ij. electuarij indi maioris, electuarij de dactylis, electuarij ſucci roſarum ana ſcrup.i. miſce cum aqua decoctionis radicum peoniæ, polypodij quercini, folliculorum ſenæ, & florum omnium cordialium, fiat potus. quòd ſi pergratum fuerit magis patienti capere medicinam*

dicinam in forma pilulari,ſumat per duas horas ante lucem infraſcriptas pilulas.

Recip. Pilularum fœtidarum,indarum,aggregatiuarum,aurearum ana ſcrup.i.miſce cum ſyrupo de menta, fiant pilulæ numero ſeptem.

Ad idem, conſulo facta purgatione,alternis diebus patiens utatur infraſcripto clyſterio euacuante ab inteſtinis ,& ſtomacho,uirtutem ſui cerebro communicante.

Recip. Abſinthij,mentæ,pullegij,calamenti ana M.i.radicum Peoniæ,polypodij quercini ana drach. ij. aniſorum, fœniculi, carui, Dauci, ameos ana M.s.agarici ligati in petia drach. ij. uiolariæ, mercurialis, ana M. i. s. Bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis. Deinde colentur , & de colatura

Recip. unc. x.Benedictæ, hyeræ ſimplicis Galeni ana unc.s.olei rutæ unc.iij.mellis roſati unc.ij. ſacchari rubei unc.i.ſalis communis drach.ij.uitelli oui numero.i. miſce, & fiat clyſtere.

Ad idem,laudo quod quolibet mane, & ueſperi per duas horas ad minus ante cibum capiat bolum infraſcriptæ mixturæ,quoniam & omnibus membris naturalibus confert, uentoſitates,& malos fumos ipſorum reſoluendo.

Recip. Aromatici roſati,electuarij pliris arcoticon. Diagalangæ ana unc.i. Diairis , Diacori ana unc.s.radicum peoniæ ſubtiliter puluerizatæ drach.ij. miſce cum ſyrupo de menta,& fiat electuarium.

Ad dem Conſulo,& eſt expertum, & eſt ſecretum , ſi patiens utatur bis in ſeptimana , uel ter in ingreſsu lecti una de ſequentibus pilu-

lis

lis, proculdubio ſanabitur ab Epilepſia, nedum per conſenſum uerum etiam per proprietatem.

Recip. Caſtorei optimi. Aſſæ fœtidæ ana drach. s. radicum peoniæ ſubtiliter pulueriʒatæ drach. i. aromatici roſati. drach. ij. miſce cum ſyrupo de menta, & fiant pilulæ numero vij.

Ad idem & expertum eſt, ſi patiens unam de ſequentibus pilulis cœperit in ingreſſu lecti quolibet ueſperi uel alternis diebus.

Recip. Elebori nigri bene præparati, et mundi drach. i. ſpecierum diagalangæ drach. i. s. radicum peoniæ ſubtiliter pulueriʒatæ drach. s. miſce cum ſucco abſinthij, & fiant pilulæ numero nouem. Quòd ſi his remedijs non curetur Epilepſia *hæc per communitatem; Conſulo, ut deueniamus ad manum chirurgicam, & à quocunque membro inferiore cõmunicetur* Epilepſia *capiti. Conſulo, ut fiant duo cauteria in duobus cruribus infra genu in parte ſyluestri per quatuor digitos intra duos muſculos.* Demum *Conſulo, quòd ſi medicus benè expertus cognouerit mẽbrum, à quo cõmunicetur* Epilepſia *cerebro, ſicut cognouit* Galenus *de pũctura facta in digito pedis ab animali uenenoſo. propter quam ab illo membro communicata fuit* Epilepſia *ipſi cerebro. tunc temporis cauterizetur membrum tale. Sicut, cum ſecundum plurimum ſit à ſtomacho, cauterizatur de directo mali granati, & quoniam omnis ægritudo per cõſenſum ad aliquod membrum, ſi prolungetur, efficitur per eſſentiam in illo membro.*

Ideo *laudo, quòd ultra hæc cauteria continuante morbo, cauteriʒetur commiſſura coronalis, ut prius dictum eſt.*

Et hæc de epilepſia.

DE APO-

DE APOPLEXIA. *Caput.* III.

CVM AD *fortem Apoplexiam impoßibilis ſit curatio. Ideo eiusdem regimen & curam derelinquamus preſbyteris. Quoniam uerò leuis Apoplexia, & ſi difficilem habeat curam, non tamen impoßibilem, ideo eius curam perſtringemus, primo debet Medicus conſiderare à qua materia, ueluti à præcedente cauſa fiat apoplexia. Quòd ſi ſanguis fuerit, illico phlebotometur æger primo ex uena communi extrahendo ſanguinem pondere unc. vi. habita uirtutis conſideratione, & ipſius ætatis, hinc uerò à quatuor uel quinque horis. iteratò æger phlebotometur ex cephalica cubiti dextri extrahendo ſanguinem pondere unc, iiij. ad plus, hinc uerò ad ſex horas, quod per me expertum eſt, & benè contulit, phlebotometur uena recta frontis extrahendo ſanguinem pondere unc. iij. quibus phlebotomijs celebratis præcedente uentris lenitione, Laudo, quòd fiat ſequens clyſtere.*

Recip. Betonicæ, ſaluiæ, hyſopi, centaureæ, Ariſtologiæ, florum ſticados arabici, mercurialis ana M.i. florum camomillæ, aniſi, ana M.s. Agarici, pulpæ colloquintidæ ana drach. ij. ligetur in petia agaricus cum pulpa coloquintidæ, & bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis, deinde de colatu ra

Recip. Vnc. x. Hyeræ logodionis, Hieræ compoſitæ ana unc.s. mellis roſati unc. ij. olei rutæ unc. iij. ſacchari rubei unc. i. s. ſalis communis drach. iij. uitelli oui numero i. miſce, & componatur clyſtere. Et nota quòd clyſteria, quæ in apoplexia fiunt, debent eſſe fortia magis, quàm in epi lepſia, propter uirtutes omnium membrorum ſo

pitas

pitas eſſe. Et ideo *difficulter excitari poſſent ad expellendum ſibi nociuum. facto clyſterio laudo, ut non expectes digeſtionem in materia, cum paroxiſinus* Apopleti*cus ſit ualde acutus, & in ualde acutis expedit mederi in eodem die, igitur dentur ſequentes pilulæ patienti apoplexiam, quod ſi propter impedimentum datum muſculis deglutionis æger liberè non poterit pilulas deglutire, diſſoluantur in aqua ſaluiæ quantum ſufficit.*

Recip. Pilularum cochiarum, almanſoris, fœtidarum ana drach. s. Aurearum nicolai ſcrup. i. miſce cum ſyrupo de ſticados, & fiant pilulæ numero. v. & aduerte, Quòd pilulæ debent eſſe in maiori doſi, ut melius excitent ſopitam uirtutem expulſiuam patientis apoplexiam, facta euacuatione à toto corpore per dictas pilulas, conſulo, ut patienti apponantur cucurbitulæ ſcarificatæ cum ſequenti ingenio, quo bene me reperi.

Primo forti frictione fricentur pulpæ crurium ſub genu, deinde applicentur cucurbitulæ eo in loco, & ſcarificentur. Demum *fiat fortis frictio ſupra coxas infra nates, & iteratò cucurbitulæ apponentur, ſimili ſcarificatione facta. deinde præcisè eodem modo ſuper natibus ſic aſcendendo, uſque ad ſpatulas, in quibus facta forti, et laborioſa frictione apponantur quatuor cucurbitulæ, ſimiliter ſcarificando, et in iſto ingenio habebis optimum modum diuertendi, & trahendi materiam à capite patientis apoplexiam, his omnibus peractis, & ſi ſimus in eadem ægritudine eiuſdem naturalis diei, laudo, ut detur patienti cauterium actuale de directò commiſſuræ coronali, & conſeruetur apertum plurimis ſeptimanis.* Dein*ceps laudo, quòd ſi patiens non poterit deglutire ſyrupos, quòd continuè ori ipſius imponatur drach. i. uel. ij. mitridati optimi, ualet enim ad huiuſmodi morbũ, et ante, &*

232

te, & poſt euacuationem, et digeſtionem in materia. Si debilitate morbi patiens poterit liquida tranſglutire, conſulo, ut ipſi detur ſequens digeſtiuum per treis dies continuos.

Recip. Sirupi de iua, de hyſſopo, oxymelis compoſiti ana unc.s. Aquarum iuæ, ſaluiæ, hyſſopi ana unc.i. Ne mi*reris, ſi calidis utor; quoniam ut plurimùm materia, ueluti coniuncta cauſa ipſius apoplexiæ, eſt pituitoſus humor replens caua cerebri; ubi à calidis facilè ſoluitur; tum etiam, quoniam ipſis calidis poſſet in toto corpore febris accendi. quo fit, ut apoplexia, ſpaſmus, & eius cauſa ſoluatur.* Continuabit igitur hos *ſyrupos per treis dies. poſteà laudo, ut totum corpus purgetur ſequentibus pilulis.*

Recip. Pilularum *cochiarum* Alman. *fœtidarum ana drach. s. ellebori nigri, caſtorei optimi ana ſcrup.i. miſce, & fiant pilulæ numero vij. & patienti exhibeantur in medio noctis.*

Ad apoplexiam pituitoſam expertum eſt, ſi patiens utatur ſequenti miſtura quater, uel quinquies: in die releuabitur enim a paroxiſmo apoplexiæ.

Recip. Conſeruæ iris, conſeruæ acori, diamuſci amari ana unc.s. caſtorei optimi drach.i. miſce, & cum ſyrupo de ſticados fiat miſtura: & ſi poßibile eſt, patiens ſemper in ore detineat quantitatem aliquam, licet par uam, huiuſmodi miſturæ. Recordare tamen, *theriacam magnam mirabile præſidium afferre apoplectico, ſi acceperit drachmam unam per duas horas ante lucem, & nihil comedat, niſi ſex tranſactis horis ab aſſumptione theriacæ.* At quoniam apoplexia non dat inducias ne-

que patienti,neque medico, quin certſsimè terminetur in mortem,uel in paralyſim alicuius particulæ corporis humani(eſt enim paralyſis criſis apoplexiæ)ideò de paralyſi dicam in ſequenti capite.

DE PARALYSI, Cap. IIII.

CVM PARALYSIS *à doctoribus ponatur duplex, una quippe uniuerſalis; altera uerò particularis: uniuerſalis quidem, cùm totum teneat corpus animalis; quæ eſt uniuerſalis ſpaſmus,cum quo ſtat minimè uita, cùm ſit fortis apoplexia; ideò nollem, ut ab eam medicus ſe intromittat curandam, particularis autem paralyſis duplex eſt. Vna non equidem multùm diſtans ab uniuerſali paralyſi: & eſt,quæ tenet alteram medietatem totius humani corporis,uel dextram, uel ſiniſtram; cuius paralyſis alterius partis timor eſt de caſu alterius:altera uerò eſt paralyſis particularis,quæ uni ſoli particulæ accidit:ſicut ſunt omnes illæ particulæ,ad quas terminantur nerui in corporibus noſtris: ueluti eſt paralyſis linguæ,paralyſis faciei, brachij, uel digitorum unius, uel ambarum manuum, uel pedis, & hanc paralyſim particularem ſic curabimus. Nam ſi hæc paralyſis accidat corpori multùm carnoſo,& ſanguineæ temperaturæ, quòd in præteritis temporibus multiplicauerit,& uſus fuerit regimine generatiuo ſanguinis,& humorum calidorum, laudo, fieri phlebotomia uenarum ex parte ſana, & ſanguis extrahatur, multiplicando numerum, potius q̃ quantitatem. quoniam natura aſueſcet ex paulatina,& multiplici illa phlebotomia ad conducendum materiam à membro leſo*

ad membrum ſanum: quo fiet, ut materia illa ſparſa facta debilior, citiùs reſoluatur à uirtute forti partis ſanæ: & ſic illi, qui credunt, quòd ex phlebotomia partis ſanæ, uel ex fricationibus factis in eadem parte ſana, conducatur paralyſis in partem ſanam, errant: quoniam ignorant, uirtutem ſparſam eſſe debiliorem ſe ipſa unita. Quapropter cùm ipſis fricationibus trahatur, & ſpargatur materia ad partem ſanam, huius robur potentius eſt; ideoq; celeriter ſoluitur, & uitiata pars ſic ſanabitur. Sic igitur laudo, poſt phlebotomiam, uel nulla adhuc præcedente phlebotomia, frictiones fieri in parte ſana, dum tamen non te lateat, non ſolùm frictiones diuerſiuas in parte ſana factas præſtare præſidium, ſed etiam frictones leuçis reſolutiuas, & non attractiuas in parte læſa multum iuuamentum præſtare, eo quia frictionibus illis excitatur calor naturalis membri ad reſoluendum materiam illam morbi, & reſerantur uiæ, ut ſpiritus ipſi poßint ad illud membrum tranſire, & ipſum uiuificare. Facta phlebotomia, laudo, ut patiens paralyſim euacuetur ſequenti pharmaco. Et non attendas eis, qui in ægritudinibus frigidis uolunt expectare digeſtionem in materia, cùm plerique ſua multitudine peccent; eoq; tempore, quo digereretur, æger moreretur, & ideò audax eris à principio ipſi paralitico dare ſequenteis pilulas; quoniam cùm non laborioſè euacuent, rectè concedemus eas à principio.

Recip. Pilularum de biera ſimplici ſcrup .ij. agarici trochiſcati drach. s. miſce cum ſyrupo de ſticados; fiant pilulæ numero quinque, & dentur patienti in medio noctis. Facta prima euacuatione, digeratur materia ſequenti Syrupo, continuato per ſeptem dies in diluculo.

Recip. Oxymelis ſimplicis (cùm, ut plurimùm, materia ſit pituitoſa, et cõfluens à capite) mellis roſati colati, ſyrupi de ſticados ana unc. ſ. aquarum hyſſopi, betonicæ, bugloſſæ ana unc. i. miſce apparentibus ſignis digeſtionis in materia quantuncunque non completis. Cùm ſit morbus ualde diuturnus, patienti dabis ſequenteis pilulas.

Recip. Pilularum cochiarum Alman. de Hiera Nicolai, *agarici trochiſcati ana ſcrup. i. diagridij gran. i. ſ. miſce cum ſyrupo de ſticados: fiant pilulæ numero quinque, & exhibeantur, ut priùs. Facta hac prima purgatione, laudo, ut aperta fronte, medicus applicet cautherium patienti paralyſim, uel totius lateris dextri, uel ſiniſtri, & non ſit medicus perplexus in tali cautherio; quoniam eſt de melioribus præſidijs, quibus ſperes, ut paralyticatus curari poßit.* Et aduerte, *cùm paralyſis lateris dextri, uel ſiniſtri ſit per obſtructionem factam in nucha, ut uirtus animalis motiua, & quandoque ſenſitiua impediatur in tranſitu ad neruos continuatos parti dextræ, uel ſiniſtræ, tribuentes illis motum, & ſenſum; ideò ſi paralyticatum fuerit brachium, fiat cautherium in prima, uel in ſecunda ſpondili colli uerſus craneum, cùm ea in parte fluat materia à capite ad neruos danteis motum brachio, impediens tranſitũ uirtutis animalis ad brachium. quòd ſi ſimul uel crus, uel pes paralyticatus fuerit, procul dubio laudo, fieri ſecundum cautherium in ſpondilibus ipſius ſpinæ propè caudam; & ex his duobus actualibus cautherijs medicus ſe benè reperiet in curatione paralyſis tenentis alteram medietatem totius corporis. His cautherijs peractis, laudo, ut iteratò digeratur, & purgetur materia ſequenti*

ſyrupo

234

ſyrupo,& pilulis,ſemper ad fortiora tendendo.

Syrupus digeſtiuus talis eſt.

Recip. *Oxymelis ſimplicis, ſyrupi de ſticados, mellis roſati colati ana unc. s. ſyrupi de iua* Nicolai *drach. ij. aquarum iuæ,betonicæ,hyſſopi ana unc. i. miſce.* Ap*parentibus ſignis digeſtionis in materia, ſyrupo quidem continuato per ſeptem dies, laudo, ut purgetur cum ſequentibus pilulis.*

Pilulæ digeſtiuæ tales ſunt.

Recip. *Pilularum fœtidarum,cochiarũ* Alman.*de biera* Nicolai *ana ſcrup.i.caſtorei optimi ſcrup.s.miſce,& cum ſyrupo uiolato fiant pilulæ numero v. & exhibeantur patiẽti in medio noctis,ut ſimul et à capite,& à membris inferioribus euacuent. Facta hac digeſtione cum purgatione peccantis materiæ, laudo, ut regatur patiens paralyſim: & cum his, quæ interius aſſumuntur,& exterius applicantur, ualentibus à ſui natura ad ipſius paralyſis curationem.*

Primvm *igitur expertum ad paralyſim cuiuſuis lateris ſit,ſi patiens bis in ſeptimana capiat ſequentem bolum.*

Recip. *Terbentinæ lotæ cum aqua iuæ unc. s. ſpecierum hieræ ſimplicis* Gal.*drach.iij.miſce,& detur patienti in diluculo.*

Ad idem: expertum in præſeruatione à paralyſi,& in curatione præſentis diſpoſitionis,ſi patienti quolibet ueſperi in ingreſſu lecti detur infraſcriptus bolus.

Recip. *Conſeruæ iuæ,conſeruæ ſaluiæ,conſeruæ acori ana drach. ij. miſce, & fiat bolus; qui exhibeatur modo dicto,deinde uerò patienti per horam ante lucem detur*

drachma una mithridati optimi: & ſic continuando per duodecim dies, uidelicet ueſperi dando bolum, & uerſus diem dando mithridatum optimum, uidebis experimentum.

Ad idem: & eſt expertum, ſi dabis patienti quolibet ueſperi in ingreſſu lecti unam de ſequentibus pilulis.

Recip. Iuæ, herbæ paralyſis, betonicæ, florum ſtica- dos Arabici ana drach. i. exiccentur in umbra, & ſubtiliſsimè puluerizentur: deinde.

Recip. Turbith boni, & gumoſi drach. i. s. agarici optimi, & electi drach. ij. coloquintidæ drach. s. zinzibe- ris, ſalis gemmæ ana gran. x. reubarbari optimi, & electi drach. i. s. ſpicæ gran. vij. ſpetierum bieræ ſimplicis Gal. unc. s. ſcamoneæ præparatæ drach. i. omnia inſimul ſubtiliſsimè puluerizentur, & cum ſucco iuæ fiat paſta pilularum, quæ nominetur paſta pilularum de iua: doſis eſt pilula una unius ſcrupuli, quando patiens uoluerit cubare in ueſperi. Et nota, quòd ſi patiens paralyſim, nõ quidem quotidie, ſed ad minus bis in ſeptimana, capiat hanc ordinatam pilulam, uidebis repentinum iuuamentum in paralyſi. Et attende, quòd in quatuor anni temporibus, præcedentibus digeſtionibus cum ſyrupis ſupra ſcriptis, ſi exhibeatur patienti drachma una prædictarum pilularum loco purgationis materiæ, admodùm præſeruabis à caſu in paralyſim corpus ipſum paratum in eam cadere, & meritò hæ pilulæ poſſunt dici glorioſæ in paralyſi.

Ad idem: & eſt expertum, & ſecretum, ſi ter in die patienti paralyſim exhibeatur media uncia infraſcripti electuarij, manè uidelicet per

treis

treis horas ante cibum, ueſperi uerò per duas, & in ingreſſu lecti: pro qualibet ſcilicet uice dã do ei unciam mediam.

Recip. Cerebri leporis recentis, & aſſati, uel in patella frixi lib. i. ſucci ſaluiæ, ſucci iuæ, ſucci radicum acori ana drach. iij. cinnamomi electi: garyophyllorũ, piperis nigri ana drach. s. terbentinæ lotæ cum aqua iuæ unc. iij. ſacchari diſſoluti in aqua iuæ quantum ſufficit; & conducatur electuarium ſecundum artem; & ſcias eſſe mirabile.

Ad idem: & maximè ualet uel in tempore frigoris, uel in medio tempore, ſi per triduum dabis patienti quolibet menſe infraſcriptum potum. primò ſic ipſum conficies.

Recip. Aquæ ardentis lib. i. radicũ iuæ, radicum acori, radicum hyſſopi, ana drach. ij. piperis nigri, garyophyllorum, nucis muſcatæ ana drach. i. folij drach. s. omnia inſimul bene contundantur, & in petia ſubtili linea ligentur, & infundantur in aqua ardenti per duos dies naturales: deinde coletur aqua, & ſic dabis patienti.

Recip. Aquæ ardentis prædictæ unc. s. aquæ iuæ, aquæ endiuiæ ana drach. iij. miſce, & detur patienti in diluculo; & non comedat niſi per horas ſex poſt aſſumptionẽ dictæ aquæ. Et *aduerte, quòd ſi cum prædicta aqua dilues membrum paralyticatum ſemel in die, & etiam eo die, quo patiens epotaret hanc aquam, magnum præſidium præſtabis patienti.*

Ad idem: & eſt expertũ, ſi quolibet mane fricueris membrum paralyticum; & mox poſt fricationem factam cum panno calido, leuiter tamen, inunges membrum cum ſequenti un-

guento.

Recip. Olei deſtillationis terbẽtinæ unc.ij. unguenti de bdellio deſcriptione Meſue unc.iij. miſce, et calidum inungatur membro; deinde ei applicato pellem uulpinam, totum membrum tegentem. Et aduerte, *quod pellis uulpina membro paralyticato magnum affert iuuamẽtum, ſi primitus eam ſuffumigaueris cum ſequenti puluere.*

Recip. Mirrhæ, maſticis ana drach.ij. olibani drach.i.s. garyophylorum, cinnamomi, nucis muſcatæ, ligni aloës, macis, ana drach.i. omnia ſimul ſubtiliter puluerizentur; deinde pulueres cum aqua ardenti irrorentur: demùm ipſis exiccatis, iteratò cum prædicta aqua irrorentur. & ſic irrorando, & exiccando quinquies procedes: demùm iteratò ſubtiliter puluerizentur; ex quo puluere poteris ſuffumigare pellem uulpinam, ponendo drachmas duas prædicti pulueris ſuper accenſis carbonibus, ubi fumus per totam pellem ſuſcipiatur; & membro applicetur. & efficacius erit, ſi puluis aſpergatur ipſi pelli uulpinæ, & calida membro applicetur; & ſemper æger ſic ligatam pellem ipſi membro exportet; & uidebis mirabile opus, nedum in paralyſi, uerùm & efficaciſſimum in tremore.

Ad idem: & eſt expertum: & certè optimè ualet, ſi patienti paralyſim in aliquo membro præcedentibus purgationibus, ungatur totum membrum ſequenti oleo.

Recip. Olei de euphorbio, de caſtoreo: ana unc.ij. olei de piperibus, maſticini, coſtini ana unc.iij. olei camomillæ unc.iiij. aquæ ardentis librã.s. bulliant inſimul lento igne uſque ad conſumptionem aquæ: demùm cum prædicto oleo calido manè, & ueſperi membrum paralyticatum

lyticatum inunges; moxq; uulpinam pellem præpara-tam, ut ſupra, eidem applicabis.

Ad idem: & eſt optimum, & expertum, ſi membrum paralyticatum ſemel in die ponatur in ſequenti oleo, in quo moram trahat ad minus per horam, uel per duas tertias horæ.

Recip. *Olei communis quantum expedit pro quantitate membri paralyticati, radicum iuæ, radicum acori, radicum byſſopi ana unc. ij. thuris, maſticis, ana unc. s. caſtorei, euphorbij drach. i. ſerapini, ammoniaci ana drach. iij. gariophyllorum, nucis muſcatæ, ligni aloës ana drach. ij. s. miſce omnibus contundendis groſſo modo contuſis, omniaq; inſimul in oleo bulliant igne lento uſque ad conſumptionem quartæ partis olei, deinde coletur. & in dicto oleo calido membrum paralyticatum imponatur, primitus tamen membrum ipſum leui fricatione fricato: poſtquam uerò membrum exierit balneum, ſtatim inunge ipſum cum unguento de bdellio Meſue calido, & ipſum eadem pelle uulpina calida circundato.* Et *aduerte, quòd licet utraque pellis uulpina, ſcilicet præparata, & non præparata ab artifice pellione ueneat, ualeatq;, efficacior tamen eſt, ſi non ſit à pellione præparata, ſed ſolùm exiccata.* Et *hæc de paralyſi.*

DE PHRENESI, *Cap. v.*

CVM PHRENESIS *ſit cerebri calidum iam confectum apoſtema, cuius curationem uanam, & caſſam dicunt medici, ob uitium in membro principali iam confirmatum eſſe; ideò noſtri intentio curatiua erit probibere, ne phreneſis fiat, cùm ipſa*

ipſa effecta, in uanum laborant medici.

APPARENTIBVS *ſignis futuræ phreneſis, quæ ſunt ſigna præſentis paraphreneſis, ut dolor capitis aſsiduus, rubedo totius faciei, caliditas nimia, rubedo oculorum cum inſigni apparentia uenarum in ipſis, fixio intuitus, ſitis, ariditas linguæ, inquietudo, actiones non ſolitæ, & mentis aliqualis alienatio: ſiue hæc adſint uigore febris exiſtentis acutæ, ſiue ab alia cauſa; his quidem indicabis præſentem paraphreneſim, & timorem futuræ phreneſis. Quamobrem ſi adfueris à principio apparitionis huiuſmodi ſignorum, laudo, ut utaris omni ingenio diuerſionis, aut retractionis uel uaporum malorum aſcendentium ad cerebrum, uel materiarum raptum tendentium ad ipſum caput à deſuper in deorſum; & ſic laudo, fieri primitus clyſtere ſequens.*

Recip. *Florum camomillæ, florum ſticados arabici, roſarum rubearum, ana.* M.i.s. *foliorum maluæ, uiolarum mercurialis ana.* M. i. *furfuris groſsi ligati in petia* M.ij. *bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis aquæ: deinde coletur, & de dicta colatura accipe uncias decem, olei uiolati unc.iij. Et aduerte, quòd in phreneſi multum ualet oleum uiolatum; quoniam in ea admodum uiget inſtantia uigiliarum: uiola autem ſomnifera eſt: quare prohibenda eſt in ſubet:ca diſpoſitione. accipe etiam caſsiæ nouiter tractæ, hieræ ſimplicis* Galeni *ana. unc.s. uitelli oui numero.i. ſacchari rubei unc.i. s. ſalis communis drach.ij. miſce, et inijciatur clyſtere. demùm facto ænemate, cõſiderabis an adſit totius corporis plenitudo: ſi adeſt, tunc mites ſanguinem ex uena communi, ſeu nigra cubiti dextri pondere quinque unciarum.* Facta hac *phlebotomia,*

tomia, eadem die conſulo per unam horam poſt, patientem debere ſumere infraſcriptum bolum.

Recip. *Sacchari roſati, conſeruæ acetoſitatis citri, diabugloſſati ana drach. ij. miſce, & patiēti dato. Sequenti uerò die, ſtomacho ieiuno, perſeuerāte morbo, fiat phlebotomia cephalicæ cubiti dextri, mittendo ſanguinem pondere quatuor unciarum. Facta hac phlebotomia, per duas horas poſt utetur clyſteri ſupra ſcripto, aduentante ueſperi, per horam ante cibum laudo fricationes fieri ſurſum à ſpatulis incipiendo, & deorſum trahendo per nates, per coxas, & per pulpas crurium. Sequente uerò die, quæ eſt dies tertia à prima phlebotomia, laudo, in diluculo pro euacuatione cholere ad ſurſum motæ patienti dari infraſcriptus bolus.*

Recip. *Floris caßiæ nouiter tractæ drach. vi. Reubarbari electi drach. i. ſpicæ gran. vij. electuarij roſati Meſue, electuarij de ſucco roſarum ana ſcrup. iiij. miſce, & detur patienti modo dicto. Facta hac euacuatione, iubeo patientem quieſcere per totum ſequentem diem, ſcilicet ab exhibitione medicinarum, excepto, quod ea die ſequenti inijciatur illi clyſtere lotiuum ex aqua hordei, ſaccharo, & uitello oui. Quarta uerò die, adhuc perſeuerante morbo, laudo, fieri phlebotomia cum apertione uenarum hæmorrhoidalium cum extractione ſanguinis pondere trium unciarum. attenta tamen uirtute patientis. Si uerò his diuerſionibus, & phlebotomijs adhuc perſeueret morbus, laudo, ut quinta die medicus inijciet digeſtionē in materia cum infraſcripto ſyrupo, in quo non modò eſt uirtus humorum æquatiua, uerum etiam acuminis cholere remißiua.*

Recip. *Sirupi roſati, de ſucco acetoſæ, acetoſitatis citri,*

citri, de ſucco endiuiæ ana unc. ſ. aquarum acetoſæ, buglоſſæ, cichoreæ ana unc. i. miſce eodemq; die laudo, intentione diuerſionis, & etiam euacuationis, fieri fricationes in natibus, & ſpatulis cum appoſitione cucurbitularum ſcarificatarum; primò in natibus, ſecundò uerò in ſpatulis. Et *aduerte, cùm tu uolueris cum euacuatione diuertere ex appoſitione cucurbitularum, debes incipere à deorſum ſcarificando in ſurſum; cùm uerò uolueris ipſis cucurbitulis diuertere ſine euacuatione (quod fit non ſcarificando) incipere debes à ſurſum trahendo.* Laudo quoque, *eadem die, & ſequentibus medicum uti fortibus ligaturis in adiutorijs brachiorum, et in coxis quoque uti lotionibus cum aqua calida.*

Recip. Decoctionis *roſarum, florum camomillæ, meliloti, uiolarum, nenupharis, anethi ana parteis æqualeis à genu infra, & à cubito in manus; bis enim lotionibus non ſolùm diuertetur materia, & eius uapor à capite, ſed etiam ſomnus prouocabitur; qui admodùm neceſſarius eſt in phrenitide. Si uerò his præſidijs factis, patiens non alleuietur; debes poſt has diuerſiones aggredi membrum læſum, uidelicet caput; ne materia figeretur in cerebro, & apoſtema generaretur: quod timendum eſt, cùm præcedentia auxilia non contulerint.* Laudo *igitur, ut applicentur ſanguiſugæ uenis poſt aureis, & mittatur ſanguis pondere duarum, uel trium unciarum. moneo tamen, cùm ſemper eleuetur materia ſurſum, ne obliuiſcaris, à principio morbi applicare oxyrhodinum fronti uſque ad duo tempora confectum ex aqua roſata, aceto, & oleo roſato.* Nunc *uerò quia ſumus ferè in ſtatu morbi uel ad minus in augumento, applicabis fronti ſequens oxirhodinum, cuius uirtus*

non

non ſolùm eſt repulſiua materiæ eleuatæ ad caput, uel illius uaporis, ſed etiam iam fluxæ reſolutiua.

Recip. Olei roſati unc.iij.aquæ roſatæ unc.ij. aceti optimi uini albi unc.i. caſtorei in his diſſoluti drach.i.Et aduerte, quod in hoc oxyrhodino adaucta ſunt reſolutiua; minora uerò facta ſunt repulſiua; quia longè diſtamus à principio morbi, cuius contrarium obſeruare debes in eodem morbi principio; augere ſcilicet repulſiua, & minuere reſolutiua.ita uidelicet.

Recip. aquæ roſatæ unc.iij.aceti optimi unc.ij.s. olei roſati unc.i.s.miſce. Si uerò his peractis,adhuc morbus perſeuerat, timere debes phreniticum apoſtema eſſe in procinctu ſuæ generationis: quapropter tunc temporis audax eris ad phlebotomandum uenam rectam frontis, et mittere ſanguinẽ pondere trium unciarum.hæc enim phlebotomia omnis malas capitis extirpat ægritudines; et tunc tẽporis ex ea apparebit notabile iuuamentũ ipſi ægrotanti. Si uerò cognoueris digeſtionem apparere per ſufficientia ſigna ex aſſumptis ſyrupis quinque, uel ſex, laudo ,ut patienti per diem unam poſt phlebotomiam frontis, detur infraſcriptum purgatorium.

Recip. Diaſenæ lenitiui, diacatholiconis ana drach. iij. Reubarbari electi drach.i.s.ſpicæ gran. vij.electuarij de ſucco roſarum, electuarij de dactylis ana ſcrup.iiij. miſce infundatur Reubarbarum cum ſpica in acqua endiuiæ cum modico uino odorifero quantùm ſufficit per decem horas; deinde fortis fiat expreſsio; & omnia inſimul cum decoctione communi florum, & fructuum cum qua bulliant roſarum rubearum, florum ſticados Arabici ana drach. ij. agarici optimi ligati in petia drach. i. miſceantur, & fiat potus. Hæc

medicina

medicina capta, & purgato debitè corpore, ſperandũ eſt cauſam antecedentem, & coniunctam phrenitidis, quo ad ſui maiorem partem, bene fuiſſe purgatam. quapropter, apparente adhuc morbi perſeuerantia cum aliquali mentis alienatione, laudo, medicum pluribus ingenijs ſupra caput uti, ut reſoluatur reſiduum materiæ remanentis.

PRIMITVS *igitur abradãtur capilli uerſus frontẽ & ſupra totam coronalẽ conumiſſuram, uel totum caput tondatur: demùm utaris fomentatione ſequenti ſupra cõmiſſuram coronalem manè ſcilicet, & ueſperi.*

Recip. *Florum camomillæ, florum uiolarum, florum nenupharis, roſarum rubearum, florum ſticados Arabici, anethi ana.* M. i. *bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem tertiæ partis; deinde cum ſpongia elota in prædicta decoctione tepida, & benè expreſſa, capiti pluries applicetur.*

SECVNDVM *ingenium eſt, ut accipiantur pulli columborum uiui, & per dorſum euiſcerati, & cum ſua actuali caliditate cõmiſſuræ coronali applicentur, & moram trahant uſque quo incipiant frigefieri.*

TERTIVM *ingenium eſt, ut catuli unius menſis euiſcerati uiui cum ſua actuali caliditate eidem cõmiſſuræ coronali applicentur.*

QVARTVM *ingenium eſt, ut pulmones agni, uel caſtrati cum ſua actuali caliditate eidem cõmiſſuræ applicentur: his enim ingeniis, quod remanſit de materia potente generare apoſtema phreniticum, procul dubio reſoluetur.* Et aduerte, *quòd cùm una de cauſis potiſſimis maxime obnocuis phrenitidi ſit inſtantia uigiliarum, debes tu omni cura, & omni ſolicitudine prouocare ſomnum*

re ſomnum in tali patiente: ob quam rem utere ſequentibus ingenijs in prouocatione ſomni.

PRIMVM *ingenium eſt, ut ueſperi, quando uult cubare, fiant ſequentes lotiones à genu infra, & à cubito ad manus calide; diluendo quoque ipſius patientis nares, & tempora,*

Recip. Florum camomillæ, florum uiolarum, florum anethi, florum nenupharis ana. M.i.s. Corticum radicũ mandragoræ M.s. ſeminum iuſquiami albi unc.s. miſce, & bulliant in ſufficienti quantitate aquæ ad conſumptionem tertiæ partis, & uſui ſeruetur.

SECVNDVM *ingenium eſt, ut facta lotione prima, mox ungantur tempora, & pulſus manuum, & pedis cum ſequenti unguento.*

Recip. olei nenupharis, unguẽti populeonis ana. unc.s. croci, opij ana gran.iij. miſce pro linimento.

TERTIVM *ingenium eſt, ut cum ſequenti uino calido in ingreſſu lecti diluantur aures, & nares,*

Recip. uini albi dulcis lib s. ſeminum iuſquiami albi drach.ij. bulliant uſque ad conſumptionem medietatis; & coletur uinum, & uſui reſeruetur.

QVARTVM *ingenium, ubi præcedentibus ingenijs patiens non dormiret, qualibet hora noctis capiat infra ſcriptum potum; & proculdubio dormiet.*

Recip. Syrupi de papauere, aquæ lactucæ ana unc.ij. miſce pro una uice; ſi uero his omnibus ſalutaribus remedijs æger noluerit dormire, neque uoluerit curari, cõmendabis eum DEO, *& preſbyteris. Et hæc dicta ſint de phrenitide.*

DE ME-

DE MELANCHOLIA, Cap. VI.

ADVERTANT Medici practicantes, non trahere liberum commercium cum melancholicis; quoniam plerunque magnum ipſis poſſet contingere malum; ſicuti euenit cuidam medico bononienſi Ludouico de leonibus nuncupato: melancholicus etenim quidam oſtendens ſe uelle blandiri ſuæ excellentiæ, applicauit fortiſsimas manus gutturi: & niſi ego præſentialiter adfuiſſem, eum ſuffocaſſet: & ideò cum ſecuritate omni conetur medicus melancholicum uiſitare; imò hortor, ſi expediet, ut faciat ipſum quandoque ligare, demùm uerò conſideret medicus, à quo humore melancholia ipſa originem trahat. an ab humore ſanguineo: cuius ſigna apparebunt talia: rubedo faciei, & oculorum; caliditas apparens in partibus auicinatis ipſi capiti; groſsicies, ſeu amplitudo, & plenitudo uenarum; & plurimus riſus; & hic plurimus riſus eſt unum de potiſsimis ſignis atteſtantibus ſuper melancholiam factam ex ſanguinis aduſtione. Si uerò nullum horum ſignorum apparuerit, uel remiſsè apparuerit una cum furore, ferocitate, & maniaca confidentia, tunc ſtatues melancholiam eſſe per aduſtionem ipſius cholerae. Si uerò his non apparentibus, ſed potius dominium frigiditatis in toto corpore percipietur, una cum apparente timore, & triſtitia, & ploratu ipſius patientis, ſtatim diiudicabitur melancholiam eſſe ab aduſtione naturalis melancholiæ. ob quam rem, ſi melancholia fuerit à ſanguine aduſto, curabis ægrum ab initio his ſequentibus ingenijs.

Primo *phlebotomabis ipſum ex uena nigra; cùm credendum ſit, in eo abundantiam ſanguinis eſſe; & hoc præcedente uentris lenitione, quæ fiat cum ſequenti clyſtere.*

Recip. *Epithymi, thymi, florum ſticados Arabici, uiolariæ, mercurialis, foliorum maluæ ana.* M.i. *furfuris großi ligati in petia.* M.i. s. *bulliant in ſufficienti quantitate aquæ ad conſumptionem medietatis: poſteà accipe de dicta colatura unc.* x. *caßiæ nouiter tractæ unc.i.s. olei uiolati unc.iij.de ſaccharo, ſale, ouo, quantum expedit; accipiat & inijciatur clyſtere.* Et *aduerte, ut obſerues præceptum principis, & aliorum doctorum antiquorum, ut in exitu ſanguinis, ſi ſanguis apparebit clarus, limpidus, & ſubtilis, ſectam uenam obſeres; quoniam tunc phlebotomia bonum rapiet, & malum derelinquet. Si uerò huiuſmodi ſanguis craſſus, turbulentus, ac niger apparuerit, tunc phlebotomiam complebis pondere quinque, uel ſex unciarum ſanguinis; habità quippe conſideratione ad ætatem, & ad uirtutem.* Facta *hac phlebotomia, conſulo, ut conuertas te ad digeſtionem materiæ peccantis: & ſic dabis digeſtiuum, in quo dicatur eſſe uirtus calefaciendi, & humectandi; magis autem humectandi, quàm calefaciendi, ex eò quia humor peccans in melancholia, aduſtione ipſa factus eſt frigidus, & ſiccus, tam & ſi ex humoribus calidis plerunque fiat; & propter hoc, quòd tenet ueſtigium caloris primæ mineræ, licet frigidus ſit, plerunque reddit animal ridiculoſum, ferox, & maniacum: licet humor ipſe frigidus ſit. Cúm igitur humidum caloris acuitatem, uel ipſius caloris ueſtigium obtundat, ideò applicanda præſidia ipſi melancholico plus humida ſint,*

da ſint, quàm calida, dabis igitur illi ſyrupum hunc.

Recip. *Syrupi de pomis ſimplicis unc.i.ſyrupi uiolati unc.s.aquarum bugloſſæ, uiolarum, borraaginis ana unc. i.miſce.* Recordare, *quòd in omni adminiſtratione ſyruporum in ipſa melancholia non eſt malum apponere ſyrupum uiolatum; cùm, ut plurimùm, melancholici patiantur inſtantiam uigiliarum; & tua intentio debet eſſe in prouocatione ſomni: & hoc maximè completur cum ſyrupo uiolato.* Tranſactis *uerò duobus diebus à prima phlebotomia, phlebotomabis cephalicam cubiti dextri, extrahendo ſanguinem pondere trium, uel quatuor unciarum; ſed ſemper digeſtiuum continuabis per ſex dies continuos, & ſeptimo die apparentibus ſignis concoctionis, dabis patienti infraſcriptum purgatorium.*

Recip. Diaſ*enæ lenitiui drach. vi. ſpetierum* Hier*æ ſimplicis* Galeni *drach.ij.confectionis* Hamec *drach. ij.s. diſſoluantur cum decoctione communi florum, & fructuum quantum ſufficit: & cum qua bulliant folliculorum ſenæ, epithymi, polypodij quercini ana drach.ij. & fiat potus; qui exhibeatur patienti duabus horis ante lucem. Sequenti uerò die capiat patiens in diluculo ſequentem bolum.*

Recip. Diabugloſſati, *ſacchari uiolati ana drach.ij. miſce. Veſperi uerò eodem die ante cœnam fiant lotiones ad extremitates ipſius patientis cum infraſcripta decoctione calida ſatis adaucto gradu caloris, continuè deorſum, & fortiter trahendo.*

Recip. Ro*ſarum rubearum, florum uiolarum, florum ſticados Arabici, maioranæ, florum camomillæ,* Anethi *ana.* M. *i.s.bulliant in aqua fluminis currentis uſque ad conſumptionem tertiæ partis. & uſui reſeruetur: & ſic conti-*

ſic continuabis cum his diuerſiuis lotionibus per treis dies ſequentes. Si uerò eiſdem diebus patiens ſomno priuaretur, ueſperi poſt aſſumptam cœnam ſolicitabis ipſi patienti lotiones ſomniferas, quas diximus in capite de phrenyſi; non relinquendo, ſi expedirent, alia ingenia, quæ ibi retulimus ad ſomnum inducendum. His *quatuor, uel quinque expletis diebus, perſeuerante morbo, phlebotomabis uenas hæmorrhoidales, iuxta præceptum* Hippocratis, NEPHRITICIS ET MELANCHOLICIS HAEMORRHOIDES INNATAE, BONUM. *Et ipſis inciſis cum phlebotomo, uel cum ſanguiſugis, extrahes de ſanguine pondere trium unciarum. Facta hac hæmorrhoidarum apertione, laudo, ut iteratò materia purgetur; quia omni ſeptimana conueniens eſt ad minus ſemel purgare corpus melancholici. A` quacunque melancholia prouenerit morbus, exbibeatur ei ſequens medicina.*

Recip. Hieræ *ſimplicis* Galeni *unc.i. confectionis hamec drach.i.s. miſce, & diſſoluantur cum aqua decoctionis epithymi, folliculorum ſenæ, & polipodij quercini. Facta hac purgatione, ſi morbus perſeueret, & cum ſignis dominij ſanguinis, quorum potiſſimum eſt riſus, indubitatò uenam rectam frontis ſecabis, extrahesq; ſanguinem pondere trium unciarum, & ſic facta phlebotomia hæc, ſi melancholia adhuc perſeueret, ipſi capiti applicabis fomenta, pullos columborum, catulos, ijs ingeniis, quibus uſi fuimus in capite de phreneſi: & ſic curabis,* DEO *iuuante, melancholiam à ſanguine. Si uerò fuerit melancholia cum maniaca cõfidentia, et feroci furore, eam curabis his ſequentibus ingenijs.*

PRIMO` *(præcedente clyſteri lenitiuo ad remiſſio-*

nem feruoris, & ebullitionis choleræ) facies phlebotomiam ex nigra, uel uena hepatica: quippe non tantum de ſanguine extrahes, quantùm ſi melancholia eſſet à ſanguine; ſed ſolùm tantùm, quantùm expediet pro remißione ebullitionis choleræ, & ſanguinis, quieſcat autem æger ſequēti die, in qua medicus ſolicitus ſit tenere ipſum ligatum, ne ſibi, & ipſi ægrotanti aliquid mali contingat. Tertia uerò die poſt phlebotomiam, purgetur patiens ſequenti purgatorio.

Recip. *Diacatholiconis drach. vi. electuarij roſati Meſue drach. ij. reubarbari optimi electi drach. ij. s. ſpicæ gran. xij. incidatur reubarbarum cum ſpica, & deinde ſubtiliter puluerizetur, et cũ modico uini albi odoriferi irroretur, et diſſoluantur omnia cũ ſequenti decoctione.*

Recip. *Quatuor florum cordialium ana. M. s. corticum myrobalanorum citrinorũ unc. s. epithymi, thymi, folliculorũ ſenæ, polypodij quercini ana drach. ij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis; deinde colentur, & colatura uſui reſeruetur. Facta hac euacuatione, ſi morbus perſeuerabit, tunc eis præciſe ingenijs poteris uti, quibus uſus es in curatione melancholiæ ſanguineæ, conuenient quippè & phlebotomiæ factæ ratione infrigidationis, qua remittitur cholerica ebullitio. Si uerò melancholia fuerit ex aduſtione melancholiæ naturalis, eam curabis ſequentibus ingenijs.*

PRIMO *de hoc melancholico non timebis cùm ipſe de unaquaque modica re timorem ſibi acquirat. Si uerò cognoueris hominem ipſum eſſe plenum ſanguine, ipſum phlebotomabis, & non aliter: quoniam curatio melancholiæ à melancholia eſt multi, & boni ſanguinis generatio:*

ratio: ſed ſi expediet ipſum phlebotomare, phlebotomabis ipſum ex uena baſilica lateris ſiniſtri; cùm in tali morbo multùm conſentiat ſplen, & eandem cautelam ſeruabis in ſanguinis mißione, quam iam diximus; uidelicet: SI SANGVIS *exierit clarus, & ſubtilis, ſiſte ſanguinis mißionem: ſi uerò turbidus, & craſſus, ſequere cum extractione ſanguinis quatuor unciarum ad plus; ne magis corpus infrigidetur & exiccetur, & hoc intelligatur ſemper præcedente clyſteri leniente: demùm uerò materiam digerere debes, continuando infraſcriptum ſyrupum per ſeptem dies.*

Recip. *Syrupi de pomis cōpoſiti, de fumoterræ maioris, uiolati, de epithymo ana unc.s. aquarum meliſſæ, bugloſſæ, borraginis ana.unc.i. miſce,* Et *aduerte, quòd captis quatuor de his syrupis, non errabis, ſi patienti cum ſanguiſugis aperias hæmorrhoides cum extractione illius ſanguinis melancholici, & fæcalis pondere quatuor unciarum. Septimo uerò die, apparentibus ſignis concoctionis, pro ſequenti die dabis ei medicinam infraſcriptam.*

Recip. *Quatuor florum cordialium ana* M.s. *myrobalanorum* Indorum, *chebulorū ana drach.ij.epithymi, thymi, folliculorum ſenæ, polypodij quercini ana.drach. i. bulliant in ſufficienti quantitate lactis caprini uſque ad conſumptionē medietatis; deinde colentur, & in colatura diſſolue diaſenæ lenitiui drach. vi. confectionis* Hamec *drach.ij.epithymi ſubtiliter pulueriʒati, pulueris hieræ ſimplicis* Galeni *ana drach.i.s. & fiat potus. Sequentibus uerò diebus laudò ut omni ſeptimana patiens capiat unciam mediam infraſcriptæ medicinæ in diluculo, diſſolutæ cum aqua lactis caprini: quæ medicina*

nominatur Triphera de epithymo.

Recip. *Tripheræ magnæ unc.i.ſpetierum* Hieræ *ſimplicis Galeni unc. i. s. epithymi unc. s. puluerizentur puluerizanda, & cum modico ſacchari fiat miſtura. ultra enim quòd hæc medicina euacuabit humorem peccantem, prouocabit ſomnum; de quo medicus in melancholia debet eſſe maximè ſolicitus.*

Ad idem, recordetur medicus confortare fontem, & radicem uitæ cum epithemate cordiali infraſcripto manè, & ueſperi ante cibum.

Recip. *Aquæ meliſſæ, bugloſſæ, borraginis, roſatæ ana lib.s. quatuor florum cordialium ana drach.i. ligni aloes, been albi, & rubei, oßis de corde cerui ana ſcrup. ij. croci ſcrup. i. aceti optimi unc.iij. uini albi odoriferi unc.iiij. puluerizentur puluerizanda, & miſce pro epithemate cordis.*

Ad idem, debet medicus ſolicitare, ipſi patienti dare bolum infraſcriptæ miſturæ per tres horas ante cibum mane, & ueſperi.

Recip. *Diamuſci dulcis, diamuſci amari ana.drach.ij. diabugloſſati, diaborraginati, ſacchari uiolati ana unc.i. miſce cum ſyrupo de pomis: & fiat electuarium.*

Ad idem: & eſt expertum, ſi patienti melancholiam à melancholia ipſa, quolibet manè in diluculo dabis tria oua ſorbilia plurimùm conferunt: totq; diebus continuabis hæc oua, quoad ipſe aſſumet in potu centum & unum ouum, cum ſequenti puluere parumper ſuper aſperſo ipſi ouo.

Recip. *Epithymi, thymi ana drach.ij. ſacchari albiſſimi unc.i. croci gran.iij. cinnamomi electi drach.i. puluerizentur*

uerizentur omnia ſubtiliſsimè, & fiat puluis.

AD IDEM. *Valet & ad expellendã melancholiam letitia, & gaudium: ſtare in cantilenis, in ludis, et ſonis: & habitare cum perſonis ſibi domeſticis, & familiaribus, & præcipue cum puellis iucundis. Et hæc de melancholia.*

AD DOLOREM, ET TINNITVM, ET SVRDITATEM AVRIVM, Cap. VII.

PRIMO *euacuetur materia cum infraſcriptis pilulis, alijs uniuerſalibus præcedẽtibus. Recip. Pilularũ ſine quibus, aurearũ Nicolai, agarici trochiſcati ana ſcrup. i. miſce cum syrupo de ſticados: & fiant pilulæ quinque. Poſt, auribus intus, & extra apponas ſequens emplaſtrum maximi doloris ſedatiuum.*

Recip. Sepæ ſub feruentibus cineribus coctæ numero. i. butyri recentis unc. ij. olei camomillæ, olei roſati ana unc. i. croci drach. i. miſce, & in mortario conducatur emplaſtrum, & ipſum calidum auribus apponatur diu, noctuq;: omnem enim auris dolorem tollit, apoſtema ſoluit. & ſi ad ſuppurationem conducendum eſt apoſtema, hoc ipſo emplaſtro conducetur.

Aliud, expertum in forti dolore, & tinnitu, & ſurditate aurium.

Recip. Olei de caſtoreo unc. ij. olei roſati, amygdalarũ amararũ ana unc. i. aquæ ardẽtis unc. ij. miſce, et bulliant uſque ad conſumptionem aquæ ardentis: deinde in ingreſſu lecti quolibet ueſperi infundantur prædicti olei calidi guttæ quatuor in foraminibus aurium, &

obſtruantur foramina cum bombice odoris muſci. & hoc eſt bene expertum.

Aliud, ſurditati mirabiliter conferens, & dolori, & ſibilo aurium.

Recip. Cyclaminis, id eſt panis porcini, lib.s. ſcilicet de radice; & optimè à cortice mundetur; deinde fortiter, et minutiſsimè trituretur: cui adde olei camomillini, olei roſati, amygdalarum amararum ana unc. ij. apponantur igni, & bulliant uſque ad conſumptionem medietatis olei deinde cum forti expreßione coletur oleũ, de quo oleo in ingreſſu lecti imponantur foraminibus aurium guttæ quatuor calidæ. Pòſt uerò panẽ porcinũ ſic trituratum accipe, & more emplaſtri toti auri impone, & liga: manè uero aurem mundato ab huiuſmodi cyclamine, & cum modico uini albi odoriferi calidi aures abluito: et ſic per decem dies uel pluscontinuato: & uidebitur optimum experimentum.

Aliud ad idem: & eſt bene expertum.

Recip. Aquæ uitæ unc. iiij. radicum cyclaminis unc.s. nucleorum perſicorum, amygdalarum amararum ana numero iiij. infundantur hæc omnia triturata in prædicta aqua uitæ per tres dies naturales continuos, deinde fiat fortiſsima expreßio eorum; & de prædicta aqua uitæ guttam unam tantùm ueſperi in ingreſſu lecti in foraminibus aurium ſtilla; & cum bombice claudatur: & ſic continuando alternis diebus in ſurditate, & tinnitu, uidebis pulcherrimum experimentum.

Aliud ad idem.

Recip. Radicum altheæ mundatarum, & ſubtiliſsimè inciſarum unc. iij. radicum cyclaminis ſimiliter trituratarum unc. ij. fœnugræci, ſeminũ lini ana unc.s. bulliãt in ſufficienti

ſufficienti quantitate aquæ; deinde colentur, & colaturæ adde, butyri recentis unc. s. olei amygdalarum amararũ, olei roſati ana unc. i. miſce; et fiat emplaſtrũ; quod die, & nocte calidum auribus ipſis apponatur.

Aliud ad idem.

Recip. *Furfuris groſsi milij ana M. s. ſalis communis M. s. florum camomillæ, ſeminum lini, ſeminum cimini ana M. i miſce, & in tegula benè calefiant; deinde irrorentur cum modico uini albi odoriferi; & manè & ueſperi fomententur aures.*

Aliud domeſticum, & mulieribus familiare, & optimè expertum.

Recip. *Olei nucum lib. i. bulliat in aliquo uaſe; & eo tunc, quo fumum emittit propter ebullitionem, tunc per embotũ dictus fumus in foraminibus aurium recipiatur.*

AD DOLOREM OCVLORVM, ET OPHTALMIAM, Cap. VIII.

SI OCVLORVM *dolor fuerit cum præſentia ſanguinis ad ipſos collecti, expertum remedium.*

PRIMO *eſt phlebotomia cephalicæ: poſt uerò appoſitio ſanguiſugarum poſt aures, uel appoſitio uentoſarum cũ ſcarificatione in parte colli, qua iungitur craneo: & hoc præcedente uentris lenitione.*

Aliud, ubi fuerit dolor in oculo uel cum ſanguinis præſentia, uel ſine; In ſedatione doloris remedium tale eſt.

Recip. *Aquæ albuminum oui unc. ij. lactis mulieris unc. iij. ſucci plantaginis, ſucci camomillæ ana unc. i. madefiant*

deſiant petiæ lineæ, & oculo imponantur quouſque caleſiant; & iteratò apponantur. Si uerò uehementißimus eſſet dolor, bis grana duo opij iungito; & dolor ſedabitur.

Aliud ad idem.

Recip. *Medullæ panis optimè tritæ unc.i. medullæ pomorum dulcium benè tritorum unc: ij. lactis mulieris unc.i olei roſati unc.s. miſce omnia inſimul: & fiat emplaſtrum;quod oculo apponatur. Si uerò uehemens dolor fuerit,ei adde croci,opij ana gran.iij. & eſt benè expertum in ſedatione doloris.*

Aliud, quod ualet in dolore, ſiue defluxu ſanguinis ad oculum.

Recip. *Mucillaginis ſem. altheæ, mucillaginis ſem. fœnugræci ana unc.ij. lactis mulieris unc.i. meliloti ſubtiliter puluerizati unc.ij.olei roſati unc.i. farinæ bordei unc.i.miſce,et fiat emplaſtrum: cui adde(ſi expedit)opij, croci ana gran.iij.*

Aliud, mirabiliter conferens in dolore oculi in qualibet cauſa.

Recip. *Sief albi drach.s. diſſoluatur in lacte mulieris, & oculo imponatur.*

Aliud ad idem.

Recip. *Vnguenti dicti Alabaſtrini ſuperius deſcripti unc.i. lactis mulieris unc.ij. miſce, & infundatur petiæ lineæ in dicto liquore, & oculo apponantur.*

Aliud remedium, ubi cum dolore ſimul eſſet fluxus ſanguinis ad oculum.

Recip. *Boli armeni, ſanguinis draconis,pilorum leporis combuſtorum ana.drach.ij. pulueriʒentur ſubtiliter,& cum albuminibus ouorum diſſoluantur: deminum*

cum

cum patiens ibit dormitum, fiat linimentum in fronte: ſuper ſupercilia oculi patientis; & ſupra oculum apponatur, & ligetur medulla panis albi madefacta in aqua roſacea; & ſic moretur per totam noctem; & eſt optimum experimentum. Si uerò ob nimium dolorem patiens deueniret ad diminutam uiſionem, utatur ſemel in ſeptimana ſequentibus pilulis in ingreſſu lecti.

Recip. Pilularum lucis, ſine quibus ana drach. s. miſce cum ſyrupo de ſticados, & fiant pilulæ quinque; & continuè poſt aſſumptionē harum pilularum abluat patiens oculos cū infraſcripta lotione; quæ ualet in conſeruando uiſum, in ſedando dolorem, et cōfortando oculum.

Recip. Aquæ berbenæ, aquæ roſatæ, aquæ fœniculi ana unc. iiij. uini albi potentis unc. iij. tutiæ præparatæ, ſacchari candi ana drach. iij. aloës hepatici drach. ij. omnia inſimul, pulueriʐatis pulueriʐandis, miſceantur: et ſic per diem naturalem in infuſione permaneant, demum colentur, & colatura oculi abluantur.

Aliud conferēs & oculorū dolori, & maculis exiſtentibus in eis.

Recip. Succi fœniculi, ſucci berbenæ ana unc. s. unguenti alabaſtrini dicti drach. ij. miſce; & cum pluma, cùm patiens uadit dormitum, modicum de prædicto unguento ponatur in angulis oculorum.

DE FLVXV SANGVINIS NARIVM, Cap. IX.

EXPERTVM EST ad fluxum ſanguinis narium apertio hæmorrhoidarum per ſanguiſugas, conſentiente ætate, & uirtutis robore.

robore. Si uerò patiens fluxum ſanguinis narium fuerit puer à ſeptem ad quatuordecim annos expertum eſt, quod appoſitio ſanguiſugarum poſt aures curat.

Aliud ad idem.

Recip. *Boli Armeni, terræ ſigillatæ, ſanguinis draconis ana drach.ij.acatiæ drach.i pulucrizentur ſubtiliter, & diſſoluantur cum ſucco plantaginis, & albumine oui quantùm ſufficit, & fiat linimentum fronti, & gutturi.*

Aliud ad idem optimè expertum.

Recip. *Succi plantaginis, aquæ roſatæ, aceti optimi ana unc. iiij. albuminis oui optimè conquaſſati unc. ij. acatiæ cum prædictis diſſolutæ unc. s. miſce, & liniatur frons, & guttur cum petia madefacta in prædictis.*

Aliud ad idem benè expertum.

Recip. *Succi arthenitæ, ſucci plantaginis ana unc.ij. thuris, aloës hepatici, mirrhæ ana drach.i.s. puluerizentur puluerizanda, & miſce. Infundantur poſteà lichiniæ facta ex bombice, & imponantur naribus, ex quibus fluit ſanguis.*

Aliud expertum, & mirabile in hoc.

Recip. *Aquæ panis porcini quantum ſufficit, & ipſam patiens per nares trahat: & repentinum uidebis iuuamentum.*

Ad idem mirabile.

Recip. *Sanguinis humani. illius ſcilicet, à quo fluit ſanguis per nares unc.i. uel ij. qui ſanguis ſuper laminam ferream igni appoſitam uratur: deinde ſubtiliſſimè pulucrizetur; & dictum puluerem naribus inſuflabis: & optimum*

246

mum uideb is experimentum.

Aliud ad idem.

Recip. *Aceti optimi, aquæ plantaginis ana lib. ij. madefiant petiæ lineæ in huiuſmodi liquore; deinde apponantur plantis pedum, uolis manuum, & regioni hepatis, & ſtatim tolletur fluxus ſanguinis narium.*

DE DOLORIBVS DENTIVM, Cap. x.

PRIMO expertum eſt, quòd ſi fiat euacuatio cum ſequentibus pilulis in ingreſſu lecti captis, plurimum conferunt.

Recip. *Pilularum de hiera Nicolai, pilularum aureaorum eiuſdem, de agarico Meſuæ ana ſcrup. i. miſce cum ſyrupo uiolato: & fiant pilulæ quinque.*

Aliud ad idem: & eſt expertum.

Recip. *Hieræ picræ Gal. unc. s. mithridati drach. ij. aquæ uitæ unc. s. miſce, & fiat linimentum, cum quo perſæpe in die liniatur dens dolens, & circa illius gingiuam: hoc enim ualet maximè in cauſa frigida.*

Aliud ad idem: quod utique in cauſa calida mirabile eſt.

Recip. *Succi ſemperuiuæ: ſucci ſolatri ana unc. iij. lactis uaccini lib. i. olei roſati omphacini unc. ij. miſce, & petiæ madefactæ in huiuſmodi liquore applicētur maxillæ dentis dolentis.*

Aliud ad idem in cauſa calida.

Recip. *Medullæ pomorum dulcium optimè tritorum unc. ij. furfuris groſſi unc. iij. olei roſati omphacini unc. i. croci ſcrup. i. miſce, & fiat emplaſtrũ loco dolenti applicandum.*

Aliud

Aliud ad idem in utraque cauſa.

Recip. *Vini albi potentis unc. s. radicum iuſquiami albi unc. i. bulliant inſimul uſque ad conſumptionem tertiæ partis, uel medietatis uini, & cum dicto uino calido abluatur tota gingiua dentis dolentis: & diu de prædicto uino in ore detineatur iuxta dentem dolentem.*

Ad idem: & eſt expertum.

Recip. *Aceti nigri fortiſsimi unc. iiij. ſandaracæ unc. s. bulliant inſimul uſque ad conſumptionem tertiæ partis: et de dicto aceto calido aliqua quantitas detineatur in loco dentis dolentis.*

Aliud ad idem.

Recip. *Florum ſaluiæ, roris marini, betonicæ, ſticados Arabici, maioranæ ana M. s. nigellæ, pyrethri ana. drach. ij. bulliant in ſufficienti quantitate uini albi uſque ad comſumptionem medietatis, & colentur; & prædictæ herbæ colatæ contundantur, & ueluti emplaſtrum maxillæ dentis dolentis applicetur; & dictum uinum calidum in ore retineatur.*

Aliud ad idem, ſi dens dolens eſſet perforatus, impleatur foramen cum ſequenti mixtura.

Recip. *Theriacæ unc. s. pyrethri, nigellæ ana drach. s. aquæ uitæ drach. i. miſce, & impleatur foramen dentis.* Nota *tamen, quod omnibus his expertis non iuuantibus, ſingulo eorum poteris addere duo grana, uel tria opij, ubi dolor multùm infeſtaret cum perſeuerantia, &* applica*re modo prædicto.*

DE FETORE ORIS, ET NASI, Cap. XI.

SI FVERIT *fœtor oris, & naſi per conſenſum à cerebro; quod cognoſcimus fœtore eorum, quæ per palatum & nares exeunt; compertum eſt ex experientia qualibet ſeptimana uti ſemel ſequenti medicina.*

Recip. Turbith boni, & gumoſi drach. ij. agarici electi drach. i. triturentur, & bulliant inſimul in ſufficienti quantitate aquæ betonicæ; deinde colentur, & cum colatura quantitatis duarum unciarum diſſolue, pulueris hieræ ſimplicis drach. iij. ſyrupi uiolati unc. i. & fiat potus. & exhibeatur patienti in medio noctis: & in quatuor, uel quinque aſſumptionibus huius potus curabitur à fœtore oris, & naſi à capite.

Ad idem, benè expertæ ſunt hæ pilulæ tribus enim uicibus ſuæ aſſumptionis curabitur fœtor oris, & naſi.

Recip. Folij, nucis muſcatæ, ligni aloës, garyophyllorum ana drach. i. ſpecierũ hieræ ſimplicis Galeni drach. s. paſtæ pilularum maſticinarum conciliatoris unc. i. miſce cum melle roſato: fiat paſta pilularum; de quibus pilulis patiens capiat drachmam unam de decem diebus in decem diebus.

Ad idem, optima experta eſt ſequens aqua; cum qua quotidie, ſtomacho ieiuno, & mundo naſo à ſuperfluitatibus, debet caput purgare, eam ſurſum trahendo.

Recip. Aquæ roſatæ lib. i. s. aquæ uiolatæ lib. i. aquæ maioranæ lib. s. nucis muſcatæ, ligni aloës, cinnamomi,

galange,

galangæ, zedoariæ ana drach. ij. puluerizentur pulueri-zanda ſubtiliter, & cum prædictis aquis miſceantur, & in alembico ponantur, & deſtilletur aqua; quæ, poſt di-ſtillationem aromatizetur cum octo granis muſci fini: et purgato capite cum prædicta aqua, uidebis mirabilia in fætore oris, & naſi.

Ad idem, quando erit per conſenſum à ſto-macho, primo experta eſt hæc medicina mul-tùm ualere.

Recip. *Hieræ ſimplicis Galeni unc. i. turbith boni, & gumoſi ſubtiliter puluerizati drach. i. s. miſce, & fiat bolus cum ſaccharo. Hanc medicinam capiat patiens in diluculo.*

Ad idem facta purgatione, mirabile experi-mentum eſt hoc ſequens.

Recip. *Vini albi potentis, & odoriferi lib. i. nucis muſcatæ, garyophyllorum, cinnamomi, macis, ana drach. i. muſci optimi ſcrup. i. puluerizentur puluerizanda ſubtiliter, & infundantur in prædicto uino per duos dies naturales; deinde coletur uinum à ſpetiebus; cui uino adde aquæ roſatæ unc. ij. & patiens quolibet mane, ſtomacho ieiuno, aſsiduet tria, uel quatuor cochlearia prædicti uini.*

Ad idem.

EXPERIMENTVM *optimum eſt quolibet ma-ne ſtomacho ieiuno ferè immedatè ante prandium uti pilula una alephangina, uel ad minus alternis diebus.*

Ad idem optima experta eſt ſequens miſtu-ra; de qua quolibet mane, ſtomacho ieiuno, pa tiens capiat ad quantitatem caſtaneæ.

Recip. *Diagalãgæ, id eſt electuarij de galanga unc. ij. ſpetierum*

ſpetierum aromatici roſati, ſpetierum dianuſci dulcis ana drach. i. muſci optimi gran. iiij. miſce cum ſucco pomorum dulcium: & fiat electuarium.

DE SQVINANTIA, Cap. XII.

COMPERTVM *eſt experientia phlebotomiã duarũ uenarũ ſub lingua eſſe iuuamẽtũ præſtantiſsimũ ſquinantiæ, præcedentibus tamen una, uel duabus phlebotomijs: ſcilicet phlebotomia uenæ nigræ, & phlebotomia cephalicæ, hoc eſt magis neceſſarium.*

Ad idem.

Optimè expertum eſt, quòd, factis phlebotomijs prædictis, cucurbitulæ appoſitæ in collo ex oppoſitò loco dolenti cum ſcarificatione, & ſanguinis extractione, mirabiliter conferunt.

Ad idem.

Experientia optimè compertum eſt, poſt phlebotomiam dictam, prouocationem ſanguinis ex naribus cum ſetis pungentibus maximè conferre.

Ad idem. Factis phlebotomijs, expertum eſt medicinam hanc ex toto ſquinantiam curare.

Recip. Turbith boni, & gumoſi drach. i. bulliat in decem unciis aquæ diſtillationis glycyrrhizæ uſque ad cõſumptionem medietatis deinde coletur, & cum colatura diſſolue mannæ electæ unc. iij. uel caſsiæ nouiter tractæ unc. i. s. & exhibeatur patienti qualibet hora ſtomacho ieiuno; & præcedente clyſteri lenitiuo, de die, et nocte; meridie, & in ſero poteſt exhiberi.

Ad idem, in principio benè expertus eſt ſequens gargariſmus.

Recip. Aquæ deſtillationis glycyrrhizæ lib.ij. ſucci plantaginis, ſucci mororum celſium, ſucci myrtillorum ana unc.ij. miſce, & bulliant ſimul una forti ebullitione; deinde coletur, & relinquatur, ut infrigidetur; & patiens eo utatur leui gargariſmo.

Ad idem.

IN PRINCIPIO *experientiâ compertum eſt, puluerem foliorum plantaginis exiccatorum, & ſubtiliter pulverizatorum, inſufflatorum cum canna in guttur multùm conferre.*

Ad idem.

VBI INDIGEMVS *reſolutione, ualet oleum camomillinum, oleum uiolatum, oleum amygdalarum dulcium, & pinguedo gallinæ in æqualibus partibus, inungẽdo locum doloris cum applicatione lanæ ſuccidæ.*

Ad idem, expertum eſt ſequens emplaſtrum, ubi apoſtema ſuo tumore, & ſua duritie difficilem reddit anhelitum; quoniam emollit, & reſoluit.

Recip. Radicis althææ minutim inciſæ, et mundæ, camomillæ, florum uiolarum foliorum maluæ, cum radicibus ana M. i. bulliant omnia inſimul in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem aquæ; deinde adde farinæ hordei farinæ fœnugræci, farinæ ſeminis lini ana P. i. pinguedinis gallinæ unc. i. olei camomillæ, olei amygdalarum dulcium ana quantùm ſufficit ad impinguandum emplaſtrum. quod pluries in die patienti applicetur.

Ad idem, in uia reſolutionis ualet ſequens gargariſmus.

gargariſmus,

Recip. Aquæ deſtillationis altheæ lib.i. ſyrup i de betonica unc.iij.miſce.& fiat gargariſmus. Si uerò ſyrupus non inueniatur, prædicta aqua miſceatur cum conſerua betonicæ, uel ſticados. Si uerò apoſtema ſquinanticum non tolleret ſui reſolutionem, tunc præparetur citiſſimè ad maturandum, ut rumpatur; ne obſtruendo guttur, ſubitò ægrum ſuffocet.

Ad maturãdum apoſtema ualet emplaſtrum ſequens, appoſitum patienti calidum.

Recip. Foliorum maluæ cum radicibus, radicum ireos, florum uiolarum, radicum altheæ ana.M.i.caricarum pinguium numero,vi.bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem duarum partium aquæ; deinde adde farinæ frumenti M. i. pinguedinis porci unc.i.s. butyri recentis unc. s. lactis unc. i. s. olei amygdalarum dulcium, liliorum alborum ana quantùm ſufficit ad impinguandum emplaſtrum.

Ad idem, mirabile experimentum habetur in emolliendo, & maturando apoſtema ſquinanticum ex ſequenti gargariſmo.

Recip. Mucillaginis ſeminum maluæ, mucillaginis ſeminum caulium ana unc.ij.mucillaginis ficuum unc.iij. butyri recentis unc. i. aquæ deſtillationis glycyrrhizæ lib.iiij.miſce omnia inſimul, & ipſo igne fiat liquor; quo utatur patiens ſæpe, & gargarizando, & lambendo calido. Poſtquam uerò apoſtema ſquinanticum ad maturationem fuerit conductum, experientia compertum eſt, ſequens emplaſtrum ipſum diſrumpere, faciens quoque ad remanentis reſolutionem.

Recip. Nidorum hirundinum lib. i. olei amygdala-

rum dulcium , olei camomillæ ana quantùm ſufficit ad conducendum emplaſtrum; & ipſum calidum gutturi applicetur.

Ad idem rumpendum.

Fortis uociferatio, & fortis motus gutturis in tranſglutiendo ; ſicut tranſglutire cruſtam panis, multum conferre inuentum eſt. Si uerò huiuſmodi non ſuffecerint ad eius diſruptionem, patiens, uel chirurgicus cum digitis ſuis, uel cum candela cerea ſubtili gutturi immiſſa faciliter diſrumpentur. Si uerò non ſuffecerint, & chirurgicus oculo, uel tactu apoſtema percipiat, cum ferro diſrumpat. Immediatè poſt eius diſruptionem ad id expertum experimentum ſequens per uiam paulatinè deglutionis, uel per uiam gargariſmi.

Recip. Aquæ hordei lib.ij. mellis roſati colati unc.iij. miſce & æger gargarizando in quantum eſt poßibile, conducat ſaniem ad os, ne ad membra ſpiritualia deſcendat ob nocumenta magna: & ſic æger mundificando uulnus ipſum conſolidabit.

DE SPVTO SANGVINIS A PVLMONE, *Cap. XIII.*

AD SPVTVM *ſanguinis à pulmone compertum eſt experientia phlebotomiam ex baſilica, qualibet hora factam, iuuamentum præſtare: & hoc experimentum maiorem habet efficaciam, ſi altero die à phlebotomia baſilicæ, applicentur tres ſanguiſugæ hæmorrhoidibus.*

Ad idem, compertũ eſt, quòd facta phlebotomia, ſequens medicina optimum conducit iuuamentum.

uamentum.

Recip. Reubarbari electi drach. ij. torre fiat parum, & ſubtiliter pulnerizetur, & diſſoluatur cum decoctione ſeminum acetoſæ, ſeminum portulacæ, & ſeminum endiuiæ, & patienti exhibeatur in diluculo.

Ad idem.

Compertum eſt experientia, ſi ſputum ſanguinis, ſicut frequenter, & ut in pluribus ex catarro ſalſo, & acuto contingere ſolet, tunicas uenarum pulmonis frangeret, cautherium actuale factum in cõmiſſura coronali ultimum præſtare iuuamentum.

Ad idem, optime expertum eſt ſequens antidotum.

Recip. Succi portulacæ, ſucci plantaginis ana unc. i. coraliorum rubeorum drach. i. lapidis hæmatitis drach. s. pulnerizentur pulnerizanda, & totum hoc exhibeatur patienti qualibet hora, qua ſputo ſanguinis infeſtabitur patiens.

Ad idem, expertum ſequens remedium.

Recip. Gumi Arabici, tragacanthæ, cornu cerui uſti, lapidis hæmatitis uſti, coraliorum rubeorum uſtorum ana drach. s. boli Armeni ſcrup. ij. puluerizentur ſubtiliter, & cum duobus albuminibus oui crudis miſceantur; & patienti totum exhibeatur qualibet hora ſputi ſanguinis.

Ad idem, experimento hoc ſequens remedium optimum eſt.

Recip. Succi portulacæ, uel plantaginis, ubi non poſſemus habere ſuccum portulacæ unc. iiij. trochiſcorum de Krabæ drach. ij. puluerizentur trochiſci ſubtiliter, & totum exhibeatur patienti, & ſtatim conſolida-

bitur uena.

Ad idem, compertum eſt experientia ſequẽs electuarium multùm conferre.

Recip. *Loch de portulaca unc. ij. tragacanthæ frigidæ unc. i. boli Armeni, terræ ſigillatæ, ſanguinis draconis ana drach. i. hypochiſtidos, acatiæ, coraliorum rubeorum ana drach. s. puluerizentur puluerizanda ſubtiliter, & cum ſucco plantaginis conficiatur electuarium; de quo patiẽs qualibet hora portiũculam teneat in ore lãbendo.*

Ad idem, expertum eſt, & ſecretum remedium ſequens.

Recip. *Reubarbari electi drach. ij. ſeminum portulacæ, coriandrorũ præparatorum ana drach. i. torrefiant bona torrefactione; deinde puluerizentur ſubtiliter & illius pulueris drachmam unam ſumito; & cum ſucco portulacæ quantum ſufficit patienti exhibeto hora ſputi ſanguinis.*

Ad idem, mirabile eſt, & ſecretum, ſequens medicamentum.

Recip. *Succi millefolij unc. ij. lapidis hæmatitis uſti drach. ij. puluerizetur lapis ſubtiliter, & totum patienti exhibeatur frigidum; ſicut expertum eſt, omnia, quæ in fractura uenæ pulmonis exhibentur, actu frigida eſſe debere.*

Ad idem, mirabile experimentum eſt ſequẽs.

Recip. *Stercoris muris ſcrup. ij. aniſorum drach. s. puluerizentur ſubtiliter, & cum aqua plantaginis quantum ſufficit totum detur patienti: & uidebis mirabilem effectum in conſolidatione uenæ ruptæ.*

Ad idem, ſecretum, & infallibile experimentum ſequens datum qualibet hora patienti, &

in quo

in quocunque tempore ægritudinis.

Recip. *Teſtam oui crudi, abiecta quæ intrinſecùs membrana eſt; exicceturq; tali exiccatione, ut poßit ſubtiliter puluerizari; de quo puluere ſume drach. ij. aquæ plantaginis unc. iij. miſce, & da patienti qualibet hora ſputi ſanguinis: & ſubitam uidebis conſolidationem. Si uerò uis hoc remedium & citiùs, & efficacius operari, ut confidentiam habeas, quod de cætero: non frangetur uena, per quinque dies continuos in diluculo dabis drachmas duas prædicti pulueris diſſoluti in ſequenti ſyrupo.*

Recip. *Syrupi roſati de roſis ſiccis, de portulaca, myrtini ana unc. s. miſce.*

Ad idem, expertum eſt ſequens medicamentum.

Recip. *Scoriæ ferri præparatæ unc. i. cornu cerui uſti, unc. s. bulliant in decem uncijs aquæ plantaginis uſque ad conſumptionem medietatis; deinde coletur, & colaturæ adde ſucci portulacæ unc. i. & patienti totum hoc in duabus uicibus exhibeto.*

Ad idem.

Securißimum, & expertum eſt remedium, tam in curatione ſputi ſanguinis, quàm in præſeruatione ab eo, quolibet mane ſtomacho ieiuno maſticare ſcrupulum unum reubarbari torrefacti.

Ad idem, optimum uidebis iuuamentum, ſi infraſcripto unguento inunges coſtas, & præcipuè ubi percipitur punctura ex ruptura uenæ.

Recip. *Trochiſcorum de Krabæ drach. ij. olei citoniorum, olei roſati omphacini ana unc. s. miſce, & cum*

puluere ducantur, quouſque fiat in formam unguenti.

Ad idem expertum eſt portare infraſcriptum cerotum ſuper coſtis; mirabile enim affert iuuamentum.

Recip. Seminis portulacæ, ſeminis acetoſæ, ſeminis plantaginis ana drach.ij. coraliorum rubeorum, ſeminum roſarum rubearum ana drach. i. hypochiſtidos, acatiæ, granorum myrti, balauſtiarum ana drach. ij. s. gumi Arabici, tragacanthæ ana unc.s. maſticis drach.ij. omnia unica torrefactione torrefiant; deinde ſubtiliter puluerizentur, & pulucrizata incorporentur cum ſucco plantaginis, uel portulacæ: demum cum oleo roſato omphacino, cæra, & pice quantum ſufficit, fiat magdaleon; de quo tantam ſumas quantitatem, quantam expedit ad ipſum extendendum ſuper corium ad magnitudinem coſtarum.

Ad idem, expertum eſt quòd uinum ex toto derelinquere, eſt utile; & potare infraſcriptam aquam.

Recip. Amidi, coraliorum rubeorum, gũmi Arabici, tragacanthæ ana drach.i. bulliant omnia in lib. x. aquæ calibeatæ uſque ad conſumptionem tertiæ partis; deinde coletur, & colatura uſui potus reſeruetur.

Ad idem.

Expertum eſt, quod ſi patiẽs quolibet die in ſero, cùm uoluerit dormire, ſorbeat ſcutellam unam ptiſanæ hordeaceæ, ex ea uidebis mirabilem effectum in præſeruatione, & curatione ruptæ uenæ.

DE VLCE-

DE VLCERIBVS PVLMONIS, ET SPVTO SANIEI; Cap. XIIII.

EXPERIENTIA Compertum eſt, aſsiduâ ſucci hordei potatione ſanari phthiſis; ad quam curandam eo uictu ſic debes uti.

Recip. Succi hordei unc. iiij. amidi unc. ij. miſce, & diſſoluantur cum iure pulli quantum ſufficit: & patienti exhibeatur manè in diluculo, aut ſero in ingreſſu lecti: & optimum iuuamentum tibi ſuccedet.

Ad idem, compertum eſt experientia, ſequentem potionem phthiſicis multum conferre.

Recip. Pullam unam euiſceratam, & bene mundam, amidi, tragaganthæ, gumi Arabici ana drach. ij. hordei mundi & excorticati lib. s. infundantur hæc omnia, præter pullam, in aqua ungulæ caballinæ per noctem; deinde coletur, et prædicta ponatur in uetre pullæ, ſinas deinde, ut bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem carnis pullæ; demum facta forti expreſſione ipſius pullæ ius pullæ, reſeruetur: de quo accipe libram mediam; ſyrupi de glycyrrhiza unc. i. s. miſce, & exhibeatur talis potus patienti phthiſim per decem dies continuos quolibet mane in diluculo; & uidebis curationem completam in præſeruatione à phthiſi, & in curatione præſentis phthiſis.

Ad idem, optimè confert condimentum ſequens, imo à ſui natura curat phthiſim.

Recip. Carnis teſtudinis nemoralis lib. ij. coquantur in aqua ungulæ caballinæ, demum optimè contundantur, & diſſol-

& diſſoluantur cum iure pulli: cui adde lactis amygdalarum dulcium, emulſionis ſeminum melonis, emulſionis phiſticorum ana unc iſ. farinæ amidi unc. s. omnia apud ignem conducantur, quouſque perfectè tosta erunt: demum patienti phthiſim loco ferculi & in prandio, & in cœna exhibeatur.

Ad idem, ualet condimentum ſequens.

℞ *Recip. Caudarum cancrorum fluuialium lib. i. lactis uaccini, uel ouini lib. iiij. bulliant inſimul omnia uſque ad conſumptionem medietatis lactis: demum caudæ optimè contundantur, & cum optimo lacte diſſoluantur; cui adde farinæ hordei, farinæ amidi ana P. i. lactis amygdalarũ dulcium unc. iiij. uitelli oui recentis numero i. sacchari albiſſimi unc. iiij. miſce, & apud ignem conducantur uſque ad ueram coctionem, & patiens phthiſim manè, & ueſperi comedat quantum conuenit appetitui ſuo: & eſt mirabile.*

Ad idem, expertum eſt ſolo ſequenti condimento phthiſicos ſanari.

℞ Recip. *Limaciarum nemoralium mundatarum optimè à ſuis mucillaginibus lib. i. herbæ ungulæ caballinæ benè trituratæ unc. ij. lactis uaccini à quo non ſit extractum butyrum lib. ij. bulliant inſimul uſque ad perfectam decoctionem limaciarum; & totum condimentum hoc cum ſaccharo mixtum detur patienti phthiſim loco cibariorum ſuorum.* Et *hoc de cibarijs.*

Ad idem, expertum eſt, quod ſi patiens phthiſim omni ſeptimana utatur ſequenti medicina, erit ipſi utile.

℞ Recip. *Iuiubarũ, ſebeſten ana numero. x. glycyrrhizæ mundæ, paſſularum enucleatarum ana unc. s. bulliant*

omnia

omnia in ſufficienti quantitate aquæ ungulæ caballinæ uſque ad conſumptionem medietatis: deinde colentur, & cum colatura diſſolue mannæ electæ unc. iij. uel floris caſciæ unc. i. & fiat potus, & patienti detur, ut dixi, uel ad minus in duabus ſeptimanis ſemel.

Ad idem, optimum eſt, & expertum ſequens potio; qua patiens debet uti quolibet mane per tres horas ante cibum.

Recip. Aquæ deſtillationis radicum petroſelini, aquæ deſtillationis radicum fœniculi, aquæ deſtillationis radicum enulæ, aquæ deſtillationis radicum altheæ ana lib. i. gumi Arabici, tragacanthæ ana drach. iij. amidi unc. s. glycyrrhizæ mundæ unc. i. miſce, & bulliant inſimul uſque ad conſumptionem tertiæ partis: demum coletur, & colaturæ adde tantùm ſacchari, quantum fiat iuleb longum, de quo patiens uncias quatuor quolibet die prædicta hora capiat.

Ad idem, ſecretum eſt, & benè expertũ apud me hoc medicamentum ſequens: & eſt puluis unus, quo patiens phthiſim debet uti ſecundum modum infra dicendum.

Recip. Seminis papaueris albi drach. vi. ſeminum endiuiæ, ſeminum acetoſæ ana drach. i. s. ſeminum citoniorum mundatorum drach. ij. ſeminum melonum, cucurbitæ, citruli, cucumeris ana unc. i. s. gumi Arabici, tragacanthæ, amidi ana drach. i. ſucci glycyrrhizæ drach. ij. pulmonis uulpis drach. i. s. penidiarum ad pondus omnium, miſce, & torrefiant leui torrefactione omnia, deinde ſubtiliter puluerizentur.

Recip. Prædicti pulueris drach. ij. ſyrupi de iuiubis unc. i. s. aquæ deſtillationis limatiarum unc. iij. miſce, &

tepidum exhibeatur in diluculo.

Item.

Recip. Prædicti pulueris drach.ij.ſyrupi de papauere,ſyrupi de iuiubis ana unc.i.aquæ ungulæ caballinæ unc.iij.miſce,& tepidum patienti phthiſim exhibeatur in ſero cùm ibit dormitum.

Ad idem,cum prædicto experimento ſimul ſequens electuarium complet curationem phthiſis: quod electuarium non ſolùm curat phthiſim,imò quàm maximè corpus humanum reſtaurat.

Recip. Carnis pulparum faſiani,carnis pulparum caponis,carnis pulparum perdicis ana lib.ſ.carnis teſtudinis nemoralis lib.i.bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uiolatæ uſque ad completā decoctionem; deinde optimè contundantur,& diſſoluantur cùm aqua ungulæ caballinæ deinde

Recip. Amygdalarum dulcium mundatarum, pinearum,phiſticorum,ſeminum melonum mundatorum, citruli,cucurbitæ ana unc.iiij. fiant omnium iſtorum emulſiones;quæ cum prædicta aqua diſſoluantur,& carnibus commiſceantur, deinde

Recip. Amidi,tragacanthæ,gūmi Arabici ana drach.ij.penidiarum unc.ij.ſacchari optimi quantùm ſufficit;et fiat electuarium;cui adde pulmonis uulpis unc. ſ. cinnamomi electi drach.ij.incorporentur,& fiat electuarium; de quo electuario patiens quater in die naturali capiat unc.i.pro uice,ſcilicet per tres horas ante prandium, in meridie,immediatè ante cœnam,& in medio noctis.

Ad idem. Inter omnia phthiſicis medicamenta expertum eſt phthiſim ſanare potatum aſininum

254

aſininum lac; quod patiens ſummat in mane, & in diluculo parumper ſuper dormiendo, & ueſperi in ingreſſu lecti, ut ſequitur.

Recip. *Lactis aſinini recenter mulcti unc.vi.ſacchari albiſsimi unc.s.miſce,& ſumat patiens modo dicto:quem potum continuet in uere per menſem, in autumno uerò per uiginti dies.*

Ad idem, expertum eſt, ubi cum phthiſi non ſit iunctus ſputus ſanguinis; cui tamen iungatur catarrus ſalſus remedium ſequens.

Recip. *Succi glycyrrhizæ drach.ij.aloës loti drach. i. paſtæ pilularum de cinogloſſa drach.s.optimè ſimul omnia contundantur,& cum ſyrupo uiolato fiat paſta pilularum:de qua patiens alternis diebus in ingreſſu lecti unā capiat ad quantitatem ſcrupuli unius:hæc enim mundificat ulcus à putredine,ſiſtit catarrum ſalſum fluentem à capite,& pectus à ſuperfluitatibus mundat.*

DE ASMATE, *Cap.* XV.

IN *principio aſmatis experientia compertum eſt ſequentem medicinam excuſare medicum ab ulteriori operatione;quoniam ipſa ſanat ægrum.*

Recip. *Glycyrrhizæ mundæ, paſſularum enucleatarum ana unc.s. iuiubarū, ſebeſten ana numero .x. radicū enulæ mundæ unc.s.radicum ungulæ caballinæ drach.ij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis:deinde colentur, et cum colatura diſſolue mannæ electæ unc.iij.uel floris caſsiæ unc.i.s.& patienti exhibeto.*

Ad idem

Ad idem, expertum eſt ſyrupum ſequentem, non ſolùm in digeſtione materiæ aſmatis, ſed etiam in euacuatione conuenienti ipſius, ob facilitatem ſputi, multùm conferre.

Recip. Radicum enulæ, radicum hyſſopi, radicum fœniculi ana unc. i. iuiubarũ, ſebeſten ana numero x. carnium prunorũ damaſcenorum numero x. glycyrrhizæ, paſſularum enucleatarum ana unc. s. capillorum ueneris, ungulæ caballinæ ana drach. vi. aniſorum P. i. ſeminum cartami P. s. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis: deinde colentur, & colaturæ adde amidi, penidiarum ana unc. i. pulmonis uulpis groſſo modo triti unc. i. s. miſce & iterum bulliant unica leui ebullitione; deinde colentur, & cũ ſaccharo, uel melle quantùm ſufficit reformetur ſyrupus; de quo ſyrupo bis in die in diluculo ſcilicet, & in meridie capiat infraſcriptam menſuram per octo continuos dies.

Recip. *Prædicti ſyrupi unc. ij. aquarum hyſſopi, capillorum ueneris, ungulæ caballinæ ana unc. i. miſce. die uerò nona per duas horas ante lucem capiat infraſcriptas pilulas.*

Recip. *Agarici trochiſcati, pilularum cochiarum Alman. ana drach. s. miſce cum ſucco de glycyrrhiza, & fiant pilulæ numero v.*

Ad idem, facta euacuatione præcedente, comperi ſequentem potionem, manè ſumptã, ſanare aſma; dum ex eadem in ueſperi fiat dicendum clyſtere.

Recip. *Gallum antiquum ad minus annorum trium; deinde ipſum per tempus flagellato, ipſum multum defatigando, non autem interficiendo; poſteà ipſum decollato,*

& imma-

& immadefactam depluuiato; demum à uiſceribus benè ipſum mundato; & cum uino albo potenti abluito, ipſum modeſtè ſalito; deinde

Recip. Seminum cartami, ſeminum aniſorum, ſeminum anethi anà drach. ij. radicum enulæ, radicum hyſſopi, radicum praſii ana unc. s. glycyrrhizæ mundæ, paſſularum enucleatarum anà drach. vi. tartari albi unc. s. pulmonis uulpis triturati drach. ij. omnia hæc groſſo modo contundantur, & in uentre galli ſuantur, demum gallum ipſum in quinquaginta libris aquæ apponito, & ipſum coquito uſque quo caro ab oſsibus ſeparetur; deinde forti facta galli expreſsione, gallus proijciatur: demum decoctionem colato, & aëri eam exponito; ut pars clara reſidentia ſua ſeparetur; demum partem hāc claram ipſius decoctionis in alio uaſe reſeruato: & ſic deinceps utere eo.

Recip. Prædicti iuris clari unc. vi. oxymelis ſimplicis unc. i. s. miſce, & (ut dixi) patienti dato tepide: ueſperi uerò per horam ante cœnam ſequens clyſtere imponito.

Recip. Iuris galli turbidi lib. i. uitelli oui numero. i. hieræ ſimplicis Galeni drach. vi. olei cōmunis unc. iij. ſacchari rubei unc. i. s. ſalis communis drach. ij. miſce, & iniiciatur clyſtere: et ſic continuabis per octo dies continuos: & optimum effectū in curatione aſmatis inuenies.

Ad idem, expertum eſt, & in paroxyſmo aſmatis, & in præſeruatione ab eo quolibet mane per tres horas ante prandium capere unciā mediam infraſcriptæ mixturæ.

Recip. Terbentinæ optimæ lotæ cum aqua ungulæ caballinæ lib. i. caricarum pinguium lib. s. penidiarum unc. iiij. olei amygdalarum dulcium recentis unc. i. miſce

inſimul

inſimul omnia, & optimè cōducantur in mortario quouſque fiat forma electuarij; quod patiens ſumat modo dicto.

Ad idem.

Optimè expertum eſt uti alternis diebus ſolùm terbentinæ unciam mediam.

Ad idem, expertum eſt hoc ſecretum, uti ter in die ſequenti potione.

Recip. *Succi enulæ, ſucci hyſſopi ana unc. ij. aquæ ungulæ caballinæ lib. i. bulliant inſimul una forti, & longa ebullitione; demùm cum ſaccharo quantum ſufficit fiat ſyrupus: de quo ſine aquis capiat unc. ij. manè, in meridie uerò uncias duas, & duas uncias in ingreſſu lecti.*

Ad idem, expertum eſt hoc remedium adhuc ſtante paroxyſmo aſmatis, & eſt ſecretum, cum quo multos releuaui à paroxyſmo.

Recip. *Sulphuris uiui lib. s. puluerizetur ſubtiliter, & infundatur in aqua ungulæ caballinæ quantum ſufficit per diem naturalem; deinde benè abluatur cum prædicta aqua: demùm cū ſaccharo optimo quantum ſufficit fiat electuarium; de quo capiat, & manè, & ueſperi, ſtomacho ieiuno, unciam mediam, & in paroxyſmo, & extra paroxyſmum; quoniam non ſolùm curat, ſed præſeruat etiam à paroxyſmo. Si autem ſuperueniet tibi timor de forti exiccatione ipſius pulmonis, qua anhelitus intercipitur propter difficultatem; laudo, ut in ingreſſu lecti, & in diluculo eiſdem diebus patiens capiat infraſcriptum potum, nec ob hoc derelinquatur electuarium.*

Recip. *Aquæ hordei unc. iij. ſyrupi uiolati unc. ij. miſce.*

Ad idem, præcipuè tempore paroxyſmi, ſequens experimentum eſt mirabile, & probatū.

Recip.

Recip. Oxymelis ſimplicis unc.ij.gumi Armoniaci gut tæ quatuor.miſce,& totum patienti exhibeatur.

Ad idem, experientia compertum eſt optimè conferre, & de repente aſma curare, ſi omni hora patiēti exhibeatur tale medicamētū.

Recip. Oxymelis ſimplicis unc.s.pulmonis uulpis ſubtiliter puluerizati drach.s.miſce pro una uice,& patienti exhibeatur.

Ad idem, expertum eſt aſmati mirabiliter conferre, ſi patienti ter in die naturali exhibeatur uncia media ſequentis mixturæ,ſcilicet per tres horas ante prandium, per duas horas ante cœnam,& in medio noctis: continuando per tres,uel quatuor dies,& non plures, uidebitis ægrum ſanari.

Recip. Mannæ granatæ electæ unc.ij.floris caßiæ nouiter tractæ unc.s.penidiarum unc.iij.olei amygdalarum dulcium recentis unc.i.pulmonis uulpis ſubtiliter puluerizati drach. ij. miſce, & fiat electuarium cum ſyrupo de hyſſopo.

Ad idem,expertum ,& pro pauperibus ſecretum.

Recip. Radicum altheæ in umbra exiccatæ lib. i. mellis cocti,& deſpumati lib. iiij. miſce,& apud ignem conducatur quouſque fiat forma electuarij;de quo patiēs capiat frequenter:& benè ualebit.

Ad idem,ualet pro pauperibus ſequens condimentum.

Recip. Aquæ fontis claræ lib. ij. porrorum ſubtiliter inciſorum unc.iij. butyri recentis unc.ij.ſacchari optimi unc.i.s.uitelli oui numero i.omnia ſimul benè agitētur:et

in uaſe propè ignem conducantur, & totum patienti exhibeatur et in prandio, & in cœna.

Ad idem: & eſt ſecretum, & mirabile, & ſine dubio curat Aſma a quacunque cauſa; & eſt electuariũ apud me magiſtrale: & appellatur.

DIABVTYRVM *Benedicti: de quo patiens debet aſſumere ter unciam mediam, ſcilicet in diluculo, in meridie, & in ingreſſu lecti.*

Recip. Butyri recentis in perlucida aqua fontis decies eloti unc. iiij. caricarũ, nucleorũ pini, dactylorum, amygdalarum amararum ana unc. ij ſucci glycyrrhizæ, tragacanthæ ana unc. s. hyſſopi, ireos, thymi, ſatureiæ, praſij, pulegij, ſeminum urticæ ana unc. s. cinnamomi, Zinziberis, pyrethri ana drach. iij. garyophyllorum, galangæ, piperis nigri, aniſi, carui, cardamomi ana drach. ij. ligni aloës, nucis muſcatæ ana drach. i. aquæ mellis lib. iiij. ſic conficito caricas paſſulas, & dactylos benè tritos in aqua mellis triduò infunde; poſteà lento igne coque, & uiolenter ſuccum exprime; cui ſucco adde butyrum; & inſuper adde mellis ſpumati lib. vij. et iterum lento igne ebullito unica forti ebullitione; demùm iterum cola, & colaturæ adde grana pini, & amygdalas, benè omnia contuſa, & omnia in mortario nulla intermiſſione benè ducitò, alia uerò omnia ſubtiliter puluerizata, prædictis immittitò, cui adde, pulmonis uulpis ſubtiliter puluerizati unc. ij. & diutius permiſcendo apud ignem electuarium conducito, & uſui dato.

Ad idem, ualet ſequens unguentum quo totum pectus manè, & ueſperi ante cibum calido debet inungi.

Recip. Succi hyſſopi, ſucci althεæ, butyri recentis,

olei

olei amygdalarũ dulcium ana unc.ſ.croci.ſcrup.ſ. miſce, & cum modico ceræ fiat unguentum molle.

Ad idem, & optimè ualet lotura capitis ſequens,cum, ut plurimùm, aſma ſit per defluxum materiæ a capite ad membra pectoris.

Recip. Foliorum hyſſopi, foliorum betonicæ,foliorũ ſaluiæ ana.M.ſ.florum camomillæ, roſarum rubearum, granorum myrti ana. M.i. bulliant in ſufficienti quantitate lixiuij dulcis, & cum eo caput abluatur ſemel in ſeptimana.

Ad idem,ualet optimè ſequens puluis impoſitus cõmiſſuræ coronali ueſperi in ingreſſu lecti;obſeruato tamẽ,ut ſemper manè cũ ſetula auferatur prædictus puluis à cõmiſſura coronali.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, ſampſuci ana drach.ſ.roſarum rubearum, granorum myrti ana drach. i.thuris, maſticis,ſandaracæ, coraliorum rubeorum ana ſcrup.ij. gariophyllorum ſcrup. i. puluerizentur omnia ſubtiliter, & fiat puluis ſubtiliſſimus.

Ad idem.

Expertum eſt multùm conferre,ſi in corpore patiente aſma, fiant duo cautheria; unum in parte ſylueſtri brachij dextri longè à iuncturis ſpatulæ per quatuor digitos:alterũ in crure dextro in parte ſylueſtri, diſtante à genu per quatuor digitos inter duos muſculos.

DE PLEVRITIDE. *Cap.* XVI.

CVM *pleuriſis duplex exigat regimen; tentatiuum, & curatiuum; curatiuum regimen pòſt habebitis; tentatiuum uerò nunc: hoc*

autem tentatiuo acquiritur uobis notitia, ſcilicet an ſit pleuritis, an dolor uentoſus: & ſi fuerit humor paucus aut uentoſitas; illum, uel illam reſoluemus his fomentis: & ſic excuſabimur à tranſeundo ad aliud genus curationis. Fomenta ergo in principio uel curant uel docent curare. *Materia igitur exiſtente pauca, et apta per poros cutis reſolui, ſi fuerit ſicca, ſiue cholerica, ſiue melancholica, cum fomentis humidis reſoluenda eſt, ex quibus filtrũ, ſiue ſpongia in aqua calida infuſa, et optimè expreſſa, & petia linea ſubtiliſsimè cõuoluta, et toto loco dolenti applicata; & bis, aut ter iterata, ſemper poſt infuſiionem ipſius in aqua calida, cum optima expreſsione, & circumuolutione cum petia ſicca, quæ remaneat ſuper loco tanto tempore quaque uice, donec calor ipſius tepeſcat; & deinde reinfundi in aqua calida oportet, ut ſuprà: quod aptius fieri poterit, ſi duæ ſpongiæ aut duo filtra habeãtur huic operationi deſeruiẽtia; ut una earũ remota, quãprimũ altera ſuper imponi poſſit: & apponatur debitè calida, ſed nõ acutè, ſiue intenſe.*

Aliud ad hoc conueniens.

Saculus ex furfuribus frumenti magis; ſecundum loci dolentis quantitatem, bullitus in aqua leui ebullitione, & loco dolenti, poſt fortem ipſius expreſsionem, applicatus, & ſecundum neceſsitatem reiteratus, ut ſupra, maximè confert. His efficacior eſt ſpongia, ſiue filtrum *infuſum in aqua deſcriptionis infraſcriptæ.*

Recip. Radicũ *althea*, drach. iij. *maluarũ* M. i. *ſeminũ lini unc. s. florũ camomillæ, melilo. ana.* M. i. *radices lotæ, et non abſterſæ, extracto ab ipſis meditullio, bulliant ſimul cum reliquis medicinis in aqua fluuiali quãtum ſufficit uſque ad ſufficientem decoctionem maluauiſci: & fiat*

fiat,ut ab initio dictum eſt.

PARIETARIA *quoque cum oleo in patella mortificata, & loco dolenti ſuper impoſita, eſt ad hoc efficax: & reiteretur ſecundũ neceßitatem, ut ſuprà. In materia autem humida, ſiue phlegmatica, ſiue ſanguinea, fomenta conuenientia erunt hæc; uidelicet ſaccellatio facta ex milio, ſale, aut furfure, debitè calefactis, & applicatis, ut ſuprà. Si uerò uoluerimus calefactoria medicamenta inter ſicca, & humida; aſpergemus res ſupra ſcriptas cùm eas calefacimus, uino, aut aqua, aut aceto, aut ex his ſimul miſtis; deinde in ſacculis ponemus, aut prius ex his ſimul miſtis faciemus ſacculos, quos calefaciemus ſuper lateribus calidis aſperſis cũ ſupraſcriptis; aut uerò hos ſacculos infundemus in huiuſmodi debitè calidis; & poſt ſufficientem expreßionem applicabimus, ut ſuprà. In materia groſſa, cum humidis primò, tandem ad ſicca, procedemus. In ſubtili, cum ſiccis ad reſoluendum materiam profundam fortius reſoluentibus indigemus, quàm ad reſoluendum ſuperficialem. In reſoluendo cum his calefactorijs ordo ſeruandus eſt; ut ſecundùm plurimùm ab humidis inchoëmus, et à debilioribus gradatim procedentes, ad fortius reſoluentia; habito ſemper reſpectu ad materiam reſoluendam: ut ſi ſubtilis ſit aut groſſa; poſita in ſuperficie, aut profundo; humida, uel ſicca; calida, uel frigida: cùm uerò pleureſis ſit uera, apta curari per reſolutionem, ſputitionem, uel reſudationem, ſex principales intentiones ſunt habendæ.* PRIMA *debita regiminis adminiſtratio. Secunda, diuerſio materiæ fluentis: Tertia, digeſtio: Quarta, euacuatio: Quinta, ſputi facilitatio: Sexta, reſolutio. Sed ad empiricam accedamus.*

media Herc.

Herc. melius Tela rat et addit

octo intẽ. fuit Herc

Ad pleuritidem *prima hora inuaſionis doloris lateralis compertũ eſt experientia, phlebotomare baſilicã brachij oppoſiti multùm cõferre. Si uerò in quarta uel immediatè poſt quartã fiat phlebotomia ex baſilica eiuſdem lateris, citiſsimam uidebis euacuationem ipſius pleuritidis. Hic igitur eſt modus phlebotomandi, quem debetis ſeruare ſecundum mentem Galeni. Et nota, ſecundum documenta doctorum, quòd nulla committatur phlebotomia, niſi præcedente uentris lenitione uel cum caſsia per os aſſumpta uel cum enemate lenitiuo: quod in pleuritide debet eſſe tale.*

Recip. *Hordei mundi pu. i. uiolarum M. i. s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis; deinde de colatura accipe lib. i. cui adde olei uiolati unc. iij. ſacchari rubei unc. ij. ſalis communis drach. iij. uitelli oui numero. i. miſce, & fiat clyſtere. Si uerò contingeret, ut pleuriticus occurrat ipſi medico poſt quartum diem; ſicut plerunque contingit; oppoſitam uenam non phlebotomabis; quoniam tunc æger moreretur: & etiam ex una duæ fierent, ob tractum materiæ putridæ ab uno latere ad alterum: ſed cum conſilio ſociorum ueſtrorum eiuſdem lateris uenam ſecabitis.*

Ad idem, facta conuenienti phlebotomia, per diem naturalem pòſt, eſt expertum experientia medicinam ſequentem pleuritidem ſanare, quanquam adhuc eſſemus ante quartam; quoniam ipſa euacuat materias in uijs latis à quibus ſouebatur apoſtema pleuriticum.

Recip. *Mannæ granatæ unc. iij. diſſoluatur cum decoctione communi pectorali.*

Deſcriptio.

Deſcriptio decoctionis communis pectoralis talis eſt.

Recip. hyſſopi ſicci, capillorum ueneris, ficuum, dactylorũ, ſebeſten, paſſularũ, hordei mundi, glycyrrizæ, raſæ ana p. æquales, bulliãt hæc in aqua quãtũ ſufficit; et (ut dixi) diſſoluatur mãna, et detur patienti in diluculo: uel, loco mannæ, pro pauperibus poteris aſſumere unciam unam & mediam floris caſsiæ.

Ad idem, compertum eſt à principio, id eſt, ante quartam, uſum ſequentis electuarij, frequenter lambendo ipſum, multùm in pleuritide conferre.

Recip. Diagraganti frigidi, diapenidionis ſine ſpeciebus ana unc. i. diacodionis cum ſaccharo unc. s. miſce, & cum syrupo uiolato fiat electuarium.

Ad idem, à principio expertum eſt iuleb ſequens multum conferre, ſi calidum lambendo pleuritico propinetur.

Recip. Syrupi de iuiubis unc. ij. syrupi uiolati unc. i. miſce.

Ad idem, à principio repertum eſt ſequens unguentum pleuritico multum conferre, ſi mane, & ueſperi, eo calido, ungatur locus dolens.

Recip. Mucillaginis ſeminum citoniorum, olei uiolati ana unc. i. olei amygdalarum dulcium unc. s cera quantum ſufficit: & fiat unguentum molle.

Ad idem, à principio, præcedentibus dictis euacuationibus, compertum eſt ſequens emplaſtrum pleuritidẽ curare, ut nõ tranſeat quartã.

Recip. Violariæ. M. i. s. florum uiolarũ M. ij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem

aquæ,deinde adde farinæ hordei unc.i.s.olei uiolati,olei amygdalarum dulcium ana quantum ſufficit ad impinguandum emplaſtrum.

Ad idem,ante quartam compertum eſt syrupum ſequentem pleuritico exhibitum bis in die , in diluculo ſcilicet & in meridie,multum conferre.

Recip. *Syrupi uiolati,de iuiubis ana drach.vi. aquarum uiolarum, bugloſſæ ana unc.i.s.miſce pro una uice.*

Et nota,hæc eſſe remedia, quæ melius exhiberi debent uſque ad quartam; eò quia tunc intentio medici eſt ingraſſare materiam , ne fluat ad membrum pectoris ad magnificandum apoſtema pleuriticum , uel ad ipſum faciendum : & omnes medicinæ iam ennumeratæ talem exercent operationem. Tran*ſacta uerò quarta die ipſius pleuritidis , debet medicus mutare intentionem curatiuam ; quoniam prius erat ſua intentio ingraſſare materiam, pòſt uerò quartam eſt incidere, & reſoluerè materiam iam fluxam , & ideò ad modum Galeni cùm fluxa materia indigeat euacuatione, expertum eſt phlebotomiã tunc factam ex brachio loci dolentis citiſsimè curare pleuritidem,& ſic laudo , ut fiat adhuc non urgente uehementi neceſsitate ; licet hoc non ſemper ſentiat Auicenna.*

Ad idem,poſt quartam compertum eſt ſequens electuarium multùm conferre,ipſum tepidè lambendò.

Recip. *Diapenidionis ſine ſpetiebus unc. i. s.diadragãthi frigidi unc.s.loch de pino unc.i.miſce cum syrupo de glycyrrhiza,& fiat electuarium.*

Adhoc

Ad hoc compertum eſt miſturam ſequentem in pleuritide conferre poſt quartam, eam calidam lambendo.

Recip. Syrupi de glycyrrhiza unc.ij. syrupi iuiubini unc. i.miſce, & patienti exhibeatur. Aduerte,quòd ſi pleuritico(ſicut frequenter contingit)inūgeretur fluxus uentris,ſiue fuerit ante quartam,ſiue poſt;in omni adminiſtratione syruporum debes dare de syrupo myrtino ſufficientem quantitatem: quoniā ultra hoc, quòd ſiſtit fluxum,lenit partes pectoris, & facilitat ſputum: quæ ſputi facilitatio eſt re uera tota cura ipſius pleuritidis.

Ad idem compertum eſt experientia,ueluti diuinum quoddam,omnem pleuritidem curare,& ægrum à morte releuare ſequens medicamentum; quòd ægrotanti applicari non debet, niſi in quarta uel tranſacta quarta.

Recip. *Dialtheæ unc. ij. olei amygdalarum dulcium unc.s.miſce,cum quo unguento calido ungatur locus dolens,deinde ſuperaſperge loco dolenti ſic uncto ſequentem puluerem.*

Recip. *Cymini unc.s. fiat puluis ſubtiliſsimus,& cribretur;quo puluere ſuperaſperſo,ſume folium caulis ſuper cineribus ignitis calefactum,deinde foliū ipſius caulis unge cum butyro antiquo non ſalito; & loco dolenti ipſum calidum applicato: & mirabilis effectus tibi apparebit in ſedatione doloris pleuritidis, & in reſolutione materiæ apoſtematis,& hoc remedium tibi honorem conducet, & ægro utilitatem maximam.* Et *ſcias, quod hoc remedium ualet in quolibet alio forti dolore, exiſtente in toto corpore à capite infra.*

Ad idem,

Ad idem, poſt quartam expertum eſt ſequens unguentum quod dolori debet applicari, lana ſuccida ſuperpoſita.

Recip. Olei decoctionis altheæ unc. ij. olei camomillini unc. i. olei amygdalarum dulcium unc. s. ceræ quantum ſufficit, & fiat unguentum molle.

Ad idem, expertum eſt ſequens emplaſtrum curare apoſtema pleuriticum: imò ſi lateri pleuritico iungeretur uehemens dolor, huiuſmodi emplaſtri applicatio dolorem ſedat.

Recip. Radicũ altheæ minutim inciſæ et coctæ unc. ij. florũ camomillæ. florum uiolarum, meliloti ana M. ij. caricarum pinguium numero. vi. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis: demùm colentur, & colaturæ adde farinæ fœnugræci, farinæ ſeminũ lini ana. unc. i. farinæ fabarum unc. i. s. olei anethi, olei liliorum alborum, olei amygdalarũ dulcium ana quantũ ſufficit ad impinguandũ emplaſtrũ.

Ad idem, ſecretum eſt, & optimè expertum præcedentibus euacuationibus ſi detur patienti infraſcriptus potus; & præcipuè, ubi medicus perciperet cum pleuritide iunctam eſſe uentoſitatem magnam, augumentantem pleuriticum dorem.

Recip. Olei ſeminum lini unc. iiij. ſucci altheæ unc. ij. miſce, & fiat potus, & detur qualibet hora & quolibet tempore ipſi pleuritico; & detur patienti ſtomacho ieiuno manè, & ueſperi.

Ad idem, conſulo, ut poſt quartam digeratur materia, regulariter operando; & ſequens ſyrupus eſt expertus multum ualere tunc temporis.

poris.

Recip. Syrupi de glycyrrhiza unc. i. de iuiubis, de pomis dulcibus ana unc.s. aquarum ungulæ caballinæ, capillorum ueneris, uiolarum ana unc.i.miſce, cùm enim poſt quartam intentio non ſit prohibere, quod fluit, ingraſſando, uel immobilitando ipſum, ſed incidere, quod fluxum eſt, & partim reſoluere; & hæ intentiones in prædicto ſyrupo inueniantur; ideò eſt ſciendum, ipſum eſſe conuenientem.

Ad idem: quoniam adhuc poſt quartam, apparentibus ſignis digeſtionis, conuenit patientem purgare, compertum eſt ſequentem medicinam pleuriticum curare.

Recip. Iuiubarum, ſebeſten ana numero.x.glycyrrhizæ, raſæ, paſſularum enucleatarum ana unc.s.florum bugloſſæ, uiolarum, borraginis ana unc.s. dactylorum enucleatorum numero.iij.bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uiolatæ uſque ad conſumptionem medietatis demum colentur, & colaturæ adde mannæ electæ unc.ij. reubarbari electi infuſi in prædicta decoctione ſecundum artem drach.ij. ſpicæ gran.vi.et fiat potus. Et aduerte pro ſecreto, *quod in pleuritide non debet dari reubarbarum in ſubſtantia; quoniam ſua ſtipticitate multa, prohibet facilem ſcreatum: nec debet dari ſine decoctione dactylorum: quoniam dactyli ſtipticitatem reubarbari tollunt: aliter in pleuritide non eris auſus ſuper reubarbarũ, niſi in infuſione, uel decoctione dactylorũ.*

Ad idem, optimè expertum eſt, & reperi me abbreuiare curam pleuritidis ſi manè, & ueſperi per duas horas ante cibum detur patienti inſraſcriptum pomum ad comedendum:

Recip.

Recip. Pomum unum dulce, ſub cineribus benè decoctum; cui puluis ſequens ſuper aſpergatur.

Recip. Succi glycyrrhizæ, amidi, penidiarum ana drach. i. miſce, & fiat puluis ſubtilis ſuper aſperſus pomo. Si uerò tranſacta ſeptimana uſque ad undecimam et poſt ad decimam quartam in pleuritide uirtus ægrotantis benè conſtet, & dolor lateris adauctus ſit, et membri grauedo, & febris, & alia accidentia pleuritidem ſequentia incrementum ſuſceperint, proculdubio credendum eſt apoſtema non obedire reſolutioni. quapropter medicus tunc temporis excuſatus eſt, ſi maturatiuis ipſis utatur, tentans ipſius apoſtematis ſuppurationem. nam in huiuſmodi cura quatuor hæ ſunt intentiones: prima quarum eſt maturatio: ſecunda, ruptio: tertia, abſterſio materiæ ſanioſæ: quarta, conſolidatio. Igitur ſi harum prima uſus fuerit medicus, excuſabitur (ut dixi) quoniam medicus in quantum poßibile eſt, deberet prohibere ipſius pleuritidis maturationem; cùm ipſa ſit uia ad ulcera pulmonis, & ad phtiſim; & inde ad mortem per trãſitum ſaniei ab ulcere membranæ ad intrinſecas partes pulmonis, Sin autem ſecus non eſtet curatio, ad maturandum apoſtema pleuriticum ſequens emplaſtrum expertißimum eſt.

Recip. Foliorum maluæ cum radicibus, uiolariæ ana M. ij. radicum altheæ mundatarum unc. ij. radicum liliorum alborum unc. i. radicum enulæ unc. s. florum camomillæ, meliloti ana M. i. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & colaturæ adde farinæ fœnugræci, farinæ frumenti ana p. i. fermenti drach. ij. pinguedinis porci, butyri ana unc. s. olei amygdalarum dulcium, olei

communis

communis ana quantum ſufficit ad impinguandum emplaſtrum;cui adde croci drach.s.quod emplaſtrum loco dolenti applicetur calidum, & ter in die naturali permutetur.

Ad idem,ſcilicet ad ſuppurandam pleuritidem,optime expertum eſt ſequens unguentū.

Recip. *Mucillaginis ſeminis caulium, mucillaginis ſeminis maluarum,mucillaginis ſeminis fœnugræci mucillaginis ſeminis altheæ ana unc. ij. mucillaginis ficuum unc. i. lactis uaccini unc. iij. butyri recentis unc. ij. olei amygdalarum dulcium unc.ij.s.omnia inſimul miſceantur,& leui igne bene ducantur, & cum ceræ quantum ſufficit,fiat unguentum molle:quod utique extenſum ſupra lanam ſuccidam,loco dolenti applicetur ter,uel quater in die naturali.*

Ad idem,in maturatione apoſtematis experta eſt ſequens antidotus.

Recip. *Butyri recentis unc. iiij. mucillaginis ficuum unc.ij.olei amygdalarum dulcium recentis unc.i.miſce,et omnia ſimul bene incorporentur,& cum ſacchari quantum ſufficit,fiat loch:de quo frequentiſſime patiēs in ore teneat lambendo.*

Ad idem,potus ſequentis aquæ calidæ lambendo multum confert.

Recip.*Iuiubarū,ſebeſten,ana numero xv.glycyrrhizæ mundæ, paſſularum enucleatarum ana unc. s. radicum maluæ,radicum altheæ,radicum enulæ ana unc. s.dactylorum enucleatorū, caricarum pinguium ana numero ij. bulliant inſimul in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis:deinde colentur,& colaturæ adde olei amygdalarum dulcium unc. i. ſacchari*

quantum

quantum ſufficit, & fiat iuleb longum clarificatum; de quo patiens aſſumat ferè ſine intermiſsione. Si uerò poſt fortem dolorem lateris, dolor ipſe notabiliter minuatur, & poſt febrem intenſam febris ualde dimittatur, & alia accidentia ipſius pleuritidis in ſe multùm remiſſa fuerint, dum tamen in membro læſo remanſerit ſola grauitas, quam patiens ex ponderoſitate loci percipit; tunc medicus debet coniectare naturam non eſſe potentem ad apoſtematis reſolutionem; & quoniã apoſtema eſt diſpoſitum, & præparatum ad diſruptionem; ideò medicus debet omni ingenio curare, ut apoſtema ipſum rumpatur.

Ad rumpendum apoſtema pleuriticum.

Primum ingenium eſt ad rumpendum apoſtema pleuriticum, præcipere patienti, ut inordinato, & forti motu moueat membra thoracis, quoniam ex huiuſmodi motu uiolento, & forti, rumpetur apoſtema.

Ad idem, ualet ſequens emplaſtrum.

Recip. R*adicum altheæ coctæ unc. iiij. in mortario optimè contundantur; quibus adde butyri unc. i. mellis unc. i. s. ſtercoris columbini drach. ij. miſce, & calidum loco præciſè applicetur: & ſubitam uidebis diſruptionem apoſtematis. Si uerò apoſtema uel arte, uel natura diſrumpatur: quod medicus cognoſcet ex deſinentia ponderoſitatis membri, & ex apparentia exitus per exitum ſaniei, per ſcreatum, & per apparentiam ſaniei ex urina, tunc medicus debet ſolicitus eſſe, ne materia illa tranſeat ad pulmonem: & ſi tranſierit, ut non permaneat et figatur: nec non prohibeat etiã futuram phthiſim; ad quod expertum eſt ſequens lambitiuum.*

Recip. *Aquæ hordei lib. i. mellis roſati unc. iij. radicum altheæ*

althea unc.ſ.miſce, & bulliant ad conſumptionem tertiæ partis, dei nde coletur, & de colatura calida patiens lambendo ſæpiſsimè capiat. eo enim remedio abſtergetur ſanies ab ulcere, & eam conducet ad inferiores partes cutis; & mundabit per uiam ſputi.

Ad idem.

Recip. *Penidiarum unc. ij. mellis roſati unc. i. ſucci enulæ unc.ſ. pulmonis uulpis pulueri zati drach. iij. miſce, & cum modico ſacchari fiat loch, cuius quantitatem ſæpiſsimè lambendo æger in ore teneat.*

Ad idem.

Secretum eſt, & ualde expertum ad idem, quòd ſi quater in die naturali bibat patiẽs uncias quatuor aquæ hederæ terreſtris calidæ, uidebis optimã curationẽ diſrupti apoſtematis pleuritici, & eius mundificationem à ſanie, & prohibitionem futuri empimatis, & phthiſis. & ad hæc benè conferunt ea, quæ dicenda ſunt in ſequenti capite de tuſsi.

DE TVSSI, *Cap. XVII.*

SI FVERIT *tuſsis à cauſa calida; dignoſcitur autem hoc à caliditate percepta in ſpiritualibus; à pruritu, et pũctura eorundẽ; à perceptione materiæ ſubtilis in gutture prurientis; à rubedine faciei, & oculorum, & in eis caliditate apparente; compertum eſt, tanq̃ ſublime remedium, duas phlebotomias alternis diebus factas multùm conferre. Prima quidem ex uena nigra dextri brachij cum extractione ſanguinis quatuor unciarum: Secũda uerò ex cephalica eiuſdem lateris; cùm ferè tuſsis calida ſit à defluxu materiei à capite.*

à capite.

Ad idem, compertum eſt, medicinam ſequentem tuſſim calidam curare.

Recip. Iuiubarũ, ſebeſten ana numero x. glycyrrhizæ, paſſularum enucleatarum ana unc. s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ, et cùm colatura diſſolue floris caßiæ nouiter tractæ unc. i. electuarij roſati Meſue drach. ij. miſce, & fiat potus, & detur tußienti in diluculo.

Ad idem, ſcilicet ad tuſſim calidam, optimè conferunt ſequentes pilulæ, datæ patienti cum ibit dormitum.

Recip. Pilularũ aurearum Nicolai ſcrup. ij. pilularũ aſſaiaret ſcrup. i. miſce cum ſyrupo uiolato, et fiant pilulæ numero. v.

Ad idem, expertum eſt, tanquam remedium efficax, ſequẽtem potionem multûm conferre: quam patiens debet frequentare per ſeptẽ dies continuos in ingreſſu lecti.

Recip. Aquæ hordei unc. v. diacodionis cum ſaccharo unc. s. miſce, & apud ignem calefiant, & tußienti exhibeto.

Ad idem, compertum eſt ſequentem potum mirabiliter conferre, patienti datum in ingreſſu lecti.

Recip. Succi hordei extracti ex hordeo recenti, & mundo unc. ij. pulueris diagraganthi frigidi unc. ij. miſce, & diſſoluãtur cum aqua decoctionis glycyrrhizæ, Iuiubarum, & paſſularum enucleatarum quantũm ſufficit.

Ad idem, optimè expertum, & ſecretum in curatione tuſſis calidæ, & præcipuè cum infeſtat ægrum, ut uix poſſit dormire, aſſumere alternis

ternis diebus unam de ſequentibus pilulis in ingreſſu lecti.

Recip. Pilularum de cinogloſſa deſcriptione Meſue drach.i.cum ſyrupo roſato:fiant pilulæ numero quinque; quarum unam capiat modo dicto.

Ad idem,experientia optimè expertum eſt, quòd ſi patiens quolibet diè ante prandium capiat unam de infraſcriptis pilulis ,curabitur à tusſi calida.

Recip. Pilularum maſticinarum Conciliatoris *drach. i.agarici trochiſcati drach.s. pilularum aurearum* Nicolai *ſcrup.ij.miſce cum ſyrupo uiolato.fiant pilulæ numero x.quarum unam capiat modo dicto.*

Ad idem,expertum eſt, quòd ſi patiens purgetur ſequenti medicatione ſyruporum,& medicinæ, ſanabitur à tusſi calida. Syrupus, quem debet accipere per ſeptē dies continuos, eſt ſequens.

Recip. Syrupi myrtini, uiolati, de Iuiubis ana unc.s. aquarum,ungulæ caballinæ,plantaginis ana unc.i. s. miſce pro una uice. Facta digeſtione in materia,compertū eſt ſequentem medicinam tuſsim ipſam catarralem calidam curare.

Recip. Corticum myrobalanorum citrinorum unc.s. granorum myrti,Iuiubarum,ſebeſten ana numero x.glycyrrhizæ mundæ , paſſularum enucleatarum ana unc.s. agarici ligati in petia drach.s . bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis: & cum prædicta colatura diſſolue mannæ granatæ electæ unc.ij. & hoc pro diuitibus. Si uerò pauper fuerit,caſsiæ nouiter tractæ unc.i.uel penidiarum unc.iij.

F electuarij

electuarij roſati Meſue, electuarij de dactylis ana drach. i.s. miſce, & fiat potus, & patienti tuſsim exhibeatur in diluculo.

Ad idē, ubi tuſsi coniungeretur raucedo uocis, ualet hæc mixtura ſequens, pluries in die eā aſſumendo, & lambendo.

Recip. Diadraganti frigidi, diacodonionis cum ſaccharo, diapenidionis ſine ſpeciebus ana unc. i. boli Armeni ſubtiliter pulverizati drach. i. miſce, & cum iulep uiolato fiat ad modum loch.

Ad idem, & benè experientia docet, multùm ualere ſequēs mixtura bis in die ſumpta, ſcilicet ante prandium, & ante cœnam per duas horas ad quantitatem unius cochlearij.

Recip. Mannæ electæ unc. i. s. floris caſsiæ nouiter tractæ unc. s. penidiarum unc. ij. pulueris tragacanthæ frigidæ unc. s. olei amygdalarum dulcium recentis unc. s. miſce, & fiat loch.

Ad idem, expertum eſt, ueſperi, cùm patiens ibit dormitum, aſſumere octo cochlearia infraſcriptæ mixturæ, ſanare tuſsim calidam.

Recip. Aquæ fontis claræ unc. x. ſaccbari albiſsimi unc. ij. s. bulliant inſimul uſque ad conſumptionem tertiæ partis; deinde adde farinæ amidi. farinæ bordei ana quantùm ſufficit ad incorporandam prædictam aquam ad formam liquoris denſi.

Ad idem, optimè expertum eſt, patientē aſsiduè tenere in ore lambendo unam de infraſcriptis paſtellis, mirabiliter conferre.

Recip. Sacchari candi unc. iij. gumi Arabici, tragacanthæ, amidi ana drach. ij. ſucci glycyrrhizæ drach. i. farinæ

rinæ hordei drach.iij.omnia inſimul ſubtiliſſimè pulueri-zentur,& cum ſaccharo diſſoluto in aqua uiolata quantùm ſufficit,fiant paſtellæ.

Ad idem, experientia inuentum eſt, ueſperi, cùm patiens ibit dormitum, in ore ſub lingua tenere unam de infraſcriptis pilulis, multùm conferre.

Recip. Diacodionis, pulueris tragacanthæ frigidæ, penidiarum ana drach.ij.boli armeni drach.s.puluerizentur omnia ſubtiliſſimè;& cum ſyrupo myrtino fiant formulæ ad modum lupinorum;uel pilulæ ad modum lupini;quod idem eſt.

Ad idem,optimum remedium auferens equidem tuſſim calidam,ſequens ebullitio ex paſſulis & glycyrrhiza.

Recip. Paſſularum enucleatarum unc. ij. bulliant in libra una aquæ uſque ad conſumptionem tertiæ partis; deinde illi aquæ fortiter bullienti appone glycyrrhizæ raſæ recentis per fruſtra diuiſæ unc.ij.& omni hora teneat patiens fruſtum unum ipſius glycyrrhizæ benè maſticando. Si uerò præcedentia remedia in tuſſi calidâ non ſuffecerint,iam credendum eſt;ipſam foueri à catarro,de ſuper cadente ad membra pectoris.Conſulo itaque tanquam ultimum remedium, & ſublimè, fieri cautherium actuale in commiſſura coronali; unde quanquam materia ſit calida, cautherium tamen utilitatem præſtat:quoniam exiccando,& cerebrum confortando,prohibet fluxum materiæ ad membra anhelitus.

Ad tuſſim frigidam cum præſentia materiæ pituitoſæ fluentis à capite ad membra anhelitus,expertũ eſt, ſequẽtẽ medicinã ipsã curare.

Recip. Diaſebeſten lenitiui unc.i. electuarij de dacty lis drach.ij.miſce, & fiat bolus cum ſaccharo; & capiat patiens per quatuor horas ante lucem.

Ad idem, expertum eſt benè ualere ſequens electuarium, frequentatum à patiente, ipſum lambendo.

Recip. Terbentinæ lotæ cum aqua capillorũ ueneris unc.iij. caricarũ pinguium unc. i. penidiarũ unc.iiij.olei amygdalarum dulciũ recentis unc.i.miſce; et optimè in mortario conducantur, quouſque fiat electuarium.

Ad idem, mirabiliter confert ſequens electuarium, ſi patiens ipſum frequentet lambendo.

Recip. Succi althex unc.iij.ſucci enulæ unc.i.penidiarum unc.ij.s.amidi unc.i. ſacchari quantùm ſufficit diſſoluti cum aqua ungulæ caballinæ; & fiat electuarium.

Ad idem, medicina hæc optimè experta eſt, ſi in ingreſſu lecti patiens de ea capiat decem cochlearia.

Recip. Aquæ fontis claræ lib.i.mellis albi unc.ij.bulliant uſque ad perfectam mellis deſpumationem; deinde paulatim infundatur farina amidi, paulatim aquam ſic bulliendo, & eam aquam ducendo, quouſque deueniat aqua ad ſucci denſitatem.

Ad idem, pro tuſſi frigida ſequens purgatio eam curat. Pro digeſtione materiæ primò.

Recip. Syrupi de hyſſopo, ſyrupi de glycyrrhiza, mellis roſati colati ana unc.s. aquarum capillorum ueneris, ungulæ caballinæ, betonicæ ana unc.i.miſce pro una uice. quo ſyrupo continuato per ſeptem dies, capiat patiens infraſcriptam medicinam.

Recip.

Recip. Electuarij de caßia unc. i. penidiarum unc. ſ. agarici præparati drach. i. miſce, & diſſoluantur cum aqua decoctionis glycyrrhizæ, & iuiubarum quantùm ſufficit.

Ad idem, expertum eſt ſequens medicamentum per uiam ſuffumigij.

Recip. Aquæ limpidæ lib. i. maſticis drach. i. ſ. thuris drach. ij. puluerizentur puluerizanda, & cum aqua miſceantur, & bulliant ad ignem lentum; & cùm erunt in forti ebullitione, ab igne detrahantur: demùm cum emboto patiẽs capiat fumum illius aquæ per os, quouſque effumabitur aqua. Si uerò materia ſit multum frigida, fiat ebullitio harum rerum in uino albo odorifero.

Ad idem, expertum eſt conditum ſequens, ſi patiens per duas horas ante prandium comedat unciam unam; & in ingreſſu lecti unciam aliam illius conditi.

Recip. Pinearum mundatarum, amygdalarum dulcium mundatarum ana unc. iij. penidiarum unc. vi. olei amygdalarum dulcium recentis unc. ij. ſacchari quantùm ſufficit; & fiat in forma electuarij.

Ad idem, expertum eſt ſequẽs electuarium, ſi æger in ore lambendo ipſum teneat.

Recip. Diapenidionis ſine ſpeciebus, loch ſani, & experti ana unc. i. penidiarum unc. ij. ſyrupi de hyſſopo quantùm ſufficit ad incorporandũ; & fiat electuarium.

Ad idem, mirabiliter cõfert aſſumptio unius unciæ cum dimidia ſequentis aquæ in ingreſſu lecti, & per tres horas ante prandium.

Recip. Agarici optimi, & electi drach. ij. bulliant in libra una aquæ limpidæ uſque ad conſumptionem medie

tatis; deinde coletur aqua, & de colatura dabis unciam unam cum dimidia patienti, modo dicto.

Ad idem, & in omni ætate eſt expertum, tam in pueris, quàm etiam in ſenibus, dare patienti tuſſim frigidam, cùm ibit dormitum, pilulam unam de ſequentibus pilulis quolibet ueſperi.

Recip. *Agarici præparati drach. ij. thuris drac. i. s. pulverizetur thus, & cum ſucco de hyſſopo, & cum agarico commiſceatur, & fiant pilulæ numero. x. quarum unam capiat patiens modo dicto.*

Ad idem, expertum eſt, optimè ualere, ſi patiens frequentet lambitionem ſequentis aquæ calidæ.

Recip. *Thuris, maſticis, ana drach. i. s. amidi, glycyrrhizæ, paſſularũ enucleatarum ana unc. s. radicum enulæ unc. i. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem tertiæ partis; deinde colentur, & colatura uſui ſeruetur.*

Ad idem, expertum eſt, omnem adminiſtrationem olei amygdalarum dulcium recentis per os multùm conferre, & præcipuè, ſi oleum condiatur modo ſequenti.

Recip. *Olei amygdalarum dulcium unc. vi. ſacchari optimi diſſoluti in aqua ungulæ caballinæ quãtum ſufficit: & fiat iulep: de quo patiens pluries in die lambendo capiat cochlearium unum: de quo etiam patiens frequenter capiat in ſuis ferculis.*

Ad idem, optimè ualet condimentum ſequens aſſumptum, & loco cibi, & loco medicinæ.

Recip.

Recip. Butyri recentis ſine ſale lib.i. uitelli ouorum recentium numero.iij.farinæ amidi unc.ij.ſacchari diſſoluti in aqua uiolata unc.vi.miſce, & optimè conducantur, quouſque fiat condimĕtum guſtui optimum. Si uerò præcedentia hæc non contulerint, conſulo, tanquàm ſecretum experimentum, in ſedatione tußis frigidæ à materia pituitoſa, cautherizare crus dextrum infra genu in parte ſylueſtri per quatuor digitos inter duos muſculos cruris, & optimũ uidebis iuuamentum.

Ad idem, per ea, quæ extrinſecus applicantur, ualet unguentum ſequens: cum quo calido totum pectus inungi debet.

Recip. Butyri antiqui ſine ſale, olei amygdalarum dulcium, olei lilioriũ alborũ ana unc.i. mucillaginis ſeminum altheæ, mucill. ſeminũ maluæ ana unc.ſ. croci ſcrup. ſ. miſce, et cum modico ceræ fiat unguentum. Et hæc de tußi calida, & frigida.

DE PASSIONIBVS CORDIS, SCILICET DE TREMORE, SALTV, ET PVLſu cordis, Cap. XVIII.

AD CORDIS *paßionem, et præcipuè cùm in patiente fuerit antiqua, infallibile, & expertum eſt remedium (cùm ipſa ægritudo ut plurimùm ſit diuturna) facere phlebotomiam ex baſilica oppoſiti lateris, huiuſmodi ægritudinem ex toto curare, dum obſeruetur corporis lenitio, & euacuatio ante phlebotomiam faciendam cum ſequenti medicina.*

Recip. Diacatholiconis drach.vi. confectionis Hamec drac.ij.ſ. miſce, & fiat potus cum aqua bugloſſæ. Sequenti

quenti verò die fiat phlebotomia modo dicto. Si verò patiens omni anno utatur prædicta phlebotomia, certè nunquàm cardiacam paſsionem percipiet.

Ad idem, expertum & in præſeruatione à cardiaca paſsione, & in curatione præſentis cardiacæ, digerere materiam cum ſequenti ſyrupo, & euacuare cum infraſcripta medicina, patientē ſanari à tali affectione. Syrupus ad cardiacam paſsionem talis eſt.

Recip. *Syrupi de corticibus citri, Syrupi de pomis dulcibus ana.drach.vi.ſyrupi de epithymo drach.ij.aquarum tormentillæ, dictami albi, bugloſſæ ana unc.i. miſce pro una uice. Continuato Syrupo per ſeptem dies, octaua die patiens capiat infraſcriptam medicinam.*

Recip. *Florū, bugloſſæ, borraginis ana.M.i.folliculorū ſenæ, polypodij quercini ana drach. ij. myrobalanorum Indorum drach.i.bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis; deinde colentur, & cum colatura diſſolue diaſenæ lenitiui drach.vi.*Reubarbari *ſubtiliter puluerizati drach.i. s.miſce, & patienti potus exhibeatur in diluculo. Facta phlebotomia prima, & ipſius alui purgatione, ad paſsionem cordis ſcias mirabiliter conferre apertionem hemorrhoidarum quater in anno, ſecundum diuerſitatem quatuor temporum: & in tali apertione hæmorrhoidarum in paſsionibus cordis ſemper benè me habui.*

Ad idem ualet, & experta eſt ſequens confectio, ſi ante prandium capias per tres horas.

Recip. *ſpecierum pliris arcoticon, ſpecierum letificātis, ſpecierum tria ſandalorum, ſpecierum aromatici gariofillati ana drach.i.ſacchari albiſsimi diſſoluti in aqua*

bugloſſæ

 268

bugloſſæ quantum ſufficit, & fiat confectio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet, & patiens capiat unam; ſuperbibendo unciam unam uini maluatici.

Ad idem, experta eſt ſequens miſtura multum ualere in paſſionibus cordis.

Recip. *Diaborraginati unc. iiij. diabugloſſati, ſacchari roſati ana unc. ij. conſeruæ acetoſitatis citri unc. i. coraliorum rubeorum, been albi, & rubei, oßis de corde cerui ana drach. i. pulueri zentur puluerizanda, & cum ſyrupo de pomis dulcibus fiat miſtura; de qua patiens capiat per duas horas ante cibum dimidium unciæ; & ante cænam per duas drachmas. & ſcias, in omnibus paßionibus cordis ualere hanc miſturam; & etiam in febribus.*

Ad idem, & eſt ſecretum in paſsionibus cordis, & maximè in mulieribus, quæ ex conſuetudine cadunt in talem pasſionem.

Recip. *Corticum citri exiccatorum, zedoariæ, doronici, calami aromatici ana drach. i. cardamomi drach. s. Radicum bugloſſæ exiccatarum drach. ij. muſci fini ſcrup. s. epithymi drach. s. puluerizentur omnia ſubtiliſſimè, et fiat puluis cribellatus, de quo puluere patiens capiat in diluculo drachmam unam & mediam, diſſoluto in aqua tormentillæ; in ueſperi uerò, cùm ibit dormitum, drachmam unam diſſolutam in eadem aqua: & uidebis ante ſeptimum diem curari à paßione cordis.*

Ad idem, confectio hæc ſequens mirabilis eſt, ualens quoque in debilitate uirtutis, propter febres incenſiuas: & optima hæc eſt confectio in tempore peſtilentiæ, & in febribus peſtilentialibus.

Recip.

Recip. Cinnamomi electi drach.ij. macis drach.s. hyacinthorum, ſmaragdorum, rubinorum ana drach.s. margaritarum perforatarum et nō perforatarū ana. ſcrup.i. auri ſubtiliter puluerizati, argenti ſubtiliter puluerizati ana drach. s. omnia inſimul ſubtiliter puluerizētur & cum ſaccharo optimo diſſoluto in aqua roſata fiat confectio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet. uidi enim cum hac confectione multa corpora tempore peſtilentiæ fuiſſe conſeruata.

Ad idem, & eſt ſecretum, cum quo in paſſione cordis ſemper bene me habui.

Recip. Succi bugloſſæ ad ignem depurati unc.ij. ſacchari albiſsimi drach.ij. miſce, & tepidum quolibet die in ingreſſu lecti patiens bibat; & non tranſibunt decem dies, quòd patiens curabitur à cardiaca paßione.

Ad idem: & eſt expertum, quòd ſi patiens cardiacam paſsionem à qualibet cauſa, capiat infraſcripti iulep ter in die uncias quatuor, ſanabitur ab huiuſmodi paſsionibus.

Recip. Radicum tormentillæ, radicum dictami albi ana unc.s. florum bugloſſæ, borraginis ana unc.i. oßis de corde cerui, been albi, & rubei ana. drach.ij. coraliorum rubeorū, ſeminum roſarum rubearū, doronici, zedoariæ ana drach.i.s. granorū citri, granorū paradiſi ana drach. ij.s. hyancithorū, ſmaragdorū, utriuſque margaritarum ana drach. i. bulliant omnia in libris decem aquæ uſque ad conſumptionem medietatis; deinde colentur, & colaturæ adde uini granatorum muzorum unc.x. ſucci pomorum dulcium unc. vi. iterum bulliant unica forti ebullitione, & cum ſaccharo quantùm ſufficit, fiat iuleb longum; & aromatizetur ſecundū totum ſequenti puluere.

Recip.

Recip. Cinnamomi electi, macis, folij ana drach. i. muſci optimi ſcrup. i. ambræ griſlæ drach. s. pulueriẑetur ſubtiliter, & ligentur in petia ſubtili munda cũ filo, & ponantur in uaſe ad medium iulep, & tandiu permaneant in eo, quamdiu ex toto bibentur pulueres. & ſcias illud eſſe mirabile in præſeruatione à peſte, ſi patiens in diluculo capiat ipſius iulep quatuor uncias; in meridie, & in ingreſſu lecti totidem.

Ad idem.

Ad paßionem cordis, per ea, quæ extrinſecus applicantur, expertum eſt in hora, qua affligitur patiens, apponere uentoſam de directo cordis, ipſam derelinquere per horam, eſſe notabile remedium, & præſentaneum.

Ad idem, manè, & ueſperi ante cibũ, ſiue dolor adſit, ſiue non, ipſius cordis ſequens epithema multùm conferre, inuentum eſt experiẽtia.

Recip. Aquæ roſatæ, aquæ borraginis, aquæ meliſſæ, aquæ acetoſe ana unc. vi. ſandalorum alborum, rubeorũ, ſeminum roſarum rubearum ana drach. i. s. ligni aloës, oßis de corde cerui, cornu cerui uſti ana drach. i. coraliorum rubeorum, been albi, & rubei ana drach. s. florum bugloſſæ, borraginis ana M. i. bulliant inſimul, puluerizatis puluerizandis, uſque ad conſumptionem tertiæ partis aquæ; deinde adde uini maluatici optimi unc. iij. aceti optimi albi unc. ij. croci ſcrup. i. miſce, & cum ſindone de grana manè, & ueſperi ante cibum epithemate calido fomentetur cor.

Ad idem, ſecretiſsimum unguẽtum eſt, cum quo manè, & ueſperi ante cibum debet inungi tota regio cordis, & hoc unguentum inuentum eſt pro pauperibus, quibus non eſt copia

coemere epithemata.

Recip. *Olei nenupharis citrinæ unc. iij. pulueris florum nenupharis citrinæ drach. ij. ſandalorum rubeorum, coraliorum rubeorum, ſeminum acetoſæ ana ſcrup. i. margaritarum, ligni aloes, oßis de corde cerui ana ſcrup. s. camphoræ gran. iij. ceræ albæ lotæ cum aqua nenupharis citrinæ quantùm ſufficit: puluerizatis puluerizandis, fiat unguentum molle.* Et nota, *quòd præſens unguentum, & dictum epithema ualent in febribus intenſiuis, et in alijs, quibus iungitur debilitas in uirtute.*

Ad idem ſecretum eſt, & mirabile, & expertum; ualens admodùm in peſtilentia, & in præſeruatione, & in curatione, cum applicueris cordi mane, & ueſperi ſequentẽ mixturam, & cõtinuè ipſam deferes.

Recip. *Theriacæ optimæ unc. i. ſucci limonis unc. s. croci ſcrup. i. utriuſque margaritarum, coraliorum rubeorum, ſeminum acetoſæ ana drach. s. camphoræ gran. ij. miſce, & omnia inſimul benè ducantur cum duobus, uel tribus guttis uini albi odoriferi, quouſque fiat linimentum; cuius linimenti quantitas extendatur ſuper ſindonem ſericam chermeſini, & calidum cordi applicetur.*

Ad idem, inuentum eſt ſacculum infraſcriptum cardiacæ paſsioni multûm conferre, ſi continuè patiens ipſum ferat ſupra cor.

Recip. *Florum borraginis, bugloſſæ ana. M. s. ſeminum citri, ſeminum acetoſæ ana drach. ij. folij drach. s. coraliorum rubeorum, ſeminum roſarum rubearum, been albi, & rubei ana drach. i. omnium fragmentorum ſcrup. i. utriuſque margaritarum ana drach. s. doronici, zedoariæ, calami aromatici ana drach. i. s. oßis de corde cerui,*

cornu

cornu cerui uſti,ligni aloes ana drach. i. muſci optimi, ambræ optimæ ana ſcrup. i. pulverizentur omnia ſubtiliſſimè, & ex prædicto puluere fiant duo, uel tres ſacculi ad magnitudinem cordis, qui ſacculi antequam cordi apponantur, continuè ſuffumigentur cum uino albo odorifero.

Ad idem, experimentum mirabile, & præcipuè ualet pueris hora, qua patiuntur uermes.

Recip. Aloes hepatici unc.s. croci ſcrup. i. ſucci citri drach.ij. uini albi odoriferi drach. i. omnia inſimul benè miſceantur, & extendatur hæc mixtura ſuper petiam, et cordi applicetur.

Aliud contra uermes puerorum.

Recip. Farinæ lupinorum amarorum, aloes hepatici, ana drach.iij. ſucci abſinthij drach.ij. omnia benè ſimul miſceantur, et extendatur hæc mixtura ſupra petiam, & umbilico puerorum applicetur.

DE DOLORE STOMACHI, Cap. XIX.

SI DOLOR *ſtomachi proueniat à cauſa calida, cuius ſignum erit ſtomachi inflammatio, dolor acutus, & pungitiuus, amaritudo oris & uomitus cholericus; tunc expertum eſt, medicinam ſequentem curare dolorem ſtomachi.*

Recip. Reubarbari electi drach.ij. ſpicæ gran.x. diacatholiconis drach.vi. electuarij roſati Meſue drach. iij. miſce, & fiat potus cum decoctione communi florum, & fructuum, qui exhibeatur patienti in diluculo; & hæc medicina excuſabit medicum à multo labore in auferendo dolorem ſtomachi à cauſa calida.

Ad idem,

Ad idem, compertum in dolore ſtomachi, & ſi dolor proueniat à uehementia febris, propter cauſam calidam aſsiduam, ante aduentum doloris per unam horam ſequentem potionem mirabiliter conferre.

Recip. Medullæ panis furfuracei unc. ij. ſuperaſpergātur uini granatorū muſorū, aquæ plātaginis ana unc. iiij. facta forti expreßione, detur tale uinum mixtum cū aqua, patienti: & uidebis mirabile experimentum in dolore calido ſtomachi.

Ad idem; experientia compertum eſt ſequentem purgationem cum digeſtione materiæ curare dolorē ſtomachi à cauſa calida. Syrupus, quem debet continuare per ſeptem dies, talis eſt.

Recip. Syrupi acetoſitatis citri, ſyrupi roſati ana drach. vi. ſyrupi de abſinthio drach. ij. aquarum acetoſæ, cichoreæ, bugloſſæ ana unc. i. miſce, octauo uerò die capiat infraſcriptam medicinam.

Recip. Floris caßiæ nouiter tractæ unc. i. reubarbari electi drach. ij. ſpicæ gran. x. reubarbarum cum ſpica ſubtiliter incidatur, & cum modico uini albi odoriferi irroretur, & miſceatur cum caßia, & fiat bolus cum ſaccharo: qui exhibeatur patienti in diluculo.

Ad idem, in dolore ſtomachi à cauſa calida, ualet ſequens mixtura: cuius cochlear unum detur patienti manè, & ueſperi ante cibum per unam horam.

Recip. Diacitoniten ſine ſpeciebus cum ſaccharo unc. ij. ſacchari roſati, conſeruæ acetoſitatis citri ana unc. i. miſce cum ſyrupo de abſinthio, & fiat electuarium molle. Si

le. Si uerò ægrum dolor plurimùm infeſtaret, ſicut plerunque contingit in febribus cholericis, ut nimio dolore æger quaſi ſyncopizet, expertum eſt, eſſe optimi iuuamenti phlebotomare baſilicam lateris dextri; quæ mirabilis eſt in forti dolore non tantùm ſtomachi, ſed omnium membrorum naturalium. Et nota, quòd dato urinam non oſtendere de fienda phlebotomia; debes tamen tu regulariter à forti dolore à cauſa calida, eſſe pronus ad faciendam phlebotomiam. Si uerò dolor fortis adhæret à cauſa calida; qui nec ſedari poſſet phlebotomia, nec prædictis remedijs, conſulo, tanquam expertũ, & ſecurum, patientem capere ſequentem bolum in quacunque hora doloris.

Recip. *Electuarij de ſucco roſarum Nicolai drach.iij. philonij Romani ſcrup.ij. miſce, & fiat bolus; ex quo uidebis cito notabile iuuamentum.*

Ad idem, expertum eſt ſequens remedium, & eſt multùm efficax quando cogetur medicus ſuccurrere fortisſimo dolori; cui alia remedia non attulerint iuuamentum.

Recip. Syrupi roſati, ſyrupi de abſinthio ana unc.i.ſ. opij gran.i. miſce, & bulliant unica leui ebullitione, dein de ipſo permixto cum tribus uncijs iuris pullæ, dabis patienti in potu.

Ad idem, per ea, quæ extrinſecus applicantur optimè expertum eſt in hora doloris apponere uentoſam ſuper regionem hepatis; & uidebis dolorem ſedari, quia ut plurimum prouenit à cholera demandata ab hepate ad ſtomachum.

Ad idem, multùm ualet, fomentare ſtomachum

chum cum ſequenti ſicca fomentatione: & plurimûm confert.

Recip. Roſarum rubearum, florum camomillæ, abſinthij, menthæ ana M. i. irrorentur cum uino albo tegulæ ignitæ: & prædictæ herbæ ſimul ſuper ipſas caleſiant, et ſtomacho ſæpius applicentur.

Ad idem, & pręcipuè, quando dolor in febricitibus corporibus reperitur, ualet ſequens unguentũ; cum quo manè, & ueſperi ante cibum totus ſtomachus debet inungi.

Recip. Olei citoniorũ, olei roſati, olei abſinthij ana unc. s. coraliorum rubeorum drach. i. ligni aloes drach. i. s. ceræ quantùm ſufficit, & fiat unguentum molle.

Ad dolorem uerò ſtomachi à cauſa frigida, uel à uentoſitate, cùm ab ea, ut plurimùm, ſtomachi dolor proueniat, primò expertum eſt, quòd medicus antequam ſequatur illius curationem, debet præmittere ſequens clyſtere.

Recip. Mercurialis, foliorum maluæ, florum camomillæ, abſinthij, menthæ, ana M. i. furfuris groſſi ligati in petia M. ij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis; deinde colentur, & de colatura accipe libram unam, benedictæ unc. i. s. uitelli oui numero. i. miſce, & inijciatur clyſtere, ſtomacho ieiuno.

Sequenti uerò die experientia compertum eſt, ſequentem medicinam curare dolorem ſtomachi frigidum, uel uentoſum.

Recip. Agarici electi drach. ij. ligetur agaricus in petia, & bulliat in ſex uncijs aquæ claræ uſque ad conſumptionem medietatis; deinde facta forti expreſſione, coletur aqua; & cum prædicta colatura diſſolue diaſe-

ne

næ lenitiui drach. vi. floris caſsiæ nouiter tractæ unc. s. et fiat potus; qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem. Sequenti uerò die optimum remedium erit, digerere materiam per ſex dies continuos cum ſequenti ſyrupo.

Recip. ſyrupi de abſinthio, de mētha, mellis roſati colati ana unc. s. aquarum fœniculi, abſinthij, cicoreæ ana unc. i. miſce, ſeptima uerò die capiat patiens per horā ante lucem infraſcriptas pilulas.

Recip. Pilularum alephanginarum, maſticinarum Conciliatoris, Agarici trochiſcati ana ſcrup. i. miſce cum ſyrupo de mentha, & fiant pilulæ numero quinque. Si uerò patiens dolore intenſiſsimo infeſtetur, conſulo, ut loco pilularum, dato etiam, quod non præceſſerint ſyrupi, capiat infraſcriptum bolum qualibet hora doloris: & eſt ſecretum, & optimè expertum.

Recip. Electuarij de dactylis unc. s. philonij Romani *ſcrup. iiij. miſce, & fiat bolus; ex quo uidebis ægrum citiſsimè releuari à dolore cum purgatione uentris.*

Ad idem.

Eſt expertum in curatione doloris ſtomachi à cauſa frigida, & in præſeruatione ab eodem, uti alternis diebus, antequam patiens capiat prandium, ſcrupulos duos pilularum de aloe loto.

Ad idem: & eſt optimum ualde, quolibet manè, & in curatione doloris, & in præſeruatione ab eo, uti duabus uncijs infraſcriptæ potionis.

Recip. Aloes loti unc. s. mellis roſati unc. iij. bulliant in duabus libris aquæ uſque ad conſumptionem medie-

tatis,deinde colentur,& colaturam patienti dato in diluculo modo dicto.

Ad idem:& eſt expertũ,ſi patiens capiat de infraſcripto electuario per duas horas ante cibum ,manè,& ueſperi unciam mediam.

Recip. Diagalangæ, diacimini ana unc. i. mithridati optimi drach.i.miſce,& fiat electuarium.

Ad idem.

Expertũ eſt,quòd ſi patiens capiat drachmam unam et mediam mithridati optimi in diluculo, & immediatè ſuperbibat hauſtum unum uini maluatici,confeſtim curabitur æger à dolore frigido ſtomachi.

Ad idem,ubi ex uehementia doloris neceſsitas urgeret , expertum eſt hora doloris dare patienti infraſcriptum bolum;nam ſubito releuabitur à dolore.

Recip. Diagalangæ, diacimini ana drach. ij. philonij Romani *drach.i.miſce,& fiat bolus.*

Ad idem.

Vbi patientis uirtus eſſet fortis, experientia compertum eſt, dare patienti drachmas duas philonij Ro*mani poſt uehementiam doloris,ſtatim dolorem curare.*

Ad idem ſecretum eſt, & expertum,in hora doloris dare patienti infraſcriptum potum;ſtatimq́; releuabitur patiens à dolore.

Recip. Aquæ deſtillationis camomille unc. v. nucis muſcatæ ſubtiliter pulverizatæ unc.s.miſce,et calidus talis potus patienti exhibeatur.

Ad idem , & maximè pro mulieribus patientibus dolorem ſtomachi per conſenſumà matrice:ualet quoque in uiris à cauſa frigida.

Recip.

Recip. Aquæ deſtillationis matricariæ lib. i. ſpicæ, ſquinanti ana drach.i. s. bulliant uſque ad conſumptionem medietatis;deinde colentur;& de colatura quolibet mane in diluculo dabis patienti uncias duas.

Ad idem.

Eſt expertum,& ſecretum,quòd ſi patienti quolibet uesperi, in ingreſſu lecti dentur tria grana maſticis ad tranſglutiendum , præſeruat à dolore ſtomachi, atque ipſum curat.

Ad idem.

Præcedente euacuatione compertum eſt omnes dolores frigidos ſanare aqua balnei porectani , ſi patiens, ſtomacho ieiuno,bibat illius aquæ tria bochalia ; ſi uerò non habuerit porectanam aquam , ſciat omnes aquas minerales , quarum minera eſt aluminoſa, uel nitroſa, uel ſulphurea omnes ſtomachi dolores à cauſa frigida curare.

Ad idem, compertum eſt , ſequentem fomentationem dolorem ſtomachi efficacisſimè curare.

Recip. Florũ camomillæ,meliloti , menthæ, pulegij, calamenti, abrotani,fœnugræci , ſeminum lini ana M.i. roſarum rubearum,ſpicæ, ſquinanti ana drach.ij. dauci, carui, aniſorum,anethi, fœniculi ana M.s.galangæ , zedoariæ ana drach.ij.garyophyllorum,nucis muſcatæ, ligni aloes,macis,coraliorum rubeorum ana drach. i.bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ, & uini albi odoriferi uſque ad conſumptionem tertiæ partis;deinde cum ſpongia infuſa in prædicto liquore calido , manè, & ueſperi ante cibum ſtomachus fomentetur; et immediatè poſt fomentationem factam,quotidie ungatur ſtomachus

machus ſequenti unguento.

Recip. *Olei ſpicæ, olei maſticis, olei abſinthij ana unc.i.nucis muſcatæ,ligni aloes,garyophyllorum, coraliorum rubeorum ana drach.s. puluerizentur puluerizanda, & cum modico ceræ fiat unguentum molle pro ſtomacho.*

Ad idem, expertum eſt, fomentare ſtomachum manè,& ueſperi,& in hora doloris modo ſequenti.

Recip. *Olei de ſpica facti in duplici uaſe lib.i. & tepeſiat oleum, & cum lana ſuccida infuſa in prædicto oleo fomentetur ſtomachus: & ultima uice relinquatur lana ſuccida ſuper ſtomachum ligata.*

Ad idem,mirabilem effectum inuenies,ſi patiens continuè portet ſuper ſtomachū ſequentem ſacculum.

Recip. *Abſinthij,menthæ,pulegij, calamenti ana M. s.nucis muſcatæ,garyophyllorum, macis,ligni aloes ana drach.i.puluerizentur omnia ſubtiliter: & ex illis fiat ſacculus:qui anteaquàm ſtomacho applicetur,ſuffumigetur cum uino albo odorifero.*

Ad idem, efficacius uidebis experimentum ſi patiens ſuprà ſtomachum deferat continuè ſequens cærotum.

Recip. *Maſticis unc.iij.macis,garyophyllorum, cinnamomi electi,coraliorum rubeorum,ſeminum roſarum rubearum ana drach.ij.abſinthij ſicci,menthæ ſiccæ ana M.s.puluerizentur omnia ſubtiliter,& cum ſucco abſinthij denſentur puluere:demùm cum modico oleo de mentha,& cum cæra,& pice quantùm ſufficit fiat cærotum ſecundum artem:cuius cæroti quantitas extendatur ſu-*

pra

pra corium, & ſtomacho applicetur.

Ad idem: & eſt ſecretum: & ſemper me bene reperi in curatione doloris ſtomachi in hora doloris, & etiam in præſeruatione, ſi patiens quolibet mane ante prandium, ſtomacho ieiuno, capiat tria cochlearia ſequentis miſturæ.

Recip. Mellis roſati colati unc. vi. nucis muſcatæ drach. i. s. aquæ uitis optimæ unc. ij. bulliant inſimul uſq; ad conſumptionem aquæ uitis; deinde colentur; & de colatura patiens capiat modo dicto.

Ad idem: & eſt expertum, applicare ſtomacho patientis infraſcriptum remedium, dolorem ſtomachi curare.

Recip. Cruſtæ panis furfuracei numero .i. & ſuperior, uel inferior pars torrefiat mediocri torrefactione; deinde cum uino maluatico calido madefiat talis cruſta panis, & eidem ſuper aſpergatur puluis ſequens.

Recip. Maſticis, garyophyllorum, nucis muſcatæ ana drach. i. macis, cinnamomi ana drach. s. puluerizentur ſubtiliter, & fiat puluis. & uidebis ex hoc experimento calido, ſtomacho applicato, quã celerrimè dolorẽ ſedari.

Ad idem, eſt optimè expertum, præcipuè in pueris, & infantibus patientibus dolorem ſtomachi, cuius ſignum erit infantium eructuatio, & uomitus.

Recip. Medullæ panis furfuracei unc. iiij. torrefiant: demum ſubtiliter puluerizẽtur: cui adde ſucci abſinthij, ſucci menthæ ana quantùm ſufficit ad incorporandum pulueres: quibus addatur nucis muſcatæ drach. i. hiſq; omnibus miſtis fiat uti unguentum: quod, applicatum ſtomacho, dolorem ſedat, uomitum retinet, ſingultumq;,

& eructuationem tollit.

DE APOSTEMATE STOMACHI. Cap. xx.

A PRINCIPIO *generationis apoſtematis ſtomachi, præcedente uentris lenitione inuentum eſt, phlebotomiam baſilicæ lateris dextri prohibere ipſius generationem, ſi quidem phlebotomia fuerit copioſa uſque ad ſex uncias ſanguinis: ſequenti uerò die compertum eſt, appoſitionem ſanguiſugarum hæmorrhoidibus maximè conferre prohibitioni generationis apoſtematis ſtomachi.*

Ad idem.

Experientia compertum eſt, prohibere generationem apoſtematis ſtomachi aßiduè uti in prandium, & ante cœnam immediatè uncia media floris caßiæ nouiter tractæ: imò dico tibi, quòd qui utetur tali aſſumptione caßiæ, præſeruabitur ab omni mala ſtomachi affectione.

Ad idem.

Compertum eſt per experientiam, quod patiens timorem generationis apoſtematis, ſi frequentabit quolibet mane maſticare drachmam mediã reubarbari electi miſti cũ duabus drachmis paſſularũ enucleatarũ, manifeſtè dignoſcet prohibitionem generationis apoſtematis & cuiuslibet affectionis ipſius ſtomachi.

Ad idem, ſi apoſtema generatum in ſtomacho eſſet à cauſa calida, à principio frequentare ſequentem potum, prohibet generationem ipſius apoſtematis tum repercutiendo materias

è ſtoma-

è ſtomacho, tum prohibēdo fluxum ab hepate ad ſtomachum.

Recip. *Aquæ plantaginis, roſatæ, acetoſæ ana lib.ſ. ſucci acetoſæ, ſucci plantaginis ana unc.iij. ſandalorum rubeorum, alborum, ana drach. ij. roſarum rubearum, granorum myrti ana unc.ſ. bulliant ſimul uſque ad conſumptionem medietatis aquæ: deinde coletur aqua & colaturæ adde uini granatorū acetoſorum lib.i. iterum bulliant leui ebullitione, & cum ſacchari quantùm ſufficit fiat iulep: de quo patiens frequenter in die capiat duo, uel tria cochlearia*

Ad idem, in materia calida, cōfert aſſumptio ſequentis liquoris pluries in die.

Recip. *Aceti paſſulati lib. i. ſacchari albi lib.ſ. bulliant adinuicem, quouſque efficiatur forma iulep.* Et *nota, quod ubi materia eſſet fluxa ad ſtomachum, quod dignoſcimus dolore forti, & tumore ad tactum apparenti, et grauedine in ſtomacho, exiſtētibus omnibus his remedia prædicta non ſunt conferentia: quia illis compingeretur materia in loco: & eſſet cauſa citiſſime generationis apoſtematis. Si uerò tranſactum fuerit principium generationis apoſtematis ſtomachi, & ſimus in augumento ipſius; quod prædictis ſignis dignoſceretur, tunc temporis tu indiges euacuatione, & digeſtione materiæ; quoniam tui intentio eſt ſemper prohibere factionem apoſtematis, atque eius magnificationem.* Facta *igitur prædicta phlebotomia, ad apoſtema ſtomachi inuentum eſt digerere materiam ſequenti Syrupo, & eam euacuare ſequenti medicina multùm conferre. Syrupus talis eſt.*

Recip. *Syrupi de duabus radicibus, uiolati, mellis ro-*

ſati colati ana unc. s. oximelis ſimplicis drach.ij. aquarum fœniculi, abſinthij, capillorum ueneris ana unc.i. miſce pro ſingulis ſex diebus. Sequenti uerò die id eſt ſeptima, capiat patiens infraſcriptam medicinam.

Recip. Mannæ granatæ electæ unc. ij. s. reubarbari electi drach.ij. ſpicæ gra.x. miſce, & fiat potus cum decoctione communi florum, & fructuum; qui potus detur patienti in diluculo. Et aduerte, quod in diſpoſitionibus ſtomachi, & precipuè in apoſtemate, non debes tranſcendere medicinam benedictam; quoniam medicinæ laborioſæ, & ſcammoneatæ ultra hoc, quod agitant corpus, & membra, conducunt materias ad locum apoſtematis; & ideo ipſum augmentant: icircò caue ab exhibitione pilularum, & quorumcunque ſoluentium in ſtomacho diu morantium. quapropter caßia fiſtula eſt ſublime remedium in quocunque tempore apoſtematum ſtomachi. Facta euacuatione, tui intentio debet eſſe ad reſolutionem materiæ facientis apoſtema. & ad hoc experientia inuentum eſt, quod ſi patiens capiat, ſtomacho ieiuno, quolibet mane drachmam unam ſequentis pulueris cum iure pullæ, reſoluetur materia faciens apoſtema.

Recip. Praßij ſicci, abſinthij ſicci, menthæ ſiccæ ana drach.i. galangæ, ligni aloës ana.drach. s. miſce, & fiat puluis ſubtiliſsimus; & qui patienti detur modo dicto.

Ad idem, compertum eſt multùm conferre, ſi patiens frequentet miſturam ſequentem, ſtomacho ieiuno manè, & ueſperi.

Recip. Diagalangæ unc.i. aromatici roſati unc.i.s. tria ſandalorum unc. s. penidiarum ad pondus omnium, miſce, & cum syrupo de mentha fiat electuarium.

Ad idem.

Ad idem.

Eſt bene expertum, ſi patiens capiat in diluculo quolibet mane uncias ſex aquæ deſtillatæ camomillæ; curari ab incepto ſtomachi apoſtemate.

Ad idem, ſublime remedium eſt ſequens conditum.

Recip. *ſucci enulæ depurati unc. iiij. ſucci abſinthij nouiter facti unc. ij. ſacchari quantum ſufficit, & fiat ad modum loch, & exhibeatur patienti modo dicto, ſcilicet mane, & ueſperi ante cibum.*

Ad idem, compertum eſt experientia, quod ſi patiens tribus diebus continuis ſtomacho ieiuno capiat infraſcriptum potum ſanabitur ab apoſtemate ſtomachi, ubi tentamus materiæ reſolutionem.

Recip. *Aquæ camomillæ, endiuiæ ana unc. s. aquæ optimæ ardentis drach. i. miſce, & fiat potus.*

Ad idem: & eſt expertum, & optimum, dare patienti per ſex dies continuos ſtomacho ieiuno infraſcriptum potum: multùm enim ualet in reſolutione apoſtematis ſtomachi.

Recip. *Vini maluatici unc. s. aquæ endiuiæ drach. ij. olei uitrioli* Romani *guttas duas: miſce, & detur patienti modo dicto.*

Ad idem, intentione habita ad reſolutionem apoſtematis ſtomachi, per ea, quæ exteriùs applicantur, expertum eſt ſequentem fomentationem multùm conferre, ſtomacho applicatam manè, & ueſperi ante cibum.

Recip. *Florum camomillæ, meliloti, anethi, fœnugræci, ſeminum lini ana* M. *s. abſinthij, menthæ ana* M. *i.*

nucis

nucis muſcatæ, ligni aloes, garyophyllorũ ana drach. ij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionẽ tertiæ partis, deinde cum ſpongia fomentetur ſtomachus.

Ad idem: & eſt expertum, applicare ſtomacho mane, & ueſperi poſt prædictam fomentationem, ſequens unguentum, bene conferre.

Recip. *Mucillaginis altheæ, mucillaginis fœnugræci, mucillaginis ſeminis lini ana drach. i. olei ſpecæ, olei abſinthij ana unc. s. garyophyllorum, macis, nucis muſcatæ ana drach. i. pulverizentur pulverizanda, & cum modico ceræ fiat unguentum molle.*

Ad idem, & eſt ſecretum mirabile, applicare ſtomacho etiam apoſtemato ſequens emplaſtrum, notabiliter conferre.

Recip. *Mellis albi lib. ij. abſinthij uiridis unc. s. radicum altheæ unc. i. s. omnia inſimul bulliant uſque ad eorum perfectam decoctionem; deinde adde farinæ fœnugræci, farinæ ſeminum lini ana. p. i. olei abſinthij quantum ſufficit ad impinguandum emplaſtrum; quod ſtomacho apoſtemato applicetur continuè, manè, & ueſperi mutando.*

Ad idem: & eſt expertum, & ſecretum, cum quo ſæpius bene me repperi.

Recip. *Terbentinæ lib. ij. ſucci abſinthij, ſucci altheæ ana unc. iiij. butyri recentis unc. i. croci drach. i. olei abſinthij unc. ij. miſce. & unica bullitione bulliant; deinde cum filtro madefacto cum prædicto liquore calido, manè, & ueſperi fomentetur ſtomachus: & ſubitam materiæ reſolutionem uidebis.*

Ad idem,

Ad idem,& eſt expertum.

Recip.Emplaſtri de meliloto lib.i.olei amygdalarum dulcium lib.s.croci drach.i.miſce,& iuxta ignem liquefiant,& cum lana ſuccida madefacta in prædicto liquore calido,manè,& ueſperi apponatur ipſi ſtomacho.

Ad idem,

Sæpius per me expertum,& benè ſucceſsit in apoſtemate ſtomachi, quolibet mane per ſeptem dies dare, ſtomacho ieiuno, drachmas duas terbentinæ lotæ cum aqua abſinthij; & immediate ſtomacho applicare ſequens cærotum.

Recip. Hyſſopi *cæroti unc. i. emplaſtri de meliloto unc.s.olei amygdalarum dulcium unc.i.miſce,& extendatur ſuper petiam, & calidum ſtomacho applicetur.*

Si uerò prædictis ingenijs noluerit apoſtema ſtomachi obedire reſolutioni, cuius ſignum erit doloris augmentum, tumoris incrementum, & grauitas admodum aucta;tunc debet medicus ſequi ſuppurationem intentam à natura; ad cuius apoſtematis ſuppurationem expertum eſt ſequens emplaſtrum multùm conferre.

Recip.*Radicum ireos unc.ij. foliorum maluæ cum radicibus,uiolariæ ana.M.i. radicum altheæ mundatarum, & minutim inciſarum unc.iij. florum camomillæ, meliloti ana.M.i.bulliant omnia in ſufficiēti quātitate aquæ ad conſumationem duarum tertiarum;deinde adde farinæ frumenti M.i.farinæ fœnugræci, farinæ ſeminum lini ana M.s.pinguedinis porci,butyri recentis ana unc.i. lactis uaccini unc.ij.olei amigdalarum dulciū,olei camomillæ ana quantùm ſufficit ad impinguandum emplaſtrū:quod ſupra apoſtema ſtomachi continuò deferatur.*

Ad idem,optimè expertum eſt in maturatione

ne apoſtematis ſtomachi.

Recip. Diachilonis magni drach.ij. unguenti mollitiui unc.i.mucillaginis altheæ,maluæ ana unc.i.mucillaginis caulium unc.iij.croci drach. i. miſce ,& iuxta ignem omnia benè liqueſiant;& filtrum madefactum in illo liquore applicetur ſtomacho pluries in die.

Ad idem,citam inuenies apoſtematis ſtomachi maturationem , ſi quater in die naturali ei applicaueris ſequens remedium.

Recip. *Farinæ frumenti lib.i. fermenti unc.ij. aquæ fontis lib. i. olei amygdalarum dulcium unc. iij. croci drach.ij.miſce,& apud ignem bene ducantur, quouſque fiat ueluti unguentum;& ipſum extenſum ſuper lanam ſuccidam , uidebis optimam apoſtematis ſtomachi maturationẽ.quo apoſtemate maturato;quod dignoſces per decrementũ tumoris,doloris,& grauitatis membri,cum apparentia molitiei ad tactum in loco doloris;tũc debes procurare ipſum apoſtema diſrumpi, diſrumpitur apoſtema pluribus ingenijs.*

PRIMVM *ingenium eſt,præcipere patienti,ut forti motu moueatur;quo anhelitus augeatur,et adaucta neceſsitate euentationis,pelliculæ ſtomachi extendãtur,& apoſtema diſrumpatur.*

SECVNDVM *ingenium eſt , ut facta fricatione forti cum manibus , ſtomachus fricetur,& apoſtema diſrumpatur.*

TERTIVM *ingenium eſt,prouocatio ſternutationum frequentium cum pipere,pirethro,nigello,uel Elleboro albo.*

QVARTVM *ingenium eſt,fortis uociferatio.*

QVINTVM *ingenium eſt , applicatio ſequentis*

emplaſtri

emplaſtri ipſi loco apoſtematis.

Recip. *Farinæ orobi, frumenti ana* M. i. *fermenti unc. s. ſaponis gallicani drach. ij. ſtercoris columbini unc. s. olei de caſtoreo, de euphorbio ana drach. ij. miſce omnia, & iuxta ignem bene ducantur, quouſque fiat forma emplaſtri; quod ſtomacho calidum applicetur, et mutetur per ſpatium decem horarum; & diſrumpetur apoſtema ſine dubio. Diſrupto autem apoſtemate; quod utique cognoſcitur per exeuntia mutata, per urinam ſubalbidam, & turbulentam, & per exeuntia per ſeceſſum ſanguinolenta, & ſanioſa, & per uomitum ſanguinolentum, & ſanioſum; tunc repentè tui intentio ſit, mundificare ulcus, ne profundetur, & ſtomachi tunicas penetret: ideò patienti iubebis, ut decies in hora capiat hauſtum unum ſequentis aquæ tepidæ.*

Recip. *Aquæ hordei factæ cum hordeo non ſcorticato lib. ij. mellis roſati unc. iij. miſce, et bulliant unica bullitione, et uſui patiēti detur: et ſic mundificato, et abſterſo optimè ulcere, natura ipſum conſolidabit, ſi* DEVS *uoluerit.*

DE VOMITV, *Cap. xxI.*

AD VOMITVM *cholericum, qui cognoſcitur ab exeunte mutato, quod eſt, cholera cuiuſcunque modi, & qualitatis fuerit; expertum eſt ſequens medicamentum multùm cõferre.*

Recip. *Floris caſſiæ nouiter tractæ unc. i. reubarbari electi drach. ij. ſpicæ gran. x.* Reubarbarum *cum ſpica ſubtiliter incidatur, & cum modico uini albi odoriferi irroretur; & diſſoluantur omnia cum decoctione cõmuni florum, & fructuum quantum ſufficit. & exhibeatur*

patienti per horam ante lucem.

Ad idem, expertum eſt, poſt euacuationem, manè, & ueſperi ante cibum dare patiēti unciā unam ſequentis liquoris: & uidebis mirabilem effectum in ſedatione uomitus cholerici.

Recip. ſucci citoniorum lib. i. coraliorum rubeorum, ſeminum roſarum rubearum ana drach. i. hypoquiſtidis, acatiæ ana drach. s. reubarbari electi drach. i. omnia contundenda contundantur groſſo modo, & cum prædicto ſucco bulliant uſque ad conſumptionem tertiæ partis ſucci, & deinde colētur, & colatura uſui reſeruetur modo dicto. Et ſcias, hoc remedium eſſe ſecretum in curatione dyſenteriæ.

Ad idem, optimè expertum eſt: & præcipuè ſi uomitus fuerit periodicus: dare patienti per horā ante acceſſum uomitus, uel in hora uomitus, infraſcriptum potum, & cibum.

Recip. Buccellam panis torrefactam; ſupra quam aſpergātur uini granati acetoſi unciæ quatuor. Comedat patiens buccellam panis, & bibat uinum.

Ad idem: & eſt expertum, mirabiliter tollens uomitum cholericum, dare patienti manè, & ueſperi, ſtomacho ieiuno unam de infraſcriptis formulis.

Recip. Seminum acetoſæ, plantaginis, portulacæ ana drach. i. granorum granatorum muzorum drach. i. s. hypoquiſtidos, acatiæ. hyſſopi ana drach. i. s. ſpecierum aromatici roſati ſcrup. ij. pulueriz entur omnia ſubtiliſsimè, & cum ſaccharo diſſoluto in aqua roſata quantùm ſufficit fiat confectio in rotulis drachmarum duarum pro qualibet.

Ad idem,

Ad idem, optimè expertum eſt, inungere ſto machum ſequenti unguento; multùm conferre in uomitu cholerico.

Recip. Olei citoniorum, roſati ana unc. i. abſinthij unc. s. coraliorum rubeorum, roſarum rubearum ana drach. s. nucis muſcatæ drach. i. puluerizentur puluerizā da, & cum modico ceræ fiat unguentum molle pro ſto- macho; cum quo manè, & ueſperi ante cibum inungatur ſtomachus.

Ad idem: & eſt ſecretum in ablatione uomi- tus, tā in febrientibus, quàm in non febriētibus à materia cholerica, dare patienti quolibet ma ne in diluculo infraſcriptum potum.

Recip. Syrupi roſati de roſis ſiccis unc. i. s. aquæ plantaginis unc. iij. trochiſcorum de ſpodio cum ſemini- bus acetoſæ drach. i. puluerizentur puluerizanda, & mi- ſce pro una uice.

Ad idem: & eſt optimū, applicare ſtomacho ſequens emplaſtrum.

Recip. Citonij cocti ſub cineribus numero i. cora- liorum rubeorum, roſarum rubearum ana drach. ij. pul- uerizentur puluerizanda; & omnia in mortario benè ducantur, & contundantur, & cum modico olei roſati, fiat emplaſtrum, & calidum ſtomacho applicetur. Si uerò uomitus qantumcunque cholericus ad modum ægrum infeſtaret, conſentiente ætate, & robore uirtu- tis, conſulo, ueluti remediū efficaciſſimum, ſecare uenam baſilicam dextram ipſius patientis, & extrahere ipſius ſanguinis uncias quatuor, uel quinque ad plus. Si ue- rò uomitus fuerit à cauſa frigida pituitoſa, uel me- lancholica; quoniam uomitum cognoſcimus ex exeun-

te ipſo

te ipſo mutato, quippe album,uel nigrum apparebit; tunc expertum eſt medicinam hanc à principio multùm conferre.

Recip. *Diaſenæ lenitiui, diacatholiconis ana unc. s. epityhmi drach.i.s.agarici præparati ſcrup.ij.miſce, & diſſoluantur omnia cum decoctione communi florum,& fructuum quantùm ſufficit.*

Ad idem,mirabile eſt, & ſecretum in ſedatione uomitus pituitoſi, dare patienti infraſcriptum condimentum quolibet mane ſtomacho ieiuno.

Recip. *Vitelli oui cocti numero. i. thuris, maſticis, ana ſcrup.i. pulucrizentur pulucrizanda, & pulueres aſpergantur ſuper ouum,quod patiens bibat.*

Ad idem, eſt mirabile,& expertum in uomitu frigido, & in curatione uentoſitatum ſtomachi, dare patienti manè, & ueſperi ante cibū tria cochlearia infraſcripti cōdimenti.

Recip. *Succi citoniorum lib.s.maſticis,macis,garyophyllorum,nucis muſcatæ ana drach. ij. coraliorum rubeorum, roſarum rubearum ana drach. i. bulliant inſimul uſque ad conſumptionem tertiæ partis ſucci;deinde colēur cum forti expreßione, & colaturam uſui reſerua modo dicto.*

Ad idem, expertum eſt,dare patienti quolibet mane ante cibum unam de ſequentibus rotulis,multùm conferre in uomitu frigido.

Recip. *Specierū diagalangæ,ſpecierum aromatici roſati, ſpecierum aromatici garyophyllati ana drach. i. ſacchari diſſoluti in aqua menthæ quantùm ſufficit, fiat confectio in rotulis duarum drachmarum pro quolibet*

libet uice, & ſtatim patiens poſt ſorbeat hauſtum uini maluatici.

Ad idē ualet, quoniā uomitus frigidus, eſt diuturnus morbus, ideo expertū eſt plurimùm conferre, ſi patiens regatur digeſtione facta in materia, & illius purgatione: continuet igitur infraſcriptum ſyrupum per ſeptem dies continuos in diluculo bibitum.

Recip. Oxymellis ſimplicis, ſyrupi de mentha, mellis roſati colati ana unc. s. aquarum fœniculi, bethonicæ, menthæ, ana unc. i. miſce, & aromatizetur cum modico cinnamomi per noctem totam. octauo uerò die per duas horas ante lucem capiat infraſcriptas pilulas.

Recip. Pilularum cochiarum, pilularum ſtomachalium, elephanginarum ana ſcrup. i. diagridi gran. i. s. miſce, & fiant pilulæ numero v. corpore ſic euacuato.

Ad idem, expertum eſt & ſecretum, dare patienti quolibet mane per ſeptem horas ante cibum infraſcriptum bolum.

Recip. Citonei cocti unc. i. s. theriacæ magnæ drach. i. ſacchari albiſsimi ſubtiliter puluerizati drach. ij. miſce & fiat bolus, qui detur patienti per ſeptem dies continuos: & magnum uidebis iuuamentum in ſedatione uomitus frigidi.

Ad idem, expertum eſt & ſecretum, dare patiēti quolibet mane per tres horas ante cibum uncias duas infraſcripti potus.

Recip. Vini maluatici optimi unc. vi. garyophyllorum, cinnamomi electi, nucis muſcatæ ana drach. i. coriādrorum præparatorum, ſeminum citoniorum, coraliorum rubeorum ana drach. s. bulliant uſque ad conſum-

 ptionem

ptionem tertiæ partis uini;deinde coletur, & colatura uſui ſeruetur modo dicto.

Ad idem,& eſt expertum,dare patienti immediate manè,& ueſperi ante cibum, tria coclearia infraſcripti liquoris multum conferre, dato etiam quod adeſſet febris.

Recip. Miuæ citoniorum aromatizatæ unc.ij.ſyrupi de mentha unc.i. miſce,& detur patienti modo dicto.

Ad idem,experientia compertum eſt ſemper conferre,applicare ſtomacho patientis infraſcriptum cærotum,& uidebis ægrotum repentè releuari à uomitu frigido.

Recip. Maſticis unc.iiij.olibani,macis, garyophyllorum, nucis muſcatæ ana drach.i.s. ſeminum portulacæ, coriandrorum præparatorum, ſeminum acetoſæ ana drach.i. menthæ ſiccæ,abſinthij ſicci ana unc.s. puluerizentur omnia ſubtiliter;& cum oleo de mentha denſentur pulueres:& cum pice,& cera quantum ſufficit fiat cærotum;cuius quantitas ſufficiens extenſa ſuper corium ſtomacho patientis applicetur.

Ad idem,& eſt expertum optimè,ſi mane & ueſperi immediatè ante cibū detur patiēti bis in ſeptimana una de infraſcriptis pilulis, mirabiliter conferre.

Recip.Aloes loti drach.ij.maſticis drach.i.zinziberis drach. s.diagridij ſcrup.i. agarici electi drach.i.s. miſce cum ſyrupo de mentha; reformetur paſta pilularum. doſis eſt numero.i.ad quantitatem unius ſcrupuli.Quod ſi cum prædictis ingenijs non curetur uomitus frigidus, conſulo,ut patiens bibat per aliquot dies aquā alicuius mineræ,uidelicet aquam ſulphuream,uel alluminoſam ſecundum

cundum modum , & formam exhibitionis huiuſmodi aquæ. Et hæc de uomitu.

DE SINGVLTV, Cap.xxII.

AD SINGVLTVM *ortũ ex repletione, compertum eſt multùm conferre, ſi patiens capiat infraſcriptas pilulas bis in ſeptimana.*

Recip. Turbith boni,& gummoſi drach.ij. aloes hepatici drach.i.s. zinziberis, ſalis gemmæ ana grana x. ſpeciernm hieræ ſimplicis Galeni,drach.ij.agarici præparati ſcrup. iij. miſce, & cum oxymelle ſimplici fiat paſta pilularum, doſis eſt ſcrup. iiij. & ex his pilulis uidebis ægrũ citiſſimè releuari à ſingultu ex repletione.

Ad idem , & eſt expertum.s.dare patienti quolibet mane,& ueſperi ante cibum per duas horas unc. ij. infraſcripti liquoris , ſingultum curare.

Recip. Vini albi odoriferi potentis lib. i. galangæ ſubtiliter pulueriʒatæ drach.i.miſce,& fiat potus, qui calidus patienti detur modo dicto.

Ad idem,expertũ eſt in ſingultu optimè ualere, dare patiẽti infraſcriptum bolum per duas horas ante lucem.

Recip. Mithridati optimi drach. i. s. diagalangæ drach. ij. miſce,& fiat bolus; qui exhibeatur patienti, & immediatè ſuperbibat hauſtum uini optimi , & potentis.

Ad idem,compertum eſt,multum conferre ſequẽtem mixturã,ſi detur patienti manè,& ueſperi ante cibum per horam, ad quantitatem

nucis magnæ.

Recip. *Diagalangæ unc.i.s.diatrion pipereon unc. i. ſpetierum aromatici roſati drach. ij. miſce cum ſyrupo de mentha; fiat electuarium; quod exhibeatur modo dicto.*

Ad idem, cõpertum eſt, ſemper cõferre & curare ſingultum de repletione, fomentare.s.ſtomachum cum ſequenti fomento.

Recip. *Macis, maſticis, garyophyllorum, cinnamomi, nucis muſcatæ, ligni aloes ana drach.ij.abſinthij, mẽthæ, pulegij ana M.i.ſquinanti, ſpicæ ana drach. ij. aniſorum, coriandrorum præparatorum ana M. s. bulliant omnia in ſufficienti quãtitate uini rubei potentis, et etiam albi, omnibus ſubtiliter contuſis, & cum panno ſcarlatino fomentetur ſtomachus modo dicto.*

Ad idem, expertum eſt & ſecretum, dare patienti quolibet mane per tres horas ante cibũ, radicem unam zinziberis uiridis: & immediatè ſuper bibat duos hauſtus uini maluatici, & uidebis ægrum citiſſimè curari.

DE DOLORE HEPATIS, *Cap. xxiii.*

AD DOLOREM *hepatis à ſola uentoſitate pendentẽ, ſublime remediũ eſt per intus aſſumere infraſcriptum electuarium manè, & ueſperi ante cibum.*

Recip. *Radicum galangæ, zedoariæ ana drach.ij.ſpicæ.ſquinanti ana drach.i. garyophyllorum, nucis muſcatæ ana drach.s.pulucrizentur omnia ſubtiliter, & cum melle deſpumato quantum ſufficit fiat electuarium.*

Ad idem,

Ad idem compertum eſt, fomentum ſequẽs ſoluere hepatis uentoſitatem.

Recip. Fœnugræci, ſemi. lini, florum camomillæ, meliloti ana. M. i. ſpicæ, ſquinãti ana drach. ij. bulliãt in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis; deinde cum ſpongia fomentetur hepar. Si uerò dolor hepatis fuerit à præſentia materiæ oppilantis uias hepatis, ut ſimus in cura doloris hepatis, per oppilationem, ſicut frequenter contingit hominibus expertum eſt primo, phlebotomare baſilicam lateris dextri; quoniam ea fit materiæ deriuatio ad aliud membrũ, & ideo extrahe ſanguinis quantitatem uſque ad ſex uncias: eſt enim hæc phlebotomia optima cura oppilationum hepatis. & principale remedium. Neque *propter hanc curam uolo, ut in principio pleuritidis fiat phlebotomia ex eodem latere, quoniam in pleuritide ab alienis partibus fluctuant humores ad membranam ſubcingentem coſtas: oppilatio uerò & eius generatio in hepate plurimum fit ab humoribus genitis in eo: quapropter in principio pleuritidis uti debemus reuulſione, in oppilatione uerò hepatis, uel illius apoſtematis deriuatione uti debemus, uel euacuatione. Facta phlebotomia, & obſeruato debito regimine, non augumentante oppilatione, conſulo, ut tertio die patienti detur infraſcripta medicina; qua ipſa ſola oppilatio, & dolor hepatis optimè amoueri poterit.*

Recip. *Diacatholiconis unc. i. Reubarbari electi drach. ij. ſpicæ gra. vij. infundatur reubarbarum cum ſpica ſecundum artem datam à Meſue per x. horas. Deinde fiat fortis expreſſio, et cum decoctione communi florum & fructuum quantum ſufficit fiat potus. Facta eua-*

cuatione expertum eſt, quod ſi patiens regatur in digeſtione materiæ oppilantis, cum ſequenti ſyrupo diebus ſeptem continuis in diluculo aſſumpto unà cum infraſcripta medicina. patiens liberabitur ex toto ab hepatis oppilatione, & dolore. Syrupus eſt ſequens.

Recip. *Syrupi acetoſi, diarhodon, ſyrupi de cicorea cum reubarbaro, Syrupi biſantini, Syrupi de endiuia ana unc. s. aquarum cuſcutæ, cicoreæ, lupulorum ana unc. i. miſce, pro una uice. Octauo uerò die per duas horas ante lucem capiat infraſcriptum potum.*

Recip. D*iacatholiconis, diaſebeſten lenitiui, diaſenæ lenitiui ana drach. ij. electuarij de pſillio drach. i. reubarbari electi modo dicto infuſi drach. i. s. ſpicæ gran. x. miſce, cum decoctione communi florum, & fructuum quantum ſufficit, & fiat potus. His euacuationibus factis, expertum eſt, quod ſi patiens utatur infraſcripto electuario indubitato curabitur à dolore ex oppilatione hepatis, & eſt electuarium non habens par in tali diſpoſitione.*

Recip. *limaturæ calibis ſubtiliter pulueriʒatæ & præparatæ drach. iiij. radicum galangæ, ʒedoariæ ana drach. ij. ſucci enulæ unc. i. s. amidi, cinnamomi, draganti, ana unc. s. paſſularum enucleatarum unc. i. pulueriʒentur pulueriʒanda & contundantur contundenda, et cum ſaccharo optimo quantum ſufficit ſecundũ artem fiat electuariũ, de quo patiens capiat mane & ueſperi per duas horas ante cibum unc. s.*

Ad idem, expertum eſt multum conferre, ſi patiẽti ter in die naturali detur unc. s. ſequentis condimenti mane ſtomacho ieiuno, & meridie, & in ingreſſu lecti.

Recip.

Recip. Paſſularum enucleatarum lib. i. hepatis lupi unc. iiij. reubarbari optimi, & electi unc. s. ſpicæ gran. x. puluerizentur puluerizanda, contundantur contundenda, & cum ſaccharo quantum ſufficit fiat electuarium.

Ad idem, expertum eſt, ſequentem mixturam multum conferre, ſi detur patienti mane, & ueſperi ad quantitatem nucis ſtomachó ieiuno.

Recip. Diarhodonis abbatis unc. ij. tria ſandalorum unc. i. reubarbari electi ſubtiliter puluerizati drach. i. miſce cum ſyrupo de cicorea fiat electuarium.

Ad idem, expertum eſt re uera conferens ſi patiens oppilationem hepatis uel dolorem quolibet mane ſtomacho ieiuno maſticet drach. s. reubarbari electi benè maturi, & immediate ſuperbibat hauſtum uini albi potentis. Multa alia remedia in hac diſpoſitione conferunt, quæ omnia tam quæ exterius applicãtur, quam ea, quæ interius aſſumuntur, derelinquã, cum loquar de hydrope.

DE APOSTEMATE HEPATIS. Cap. XXIIII.

ATTENDE QVOD *curatio apoſtematis hepatis eſt prohibere ne fiat, quod ſi factum fuerit, eius cura uana eſt, & caſſa, quoniam tunc cum hepate totum corpus ruit propter ipſum hepar eſſe membrum principale.* Expertum *igitur eſt ad principium generationis apoſtematis hepatis, quod phlebotomia copioſa baſilicæ lateris dextri*

prohibet hepatis futurum apoſtema, ſemper præmiſſa uentris lenitione, ut cum Caßia, uel cum clyſterio lenitiuo:

Ad idem, expertum eſt, & ſecretum, quod ſi tertia die poſt phlebotomiam apperiantur hemorrhoides, citisſimum iuuamẽtum apparebit in prohibitione generationis apoſtematis hepatis.

Ad idem, multum ualet in prohibitione generationis apoſtematis hepatis poſt phlebotomias factas intercepta die una, dare patienti infraſcriptam medicinam.

Recip. Reubarbari electi drach.ij. ſpicæ gran.x. diacatholiconis unc. i. reubarbarum ſubtiliter incidatur cum ſpica, & cum modico uini albi odoriferi irroretur, & cum decoctione communi florum & fructuum q. ſ. fiat potus, qui patienti detur in diluculo.

Ad idem, quoniam magna pars curationis apoſtematis hepatis futuri conſiſtit in apertione oppilationis ipſius hepatis, & in reſolutione materiæ facientis apoſtema in hepate, ideo expertum eſt, digerere materiam cum ſequenti ſyrupo, & eã eradicatiuè euacuare cũ ſequẽti medicina, multum conferre. Syrupus digerens materiam generantem apoſtema hepatis eſt Talis.

Recip. Syrupi de cicorea, biſantini, acetoſ. diarbodõ, de enduia completi ana unc.s. aquarum lupullorum, cicoreæ, cuſcutæ ana unc.i. miſce pro una uice. continuet patiens ſyrupum iſtum per quinque dies continuos, deinde eradicatiuè purget materiam ab hepate, tali pharmaco,

pharmaco.

Recip. *Electuarij de pſillio, de dactilis ana drach.I. reubarbari electi drach.ij.ſpicæ gran.x.diacatholiconis unc.s.infundatur* Reubarbarum *cum ſpica in aqua endiuiæ, & modico uini albi odoriferi per x. horas, deinde fiat fortis expreßio, & omnia ſimul cum decoctione communi florum & fructuum q ſ.diſſoluantur, & fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem.* Purgato corpore cum phlebotomia, tum pharmacia, *& patiens cognouerit perſeuerantiam generationis apoſtematis hepatis, optimè expertum eſt, ſi quolibet mane in diluculo ſollicitabit aſſumere quinque uncias infraſcripti liquoris, proculdubio curabitur ab apoſtemate hepatis futuro.*

Recip. Reubarbari *optimi & electi drach.i. s. aloes hepatici drach.ij.galangæ drach.i. aquæ cuſcutæ lib.iiij. ſacchari optimi unc.ij.bulliant omnia inſimul uſque ad cõſumptionem tertiæ partis aquæ,deindè coletur,& colatura uſui reſeruetur.*

Ad idem,expertum eſt,quod ſi patiens utatur quolibet mane ante cibum per duas horas infraſcripta mixtura, ſanabitur ab apoſtemate hepatis.

Recip.*Diarhodonis abbatis unc.iiij.*Reubarbari *electi ſubtiliter puluerizati drach.ij.miſce cum ſyrupo de cicorea,fiat electuarium.doſis eſt drach.iij.*

Ad idem, experientia compertum eſt, quod ſi patiens utatur infraſcriptis pilulis, tribus ſcilicet ante prandium per duas horas. & tribus ante cœnam,ſanabitur à futuro apoſtemate hepatis.

Recip.

Recip.Trochiſcorũ de ſpodio ſine ſeminibus:acetoſæ, Trochiſcorum de reubarbaro ana drach. ij. ſubtiliter puluerizentur cum ſyrupo biſantino, formentur pilulæ numero xxiiij.

Ad idem, quoniam materia indiget reſolutione, ex experientia comperimus quod ſequens fomentatio cum infraſcripto unguento tollit generationem apoſtematis hepatis.

Recip. Fœnugræci,ſeminis lini,ſeminis aneti,ſeminis acetoſæ ana unc.s.florum camomillæ,meliloti, abſintbij ana M.i.s.ſpodij,galangæ,ſpicæ, ſquinanti ana drach. ij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis deinde cum ſpongia madefacta in prædicta aqua tepida, mane,& ueſperi fomentetur hepar,immediate uero poſt fomentationem ungatur regio hepatis cum ſequenti unguento.

Recip. Olei camomillæ,olei ſpicæ,olei amygdalarum dulcium ana unc. iij. abſintbij ſicci, ſpicæ nardi ana drach.i.puluerizentur puluerizanda,& cũ modico ceræ fiat unguentum molle.

Ad idem. Expertum eſt, quod ſi patienti applicetur lana ſuccida intincta in oleo liliorum alborum,& oleo ſpicæ,curabitur ab apoſtemate futuro hepatis.

Ad idem, optimè expertum eſt, ſi patientis ſequens emplaſtrum hepati applicetur ipſum continuè mutando per diem naturalem, bene conferre.

Recip.Emplaſtri de meliloto,hyſopi ceroti, ana lib. ſ.olei amygdalarum dulcium,olei camomillæ, olei ſpicæ ana quantum ſufficit ad incorporandum, & conducen-

dum

dum emplaſtrum. Quod ſi apoſtema generetur. Tunc debes ſcire, quòd, aut patiens morietur, aut trāſibit in hydropem. Quare de curatione hydropiſis modo dicturi ſumus.

DE HYDROPE. Cap. xxv.

CVM HYDROPS ſit trium ſpecierum, à ſpiritu ſcilicet flatuoſo, una, ab aqua inter cutem, altera à pituitoſa materia, tertia naturæ rebelli in omnibus membris concentrata.

Quarum prima. Timpanites, Secunda aſcites. Tertia uerò hypoſarca nominatur. Ideo ad curationem hydropiſis à ſpiritu flatuoſo, compertum eſt, quod hepatis confortatio, & ſui caloris uiuificatio eam curat.

PRIMO IGITVR procurabis hepatis confortationem, & ſpiritus flatuoſi reſolutionem cum ſequenti ſyrupo per ſeptem dies continuos.

Syrupus talis eſt.

Recip. Syrupi acetoſi, diarhodon, biſantini, mellis roſati col. ana unc. s. aquarum Abſinthij, fœniculi, lupullorum ana unc. i. miſce, octauo uerò die in confortatione hepatis, & reſolutione ſpiritus flatuoſi, expertum eſt, ſequentem medicinam plurimum conferre.

Recip. Aniſorum, fœniculi, cartami ana drach. ij. agarici ligati in pet'a drach. iij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde coletur & cum colatura diſſolue reubarbari electi ſubtiliter puluerizati drach. ij. ſpicæ ſubtiliter puluerizatæ gran. x. ſoldanellæ ſubtiliter puluerizatæ drach. ij. & fiat potus, qui exhibeatur patienti duabus horis ante lu=

cem

cem, & ex hac medicina tibi ſuccedet optimum iuuamentum,

Ad idem, ſic purgata materia, conſulo, ut utaris tanquam ſecreto infraſcripto puluere, cuius quolibet mane in diluculo drach.i.dabis patienti, diſſolutam in aqua radicum ſambuci, quantum ſufficit.

Recip. Abſinthij ſicci, eupatorij ſicci, ſoldanellæ ſiccæ ana drach. ij. ſpicæ ſcrup. ij. puluerizentur omnia ſubtiliſſimè, & fiat puluis, qui exhibeatur, modo dicto.

Ad idem, & tene pro ſecreto, compertum eſt plurimum ualere, & hydropem uentoſam ſanare, ſi euacuato corpore quotidie mane & ueſperi per duas horas ante cibum dentur patiẽti tres de infraſcriptis pilulis.

Recip. Trochiſcorum de aniſis, trochiſcorum de capperibus ana unc. ij. reubarbari electi drach. iij. ſpodij drach.i. ſpicæ ſcrup.ij. ſubtiliter puluerizentur omnia & cum ſucco abſinthij fiat paſta pilularum, doſis eſt, pilulæ iij. ex ſcrupulis.ij. confectæ.

Ad idem, & eſt expertum dare patienti quolibet mane per duas horas ante cibum mediam unciam infraſcriptæ mixturæ multum conferre.

Recip. Succi ireos unc. iij. galangæ, zedoariæ ana drach.ij. cinnamomi, garyophyllorũ ana drach.s. ſoldanellæ unc.s puluerizẽtur omnia ſubtiliter et cũ melle diſpumato quantùm ſufficit fiat electuarium.

Ad idem, cõpertum eſt, quod ſi patiẽti dẽtur drach.ij. infraſcripti pulueris mirabiliter cõferre in hydropiſi uentoſa.

Recip.

Recip. Vermium terreſtrium in umbra exſiccatorum lib.ſ.ſed antea abluantur in uino albo potenti,galāgæ drach.ij.aniſorum drach.i.puluerizentur omnia ſubtiliſsimè & modo dicto exhibeatur patienti puluis iſte diſſolutus in aqua decoctionis aniſorum & radicis Ireos.

Ad idem,optime expertum eſt curare hydropem uentoſam,ſi patienti propinetur quotidie una de infraſcriptis pilulis per tres horas ante lucem.

Recip. Reubarbari electi drach.ij.ſpicæ gran.x. elaterij optimi drach.i. puluerizentur omnia ſubtiliter & cum ſucco ireos fiat paſta pilularum.& aduerte, quod infraſcripta pilula non detur patienti febrem neque patienti debilitatem uirtutis,quoniam elaterium ſeuiſsima inducit accidentia, ut tremoris, uiolenti uomitus, & quãdoq; epilepſiæ.Et mirabilem uidi effectum in curatione Hydropiſis uẽtoſæ,ſi quolibet mane in diluculo detur patienti infraſcriptus potus.

Recip. Aquæ radicum ebuli unc.ij.ſambuci unc. iiij. miſce.continuabis ſic potum iſtum per triginta dies cõtinuos,& mirabile iuuamentum reperies.

Ad idem,expertum eſt, immo ſecretum, ſi patiens regatur infraſcripto remedio citiſsimè curabitur ab hydrope uẽtoſa,uidelicet, ſi mane in ortu auroræ, capiat pilulam unam de infraſcriptis pilulis unius ſcrup.demum poſt tres, uel quatuor horas applicet toti uentri tumido infraſcriptum antidotum. Pilula hæc eſt.

Recip. Pilularũ aggregatiuarũ ſcrup.ij.Elaterij optimi gran.iiij.miſce:& fiant pilulæ numero tres. Antidotus

tus talis eſt.

Recip. Vrinæ pueri non polluti lib.i. ſalis nitri præpa rati drach.vi. bulliant unica forti ebulitione inſimul ad ignem pallearum uſque ad conſumptionem tertiæ partis urinæ. Deinde cum prædicta urina calida diluatur uenter ſeu aluus, forti ſemper facta frictione cum manu, & ex hoc uidebis iuuamentum optimum in hydrope uentoſa.

Ad idem, præeuacuato corpore, ſublime remedium eſt ſequens.

Recip. Stercoris caprini, bouini ana lib.i. exſiccentur in furno uſque adeo ne comburantur. Deinde ſubtiliter puluerizētur, et pulueres incorporētur cū ſucco abſinthij, & cum oleo rutaceo quantum ſufficit, adeò quod fiat ſimile linimento. Demum illius certa quantitas extendatur ſuper pannum lineum, & calida uentri applicetur, cum ibit patiens dormitum; mane uerò ſequenti diluat ſibi uentrem cum ſequenti uino calido.

Recip. Vini albi potentis, & odoriferi lib.iiij. ſaluiæ, roris marini ana M.i. bulliant inſimul uſque ad conſumptionem, quartæ partis uini, & cum dicto uino fiat ut ſupra dictum eſt. Diluto uerò uentre ſtatim patiens capiat bolum infraſcriptæ mixturæ.

Recip. Diagalangæ unc.i. aromatici roſati, Tria ſandalorum, diarhodonis abbatis ana unc.s. miſce cum melle roſato, & fiat electuarium.

Ad idem, & bene expertum, ſi fomentetur aluus patientis cum ſequenti ſacculo calido multum conferre.

Recip. Cimini, aniſorum, milij, florum camomillæ, meliloti, ſalis communis, ana M.i. furfuris groſſi M.ij. Cale-

fiant

fiant omnia iſta in uaſe ſtagnato, demum irrorentur cum uino albo optimo, & in ſacculo reponantur & dictus ſacculus uentri applicetur.

DE HIDROPE ASCITE.

AD Hydropem aſcitem compertum eſt ex experientia phlebotomiam, & quælibet aliũ modum euacuationis ſanguinis ægrũ interficere. Quàpropter, cõſulo quod in Aſcite, ſicut neque in alia ſpecie hydropiſis medicus nõ ſit audax ſuper phlebotomiã, ſed in primis cõpertum eſt, quod confortare hepar, & digerere materiam peccantem, & ipſam digeſtam euacuare eſt ualde conueniens, continuet igitur à principio patiens diebus ſeptem continuis inſraſcriptum ſyrupum.

Recip. Syrupi de eupatorio, de Cicorea cum Reubarbaro, biſantini, acetoſi, diarhodon ana unc. s. aquarum cuſcutæ, abſinthij, capillorum ueneris ana unc. i. miſce, & detur patienti calidus in aurora, & expertum eſt, & Medicus hoc debet benè obſeruare in cura Aſcitis, quòd quolibet die aſſumptionis prædicti ſyrupi ſtomacho ieiuno in mane ſequens clyſtere multum conferre.

Recip. Soldanellæ M. i. s. mercurialis, florum camomillæ, foliorum maluæ ana M. i. Aniſorum, fœniculi, Carui. Dauci ana M. i. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis aquæ, & de colatura.

Recip. Lib. i. olei rutæ unc. iij. benedictæ unc. i. electuarij de bacis lauri drach. i. uitelli oui numero. i. ſalis communis

munis drach. iij. ſacchari rubei unc. i.s. & imponatur clyſtere, eo enim non ſolum euacuatur aqua citrina faciens aſcitem, ſed & ſoluitur uentoſitas, quæ ſemper iungitur aquoſitati, & eſt cauſa doloris ipſius hidropici, continuatis ſyrupis cum his clyſteribus per vij. dies, octauo die purgetur aqua citrina cum ſequenti medicina.

Recip. Eupatorij, omnium florũ cordialium ana M.s. Agarici ligati in petia drach. i. s. bulliant in ſufficienti quãtitate aquæ cuſcutæ, uſque ad conſumptionem medietatis. Deinde cũ colatura diſſolue diacatholiconis drach. vi. Reubarbari electi drach. ij. ſpicæ gran. x. pulueriżetur pulueriżãda, et fiat potus, qui patiẽti exhibeatur per horam ante lucem, et ſcias quod hæc medicina non ſolum euacuatur aquoſitas inter cutem: ſed uirtus hepatis naturalis confortatur, et eius oppilatio tollitur, quæ ſunt neceſſaria in curatione aſcitis. Et aduerte quod in Aſcite, & etiam in alia ſpecie hydropiſis cauere debes à medicinis fortiter, & laborioſe euacuantibus, quemadmodum eſt ſcamonea, coloquintida, eleborus, elaterium, electuarium de pſilio, & ſimilia, quoniam euacuando debilitant multum uirtutem naturalem hepatis, quæ eſt ſatis debilitata ex ægritudine. Quod ſi plerunque fueris uſus prædictis medicinis poſt euacuationem earum completam debes ſemper attendere confortationi uirtutis hepatis cum his, quæ infra dicemus, aliter enim faciendo uirtus hepatis debilitata, tum ægritudine, tum pharmaco caderet, & totum corpus rueret.

Ad idem, poſt euacuationem in confortatione hepatis & eductione aquoſitatis citrinæ expertum eſt, ſi bis in ſeptimana detur patienti Aſcitem ſequens potus, deo uolente ſanabitur.

Recip.

Recip. Aquæ ordei, decoctionis radicum ireos unc. iiij. mellis roſati unc. i. ſoldanellæ ſubtiliter pulueriʒatæ drach. ij. uel. iij. ſecundum tolerantiam uirtutis patientis, immo uſque ad unc. s. poteris dare, ſi præcedens doſis non completè operata fuerit, miſce, & fiat potus, qui patienti detur calidus modo dicto, et attende, quod ſi patiens per menſem uſque ad quadraginta dies continuabit dictum potum, indubitatò ſanabitur; et ſcias quod ſoldanella ultra hoc quod euacuat aquam citrinã, habet proprietatem confortandi hepar.

Ad idem, ubi patiens non aſſumeret ſupra dictum potum, expertum eſt aſſumere ſemel in ſeptimana infraſcriptum potũ multum cõferre.

Recip. Succi ireos quantum capit media teſta oui, mellicrati, unc. iiij. reubarbari electi ſubtiliter pulueriʒati drach. s. miſce, qui exhibeatur calidus patienti in diluculo, & uidebis mirabilem experientiam ex iſto potu.

Ad idem, conſulo ut alternis diebus, in quibus patiens non aſſumeret aliud ſolutiuum per duas horas ante cibum ſtomacho ieiuno capiat infraſcriptam pilulam continuando per tres dies tantum.

Recip. Pilularũ aggregatiuarum ſcrup. i. elaterij, reubarbari electi ana gran. i. s. miſce cum ſyrupo biſantino, fiat pilula una, quæ exhibeatur patienti modo dicto.

Ad idem, & eſt ſecretum, non reuelandum, niſi amicis, ſi bis in ſeptimana dabitur patienti aſcitem unc. s. infraſcripti ſecreti electuarij ex eo bolum conficiendo.

Recip. Eupatorij, Cuſcutæ, paſſularum, liquiritiæ, mirabolanorum citrinorum ana unc. s. radicum appij, fœniculi,

culi, Capparis, agarici ana unc. i. hæc omnia groſſo modo contuſa, coquantur uſque ad conſumptionem medietatis aquæ, & colentur, & in colatione ponatur mellis lib. s. ſacchari unc. iiij. iterum bulliant uſque ad denſitatem mellis. Deinde adde reubarbari electi drach. i. turbith gummoſi drach. ij. foliorum megereon infuſorum in aceto drach. i. s. diagridi correcti ſcrup. ij. ſpicæ, zinziberis ana drach. s. ex his omnibus fiat electuarium ſecundum artem, & aduerte benè quod maior doſis eſt unc. s. ſed tuus conſuetus modus ſit minus dare, ſecundũ tamẽ quod uidebis ex eo debilem uel fortem euacuationẽ, & uidebis ex iſto electuario mirabile iuuamentum.

Ad idem, bonam experientiam inuenies, ſi quolibet mane per quindecim dies continuos dabis patiẽti aſcitem in diluculo tres de ſequentibus pilulis, & immediate poſt bibat infraſcriptum ſyrupum.

Recip. Trochiſcorum de Eupatorio. Trochiſcorum de abſinthio ana dracb. ij. Trochiſcorum de reubarbaro. Trochiſcorum de lacca ana drach. i. puluerizẽtur omnia ſubtiliter, et cum ſyrupo biſantino fiant pilulæ numero. 3 6.

Syrupus eſt talis.

Recip. Syrupi, de cichorea ſiue reubarbaro, de endiuia compoſiti, acetoſi, diarhodõ ana unc. s. aquarum abſinthij fœniculi, cichoreæ ana unc. i. miſce.

Ad idem, conſulo, ut quolibet mane & ueſperi ante cibum per tres horas patiens capiat de ſequenti electuario unc. s. & in curatione hydropiſis uidebis optimum effectum.

Recip. Diacurcumæ unc. ij. diarhodonis abbatis unc. ij. s. miſce cũ ſyrupo de endiuia fiat electuarium, imo conſulo tanquam

lo tanquam optimum, & expertum, ſi detur patienti ſolum diacurcuma non inueniet par in aſcite.

Ad idem, non debes negligere uſu quotidiano confortare uirtutem hepatis cum infraſcripto unguento mane & ueſperi inungendo regionem hepatis.

Recip. Vnguenti ſandalini unc.i.olei ſpicæ, olei camomillæ ana unc.s.miſce.

Ad idem, expertum eſt ex experientia, ſi patiens utatur infraſcripto unguento mane, & ueſperi, ungendo totam aluum optimè conferre.

Recip. Vnguenti aragon, unguenti agripæ, unguenti marciaton ana unc.i.miſce, & fiat unguentum.

Ad idem, ex experientia compertum eſt, multum conferre ſequens unguentum.

Recip. Succi ireos, ſucci ebuli, ſucci radicum ſambuci ana unc.i.ſucci ciclaminis unc.s.cardamomi, calami aromatici, yſopi ana drach.ij.pulueriz ētur puluerizanda, et cum modico ceræ fiat unguentum molle.

Ad idem, expertum eſt, optimè conferre, ſi totam aluum inungamus cum ſequenti oleo.

Recip. Terbentinæ lib.i.Thuris, maſticis, mirrhæ ana drach.ij.laudani drach.i. nucis muſcatæ, garyophyllorū, galangæ, zedoariæ ana drach.i.s.ſucci ebuli, ſucci cucumeris aſinini ana unc.i. pulueriz ētur puluerizanda & omnia ſimul miſceantur, & in alembico ponantur, & diſtilletur oleum, & eſt ſecretiſſimum, non ſolum ad tollendum tumorem uentris in aſcite, ſed etiam ad tumorem pituitoſum cuiuslibet alterius membri corporis hominis, & eſt mirabile ad dolorem iuncturarum, & membrorum à cauſa frigida.

Ad idem, expertum eſt multum conferre ſequens linimentum, ſi cum eo inungatur tota aluus, demùm ſuperponatur lana ſuccida.

Recip. Aquæ ardentis lib.i. olei rutæ, olei diſtillationis Terbentinæ, olei amygdalarum dulcium ana unc.v butiri recentis unc.iij. olei de caſtoreo, de euphorbio ana unc.i.s. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ lento igne uſque ad conſumptionem aquæ. Deinde adde ſucci ireos unc.ij. ſucci lappatij acuti unc.i. iterum bulliãt unica ebulitione, & cum eo liniatur tota aluus.

Ad idem, compertum eſt optimè ualere ſequens emplaſtrum.

Recip. Herbæ pauarellæ lib.v. abſinthij uiridis. Rutæ uiridis, camomillæ uiridis, yſopi uiridis, praſi uiridis ana lib.ij. butiri recentis lib.s. mellis lib. viij. bulliant omnia inſimul lẽto igne uſque ad omnium bonam decoctionem, deinde adde ſtercoris bouini exſiccati, & ſubtiliter puluerizati lib.i. puluerum galangæ, zedoariæ ana dracb.s. olei rutæ unc.iij. miſce, et omnia inſimul benè incorporentur, quouſque fiat forma emplaſtri, quod mane & ueſperi calidum applicetur toti aluo.

Ad idem, expertum eſt, quod ſi patiens fomentetur cum ſequenti fomentatione, ſcilicet aluus illius, multum conferre.

Recip. Betonicæ, ſaxifragiæ, celidoniæ ana M.ij. cẽtaureæ utriuſq;, yſopi, acrimoniæ, foliorũ megereõ ana m.i.s florum camomillæ, meliloti, aniſorum, fœnugræci, ſeminũ lini ana M.i. bulliant in ſufficienti quantitate uini albi odoriferi uſque ad conſumptionem quartæ partis uini, deinde igniatur lapis marchaſitæ magnæ, & loco marchaſitæ ſi non habeatur, pone ſpumam ferri, uel lapidis

molendini,& tunc iſto ingenio facto,ubi foramen in m ſere conficiatur ad quantitatem alui patientis hydrope fomentetur aluus,& hæc de hydrope aſcite etc.

DE ICTERITIA CITRINA. Cap. XXVI.

AD ICTERITIAM *citrinam à principio.i. ſpatio quatuor dierum compertum eſt phlebotomiam baſilicæ lateris dextri, eam optime curare,quod ſi ipſa antiquata foret,nullatenus fieri debet,quoniam patiens repente caderet in hydropem,facta quidem phlebotomia expertum eſt, quod ſi patiens regatur ſequenti digeſtione materiæ , ſequentique purgatione,excuſabitur* Medicus *ab ulteriori operatione.*

Syrupus digeſtiuus in Icteritia *Citrina talis eſt.*

Recip. *Syrupi biſantini , de lupulis , de* Endiuia *ana unc.s. aquarum lupulorum,ſeminum communium frigidorum,fœniculi ana unc.i. miſce, & cum ſyrupo infundatur per noctem ſcrup i.*Reubarbari *electi,cum duobus granis ſpicæ,ipſis pulverizatis & in petia ſubtili ligatis , qui ſyrupus continuetur per ſeptem dies continuos in diluculo,octauo uerò die detur patiēti per duas horas ante lucem infraſcripta medicina.*

Recip. Diacatholiconis *unc.s.electuarij roſati* Meſuæ *drach.i.s.* Reubarbari *electi drach. i. s. ſpicæ gran. vij. electuarij de pſillio drach. i.s. infundatur reubarbarum cum ſpica in aqua* Endiuiæ *, & modico uini albi odoriferi per decē horas.Deinde fiat fortis expreſſio,et omnia ſimul cum decoctione communi f. & fr. diſſoluantur & fiat potus.* Facta *euacuatione ad idem compertum*

eſt, & ſecretum, dare patienti quolibet mane ſtomacho ieiuno drach. i. s. infraſcripti pulueris mirabiliter conferre, & Ictericiã ipſam ſanare continuando per quindecim dies continuos.

Recip. *Vermium terreſtrium in umbra exſiccatorum prius cum uino præparatorum unc. ij. Reubarbari electi drach. i. ſtercoris canis exſiccati unc. s. omnia ſubtiliter puluerizentur & fiat puluis ſubtilis.*

Ad idem, expertum eſt, & ſecretum, ſiue Ictericia proueniat à cauſa antecedente intrinſeca, ſiue primitiua extrinſeca, ſicut contingit in utentibus fortisſimo exercitio, uel nimio coitu, ſi ipſi patienti dabitur quolibet mane per decem dies continuos infraſcriptum potum.

Recip. *Marrubij unc. ij. lupulorum unc. i. radicum buglosſæ, radicum enulæ, radicum eupatorij ana drach. s. Reubarbari groſſo modo inciſi drach. i. ligni aloes drach. i. s. bulliant omnia in lib. iij. uini albi potentis, & odoriferi, uſque ad conſumptionem tertiæ partis, deinde coletur ſine expreſſione, & de prædicto uino*

Recip. *Vnc. ij. s. ſacchari albiſſimi drach. ij. miſce, & fiat potus, qui exhibeatur patienti quolibet mane in diluculo, cum iſto enim uidebis quam citiſſimè icteritiam citrinam curari, & nota quod ſi fuerit cum febre, fiat eorum decoctio, quæ diximus, in aqua endiuiæ, & in eadem doſi.*

Ad idem, compertum eſt experientia, quod ſi patiens mane & ueſperi ante cibum ad minus per dimidium horæ capiat tres de infraſcriptis pilulis, optimè curabitur icteritia citrina.

Recip. Trochiſcorum de ſpodio drach. iij. reubarbari electi drach. i. pulueris uermium terreſtrium drach. i.ſ. pulverizentur omnia ſubtiliter, et cùm ſyrupo de praßio fiant pilulæ numero 36.

Ad idem, expertum eſt, hoc quidem plurimum ualere nō ſolum in ictericia citrina, uerum & in hydrope, & in qualibet alia hepatis oppilatione dare.ſ. patiēti quolibet mane ſtomacho ieiuno, infraſcriptum potum.

Recip. Vrinæ pueri non polluti, complexionis ſanguineæ, & bene robuſti unc. v. ſacchari albißimi unc. ſ. miſce, & fiat potus, qui continuetur per decem dies continuos in Ictcritia, & in hydrope continuetur per mēſem, & uidebis optimam experientiam.

Ad idem, ualet, ſi ſequens epithima mane, & ueſperi Epithimabis totam hepatis regionem.

Recip. Aquæ roſatæ unc. iiij. acetoſæ hepaticæ ana unc. iij. aquæ abſinthij unc. iiij. aquæ ſolatri unc. iij. ſpecierum ceroti. Tria ſandalini unc. i. ſpodij drach. i. ſ. ſpicæ ſcrup, ſ. aceti fortißimi unc. iij. miſce pro hepate.

DE COLICA, ET ILIACA PASSIONE. Cap. XXVII.

CVM PLERVNQVE *colica, & Iliaca paßio ſint in aliquibus morbi longi, in aliquibus uerò morbi acuti, ideo in illius curatione duo capita habebitis, primū erit præſeruationis à colica, et iliaca ſecūdū uerò cū rationis colicæ, & iliacæ actu affligentis. Quo ad caput primū compertū eſt ex experientia, quod ſi aliquis utatur bis in anno ſe-*

quenti

quenti digeſtione in materia cum infraſcripto ſyrupo, eiuſdemque materiæ purgatione cum infraſcripta medici na, non cadet in paßionem colicam uel Iliacam, *in tempore igitur ueris, & autumni per* ✓ *ij. dies continuos utatur ſequenti ſyrupo.*

Recip. Radicum Galangæ, *radicum* Zedoariæ *ana drach.ij.radicum enulæ,radicum bugloſſæ, radicum bora ginis ana unc.i.aniſorum,carui,dauci,ana drach.iij.bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem tertiæ partis.*Deinde *colentur,& colaturæ adde cinnamomi electi,garyophyllorum, nucis muſcatæ, macis,ana drach.i.rumpantur groſſo modo ſpecies,et iterum bulliant unica leui ebullitione.*Demum *coletur facta forti expreßione, & cum ſaccharo, uel melle diſpumato quantum ſufficit fiat ſyrupus de, quo*

Recip. *Vnc.ij.* Aquarum *fœniculi,abſinthij,betonicæ ana unc.i.miſce,octauo uero die capiat patiens infraſcriptam medicinam per duas horas ante lucem.*

Recip. Benedictæ *ſimplicis drach.ij.* Diacatholiconis *unc.s.electuarij de dactylis drach.i.s.electuarij de baccis lauri drach.i.miſce, & fiat potus cum aqua decoctionis aniſorum & fœniculi quantùm ſufficit.* Hac *euacuatione facta,ſiue uernali ſiue autumnali tempore, conſulo, quod patiens bis in menſe in præſeruatione à colica utatur tribus de ſequentibus pilulis.*

Recip. Pulpæ *coloquintidæ drach. ij. ſcamoneæ præparatæ drach. i. aloes loti ſcrup. iiij.aniſorum,cartami, fœniculi ana drach.ij.mirabolanorum citrinorum drach. i. s.* Reubarbari *electi drach. i. ſpicæ, zinziberis, ſalis gemmæ ana gran. vi.* Turbith *boni & gummoſi drach. ij. s. puluerizentur omnia, & cum ſucco abſinthij*

fiat

fiat paſta pilularum. Doſis eſt ſcrup. ij: in tribus pi- lulis, & experientia uidebis, quod quilibet patiens Colicam, aut Iliacam, præſeruabitur à caſu futuro in utranque.

Ad idem, compertum eſt, immo michi ſecretum, quod ſi aſſuetus pati colicam, aut iliacam, bis in ſeptimana capiat in diluculo infraſcriptum bolum, certè ſeruabitur ab illis ſine dubio.

Recip. *Iuſtini optimi drach. ij. zucchari roſati drach. i. miſce, & cum ſaccharo fiat bolus, qui exhibeatur patienti modo dicto.*

Ad idem, ſecretum eſt, à me benè expertum in præſeruatione à colica, ſi patiens bis in ſeptimana ſtomacho ieiuno capiat infraſcriptum potum.

Recip. *Vini albi potentis, & odoriferi unc. ij.* Nucis *muſcatæ, garyophyllorũ ana drach. s. galãgæ drach. i. rũpantur ſpecies groſſo modo, & per noctem infundãtur in uino prædicto.* Demum *mane cum modico ſacchari albi patienti exhibeatur.*

Ad idem, & eſt expertum in præſeruatione ab utraque affectione, ſi patienti detur infraſcripta confectio ſtomacho ieiuno, de mane ſuper bibendo hauſtum uini maluatici. Quod ſi timor fuerit de hepatis caliditate uel febre, ſuper ipſam bibat tantundem de aqua Endiuiæ.

Recip. *Specierum aromatici roſati, ſpecierum diagalangæ, pul. diadraganti frigidi ana drach. ij. ſacchari optimi quantùm ſufficit diſſoluti in aqua menthæ, fiat confe*

ctio

ctio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet.

Expertum eſt ad idem,& ſecretum, quod ſi patiens capiat infraſcriptam confectionem ſtomacho ieiuno,nunquam cadet in Colicam uel Iliacam paſsionem.

*Recip. Corticum raffani groſſo modo excorticati lib ij.mellis albi lib.iiij.bulliant inſimul uſque ad conſumptionem medietatis mellis,*Deinde *adde pulueris* Cinna*momi,garyophyllorũ,nucis muſcatæ, macis, piperis ni*ana *drach.ij.miſce & omnia in uaſe recondantur,& quolibet mane capiat patiens unc.s de dictis corticibus.*

Ad idem,expertum eſt optimè ualere in torſionibus inteſtinorum ſi patienti pluries detur infraſcriptus potus.

Recip.*Olei amygdalarum dulcium recentis,iulebizati cum ſaccharo unc. i. aquæ ardentis drach.ij.aquæ camomillæ unc.i.miſce,& detur patienti modo dicto, & reperies ipſum nunquam moleſtari à doloribus ſtomachi uel inteſtinorum.*

Ad idem, & præſertim cum patiens fuerit in actu doloris colici, ſeu iliaci, compertum eſt ſequentem medicinam mirabiliter conferre.

Recip. *Electuarij de dactylis unc. s. philonij romani drach.i.s.miſce & fiat bolus,qui detur patienti qualibet hora doloris ſtomacho ieiuno. Et nota quod hanc medicinã potes exhibere patienti urgente neceſsitate ante digeſtionem materiæ.*

Ad idem,ſtante doloris uehementia,ſine aliqua reprehenſione poteris exhibere infraſcriptum puluerem,& uidebis ægrum ab eo ſubito

ſanari.

ſanari.

Recip. foliorum mori celſi albi exiccatorum in umbra drach i.s.corticum raphani exſiccatorum in umbræ drach.i.oßium neſpilorum drach.i.s.miſce & ſubtiliter pulueriꝫentur & patienti dentur drach.ij.prædicti pulueris cum uino albo odorifero, & eſt præſentaneum remedium,optimè conferens in colica.

Ad idem,& eſt expertum in breuisſimo tempore huiuſmodi dolores remoueri,ſi patiēti detur infraſcriptum medicamētum diſſolutum in aqua mentæ.

Recip.Athanaſiæ nicolai drach.i.s.pulueris confectionis eleſcoph drach.iij.miſce & diſſoluatur in uino potēti,& qualibet hora doloris detur patienti.

Ad idem,& eſt expertum per me , cum quo curaui repente omnes inteſtinorum dolores, dare.ſ. patienti infraſcriptum bolū qualibet hora doloris, melius tamen eſt,ſi exhibeatur ſtomacho ieiuno.

Recip. Diagalangæ,diabugloſſati ana drach. ij. philonij romani,ſcrup.iiij.miſce,& fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem,expertum in omni dolore inteſtinorum,ſed maxime ualet in dolore renum,& à uētoſitate,& à calculo.

Recip. Vini albi potentis unc. viij. galangæ, cinnamomi,nucis muſcatæ ana drach.s.bulliant inſimul uſque ad conſumptionem medietatis uini,deinde colētur & colaturæ adde aquæ endiuiæ unc. ij.confectionis eleſcoph unc. s. & detur patienti, & nota quod ſi febris adeſſet dabis confectionē eleſcoph ſolā diſſolutam in iure pulli.

Ad idem,

Ad idem,& eſt expertum.

Recip. *Corticum raphani unc.i.infundantur in unc.vi uini albi odoriferi per quattuor horas, & cum modico ſacchari patienti dabis.*

Ad idem,pro ſecreto optimè ualet in colica, & iliaca, & eſt, dare patienti quolibet manè unc. vi. iuris galli antiqui ſub ſequenti forma conditi.

Recip. *Galli antiqui trium annorum ad minus numero i. interimatur eo præciſe modo, quo diximus in capite de Aſtmate & in uentre illius ponantur inſraſcripta.*

Recip. *Aniſorum,carui,Dauci,ameos,polipodij quercini,carthami,ana drach. i. pulueris oſsium neſpilorum drach.i.s. enulæ unc.s. galangæ, radicum zedoariæ ana drach.i.Tartari uini albi, unc. s. omnia inſimul contundantur mediocri contuſione, & bulliat gallus,eo præciſe modo,quo diximus de aſtmate, & de prædicto iure galli detur patienti unc. vi. & unc.i.oxymelis ſimpl. quolibet mane in diluculo, & uidebis optimum remedium in doloribus inteſtinorum, & etiam eſt expertum*

Ad idem,non exiſtente febre,optimum remedium eſt dare patienti in hora doloris infraſcriptum potum.

Recip.*Vini maluatici unc ij.Eliſir uitæ drach.i.miſce & detur patienti.Cuius Eliſir deſcriptionem dabo in fine huius capitis.*

Ad idem,experimentũ eſt mirabile,ſi in hora doloris abſque febre detur patienti infraſcriptus potus.

Recip.

Recip. uini maluatici optimi drach.ij olei uitrioli romani optimi drach.s. miſce,& fiat potus.

Ad idem, expertum eſt, & bene confert, ſi patienti detur quolibet mane ſtomacho ieiuno infraſcriptus bolus, curat enim dolorem, & præſeruat ab eo.

Recip. mithridati optimi uel Theriacæ optimæ magnæ drach. i. ſacchari roſati drach. ij. miſce, & detur patienti.

Ad idem, & eſt expertum, ſi patienti detur in hora doloris ſequens potus.

Recip. *Aquæ diſtillationis florum gineſtræ, aquæ diſtillationis lapularum uiridium inuentarum in frumentis ana unc.ij.ſacchari optimi unc.i.miſce, et detur patienti.*

Expertum eſt, & ad idem, de quo debetis recordari in actu doloris dare infraſcriptũ potũ.

Recip. *Olei amygdalarum dulcium recentium unc.iiij ſacchari unc. s. nucis muſcatæ ſubtiliter pulverizatæ drach.i.miſce,& dato patienti.*

Ad idem, optimum eſt dare patienti infraſcriptum bolum, in hora doloris, & ante, & poſt in præſeruatione.

Recip.*Terbentinæ optimæ unc.s. benedictæ ſimplicis drach.ij.miſce, & fiat bolus, qui patienti detur qualibet hora doloris.*

Ad idem, ſequens clyſtere expertum eſt, ualere optimè.

Recip. *Vini albi potentis, olei communis ana unc.v butiri recentis unc.iiij. uitelli oui numero.i. ſalis communis drach. iij. ſacchari rubei unc.i. ʃ. miſce, & tepidum imponatur.Et nota quod ante quam te applices curæ colicæ*

licæ uel iliacæ procedere debes cum enematibus, quoniam per enemata ſecura & optima fit eorum curatio, cum uerò enemata non ſuffecerint, tunc uiam habebis ad ea quæ per os aſſumuntur.

Ad idem, ſequens enema fortius eſt, & cum eo colicam ſepius curaui.

Recip. Vini albi potentis unc. xiij. butiri recentis unc. iiij. olei cōmunis unc. vi. aniſorum, anethi, fœniculi, carui, dauci, ameos, cartami ana drach. ij. miſce, et bulliant uſque ad conſumptionem medietatis uini, deinde coletur, & colaturæ adde mellis roſati unc. ij. ſacchari rubei unc. i. s. ſalis communis drach. ij. uitelli oui numero. i. miſce, & fiat clyſtere.

Ad idem, ubi dolor eſſet uehemens præcedentibus aliis clyſteribus expertum eſt, & ſecretum non ſtante febre ſequens enema colicam & iliacam curare.

Recip. Vini albi potentis lib. i. s. aquæ ardentis unc. ij. bulliant ſimul uſque ad conſumptionem aquæ, deinde cum ſolo uino tepido fiat clyſtere.

Ad idem, familiare & domeſticum eſt ſequēs clyſtere quod ſecūdum plurimum debet exhiberi à principio morbi.

Recip. foliorum camomillæ, maluæ, mercurialis, ana M. i. aniſorum, pulegij, calamenti, fœniculi, ana M. s. furfuris groſſi ligati in petia unc. i. s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, & de colatura.

Recip. Lib. i. olei communis unc. iij. benedictæ unc. i. hieræ pigræ unc. s. ſacchari rubei unc. i. s. ſalis communis drach. ij. uitelli oui numero. i. miſce, & fiat clyſtere quæcunque

cunque hora doloris.

Ad idem, expertnm eſt ſequens clyſtere.

Recip. *Supraſcriptæ decoctionis unc. x. electuarij de baccis lauri, electuarij de dactilis ana drach. ij. benedictæ drach. vi. olei liliorum alborum unc. iij. de reliquis ut ſupra fiat clyſtere.*

Ad idem, aliud expertum eſt ſequẽs clyſtere.

Recip. *prædictæ decoctionis lib. i. hieræ logodionis drach. vi. benedictæ unc. i. olei rutæ unc. ij. de reliquis modo dicto miſce, & fiat clyſtere.*

Ad idem, expertum eſt ſequens clyſtere ubi alia non contulerint, & uehemens neceſſitas fuerit in ſedatione doloris.

Recip. *Olei rutæ unc. viij. olei de caſtoreo unc. iij. philonij romani drach. ij. benedictæ unc. i. de reliquis ut ſupra excepto quod modiciſſime de ſale debes imponere, ut uirtus philonij poſſit in aluo morari, & fiat clyſtere.*

Ad idem, optimum eſt, & præcipuè ubi colica uel iliaca fuerit cum retentione fecum.

Recip. *Pinguedinis gallinæ unc. iiij electuarij de baccis lauri drach. iij. de reliquis ut ſupra miſce, & fiat clyſtere.*

Ad idem, expertum eſt ſequens clyſtere, quo ſemper bene me habui.

Recip. *Fuſtorum aliorum ſiccorum M. ij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ, uſque ad conſumptionem medietatis & de colatura*

Recip. *Lib. i. hieræ pigræ drach. vi. de reliquis ut ſupra & inijciatur clyſtere tepidum.*

Ad idem, elegantisſimum remedium, & ſubito auferens dolorem eſt ſequens enema.

 Recip.

Recip. Aquæ termarum ex ſulphure uel allumine, ſiue aquæ poretæ, uel de Albano *lib.ij. aniſorum, florum camomillæ, abſinthij, menthæ ana* M *i. bulliāt inſimul uſque ad conſumptionem medietatis aquæ & de colatura*

Recip. Lib.i. olei camomillæ unc. iij. benedictæ unc.i. de reliquis ut ſupra, & fiat clyſtere.

Ad idem, experientia compertum eſt in colica, & iliaca paſſione, ſequens unguentum mirabiliter conferre, & eſt apud me ſecretum.

Recip. Olei de caſtoreo, olei liliorum alborum, olei rutæ, olei de cheiri ana unc. iij. ſucci altheæ, ſucci artemiſiæ ana unc iiij. aquæ ardentis unc. vi. bulliant omnia inſimul uſque ad conſumptionem aquæ. Deinde adde *nigellæ, maſticis, cardamomi, galangæ ana drach.i.s. piperis, garyophyllorum, nucis muſcatæ, ligni aloes ana drach.i. puluerizentur hæc omnia ſubtiliter, et iterum lento igne bulliant, et cum modico ceræ fiat unguentum molle cum quo locus doloroſus inungatur, & lana ſuccida tepida ſuperponatur, et cum iſto unguento uidebis mirabilem effectū*

Ad idem, familiaris fomentatio conferens optimè hæc eſt.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, fœnugræci, anethi ſeminum lini ana M*.i. abſinthij, mentæ, pulegij, calamēti, abrotani ana* M*.s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ, & uini albi odoriferi uſque ad conſumptionem medietatis aquæ.* Deinde *mane et ueſperi fomentetur locus, quem locum fomētatum immediatè poteris inungere cum prædicto unguēnto, & optimum eſt remedium.*

Ad idem, & à me ſæpius expertum fomentare locum doloroſum ſequenti fomentatione.

Recip.

Recip. Terbentinæ lib.i. butyri recentis lib.ſ. olei communis unc.iiij. croci drach.i.ſ. miſce, & cum filtro madefacto in dicto liquore calido locum fomentabis, et in hora doloris, & in præſeruatione à dolore.

Ad idem, eſt expertum, ſi locus doloris emplaſtretur cum ſequenti emplaſtro.

Recip. Parietariæ uiridis lib.iij. mellis lib.ij. uini maluatici lib.i. olei lib. ſ. bulliant inſimul omnia uſque ad decoctionem parietariæ. Deinde parietariam ipſam loco dolenti calidam apponito, ad modum emplaſtri. Expertum eſt etiam multum conferre, præcipuè præcedentibus enematibus madefacere in aqua ardenti calida, & loco dolenti applicare, & dolorem tollit. Idem quoque tibi ſuccedet, ſi locum doloroſum inunxeris cum oleo de uitriolo romano. Ad idem, & eſt expertum ubi alia non contulerint remedia, ponere patientem ab umbilico infra in balneo olei communis calidi, & in eo immorari per horam, uel minus, ſecundum quod æger potuerit. Deinde ipſo exeunte ex balneo fiat illi clyſtere immediatè ex prædicto oleo calido cum melle roſato ponderis unc.ij. cũ uno uitello oui, & ſalis drach.ij. Ad idem expertum eſt, & in omni tempore poteſt fieri, applicare ſcilicet uentoſam magnam umbilico, & eſt de optimis remedijs in torſionibus inteſtinorum,

Recepta optima, qua Põtifex maximus Clemens ſeptimus uſus fuit in ſui uitima ægritudine.

Recip. Maſticis, thuris maſculi, macis ana lib.ſ. galangæ, zedoariæ ana unc.iiij. garyophyllorum, cinnamomi, xilobalſami, carpobalſami ana unc.ij. zinziberis, cardamomi, piperis longi, piperis nigri ana unc.ſ. turbith, aga-

 rici

rici, reubarbari ana drach. ij. radicum endiuiæ, radicum bugloſſæ, borraginis ana M. ij betonicæ, iuæ, florum ſticados arabici, maioranæ, ſaluiæ, roris marini ana M. s. omnia inſimul groſſo modo contundantur, & ponantur in centum libris uini albi potentis, & odoriferi, & ſic per tres dies continuos ſtent in infuſione, deinde cum forti expreßione coletur uinum, quod uinum ſubitò ponatur in Alembico, & diſtilletur aqua uitæ. Demum

Recip. *Sanguinis humani corporis ſani bene carnoſi lib. i ponatur in aqua diſtillationis primæ, & iterato ponatur in alembico, & diſtilletur aqua, & ſic procede diſtillando uſque ad nouem uices diſtillationis.* Demum

Recip. *Foliorũ auri finißimi et optimi num.* 100. *foliorũ argenti finißimi num.* 50. *iacinthorum, ſmaragdorũ, rubinorum, granatorum, utriuſque margaritarum, coraliorum rub. roſarum rub. ana drach. i. s. muſci optimi drach. s. miſce. Et omnia puluerizanda pulucrizentur & ponantur in aqua uitæ ultimo diſtillata, & ſtent in infuſione per diem naturalem. deinde omnia ponantur ſimul in Alembico, & decima uice diſtilletur aqua lento igne, quæ aqua recondatur in uaſe uitreo groſſo, bene obturato, quoniam aliter tota aqua conuerteretur in ſpiritũ. & exhalaret.* Quæ *aqua ad omnes frigidas ægritudines per intus, & per extra, mirabiliter confert, ſi illius drachma uel guttæ. iiij. cum modico uini albi odoriferi capiantur.* Quod *ſi ægritudo eſſet calida, & non eſſet febris, ut in doloribus pendentibus à materia calida, tam dabis aquæ endiuiæ permixtam, qualibet hora doloris,* Et *nota quod cum iſta aqua uidebis miraculum, ſi in morbis in extremo debilitaretur ægri uirtus, ſi patienti talem debilitatem uirtutis dabis quinque uel ſex guttas aquæ*

prædictæ

prædictæ cum modico uini odoriferi, & ſtatim uidebis uirtutem releuari, & crede mihi, quod in peſtilentia nihil tutius eſt, & nihil magis hominem defenſat à morbo epidimiali, quàm iſta aqua: quæ ſi in temporibus peſtilentiæ, & in locis, quolibet mane ante exitum domus biberit quis quinque uel ſex guttas prædictæ aquæ, uel cũ uino potenti uel cũ aqua endiuiæ. uel ſi cum octo uel decẽ guttis per ſe, uel cum uino mixtis abluat quis ſibi nares intus, extraque, & totam faciem, optimè à peſtilentia ſecurabitur, & cum iſto auxilio in peſtilentia ſemper benè me habui, & reperi. Valet etiam in Apoplexia, & in Epilepſia, diluendo collum, & nuccham. Et nominatur hæc aqua Eliſir uitæ Benedicti.

DE FLVXV VENTRIS CHOLERICO SCILICET DIAREA CHOLERICA. Cap. XXVIII.

AD DIAREAM *cholericam expertum eſt, & maximè obſeruandum in actu practico, quod phlebotomia baſilicæ à principio diareæ cholericæ ipſam curat, exiſtente corpore fortis roboris, benè carnoſi, & denſorum muſculorum.*

Ad idem, expertum eſt ſequens enema multum conferre in Diarea cholerica.

Recip. Aqua decoctionis ordei torrefacti lib. i. ſacchari rubei unc. i. s. uitelli oui numero .i. miſce. et fiat clyſtere. & recordare quod in enematibus ad fluxum uentris non cõuenit ponere ſal, propter eius mordacitatem & acuitatem.

Ad idem, poſt Enema compertum eſt à principio, ſi eſt fluxus cholericus ſequentẽ medicinam curare.

Recip. Seminum plantaginis, portulacæ, ſeminum acetoſæ, ſeminum endiuiæ, florum omnium cordialium ana p.s miſce, & bulliant in ſufficienti quantitate aquæ plantaginis uſque ad conſumptionem medietatis, deinde cum colatura diſſolue reubarbari electi drach ij. diacatholiconis drach. vi miſce, & fiat potus, & detur in diluculo patienti. & nota, quod ipſi reubarbaro in fluxu non conuenit ſpicam imponere, quippe nec ipſum reubarbarum dabis aliter quàm in ſubſtantia, quoniam ut ſic euacuando materiam cholericam relinquit ueſtigium ſtipticitatis, Capta hac medicina compertum eſt, digeſtionem in materia cum ſequenti ſyrupo fieri. Deinde ſequenti pharmaco eam purgare, multum conferre.

Syrupus conferens ad diaream cholericam Talis eſt.

Recip. Syrupi roſati ex infuſione roſarum ſiccarum unc.i. ſyrupi de endiuia unc.s. aquarum plantaginis, acetoſæ, bugloſſæ ana unc.i. miſce pro una uice. & recordare tanquàm optimum remedium, quod quolibet die aſſumptionis ſyrupi patiens aſſumat clyſtere unum ueluti ſupradictum. Cõtinuando igitur ſyrupum per. vi. dies compertum eſt ex experientia, ſequentem medicinam curare fluxum cholericum.

Recip. Corticũ mirabolanorũ citri unc. s. ſemi. plãtaginis, ſemi. acetoſæ, ſemi. portulacæ, ſem. endiuiæ ana drach. ij florum omnium cordialium præter uiolas ana p. s. bulliãt in ſufficienti quantitate aquæ calibeatæ uſque ad conſumptionem medietatis: deinde cum colatura facta forti

expreſſione

expreſſione,pro diuitibus diſſolue reubarbari electi torrefacti drach.i.s. Diacatholiconis drach .vi .pro pauperibus reupontici torrefacti drach.ij.miclet æ unc.s. puluerizẽtur pulucrizanda,et fiat potus.cui adde ſyrupi roſati unc.s.

Ad idem, ex experientia compertum eſt, quod ſi patienti diaream detur mane,& ueſperi,bolus infraſcripti electuarij, multum cõferre.

Recip. *Diacitonitem ſine ſpeciebus cum ſaccharo ſacchari antiqui roſati ana unc i.coriandrorum præparatorum unc.s.coraliorum rubeorum drac.ij.puluerizentur ſubtiliter omnia puluerizanda,& cum ſucco citoniorum fiat electuarium.*

Ad idem, ex experientia compertum eſt, ſi patiens utatur infraſcripto potu per duas horas ante cibum,mane & ueſperi, bene conferre.

Recip. *Succi citoniorum unc. vi. ſucci endiuiæ, ſucci acetoſæ ana unc. iij.ſeminum acetoſæ,ſeminum plantaginis ana drach. ij. coraliorum rube ſeminum roſarum rubea. ana drach.i. aquæ plantaginis unc.iiij.omnia inſimul bulliant uſque ad conſumptionem tertiæ partis aquæ & ſuccorum,deinde colentur facta forti expreſſione,et cum ſaccharo optimo quantum ſufficit fiat ſyrupus,de quo patiens capiat unc.ij.modo dicto.*

Ad idem,cõpertum eſt ex experientia.Quod quotidie aſſiduare ſequens clyſtere, etiam tempore quo patiens caperet digeſtiua, diaream cholericam curare.

Recip. *aquæ decoctionis ordei torrefacti unc.viij ſucci plantaginis unc.iiij.olei roſati omphacini unc.ij.uitelli oui numero i. ſacchari rubei nuc.i.s. miſce, et fiat clyſte-*

re, & ſcias quod clyſteria in fluxu uentris ad frigiditatem debent declinare. cum ipſum frigidum immobilitat humorem magis quã ad calidum, aut ad tepidum.

Ad idem, expertum eſt ſequens enema curare fluxum uentris cholericum, ſi patiens aſſiduet illud quotidie.

Recip. Olei roſati omphacini unc. vi: ſucci plantaginis unc. iiij. uitelli oui numero. ij. miſce, & fiat clyſtere minus quàm tepidum, ex iſto enim clyſteri indubitato curabis fluxum cholericum, præmiſſa corporis euacuatione,

Ad idem, expertum eſt clyſtere ſequens Diaream cholericam curare, ſi quotidie patiens eo utatur.

Recip. Lactis uaccini lapidati, uel calibeati lib. i. ſucci plantaginis unc. iiij. ſacchari rubei unc. i .s. uitelli oui numero. ij. miſce & fiat clyſtere.

Ad idem, expertum eſt ex experientia, ſi quotidie cum ſequenti unguento uentriculus, & aluus ungatur, quòd æger curabitur à fluxu cholerico.

Recip. Olei roſati omphacini, olei citoniorum, olei mirthini ana unc. i. roſarum rube. coraliorum rubeorũ ana drach. i. maſticis, nucis muſcatæ ana drach. s. puluerizẽtur puluerizanda, & cum modico ceræ fiat unguentũ molle: & quia magna pars curæ cholerici fluxus habetur ex curatione fluxus dyſenterici ideo trãſeo ad curam dyſenteriæ pendentis à materia cholerica corrodente, & ulcerante tunicas inteſtinorum.

DE FLVXV DYSENTERICO.
Cap. XXVIIII.

ADVERTE *quod licet fluxus uentris à principio non ſit aſtringendus, ſi tamen euenerit quod eo ſanguis egeratur, excuſabitur tunc medicus, ſi conſtrictioni operam dederit. eſt enim ſanguis uitæ & naturæ Theſaurus.*

Ad dyſenteriam igitur confert clyſtere ſequens.

Recip. *Aquæ decoctionis ordei torrefacti lib.i. olei roſati omphacini unc.iij. uitelli oui numero.i ſacchari rubei unc.i.s. miſce, & fiat clyſtere.*

Ad idem, ſi ſanguinis multitudo effluat.

Compertum eſt, phlebotomiã uenæ baſilicæ fluxum dyſentericum curare, & ſic iubeo, et conſulo, ut ſtomacho ieiuno ſecetur uena baſilica brachij dextri, cum extractione ſanguinis, tenore uirtutis & ætatis.

Ad idem, compertum eſt ex experientia medicinam ſequentem curare fluxum dyſentericũ.

Recip. *Mirabolanorum citrinorum uſtorum drach.vi ſeminum plantaginis, ſeminum acetoſæ, ſeminum endiuiæ omnium torrefactorum ana drach. iij. florum quatuor cordialium præter uiolas ana. p.i. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ calibeatæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & colaturæ adde reubarbari electi torrefacti drach ij.s. philonij perſici ſcrup.iiij. miſce, & fiat potus, & ex hac medicina uidebis optimum experimentum. quinimo excuſabit te ab ulteriori operatione.*

Ad idem, ex experientia compertum eſt, quod ſi patienti dentur tres de infraſcriptis pilulis mane & ueſperi ante cibum, indubitato curabitur à fluxu dyſenterico.

Recip. Trochiſcorum de ſpodio cū ſeminibus acetoſæ, trochiſcorū de carabe ana drach. ij. ſuffuf. de granis mirti Deſcriptionis Meſue in antidotario de ſuffuf. drach. i. s. puluerizentur omnia ſubtiliter, & cum ſucco citoniorum fiant pilulæ numero xxi. & ſis audax in oblatione iſtarum pilularum, quoniam uidebis mirabile iuuamētum.

Ad idem, expertum eſt, ſi mane & ueſperi ante cibum per duas horas detur patienti unc. s. infraſcriptæ mixturę multum conferre.

Recip. confectionis de corneis, confectionis de ſorbis, confectionis de Neſpilis ana unc. ij. coraliorum rube. ſeminum roſarū rub. acatiæ, hypoquiſtidos ana drach. s. miſce cum ſucco citoniorum fiat mixtura puluerizatis pulueriżandis.

Ad idem, compertum eſt ex experientia, & in eo bene me reperi, ſi patienti dabitur infraſcriptus puluis diſſolutus cum uino rubeo ſtiptico in ingreſſu lecti, abſque dubio curabitur fluxus dyſentericus.

Recip. Thuris maſculi, maſticis ana drach. ij. boli armeni drach. i. coraliorum rube. cornu cerui uſti, ana drach. s. lapidis Ematithis uſti ſcrup. ij. puluerizentur omnia ſubtiliter, & de iſto puluere detur drach. i. s. ipſi patienti, ſtomacho ieiuno modo dicto.

Ad idem.

Ex experientia compertum eſt, & in fluxu dyſenterico laudatum optimė, ſi quolibet mane patiens maſticet drach.

drach.ſ.reubarbari torrefacti ſtomacho ieiuno.

Ad idem, etiam eſt expertum ſi patienti quolibet mane detur infraſcriptus potus, ſtomacho ieiuno.

Recip. Vini citoniorum, uini rubei ſtiptici ana unc.vi reubarbari torrefacti drach. i .ſ. boli armeni drach.i.ſ. coriãdrorum præparatorum torrefactorum drach. iij. contundantur contundenda, & bulliant inſimul uſque ad conſumptionem tertiæ partis uini, deinde colentur, et de colatura dabis patienti unc.ij.modo dicto.

Ad idem. expertum eſt, ſi dabis patienti fluxum dyſentericum mane ſtomacho ieiuno, duo coclearia infraſcriptæ mucillaginis.

Recip. Mucillaginis ſeminum citoniorum unc.iij.mucillaginis ſeminum acetoſæ, mucillaginis ſeminum pſilij ana unc.i. pulueris coraliorum rube. drach. ij. ſacchari albiſsimi quãtum ſufficit, et fiat ad modum loch, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, ſi cum dyſenteria fuerit coniunctus dolor uentris, ſicut plurimum contingit ob inteſtinorum corroſionem, compertum eſt, & ſecretum, dare patienti tribus diebus continuis infraſcriptum potum, & confeſtim curabitur à fluxu uentris dyſenterico.

Recip. Lactis caprini, uel ouini calibeati unc.iij.ſucci plantaginis unc.i.ſ. ſpecierum aromatici roſati drach.i. miſce & fiat potus pro una uice.

Ad idem, præcipuè cum adſit dolor fortis, compertum eſt ex experientia infraſcriptum cibum curare dyſenteriã, & illius dolorẽ ſedare.

Recip. Turturis depilati numero. i. granorũ mirthi

drach.

drach.ij. ſeminum acetoſæ, ſeminum plantaginis ana drach. ij. thuris maſculi gran.iij. ceræ nouæ citrinæ drach.ij.cinnamomi ſcrup ij.omnia ſimul in uentre turturis imponantur,& ſuantur.Deinde lento igne coquantur,& detur patienti turtur ad comedendum,tribus diebus, uel quinque continuis, & ſic ſanabitur æger,uel ex carne turturis fiat contuſum.

Ad idem,expertum eſt ex experientia, quod ſi patienti fiat ſequens clyſtere curabitur.

Recip. *Capitis caſtrati bene mundi & loti cum aqua plantaginis numero.i. foliorum plantaginis M. ij. ordei torrefacti M.i.bulliant inſimul uſque ad completā decoctionem capitis caſtrati in aqua calibeata,deinde collentur,& de colatura*

Recip. *Lib.i. ſucci plantaginis unc.iij. olei roſati omphacini unc.ij.uitelli oui numero.i. ſacchari rubei unc.i.s miſce,& fiat clyſtere,& ſcias quod iſtud eſt de melioribus clyſteribus ac ſecurioribus, qui poßint fieri in fluxu dyſenterico & cholerico.*

Ad idem,expertum eſt ſequens clyſtere multum conferre.

Recip. *Aquæ ordei torrefacti unc. viij. prius tamen calibeatæ ſucci plantaginis unc.iiij.olei roſati omphacini unc.iij.pinguedinis* Hirci *unc.ij. uitelli oui numero i. ſacchari rubei unc.i.s.miſce,& fiat clyſtere.*

Ad idē,ſequens clyſtere eſt multū cōueniēs, & cū eo ferè ſemper curaui fluxū dyſentericū.

Recip. *Lactis uaccini lapidati unc.viij.ſucci plantaginis unc.iiij. olei roſati omphacini unc.ij.uitelli oui numero. i. ſacchari rubei unc.i s. miſce. & fiat clyſtere minus quam tepidum; & conetur patiens diu retinere ipſum.*

ſum: Quod ſi cum fluxu dyſenterico copuletur fortis corroſio inteſtinorū, & ulceratio, Tunc aduerte, quod in omnibus præcedētibus enematibus addatur puluis ſequēs.

Recip. Trochiſcorum de carabe pulucrizatorū drach. iij. & modo dicto imponatur.

Ad idem.

Expertum eſt, quod præcedentibus euacuationibus dictis ſolicitare lotiones infraſcriptas à genu infra, & à cubito infra, patienti multum conferre.

Prima lotio eſt hæc.

Recip. granorum mirthi, Balauſtiarum, corticum granatorum, gallarum, hypoquiſtidos ana m. i. bulliāt in ſufficienti quantitate uini nigri ſtiptici, uſque ad conſumptionem tertiæ partis. Deinde mane & ueſperi ante cibum fiat lotio, ſi etiā alia remedia patienti applicabuntur. unde notare debes quod eadē die non inconuenit multa, & diuerſa remedia patienti dyſenteriam applicare.

Ad idem, ſecunda lotio hæc eſt.

Recip. Foliorum neſpilorum, foliorum ſorbarum, foliorum citoniorum ana. M. ij. & caſu quo folia non poſſent inueniri, tunc accipe fructus ſeminis plantaginis, ſeminis acetoſæ, ſeminis portulace ana. unc. s. & caſu quo poſſes habere herbas loco ſeminum, multo efficacius operabuntur bulliant omnia in ſufficienti quantitate aceti fortisſimi uſque ad conſumptionem tertiæ partis. deinde uſui reſeruetur.

Ad idē, lotio hæc tertia eſt, experta, & ſecreta.

Recip. Scoriæ ferri cū aceto præparatæ, limaturæ calidis cū aceto præparatæ ana lib. i. bulliāt in libris x. Aceti fortiſſimi calibeati uſque ad conſumptionem medietatis, deinde mane, & ueſperi per dimidiam horam patiens

detineat

detineat plantas pedum, & uolas manuum in aceto prædicto, & uidebis effectum mirabilem immo ſecretum ad ſiſtendum fluxum dyſentericum.

Ad idem, experiẽtia optime comprobatum eſt, ſi patientis anus ſuflumigetur ſequentibus ſuffumigijs.

PRIMVM *perutile ſuffumigium, laminam ferreã ignire debes, demum ſuper ipſam ponere Terbenthinæ optimæ unc.i.& mane et ueſperi ſedendo ſuper aſſellam, recipiat fumum ipſum, & ſic continuando per tres uel quattuor dies uidebis dyſenteriam curari.*

SECVNDVM *ſuffumigium eſt mirabile, & expertum.*

Recip. *ſtercoris aſini Iuuẽculi lib.ij.contudatur optimè, & in furno exſiccetur, et aduerte ne ſtercus uratur, demum cum portione illius pulueris, mane & ueſperi, ſuper ignitos carbones poſita in aſſella, dum ſedebit patiẽs ſuffumigabis ipſum, & ſcias, quod hoc eſt mirabile in fluxu dyſenterico puerorum, ſemper præcedẽte euacuatione facta cum reubarbaro.*

Ad idem, optimè expertum eſt, ſi patiens ſuffumigetur ſequenti ſuffumigio.

Recip. R*aſinæ pini unc. i. pone ſuper laminam ignitam. Et in ſub aſſella ſuffumigetur patiens.*

Ad idem, expertum eſt, & multũ ualet ad tollendam dyſenteriam, ſi ſuffumigetur patiens ſequenti ſuffumigio.

Recip. *Laminam ferream ignitam, & ſuper aſperge acetum nigrum fortiſſimum, & patiens recipiat in ſub aſſella fumum ipſum, et erit optimum.*

Ad idem,

Ad idem,ſequens ſuffumigium eſt optimum & expertum.

Recip. *Corticum pinearum M. ij. bulliant in lib. iiij. aceti fortiſsimi,& cum fumo ſuffumigetur patiens, & cum incipit tepefieri acetum, tunc ferrum ignitum in eo extinguetur,ut iterato eleuetur fumus, et ipſum recipiat patiens.*

Ad idem,expertum eſt,et ſecretum.

Recip. *Melliſſæ lib. i. Taſsi barbaſsi M.i.bulliant in uino nigro ſtiptico, & aceto fortiſsimo,ana quantùm ſufficit,uſque ad conſumptionem tertiæ partis. deinde coletur ab aceto & uino, & ponatur in ſacculo oblongo, & ſacculus calidus ano applicetur mane & ueſperi, & ſic continuabis, & uidebis optimum experimentum.*

Ad idem.

Ex *experientia compertum eſt,& ubi alia non contulerint,& uirtute exiſtente forti, ſi patienti impoſueris ſuppoſitorium de litio deſcriptione raſis in nono ad almanſorem,& recordare,quod propter uirtutem oppij exiſtentis in eo,non permittes tale ſuppoſitorium in ano ſtare, niſi per dimidium horæ, uel minus, ideo debes alligare filum, ut ipſum poſsis extrahere ſemper ad libitum.*

Ad idem.

Ex *experientia compertum eſt, quod ſi tota aluus inungatur cū ſequenti unguento,deinde puluis infraſcriptus ſuper aſpergatur toti aluo inunctæ,mirabilē uidebis effectum in dyſenteria.*

Vnguentum Tale eſt.

Recip.*Olei maſticis,olei roſati omphacini,olei cito*niorum

niorum ana unc.ſ. miſce.

Et tota aluus inungatur mane,& ueſperi,pul uis ſuper aſpergendus talis eſt.

Recip. granorum mirthi torrefacti,corticum granatorum,balauſtiarum, Gallarum ana drach. ij. Maſticis, Thuris,nucis muſcatæ,coraliorum rubeorum ana drach.ſ. Hypoquiſtidos,acatiæ ana ſcrup.ij.pulucrizentur omnia ſubtiliter & uſui ſeruetur modo dicto.

Ad idem, expertum eſt, immo ſecretum in dyſenteria,ſi patienti inungatur uenter cum ſequenti unguento,& ipſum tene menti, quoniam omnem dyſenteriam quantumcunque malam curabis.

Recip. Trochiſcorum de carabe, Trochiſcorum de terra ſigillata ana drach.iij. galliæ muſcatæ, galliæ eleſanginæ ana drach. i. ſ. coraliorum rubeorum,ſeminum roſarum rubearum,maſticis,Thuris,ana drach.i.pulucrizentur omnia ſubtiliter & infundantur in aceto rubeo fortiſſimo per diem naturalem. Deinde uel apud ignem,uel in ſole ardentiſſimo exſiccentur. Demum iterum ſubtiliter puluerizentur & pulueribus adde olei citoniorum,olei roſati omphacini,olei maſticis ana unc.ij. ceræ albæ quantum ſufficit,et fiat unguentū molle:quod tenebis pro ſecreto.

Ad idem,& eſt optime expertum,ubi dyſenteriæ iungeretur dolor uehemens inteſtinorum:frequentare ſequens remedium,multum conferre.

Recip. Zirbi caſtrati numero.i.ponatur in patella, & unica frixione frixetur cum ſua pinguedine, & non cum alia. Demum ſuper ipſum aſperge puluerem ſequen-

ſequentem.

Recip. Taſſi barbaſſi exſiccati unc. ij. Trochiſcorum de carabe ſubtiliter puluerizatorum unc. ij. & ipſum calidum aluo apponito ſæpius in die.

Ad idē, ubi etiam dyſenteriæ iungeretur fortis dolor.

Recip. Emplaſtri diafiniconis deſcriptionis meſuæ, & ipſum aluo apponito mane, et ueſperi ipſum permutãdo, ex quo uidebis optimum effectum.

DE FLVXV EPATICO, *Cap. xxx.*

FLVXVS *epaticus cognoſcitur primo ex parte excrementiciæ ſuperfluitatis, quoniam eſt liquida, & loturæ carnis ſimilis. & quoniam de nocte magis affligit patientem quàm de die. ad cuius curationem expertum eſt digerere materiam cum ſequenti ſyrupo, & eam euacuare cũ infraſcripta medicina multum conferre.*

Syrupus talis eſt.

Recip. Syrupi mirthini, ſyrupi de cicorea, ſyrupi roſati de roſis ſiccis ana unc. s. aquarum plantaginis, cicoreæ, epaticæ ana unc. i. reubarbari electi ſubtiliter puluerizati ſcrup. ij. miſce cum ſyrupo per horas xxiiij. deinde in mane in diluculo totum patienti dato, etiam cum ſubſtantia Reubarbari, & ſic continuabis per vij. dies continuos cum dicto ſyrupo, & uidebis bonum effectum.

Medicina hæc eſt.

Recip. Reubarbari electi drach. ij. mirabolanorum citrinorum drach. i. s. puluerizentur ſubtiliter & diſſoluantur in aqua diſtillationis plantaginis & detur

patienti

patienti.

Ad idem, expertum eſt multum conferre in fluxu Epatico, ſi quolibet mane patienti detur unc.s.infraſcriptæ mixtionis.

Recip. Triaſandalorum,diarhodō abbatis ana unc.ij. Reubarbari electi drach.i.s.hepatis lupi drach.i. pulue-rizentur omnia ſubtiliter & cum ſyrupo de cicorea fiat electuarium.

Ad idem, experientia cōpertum eſt, quod ſi patiens continuet infraſcriptum potū per quindecim dies, ſanabitur à fluxu epatico.

Recip. Lactis uaccini calibeati unc. v. detur in potu patienti modo dicto.

Ad idem.

Compertum eſt ex experientia, ſi fluxus epaticus fuerit recens phlebotomare baſilicam dextram cum extra-ctione ſanguinis unc.iiij.multum conferre.

Ad idem, experientia docet, ſi quolibet mane detur patienti ſequens potus, multum conferre.

Recip. ſucci epaticæ depurati unc.iij.ſacchari albiſſi-mi unc.s.miſce & detur patienti, ſuper quem aliquantu-lum dormiat.

Ad idem, expertum eſt, ſi patientis hepati ap-plicetur infraſcriptum cærotum, continue illud ſuper hepar portando, curabitur patiens à flu-xu epatico.

Recip. Cæroti triaſandalini unc. i. extendatur ſuper corium, & regioni hepatis apponatur, & nota quod ſe rè omnia remedia dicta in Capite de dyſenteria compe-tunt huic fluxui, ſi illi applicentur apperientia hepatis oppilationem

oppilationem,ſicut permaxime eſt Reubarbarum,et aduerte,quod clyſteria de lacte maxime in hac diſpoſitione conferunt.

DE TVMORE ET OPPILATIONE SPLENIS, *Cap.* XXXI.

CONSVLO *tanquam expertum, quod ſi hæ diſpoſitiones ſplenis fuerint recentes, quod fiat phlebotomia baſilicæ lateris ſiniſtri,& uidebis ilico ægrum curari ab hijs,quod ſi diſpoſitiones fuerint antiquatæ nullam facies phlebotomiam, quoniam tumores ſplenis per maximè efficerentur duri.*

Ad idem,

Conſulo tanquam expertum, & in opere ſecretum, quod facta phlebotomia baſilicæ ſiniſtræ patientis, die ſequenti aperiantur emorhoides,et ubi emorhoides,haberi non poſſent,incidatur ſaphena ſiniſtri pedis,& ex his bonum iuuamentum tibi ſuccedet.

Ad idem.

Conſulo , factis phlebotomijs digeratur materia cum ſequenti ſyrupo , & euacuetur cum infraſcripta medicina.

Syrupus talis eſt.

Recip. *Syrupi acetoſi, diarhodon,Syrupi de lupulis, mellis roſati colati ana unc.s.aquarum cuſcutæ, lupulorum,meliſſæ ana unc.i.miſce pro una uice quem, ſyrupũ patiens continuet per vij dies continuos.*

Medicina hæc eſt.

Recip. *Diaſenæ lenitiui unc.s.*Diacatholiconis *drach. iij.confectionis amech drach.ij.s.diſſoluantur cum deco-*

ctione communi f. & f. in qua præbulita ſint mirabolanorum indorum, mirabolanorum chebulorum, mirabolanorum emblicorum ana drach. i. agarici ligati in petia drach. i. s. & fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem.

Ad idem, expertum eſt, ſi patiens utatur infraſcripto electuario quolibet mane per tres horas ante cibum, bene conferre.

Recip. *limaturæ ferri præparatæ unc. s. ſpecierum diarhodonis abbatis, ſpecierum diacurcumæ ana drach. ij. epithimi, thimi ana drach. ij. pulverizentur pulverizāda & cum melle diſpumato quātum ſufficit fiat electuariū, Doſis eſt drach. ij. pro uice.*

Ad idem, expertum eſt, ſi patienti detur coclearium unum infraſcriptæ mixturæ per tres horas ante cibum, multum conferre.

Recip. *ſucci althææ depurati unc. ij. s. ſucci calamenti unc. ij. foliculorum ſenæ exſiccatorum drach. ij. miſce cum melle diſpumato quantùm ſufficit, fiat electuarium.*

Ad idem, experientia cōpertum eſt, quod ſi patiens hanc diſpoſitionem ſplenis, quotidie fomentetur ſplen cum ſequenti fomento, multum conferre.

Recip. *Radicum althææ, radicum maluæ ana unc. ij. ſeminū fœnugræci, ſeminū lini, florū Camomillæ, meliloti ana M. i. calamenti, meliſſæ, Cuſcutæ, pulegij, aniſorum, carui, fœniculi ana M. i. bulliant omnia in ſufficienti quātitate aceti albi fortiſsimi, deinde ſplenis regio fomentetur, modo dicto.*

Ad idem,

Ad idem, optimũ, et expertum, & ſecretũ eſt, ſi quotidie mane, & ueſperi ſplen ungatur cum ſequenti unguento.

Recip. Olei rutæ, olei de capperibus, olei camomillæ ana lib. i. uini potentis albi optimi lib. s. radicum altheæ, radicum maluæ, radicum filicis, ana unc. s. triturentur optime radices, & ſimul bulliant uſque ad conſumptionem uini, deinde colentur cum forti expreßione, & oleis colatis adde aceti albi fortißimi optimi lib. i. Ciclaminis optime triturati & mundi unc. i. iterum bulliant forti ebulitione uſque ad conſumptionem aceti, & iterum colentur cum forti expreßione: quibus oleis ſic colatis, adde oppoponacis, bdellij, galbani, armoniaci, ana drach. ij. diſſoluãtur gummi in aceto forti, & cum alijs miſceantur, & iterum una leui ebullitione bulliant, ne gummorum uirtutes euaneſcãt. deinde cum cæra optima citrina quantùm ſufficit, fiat unguentum molle, & optimum eſt, & ſecretißimum.

Ad idem.

Expertum eſt, & per ſe ipſum ſolum curare tumorem ſplenis, ſi fomentetur ſplen cum aceto fortißimo extinctionis marchaſitæ. Demum in eodem madefacere filtrum, & ipſi ſpleni applicare. & hæc fomentatio excuſabit te ab ulteriori operatione.

Ad idem, expertum eſt, & ſecretum, ſi patiẽti ſplenis exhibeatur infraſcriptus potus per xv. dies continuos, ſoluetur omnino ſplenis duricies.

Recip. Radicum filicis unc. s. radicum cuſcutæ drach. ij. miſce, & bulliant in uncijs. viij. uini albi potentis, uſque ad conſumptionem tertiæ partis uini deinde coletur, &

colatura patienti detur modo dicto;

DE DOLORE, ET TVMORE ET VENTOSITATE MATRICIS, Cap. XXXII.

AD DOLOREM *Matricis cum ſecundum plurimum ab oppilatione uiarum eius pendeat, ſi non fuerit cum ſuperfluo fluxu menſtruorum, fiat phlebotomia ex ſaphena pedis dextri. Si uerò ſuerit cum præſentia uentoſitatis tendentis tunicas matricis, tunc prætermittatur phlebotomia tanquam obnocua ipſi matrici. Facta phlebotomia, ubi expedit ad dolorem matricis etiam ſi à uentoſitate eſſet, expertum eſt, digerere materiam afficientem matricem & eã euacuare peridoneum eſſe.*

Syrupus ualens ad dolorem matricis cum cõfortatione eius in præparatione apertionis uiarum eius, talis eſt.

Recip. Syrupi de matricaria unc. i. ſyrupi de duabus radicibus, mellis roſati co. ana unc. s. aquarũ arthemiſiæ, fœniculi, calamenti ana unc. i. miſce, continuato ſyrupo per vij. dies.

Medicina ſequẽs octaua die danda eſt, & multum experta eſt.

Recip. Diacatholiconis, diaſenæ lenitiui ana unc. s. electuarij eleſcoph drach. ij. ſpecierum hyeræ ſimplicis Galeni drach. i. miſce & fiat potus cum aqua decoctionis florum cordialium & arthemiſiæ, qui exhibeatur patienti per horam ante lucem. Facta euacuatione in ſedatione doloris, compertum eſt, quod ſi mulier capiat

quolibet mane in diluculo infraſcriptum potum,procul-dubio ſanabitur à dolore;& à uẽtoſitate matricis,& eſt ſecretum mulierum bononiæ.

*Recip. Aquæ arthemiſiæ lib. ij. ſpicæ, ſquinanti ana unc. s. bulliant inſimul uſque ad conſumptionem tertiæ partis aquæ . deinde colentur ſine expreßione.*Deinde

Recip. Colaturæ prædictæ unc. iij. mellis roſati col. unc. s. miſce , & detur patienti per nouem dies continuos,& aduerte,quod hæc potio multum utilis eſt , & optima ad impregnandam mulierem.

Ad idem , expertum eſt,quod ſi mulieri patienti etiam dolorem matricis à uentoſitate detur infraſcriptus potus per x.dies continuos,ſanabitur à dolore matricis,et ſcias,quod eſt ſecretum memoriæ mandandum.

*Recip. Radicum matricariæ unc i.Dauci unc.s.mellis albi unc.ij.miſce,& bulliant bene ſpumando mel , uſque ad mellis decoctionem.*Deinde *cum forti expreßione coletur,& prædicti mellis*

Recip. unc.ij.iuris pullæ,decoctionis aniſorum unc. iij.miſce & detur patienti modo dicto.

Ad idem,expertum eſt à mulieribus.

*Recip. nucis muſcatæ drach. i. radicum matricariæ drach.i.s.ſpicæ ſcrup.i.bulliant in uncijs. vi.uini albi potentis uſque ad conſumptionem tertiæ partis.*Deinde *coletur, & colaturæ adde ſacchari albißimi drach. ij. & detur patienti mulieri in diluculo,& qualibet hora, qua dolor infeſtabit.*

Ad idem, & eſt expertum multum conferre,ſi patienti exhibeatur infraſcriptum medicamentum.

Recip. Diacimini,diagalangæ ana drach· ij. diabuglosſati drach. i. miſce, & detur patienti qualibet hora doloris, & immediatè bibat hauſtum uini albi potentis.

Ad idem, ubi dolor uehementer infeſtaret mulierem, & timor eſſet de debilitate uirtutis futura,ſequens remedium inuentum eſt, ſedare dolorem matricis.

Recip. Philonij romani drach.i.diacimini,diagalangæ ana drach.s.miſce,& fiat bolus, qui detur patienti qualibet hora doloris.

Ad idem,& eſt remedium mulierum,& optimè ualens in dolore matricis,& etiam à uentoſitate liberat.

Recip. Pomum dulce euiſceratum numero i. in cuius concauo ponantur infraſcriptæ ſpecies.

Recip.Nucis muſcatæ,macis,Cinnamomi,ana drach.s. garyophyllorũ ſcrup.s.omnibus puluerizatis cũ modico ſacchari coquantur in dicto pomo cineribus ignitis appoſitis.Demum mulieri detur qualibet hora doloris. Quod ſi dolor eſſet tantæ uehementiæ, ut ſuſpicaretur de uita mulieris,cum prædictis apponito gra. duo oppij, & citam uidebis ſedationem doloris.

Ad idem,& eſt expertum.

Recip. Galangæ, zedoariæ, arthemiſiæ ana drach i. ſpicæ,zinziberis,ana ſcrup. i. nucis muſcatæ,macis,Cinnamomi, garyophyllorũ ana drach. s. ſacchari albiſſimi unc.s.miſce,& fiat puluis ſubtiliſſimus, de quo puluere quolibet mane ſtomacho ieiuno dabis drach.ij.cũ duobus ouis ſorbilibus.

Ad idem, & eſt expertum dare mulieri qualibet hora doloris infraſcriptum medicamentum, multum conferre.

Recip. Sem. Dauci ſubtiliter pulueri zati drach. i. mellis roſati colati unc ij. miſce. & detur patienti dolorem talem.

Ad idem, & eſt expertum, ſi mulieri mane & ueſperi abluantur pedes cum infraſcripta lotio ne multum conferre.

Recip. Calamenti, matricariæ florum camomillæ, ſaluiæ, roris marini ana M. i. bulliant omnia in ſufficienti quãtitate lixiuij, uel aquæ cineris, uſque ad conſumptionẽ tertiæ partis, & cum ea abluantur crura ipſius mulieris à genu infra.

Ad idem.

Multum conferunt frictiones factæ totis cruribus incipiendo à ſupremo coxæ uſque ad clauiculam pedis cum panno aliquantiſper aſpero, conferunt etiam in eodem caſu appoſitiones uentoſarum ſuper coxas.

Ad idem, & eſt expertum, ſi patienti dolorem matricis aſſiduetur apponere infraſcriptum ſacculum toti regioni matricis die noctuque, conferre.

Recip. Florũ Camomillæ, meliloti, anethi, fœnugræci, ſem. lini ana M s. arthemiſiæ, calamenti, pulegij, abrotani ana M. i. aniſorum. fœniculi, ameos, polipodij quercini ana P. i. miſce. Et contundantur groſſo modo, & ex his fiat ſacculus, quo patiens utatur modo dicto.

Ad idem, poteris fomentare matricem cum ſequenti fomento ſicco, & erit ualde utile.

Recip. Arthemiſiæ, florum camomillæ, menthæ, calamēti ana M.i. igniatur tegula, et ſuper aſpergatur uinum odoriferum. Deinde *ponantur prædictæ herbæ, ſuper dictam tegulam, & ipſe calefactæ apponantur matrici qualibet hora doloris, & aduerte, ne matrici applicentur fomentationes humidæ, quoniam humiditas multum nocua eſt matrici.*

Ad idem. & eſt ſecretum, et experiētia cōpertum eſt, ſi ipſius patientis mulieris interiora coxarum uerſus uuluam uſque quo tangamus collum matricis, inungere cum ſequenti oleo.

Recip. Olei ſiſamini unc.i. muſci fini, gran. x. ambræ gran. iij. diſſoluantur hæc in oleo prædicto, & cum eo calido ungatur, ſicut dictum eſt.

Ad idem, et eſt optimè expertum, inungere totam regionem matricis cum ſequenti oleo, & in eo madefacere filtrum, & calidum matrici applicare conferre.

Recip. Olei de cheiri lib.i olei ſambucini unc.iiij. miſce, & cum eo calido fiat, ut dictum eſt. Et nota quod applicare dictum filtrum calidum madefactum in prædicto oleo uentri mulieris patientis dolorem ex partu, mirabiliter illos dolores ſedat.

Ad idem, & eſt expertum, ſi mulieri patienti dolorem matricis aſſiduetur ſequens clyſtere, multum conferre.

Recip. Arthemiſiæ, florum camomillæ, meliloti, anethi, fœnugræci, ſem. lini, aniſorum ana M. i. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem tertiæ partis, deinde colentur & de colatura

Recip.

Recip. unc. x. benedictæ unc. i. hyeræ ſimpl. unc. s. olei de cheiri unc. iij. uitelli oui numero i. ſacchari rubei unc. i. s. ſalis communis drach. iij. miſce. & fiat clyſtere. Quod ſi mulier patiens dolorem ſit in partu ſicut plerunque contingit non debes tranſire tale clyſtere, quale eſt infraſcriptum, aliter mulieri enixæ nocumentum induceres non paruum.

Recip. *Iuris pullæ lib. i. arthemiſiæ, aniſorum, florum camomillæ ana M. s. bulliant inſimul uſque ad conſumptionem tertiæ partis iuris, deinde colentur forti expreſſione, & colaturæ adde olei de cheiri unc. iij. uitelli oui numero i. ſacchari rubei unc. i. ſalis communis drach. ij. & fiat clyſtere.*

Ad idem, & eſt experientia compertum, ſi dolor matricis diuturnus erit, applicare regioni matricis infraſcriptum cærotum erit multum conueniens.

Recip. *Matricariæ ſiccæ, florum cheiri exſiccatorum ana unc. i. galiæ muſcatæ meſuæ, uel alefanginæ pro pauperibus unc. s. galbani, bdelij, ſerapini ana drach. ij. olibani, maſticis, ana drach. i. s diſſoluantur gummi in oleo de cheiri, & alia pulueriżanda pulueriżentur & cum pice, & cæra, & modico olei ſiſamini fiat cærotum, cuius quantitas extenſa ſuper corium regioni matricis applicetur, & permutetur de octo in octo dies.*

DE TE-

DE RETENTIONE MENSTRVORVM Cap. XXXIII.

CVM MEDICVS *accerſitus fuerit ab initio retentionis menſtruorum, ſi modum curæ ſequentis obſeruabit, procul dubio mēſtrua aperientur. Igitur primo detur mulieri infraſcriptus bolus in diluculo.*

Recip. *Caßiæ nouiter tractæ drach. x. ſpecierum hyeræ ſimplicis. drach. ij. miſce & fiat bolus cũ ſacc haro, ſequenti uerò die per horas tres ante prandium, ut uirtus exoneretur à materia ſtante ſub forma cauſæ antecedentis, ſeu ab oppilatione exiſtente in ambitu totius corporis ipſius mulieris, ordina ei phlebotomiam baſilicæ brachij dextri cum extractione ſanguinis unc. iiij. Deinde duobus tranſactis diebus per duas horas ante cœnam phlebotomiam ſtatue ex ſaphena cruris dextri, cum extractione ſanguinis unc. vi. demum per tres continuos dies in diluculo detur mulieri patienti retentionem menſtruorum infraſcriptus potus.*

Recip. *Aquæ decoctionis cicerum rubeorum unc. viij. croci gran. iij. miſce, & tepidus exhibeatur, aduerte tamen, quod hic modus curæ non fiat à medico, niſi cum mulier appropinquauerit tempori menſtruorum conſuetorum, & per octo dies ante aduentum eorum hic modus curæ exerceatur, ubi uerò his menſes non reſerarentur, ſequenti die ſaphena in talo pedis ſiniſtri ſecetur, & ſi fuerit neceſſe poſt phlebotomiam hanc aperire adhuc menſtrua retenta, iubeo digeſtionem in materia, & illius purgationem, conſuloque quod per. vij. dies continuos mulier in diluculo capiat infraſcriptum ſyrupum*

Recip.

Recip. Syrupi de quinque radicibus unc.i.de arthemiſia, mellis roſati colati ana unc. s. aquarum matricariæ,fœniculi, lupullorum ana unc.i. miſce.octauo uerò die purgetur materia obſtruens meatus matricis cum ſequenti medicina.

Recip. Diaſebeſten lenitiui,diacatholiconis ana unc.s. agarici electi drach. ij. reubarbari drach.i.s. infundatur agaricus in oximelle ſimplici cum modico zinziberis,& ſalis gemmæ per x. horas: Infundatur quoque reubarbarum cum modico ſpicæ in aqua endiuiæ, & cum modico uini albi odoriferi per totidem horas.Deinde eorum omnium fiat fortis expreßio, & cum decoctione communi florum & fructuum cum qua bulliat aloes loti ligati in petia drach. i. & fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem.Factis his purgationibus,ſi per eas menſtrua non aperirentur,ad eorum maiorem apertionem expertum eſt multum conferre,ſi dabitur patienti infraſcriptus potus in ueſperi, cum mulier ibit dormitum, & in diluculo ſuper ipſum ad minus per horam dormiendo.

Recip. Succi ſauinæ unc.ij.purificetur ſuccus, cui adde caßiæ ligneæ ſubtiliter puluerizatæ drach.ij.croci gran. iiij. aquæ diſtillationis raphani unc.ij. miſce pro duabus uicibus cum modico ſacchari, & ſcias quod iſtud eſt forte aperitiuum menſtruorum. quo fit,ut cauere debeas ne mulieri prægnanti ipſum dares,quoniam quecunque prouocãt menſtrua,faciunt abortum.

Ad idem, eſt ſecretum, & optimè expertum in apertione menſtruorum & prouocatione abortus dare mulieri bis in die in ingreſſu lecti & in diluculo ſequentem potum.

Recip.

Recip. Aquæ pimpinellæ unc.iiij. Croci gran. ij. ſaccbari drach.ij miſce, & fiat potus pro una uice.

Ad idem, eſt ſecretum, & expertum in prouocatione menſtruorum, & in exitu fœtus mortui, & in prouocatione abortus, & in facilitando partum.

Recip. Boracis mineralis drach.ij. Caßiæ ligneæ ſcrup.ij. croci gran.iij. puluerizentur omnia ſubtilißime, & cum quinque uncijs aquæ matricariæ exhibeatur ſemel in ſeptimana.

Ad idem, expertum eſt, & ſemper ualere in apertione menſtruorum dare mulieri alternis diebus immediate ante prandium tres de ſequentibus pilulis, certiſſime menſtrua aperientur.

Recip. Aloes loti drach.ij. cum ſucco ſauinæ fiant pilulæ numero xxx. de quibus tres dabis mulieri modo dicto & eſt expertum.

Ad idem, & eſt prouocatiuum menſtruorum expertum, quod ſi mulier fuerit prægnans menſtrua non aperiet. Si uerò non prægnans fuerit, mox menſtrua aperiet.

Recip. Betonicæ, ſquinanti, cinnamomi, ciperi, aſſari, nigellæ, caßiæ ligneæ, ireos ana drach.i. ex his fiat puluis ſubtilis, demum cribelletur, & pars groſſa, quæ remanet, ponatur in uncijs.xij. uini albi ſubtilis, & dimittatur in infuſione per diem naturalem, deinde uinum ſine expreſſione coletur, & diuidatur in ſex partes, unicuique parti uini appones partem unam pulueris ſubtilis, et continuabis per ſex dies in diluculo, uel (quod melius eſt) in ueſperi cum mulier ibit dormitum, ſic per ſex uices, & uidebis apertionem menſtruorum ſine nocumento.

Ad idem,

Ad idem.

Remedium domeſticum in prouocatione menſtruorum eſt, quolibet mane, et quolibet ueſperi in ingreſſu lecti continuare frictiones, incipiendo à coxis, uſque ad clauiculas procedere fortiter, & doloroſe fricando, & ſi frictiones ſolæ non contulerint, remedium eſt apponere uentoſas in domeſtica parte coxarum, & in plicatura genuum, Quod ſi expediens fuerit, eas ſcarificabis

Ad idem.

Expertum eſt, ſi ueſperi in ingreſſu lecti, & mane fiant infraſcriptæ lotiones à coxis infra, procul dubio aperientur menſtrua, ſi cum ipſis lotionibus in diluculo detur patienti infraſcriptus potus.

Lotio hæc eſt,

Recip. Calamēti, pulegij, ſaluiæ: arthemiſiæ, roris marini. ana M. i. radicum Ireos, *radicum Ebuli, radicum ſambuci ana M. s. bulliant omnia in ſufficienti quantitate uini albi potentis, uſque ad conſumptionem tertiæ partis, & fiant dictæ lotiones. Potus quē debet mulier aſſumere in diluculo quolibet die, quo fiūt lotiones talis eſt.*

Recip. Theriacæ antiquæ drach. i. croci gran. iij. aquæ arthemiſiæ unc. ij. miſce, & fiat potus. Et nota quod iſto potu indubitatò aperientur menſtrua, ſi quinque uicibus mulier ipſum capiat, ſuper factis lotionibus prædictis.

Ad idem, & eſt expertum, & mirabiliter aperit menſtrua, ſi ori matricis imponatur ſequens ſuppoſitorium.

Recip. Succi mercurialis. unc. ij. ſalis nitri, ſalis gemmæ ana drach. i. fiat ſuppoſitorium longum de bombice, & ipſum madefactum in huiuſmodi ſucco ori matricis impone, et repentinam uidebis menſtruorum apertionem.

Ad idem

Ad idem, ſecretum eſt, & expertum, ſi mulieri in ore matricis imponatur ſequens pilula.

Recip. *Theriacæ antiquæ unc.i. ſucci ſauinæ ſcrup.i. miſce, & fiat ad formam pilulæ, & cum digitis imponatur ori matricis, & citiſsimè apparebunt tibi menſtruorum apertiones.*

Ad idem, ſi cum traiectorio in matrice proiiciatur ſequens liquor, ſtatim uidebis apertionem menſtruorum.

Recip. *Succi ſauinæ unc.iij. ſucci ebuli unc. i. croci drac.i. Aquæ matricariæ lib.s. miſce, & cum traiectorio impellatur dictus liquor. Ad idem, ſi fuerit uirgo, cuius menſtrua retineantur, uiro copuletur, & ſanabitur, ſi uerò monialis fuerit, ſolicita apponere ori matricis mercurialem, & menſtrua apparebunt.*

DE SVPERFLVO FLVXV MENSTRVORVM. Cap. XXXIIII.

OCCVRRENTE *tibi muliere à principio, cuius menſtrua prærupta ſint pluſquàm oporteat, conſulo, ut tui intentio primo ſit ad oppoſitam regionem ſanguinem ipſum reuellere, & iſtud facies, & bene tibi ſuccedet, & pluribus uteris ingenijs. Vno phlebotomia per apertionem uenarum ſuperiorum. ſic igitur phlebotomabis primo baſilicam lateris dextri, & paululum de ſanguine extrahes, ſed tribus continuis diebus eandem reiterabis phlebotomiam, ut & ſucceſsiua continuata, & paulatina ſanguinis diuerſione natura aſſueſcat ad oppoſitam regionem. Quod ſi hac phlebotomia non obſerentur menſtrua, conſulo, ut aperiantur phlebotomo*

botomo uel alio ingenio narium uenæ. Et hæc eſt optima cura in retentione menſtruorum ſuperfluentium.

Secundum ingenium, quod omnino debes operari, eſt apponere uentoſam magnam ſupra hepatis regionem, alteramq; ſupra ſplenem, quoniam ſolum fiet reuulſio ſanguinis à matrice, ſed et in oppoſito loco fiet eiuſdem retẽtio. Et nota, quod diu nõ debes propinari huiuſcemodi uentoſam apponere ſupra hepar, maxime cum timor eſt, quod ſanguis detentus ab operatione naturæ derelictus in hepate flegmonem generet. Igitur in diſpoſitionibus hepatis, & ſtomachi, non debes ſic apponere huiuſmodi cucurbitulas, quoniam uidi multotiens apoſtemata generari ex his, & ideo melius eſt iterare appoſitionem earum, quam quod longo tempore in illis membris detineantur. Ad idem, & tene iſtud pro certo, quod deriuare ſanguinem ad particulam propinquam matricis, eſt de his, quæ maximè aſtringunt menſtrua, ueluti ſi mulieri patienti profluuium menſtruorum prouocẽtur emorrhoides cum appoſitione ſanguiſugarum. Quod ſi hæc non contulerint, cõſulo, ut digeratur materia cum his, quæ ſanguinem ingroſſant, ut cum ſequenti ſyrupo.

Recip. ſyrupi de ſucco plãtaginis, ſyrupi de ſucco acetoſæ, ſyrupi roſati de roſis ſiccis ana unc. s. aquarum acetoſæ, plantaginis, portulacæ ana unc. i. miſce, continuato ſyrupo per ſeptem dies detur mulieri patienti profluuium menſtruorum infraſcripta medicina.

Recip. ſem. plantaginis, ſem. acetoſæ, ſem. portulacæ ana drach. ij. mirabolanorum citrinorum drach. ij. s. ſem. citoniorum, coraliorum rubeorum, ſeminũ roſarum rubearum ana drach. i. bulliãt in ſufficienti quantitate aquæ calibeatæ uſque ad conſumptionem medietatis, &

colentur

colentur cum forti expreſſione, & cum colatura diſſolue electuarij roſati Meſuæ drach.iij. reubarbari electi drach. ij. boli armeni ſcrup.ij. puluerizentur puluerizanda, & fiat potus, qui patienti exhibeatur per horam ante lucem. Vbi autem hæc non contulerint, uolo, ut habeas pro experto, & ſecreto, quod ſi patienti profluuium menſtruorum per ſeptem dies continuos in diluculo dabis infraſcriptum bolum, optimum tibi ſuccedet iuuamentum.

Recip. *Philonij perſici ſcrup.iiij. boli armeni ſcrup.i. miſce, & fiat bolus, qui exhibeatur patienti modo dicto.*

Ad idem, uolo ut habeas iſtud pro ſecreto in obſerando ſuperflua menſtrua, dare patienti infraſcriptum ſuccum, optimam uidebis operationem.

Recip. *Succi Millefolij unc ij. ſacchari albiſſimi drac.i. miſce & detur patienti in diluculo*

Ad idem, expertum eſt, & te excuſabit ab ulteriori operatione.

Recip. *Trochiſcorum de terra ſigillata ſcrup.i. trochiſcorum de carabe drach.i. miſce, & fiat puluis ſubtilis, qui exhibeatur mulieri tribus diebus alternatis in diluculo diſſoluti in uino nigro ſtiptico quantum ſufficit.*

Ad idem, expertū eſt, ſi detur mulieri drach. i. ſequētis pulueris, citam uidebis menſtruorum clauſionem.

Recip. *Pellicularū interiorū corticum nucis auelanæ ſylueſtris immediate ſuper nucleum exiſtentis unc.s. fiat puluis ſubtiliſſimus, qui exhibeatur modo dicto.*

Ad idem.

Si mulieri patienti diuturnum profluuium menſtruorum applicetur uentoſa magna in hepatis regione continue

tinuè per xv.dies continuos hora una,ſanabitur à profluuio menſtruorum.

Ad idem,expertum,ſi mulieri patienti diuturnum fluxum mẽſtruorum applicare intra duos renes cærotum ſequens, & pectini mulieris patientis profluuium menſtruorũ,multũ cõferre.

Recip. *Boli armeni,terræ ſigillatæ, ſanguinis draconis ana unc.s.thuris,maſticis,mirrhæ,ana drach.ij.pillorum leporis combuſtorum, pillorum Talpæ combuſtorum ana drac.i.s.acatiæ,hypoquiſtidos ana drach.i.ſeminis acetoſæ,ſeminis plantaginis,ſeminis portulacæ,ſeminis citoniorum ana drach.ij.s.pulverizentur omnia ſubtiliter, & cum oleo roſato omphacino incorporentur pulueres,& deinde cum pice, & cera quantùm ſufficit fiat macdaleon,cuius quãtitas extenſa ſuper corium apponatur dictis partibus mulieris, & non remoueatur ab ea per ſex dies continuos, deinde reiteretur.*

Ad idem,expertum eſt, quod ſi mulier per decem dies continuos,cuius fluxus menſtruorum eſt diuturnus,capiat mane,& ueſperi ante cibum unam de infraſcriptis pilulis,ſanabitur à fluxu menſtruorum.

Recip. *Olibani,mirrhæ,maſticis,ana drach.i.boli armeni drach. s. pulverizentur omnia ſubtiliter & cum ſucco citoniorum fiant pilulæ numero x.*

Ad idem, expertum ſi mulier ſuffumigetur ſequenti ſuffumigio multum conferre.

Recip. *Vngulæ aſini, uel equi, unc. i. pellis anguillæ exſiccatæ unc. s. Thuris,maſticis, ana drach.ij.pulverizentur omnia ſubtiliter, & cum ſucco citoniorum fiant pilulæ ad formam auellanæ,Deinde mane & ueſperi in*

ri in aſſella ſuffumigetur uulua mulieris.

Ad idem, expertum, ſi mulier quolibet ueſperi in ingreſſu lecti inungat ſibi plantas pedum cum ſquenti linimento, curabitur à profluuio menſtruorum.

Recip. *Succi plantaginis, ſucci ſolatri, ſucci ſemper uiuæ, ana unc. s. Coraliorum rubeorum, Thuris, maſticis ana drach. i. s. coriandrorum præparatorum, ſeminum roſarum rubearum ana ſcrup. ij. ſeminum iuſquiami albi: corticum radicum mandragoræ ana drach. s. aceti nigri fortiſsimi unc. s. pulverizentur pulverizanda ſubtiliter & omnia miſceantur, & eo tepido leniantur plantæ pedum modo dicto, & optimam uidebis experientiam.*

Ad idem, expertum eſt, & ſecretum, ſi mane, & in ingreſſu lecti, mulier capiat tres de infra ſcriptis pilulis, & ſuper bibat hauſtũ uini nigri.

Recip. *Trochiſcorum de carabe, de terra ſigillata, de ſpodio, ana drach. i. miſce. Et cum ſucco citoniorum fiant pilulæ numero xviij. & capiat modo dicto.*

Ad idem, dare mulieri per ſeptem dies continuos in diluculo drach. ij. Triferæ deſcriptione phenonis multum ualet.

DE MATRICIS PRAEFOCATIONE Cap. XXXVI.

AD PRAEFOCATIONEM *matricis, ſi fuerit ex retentione menſtruorum, ſicut frequenter contingit, tunc curam habeas*

aperiendi

aperiendi menſtrua,ſi uerò fuerit ex apoſtemate matricis curam uidebis cum loquemur de apoſtematibus matricis.Si uerò fuerit ex retentione ſpermatis curam hodie habebis.

Ad præfocationem ex retento ſpermate.

Sublimis cura, & infallibilis, & bene experta eſt, probibere ſpermatis generationem cum ſyrupis appropriatis digerentibus & cum euacuatione,de qua dicemus modo. Et aduerte,quod in præfocatione matricis à ſpermate retento non debes uti phlebotomia,quoniam ipſam mirum immodum infrigidat matricem, & ſic ipſa magis infrigidata minus poterit reſiſtere generationi malorum uaporum à ſpermate,& hoc tibi dico in actu præfocationis matricis,in præſeruatione uerò ab ea,conſulo, ut docet experientia,quod ipſa mulier ſolita pati talem præfocationem quater in anno phlebotometur,& quinquies uel ſexies, ſecundum abundantiam ſanguinis in ea, quoniam diminuto ſanguine, minuetur propria materia generationis ſpermatis, cum uerò mulier eſſet prægnans non phlebotomabis eam, quia accidentia ſæuiora inualeſcerent.

Ad idem, expertum,ubi adhuc ſtante fluxu menſtruorum mulier eſſet præfocata à ſola ſpermatis retentione,ſi dabitur mulieri infraſcripta confectio multum conferre,immediate ſuper bibendo infraſcriptum potum.

Recip. ſem. agnicaſti,ſem. portulacæ,ſem. acetoſæ ana drach.i.ſem.menthæ,ſem.calamenti,ana ſcrup ij. puluerizentur omnia ſubtiliter,& cum ſaccharo diſſoluto in aqua menthæ quantùm ſufficit, fiat confectio in rotulis iij.drach pro qualibet,una quarum mane, & ueſperi

ante cibum per horam detur patienti mulieri.deinde ſuperbibat immediate infraſcriptum potum.

Recip. *Aquæ menthæ unc. iij. uini citoniorum unc. s. miſce, & fiat potus.*

Ad idem, cum fuerit à ſpermate retento.

Recip. *Aceti fortiſsimi unc. ij. ſalis gemmæ, ſalis nitri ana drach. ij. miſce, & in hoc liquore intingatur ſuppoſitorium magnum factum ex bombice, & matrici imponatur, ualet hoc, & benè expertum eſt.*

Ad idem, quod ſi mane & ueſperi abluantur crura mulieris cum ſequenti lotione multum conferre.

Recip. *Radicum Ireos, radicum calamenti, radicum ciclaminis ana M. i. bulliant in ſufficienti quantitate uini potentis uſque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & colatura uſui ſeruetur.*

Ad idem, expertum non ſolum in præfocatione à ſpermate, ſed à quacunque alia cauſa, ubi patiens utatur infraſcripto balneo, ſedendo in eo mane, & ueſperi, per tempus ad minus unius horæ.

Recip. *Matricariæ, florum camomillæ, calamenti, abrotani, aniſorum, carui, dauci ana M. i. ſem. acetoſæ, ſem. agni caſti, coriandrorum præparatorum ana. M s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem quartæ partis, deinde mulier ſedeat in dicta decoctione, poſtquam exierit ex huiuſmodi balneo inungat ſibi immediate partes domeſticas coxarum, cum ſequenti unguento.*

Recip. *Galliæ muſcatæ drach. i. olei ſiſamini drach. i. s. ceræ albæ quantum ſufficit, & fiat linimentum, cum quo non*

quo non ſolum coxas, ſed & intrinſecas partes uuluæ uſque ad collum matricis inunges.

Ad idem, a quacunque cauſa & eſt expertum, & ſecretum, dare patienti quolibet mane unam de ſequentibus pilulis ſtomacho ieiuno, multum conferre.

Recip. *aſſæ fœtidæ drach. i.dauci drach. s. omnia inſimul miſceantur cum melle roſato,& fiant pilulæ numero v.et iſtud ualet in curatione,et in præſeruatione à præfocatione matricis.*

Ad idem,expertum eſt,ſi detur qualibet ſeptimana una uice ſequentes pilulæ.

Recip. *Pilularum aggregatiuarum drach. s.aſſæ fœtidæ,caſtorei,ana ſcrup.s.miſce & cum melle roſato fiant pilulæ numero iij.*

Ad idem,ualens præfocationi in effectu, & ne mulier cadat in eam,dare quotidie per tres horas ante lucem in præſeruatione, & qualibet hora in curatione,infraſcriptam pilulā multum conferre.

Recip.*Aſſæ fœtidæ ſcrup i.mithridati optimi ſcrup.ij miſce,& fiant pilulæ numero tres,quarum una detur modo dicto.*

Ad idem, & mulieri præfocatæ, & in præſeruatione à præfocatione ualet,dare infraſcriptum bolum,& multum confert.

Recip. *Terbentinæ lotæ,cum aqua matricariæ drach. iij.dauci ſcrup.i.miſce cū modico mellis roſati fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.*

Ad idem,& à quacunque cauſa prouenit, ſecretum eſt,dare mulieri infraſcriptum bolum

m iij alternis

alternis diebus, & in curatione, & in præſeruatione multum conferre.

Recip. Agarici electi ſcrup. ij. terbētinæ drach. ij. ſem. dauci, aſſæ fœtidæ ana ſcrup. s. miſce, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, ſi dabis mulieri infraſcriptum potū liberabis eam à prefocatione actuali, & præſeruabis à futura.

Recip. Aquæ diſtillationis radicum dauci. i. paſtinacæ ſylueſtris unc. y mellis roſati unc. i. s. miſce. et huiuſmodi potus excuſabit te ab exhibitione aquæ balnei ipſis præfocatis.

Ad idem, ſi ſuffumigabis nares ipſius mulieris in hora præfocationis ſequenti ſuffumigio, ſtatim releuabitur mulier à præfocatione.

Recip. Caſtorei drach. ij. capillorum dictæ mulieris præfocatæ drach. i. miſce cum reſina pini, fiant pilulæ ad modum auellanæ, cum una quarum ſuffumigetur mulier modo dicto.

Ad idem.

Recip. Aſſæ fœtidæ, Euphorbij, caſtorei ana drach. i. miſce, & fiat pilula ad formā auellanæ, & ſuffumigetur modo dicto.

Ad idem, ualet ſi mulieri quolibet mane per quatuor horas ante cibum, detur infraſcriptus potus.

Recip. Aquæ roſatæ unc. iij. ſyrupi de corticibus citri unc. i. ſpecierum aromatici roſati unc. i. s. muſci optimi gran. ij. miſce, & fiat puluis, qui cum prædicta aqua detur mulieri modo dicto. Et de his ſatis.

DE EXITV MATRICIS. Cap. XXXVII.

AD EXITVM *matricis compertum eſt, quod ſi mulier cum digitis inunctis in ſequenti oleo pellatur ſurſum collum matricis*. Demum *imponẽdo infraſcriptum puluerem in collo ipſius matricis mirabiliter conferre*

Recip. Olei maſticis, olei roſati omphacini, ana unc. ij. cũ prædicto oleo impellatur matrix ſurſum, & puluis quo debet collum matricis ſuper aſpergi.

Talis eſt.

Recip. Cupularũ glandiũ, balauſtiarũ, corticeũ granatorũ, granorum mirthi ana ſcrup. i. thuris, maſticis, acatiæ, hypoquiſtidos drach. s. miſce et fiat puluis ſubtiliſſimus.

Ad idem, ſi regioni matricis in aluo mulieris imponatur ſequens cerotum, idem quoque ponatur in dorſo mulieris de directo matricis uſq; ad duas anchas ſatis ualet.

Recip. Seminum acetoſæ, ſeminum plantaginis, coriandrorum præparatorum ana drach. ij. coraliorum rubeorum, ſeminum roſarum rubearum ana drach. i Hypoquiſtidos, acatiæ, thuris, ana drach i. s. gallarum, corticum granatorum, balauſtiarum ana drach ij. puluerizentur omnia ſubtiliter, & denſentur pulueres cum oleo roſato omphacino, deinde cũ cæra et pice quantum ſufficit fiat cærotum. quod extenſum ſuper corium in locis dictis imponatur.

Ad idem, ſi mulieri patienti exitum matricis quolibet mane aſſumpto infraſcripto liquore cõfeſtim imponatur magna uentoſa infra umbilicũ

immediate, & ipſam per horam detineat bene confert. Liquor Talis eſt.

Recip. ſucci citoniorum, ſucci mirtillorum ana unc. ij. coraliorum rubeorum, boli armeni ana dracb. i pulueriezentur omnia pulucrizanda, & detur mulieri.

Ad idem, apponere cerotum factum ex galia muſcata meſuæ ipſi umbilico, plus tamen ſtomachum uerſus, multum ualet.

DE APOSTEMATE MATRICIS. *Caput.* XXXVIII.

AD APOSTEMA MATRICIS, *ſi apoſtema in initio ſui fuerit, phlebotomabis mulierem ex uena nigra brachij dextri, & tanto copioſius, quanto mulier erit plena malis humoribus. Tali enim euacuatione ſanguinis, totum exonerabitur corpus à cauſa antecedente ipſius apoſtematis, ut inde reſiduum materiæ exiſtētis in matrice, natura ualeat reſoluere, deinde intercedente die phlebotomabis ſaphenam dextri pedis, & tanto plus de ſanguine extrahes, quanto mulier erit ſanguineæ temperaturæ, & abundantior erit materia in matrice.*

Ad idem.

His celebratis phlebothomijs, expertum eſt, quod digerere materiam facientem apoſtema infraſcripto ſyrupo, & eam euacuare infraſcripta medicina multū cōferre.

Syrupus talis eſt.

Recip. *Syrupi de duabus radicibus, & hoc ſi materia apoſtematis fuerit frigida, ſicut ut in pluribus contingit, quoniam materia generationis apoſtematis matricis ut*

plurimum

plurimum eſt melãcholica.Syrupi matricariæ,mellis roſati colati ana unc.s.aquarum arthemiſiæ, lupulorum, bugloſſæ ana unc.i.miſce,& utere per ſeptem dies continuos, octauo uerò die purgetur materia ſequenti medicina.

Recip. Diaſenæ *lenitiui unc. i. confectionis amech. drach.ij.electuarij indi maioris drach.i.uel minoris,ſecuncundum fortitudinem uirtutis patientis, diſſoluantur omnia cum decoctione matricariæ, epithimi,polipodij,folliculorum ſenæ quantùm ſufficit,& fiat potus.*

Ad idem, ſi mulier utatur ſemel in ſeptimana infraſcripta potione,præſeruabitur ab apoſtemate matricis, & curabitur ab inſtante apoſtemate.

Recip. *Succi lupulorum unc.i. s. ſucci bugloſſæ unc.s.* Epithimi *ſubtiliter pulverizati drach.ij. aquæ decoctionis polypodij, & ſcenæ unc.ij. & fiat potus,qui calidus patienti exhibeatur. Ad idem, ſi detur mulieri patienti apoſtema matricis bis in ſeptimana unc. ij. ſucci fumi terræ cum unc.iiij.aquæ termentillæ,ipſam curabis.*

Ad idem,

Si mulier quotidie ſtomacho ieiuno utatur decoctione mirabolanorum indorum & emblicorum cum unc.i.ſucci fumi terræ, ſubitò proculdubio præſeruabitur à futuro apoſtemate matricis,& à præſenti curabitur.

Ad idem.

Si mulieri patienti apoſtema matricis, quod utique terminandum eſt per uiam reſolutionis,& non per uiam ſuppurationis, expertum, ſi frequentent cucurbitulæ ſuper coxas, & in plicatura genuum ad minus bis in ſeptimana cum ſcarificatione multum conferre. Et recordare

quod

quod in curatione apoſtematis matricis non debes uti frigidis repercuſsiuis, quoniam matrix eſt membrum neruoſum, cui frigida admodum nocua ſunt, tunc etiam quod ipſis frigidis materia magis compingitur, & apoſtema concreſcit. Quapropter expertum eſt, ſi matricis apoſtemati applicetur ſequens emplaſtrum, multum conferre ad ipſius reſolutionem.

Recip. *Florum camomillæ, meliloti, matricariæ; foliorum maluæ cum radicibus uiolariæ, Branchæ urſinæ ana M.i. radicum altheæ minutim inciſæ unc.iij. bulliāt in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis.* Deinde *adde farinæ ſeminis lini, farinæ fœnugræci ana M.i. butyri, pinguedinis anatis, pinguedinis gallinæ ana unc.s. olei anethi, decoctionis matricariæ ana quantum ſufficit ad impinguandum emplaſtrum, & recordare quod fomentationes humidæ (ut expertum eſt) in ægritudinibus matricis obnocuæ ſunt. Ideo in actu practico quantum potes illas caue.*

Ad idem, eſt expertum, ſi mulier aſſiduet ſequens emplaſtrum, quod apoſtema matricis reſoluetur.

Recip, *Succi camomillæ uiridis, ſucci matricariæ ana unc.ij. emplaſtri de meliloto lib.i. miſce, & loco apoſtemato applicetur.*

Ad idem, ſi apoſtema matricis ungatur cum ſequenti unguento, demum ei ſuper aſpergatur puluis ſequens, illius apoſtema reſoluetur. Vnguentum tale eſt.

Recip. *Succi altheæ, ſucci ireos, ſucci matricariæ ana unc ij. bdelij, oppoponacis, galbani ana drach.ij. diſſoluantur gummi cum prædictis ſuccis, & cū modico ceræ fiat*

unguentum

317

unguentum molle,ungatur cum iſto unguento calido tota matricis regio, & ſtatim ſuper aſpergatur ei puluis ſequens.

Recip. *Radicum zedoariæ exſiccatarum,galangæ,ana drach. ij. ligni aloes, macis, nucis muſcatæ ana drach.i. carui,dauci,ameos ana drach.i.s.miſce,et fiat puluis ſubtilis.*

Ad idem, ſi mulieri applicetur ſequens cærotum in loco apoſtematis matricis, multũ cõfert.

Recip. *Diaquilonis ſine gummis unc.vi. ceroti yſopi unc.i.croci drach.ij.ſucci matricariæ unc.i.s. cum cæra,et modico raſinæ pini,fiat cærotum,quo utere modo dicto.*

Ad idem, ſi ſequens liquor ſæpius in matrice mulieris imponatur,plurimum confert.

Recip. *Succi altheæ unc. iij. lactis ouini unc.ij. croci drach.i.miſce,& imponatur modo dicto. Quod ſi apoſtemata matricis noluerint obedire reſolutioni, ſed etiam cum his alijs ad ſuppurationem apoſtemata peruenerint, tunc diſrupto apoſtemate ijs medicaminibus,quibus utebamur ad diſruptionem apoſtematis ſtomachi,curabimus matricem cum curatione ulcerum eius.*

DE VLCERIBVS MATRICIS. Cap. XXXIX.

AD VLCERA *matricis facta quidem ex ſuppurato,& diſrupto apoſtemate,Primum remedium debet eſſe abſterſiuum, mundificatiuum, lotiuum,& in hoc expertum eſt ſequens medicamentum.*

Recip. *Aquæ fontis claræ lib.ij. ordei non excorticati unc.iij. mellis roſati unc. iiij. miſce, & inuicem bulliant*

quouſque

quouſque tertia pars aquæ conſumpta ſit, deinde colentur, & cum colatura quater in die cum proprio iniectorio inijciatur aqua iſta tepida, & aduerte, quod quæ frigida ſunt, non debent ad intus matricem efferri, quia matrix neruoſa eſt, cui frigiditas nocua eſt: continuata iniectione prædicta aquæ per tres dies continuos, intentio tui tunc temporis ſit ad conſolidandum. expertum eſt per me ſequens medicamentum multum conferre.

Recip. *Lactis mulieris unc. iiij. olei roſati completi unc. ij. tutiæ preparatæ unc. s. aloes drach. ij. omnia ſimul mortario plumbeo benè ducantur, quouſque fiat unguentum molle, cuius portio aliqua diſſoluatur in aqua ordei, & pluries in die in matricem inijciatur per collum eius.*

Ad idem confert, ſi ſequens medicamentum in matricem mulieris inijciatur.

Recip. *Terbentinæ lotæ cum aqua matricariæ unc. iij. olei roſati unc. ij. litargirij argentei unc. i mirrhæ, aloes ana drach. ij. tutiæ drach. i. s. omnia ſimul in mortario plumbeo benè ducantur, quo uſque fiat unguentum molle, cuius portio diſſoluta in lacte ouino uel uaccino imponatur, & uidebis iuuamentum.*

Ad idem, ualet ſi matrix ſyringatur cum ſequenti liquore.

Recip. *Vnguenti de tutia communis unc. ij. lactis ouini unc. viij. miſce, & unguentum optimè diſſoluatur, & cum prædicto matrix ſyringatur.*

Ad idem; ſi mulier in tempore, quo fiunt remedia localia prædicta, alternis diebus utatur ſtomacho ieiuno de mane per quatuor horas ante cibum infraſcripto bolo ſatis ualet.

Recip.

 318

Recip. Terbentinæ ter lotæ in aqua matricariæ drach. iij. yſopi ſicci ſubtiliter puluerizati drach. i. s. mellis roſati drach. i. miſce, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, ualet, ſi per tres horas ante cibum ſtomacho ieiuno mulier capiat per decem dies continuos potum infraſcriptum.

Recip. Lactis ouini recenter muncti unc. vi. mellis roſati unc. i. miſce, & detur patienti ut ſupra. Et hæc de ulceribus matricis.

DE SVPERFLVO FLVXV SVPERFLVITATVM ALBARVM À MAtrice. Cap. XL.

SVPERFLVITATES *albæ, quæ ſolent per uiam menſtruorum à matrice defluere, eorum coniuncta cauſa, eſt mala concoctio facta in ipſa matrice propter id, quod ad nutriendum matricem tranſmittitur non debite concoctum, conuertitur in talem albam ſuperfluitatem, uel ad ipſam matricem per conſenſum à ſuperioribus mēbris, capite uidelicet, ſtomacho, & hepate, confluunt ſuperfluitates, quas natura matricis imbecillis nequit reſoluere, ſed ipſæ derelictæ ab opere naturæ conuertuntur in ſuperfluitates albas, & exeunt huiuſmodi ſuperfluitates. medicus autem debet dignoſcere complexionem harum ſuperfluitatum, & ex colore maxime. Nam ſi ſuperfluitates illæ fuerint albæ, uel albæ, & aquoſæ, atteſtabuntur dominio humoris pituitoſi in matrice abundantis, quem natura nequit regulare. Si uerò citrinæ fuerint atteſtabuntur dominio bilioſi humoris in matrice exiſtentis, qui defectu uirtutis*

matricis

matricis uertitur in ſuperfluitates matricales. Si uerò fuerint nigri coloris humore melancholico atteſtabuntur. Quapropter ſecundũ dominiũ humoris peccãtis, medicus debet curare ſupfluitates albas exeũtes à matrice, quoniã potius albæ dicuntur, cum ferè ſemper aliquid humoris pituitoſi per uiã indigeſtionis illis miſceatur, euacuatione tamen directa ad humorem, quem manifeſtabit color illarum ſuperfluitatũ. quapropter ad ſuperfluitates albas ſubrubeas effectas, ſublime remedium eſt phlebotomia baſilicæ, aßidue quidem facta ſemel in menſe, tribus continuis menſibus. Demum uerò rectificare ſanguinis complexionem, & fortificare uirtutem hepatis, ut ſanguis ab eo fluens, ſit pro alimento idoneus, & non pro generatione ſuperfluitatum, & quia rarißime ſuperfluitates ſanguineæ albæ à matrice naſcuntur, ideo de his non tantam habebit medicus ſolicitudinem, quantam habebit de ſuperfluitatibus albis à dominio cholerae, uel à dominio flegmatis cũ magis cõtingãt mulieribus, obſeruabis igitur.

PRIMO, *in cura ſuperfluitatum albarum ad choleram citrinam uergentium, euacuationem exonerantem membra à communibus.*

SECVNDO. *cõcoquas materiam facientem morbum, quæ eſt cholera.*

TERTIO, *euacuabis eradicando materiam illam.*

QVARTO, *confortabis membra, tam per ea, quæ intus aſſumuntur, quàm per ea, quæ extrinſecus applicantur. obſeruato ad hæc, quod tota tui intentio ſit in uigorando facultatem concoctricem ipſius matricis.*

PRIMO *igitur, lenias uentrem mulieris ſequenti medicina.*

Recip.

Recip. Floris caſsiæ nouiter tractæ unc.i.mirabolanorum citrinorum ſubtiliter puluerizatorum drach.ij.miſce & fiat bolus cum ſaccharo, qui exhibeatur mulieri in diluculo, & ſeptem diebus continuatis,ſequenti die dabis ei infraſcriptum ſyrupum.

Recip. Syrupi de ſucco acetoſæ, ſyrupi roſati de roſis ſiccis,ſyrupi mirthini,mellis roſati colati ana unc.s.aquarum plantaginis,acetoſæ, endiuiæ ana unc.i.miſce.

Et nota,quod in ſyrupis cõuenie͂tibus ſuperfluitati albæ cholericæ ex matrice flue͂ti debe͂t eſſe tres inte͂tiones.

PRIMA, quod alteretur mala complexio calida hepatis generantis choleram.

SECVNDA,quod corrigatur malitia flegmatis.quod ſemper peccat, etſi à ſubdominio ſit in his ſuperfluitatibus cholericis.

TERTIA, quod ſemper aliquod ueſtigiũ ſtipticitatis derelinquat in membris,& humoribus,& ſic in prædicto ſyrupo iſtæ tres intentiones habendæ ſunt,ut patet intuenti,octauo uerò die mulieri patienti detur infraſcripta medicina.

Recip. Diacatholiconis drach.vi.electuarij ſucci roſarum drach.i.s.reubarbari electi drach.i.non apponas ſpicam,quoniam præparat reubarbarum magis aperire,nos autem attendimus ſtipticitati, mirabolanorum citrinorũ drach.i.s.puluerizentur puluerizanda ſubtiliter, & cum decoctione communi florum,& fructuum quantùm ſufficit,fiat potus,& hæc pro digeſtione,& euacuatione cauſæ antecedentis ſuperfluitatum à matrice cholericarum.

Si uerò,ſicut plerunque contingit, ſuperfluitates iſtæ matricales albæ ab abundantia pituitoſi humoris initium trahant,tunc principium curæ ſit primo leniendo,et uias

communes

communes exonerando, Secundo digerendo. Tertio abundantiam pituitæ euacuando. Primo igitur, dabis patienti infraſcriptam medicinam.

Recip. diaſcheſten lenitiui drach. vi. medullæ cartami drach. i. s. miſce cum melle roſato, & fiat bolus, qui exhibeatur in diluculo, ſequenti uerò die, & per ſeptem dies continuos, dabis patienti infraſcriptum ſyrupum, & multum ualet hic ſyrupus in flegmate, & in confortatione capitis, & ſtomachi, à quibus potiſsimum oritur pituita.

Recip. Syrupi de betonica, de duabus radicibus, mellis roſati collati ana unc. s. aquarum betonicæ, ſaluiæ, fœniculi ana unc. i. miſce octauo uerò die dabis patienti infraſcriptam medicinam.

Recip, Diarob cum Turbith unc. s. diſſolue cum aqua decoctionis capillorum ueneris, ſaluiæ, hyſopi, & betonicæ, & patienti detur. Si uerò tibi occurrant ſuperfluitates albæ matricales uergentes in fuſcum, liuidum, uel nigrum colorem, dijudicabis illas oriri à melãcholia, quæ diſpoſitio & ſi deterior cæteris ſit, eius tamen curationem negligere non debes. dabis igitur patienti mulieri infraſcriptam medicinam.

Recip. Diaſenæ lenitiui unc. i. mirabolanorum indorũ pulueri zatorum drach. ij. miſce, et fiat bolus cũ ſaccharo, ſequenti uerò die dabis per ſeptem dies continuos patiẽti melancholicas ſuperfluitates matricis infraſcriptum ſyrupum.

Recip. Syrupi ſabor regis, de epithimo, de lupulis, mellis roſati colati ana unc. s. aquæ melliſſæ, bugloſſæ, lupulorum ana unc. i. miſce. octauo uerò die patienti dabis infraſcriptam medicinam.

Recip.

Recip. Diaſenæ lenitiui, diacatholiconis ana unc. s. mirabolanorum indorum drach. i. s. confectionis amech. drach. ij. pulucrizentur pulucrizanda, & cum decoctione communi florum & fructuum, cum qua bulliant foliculorum ſenæ, polypodij ana drach. ij. & fiat potus, qui detur patienti per duas horas ante lucem.

Ad fluxum ſuperfluitatum albarum à matrice à quacunque cauſa, expertum eſt, ſequentem confectionem multum conferre.

Recip. Coriandrorum præparatorum, ſem. acetoſæ, ſem. plantaginis, ſem. agni caſti, ana drach. i. Terræ ſigillatæ, boli armeni ana drach. s. ſpecierum aromatici roſati drach. ij. ſpecierum diadraganti frigidi drach. i. pulucrizentur omnia ſubtiliter, & cum ſaccharo diſſoluto in aqua plantaginis quantùm ſufficit, fiat confectio in rotulis, drachmarum. ij. pro qualibet, quarum una quolibet mane per tres horas ante cibum detur patienti, ſuper quam immeditate capiat hauſtum uini nigri ſtiptici, & tantundem in ueſperi ante cibum.

Ad idem expertum eſt, ſequentem confectionem breuisſimo tempore ægritudinem illã curare, ſi patienti mulieri dabis eodem modo quo prima.

Recip. Gummi arabici, dragaganti, amidi ana drach. ij. maſticis drach. i. pulucrizentur omnia ſubtiliter & cum ſaccharo optimo diſſoluto cum ſucco citoniorum fiat confectio in rotulis, duarum drachmarum pro qualibet.

Ad idem, & eſt expertum, optimè curare ægritudinem iſtam, ſi detur patienti mane & ueſperi bolus infraſcripti electuarij.

Recip. Scoriæ ferri præparatæ, & ſubtiliſſimè pulueriʒatæ unc. iij. pulueris Trochiſcorum de carabe drach.ij. omnia ſubtiliſſimè pulueriʒentur, & cum melle decoctionis ſeminis acetoſæ fiat electuarium, cum quo uidebis optimam experientiam in his ſuperfluitatibus albis.

Ad idem, & eſt expertum, optimè ualere immo ſecretum eſt, cum quo curaui multas mulieres ab hac diſpoſitione, ſi mulieri quolibet mane ſtomacho ieiuno detur bolus infraſcriptus per ſex horas ad minus ante cibum.

Recip. albuminis oui recentis. & non cocti numero ij. Thuris maſculi, boli Armeni, terræ Sigillatæ ana drach.s. pulueriʒentur pulueriʒanda, & miſce, et patienti exhibeatur.

Ad idem, & eſt expertum. & ſecretum, & cũ eo indubitato curabis hanc ægritudinem, ſi patienti mulieri dabis per xv. dies continuos in diluculo infraſcriptum potum.

Recip. Vini rubei ſtiptici extinctionis calibis pluries in eo unc.iiij. gummi arabici, dragraganti ana drach s. miſce, & fiat potus, qui detur modo dicto.

Ad idem, confert puluis ſequens, ſi mulier patiens ceperit drach. i. in diluculo, aliam uerò drachmam in ingreſſu lecti diſſolutam in uino rubeo ſtiptico.

Recip. Lapidis ematitis torrefacti, cornu cerui uſti, coraliorum rubeorum ana drach.i.s. miſce, fiatque puluis ſubtiliſſimus.

Ad idem

Ad idem, expertum eſt; ſi dabitur patienti ſequens puluis modo prædicto, ſanabitur à ſuperfluo fluxu menſtruorum alborum.

Recip. Oßium dactylorum & ſubtiliter pulverizatorum unc.s. ſanguinis draconis drach.i. miſce, & fiat puluis ſubtilis.

Ad idem, bene expertum eſt, ſi detur ſequens puluis modo prædicto.

Recip. Oßium granorum granatorum acetoſorum torrefactorum unc.ij. thuris drach.ij. miſce & fiat puluis ſubtilißimus.

Ad idem; & eſt expertum, & re uera multum confert in ablatione menſtruorum alborũ & eſt, ſi mulier ſuffumigetur in uulua ſequenti ſuffumigio.

Recip. Aceti nigri fortißimi lib.iij. marcheſitæ lib. i corticum pinearũ lib.s. bulliant omnia inſimul, & mane & ueſperi ante cibum ſuſcipiat mulier fumum per embotum uſque ad collum matricis.

Ad idem, & iſtud eſt bene expertum, & bene ualet, ſi mulier mane & ueſperi, abluat ſibi uuluam, uſque ad os matricis, cum ſequenti uino.

Recip. Vini nigri ſtiptici lib.ij. ſcoriæ ferri lib.i. bulliant ſimul uſque ad conſumptionem tertiæ partis uini, deinde colentur, & cum prædicto uino calido abluatur membrum, ut dictũ eſt. Et aduerte, quod in quantum poßibile eſt debemus cauere mulierem ſedere in aqua, uel in alia re frigida & humida, quoniam per ea laxabũtur ligamẽta matricis, & præcipitabitur matrix, & eſt peßimus lapſus.

Ad idem,& expertum, ſequens unguentum bene ualere, ſi cum eo inungatur dorſum mulieris,& totum pecten.

Recip. *Succi ſolatri,ſucci ſemper uiuæ, ſucci plantaginis ana unc.i.olei mirthini, olei roſati omphacini,olei maſticis ana unc.s. coraliorum rubeorum, ſem. roſarum rubearum,ſerici combuſti ana drach.i. boli armeni,terræ ſigillatæ, pilorum leporis combuſtorum ana ſcrup.ij. omnia ſubtiliter puluerizētur, et cum modico ceræ fiat unguentum molle.*

DE ARDORE VRINAE. Cap. XLI.

CVM ARDOR VRINAE, *potiſſimum à calore pungente, uel à flegmate ſalſo originem trahat, quo fit, ut collum ueſicæ, & canalis uirgæ ulcere afficiantur corroſiuo.* Ideo *experientia compertum eſt, quod ſi humor ille ardorem faciens deriuetur ad aliam regionem ſuæ euacuationis. uidelicet ad anum, optima perficieretur cura.* Primo *igitur detur patienti infraſcriptus bolus uidelicet.*

Recip. *Caßiæ nouiter tractæ unc. i. liquiritiæ ſubtiliter puluerizatæ drach.i. diaprunis ſolutiui drach.i.s. miſce,et fiat bolus cum ſaccharo,qui patienti exhibeatur in diluculo.*

Ad idem expertum eſt,quod digerere materiam cholericam cum ſequenti ſyrupo remittēte acuitates humoris faciētis ardorem,multum confert. Syrupus talis eſt.

Recip. Syrupi uiolati, de nenufare, ana unc. i. aquarum plantaginis, portulacæ, ſem. communium frigidorum ana unc. i. miſce.

Ad idem, expertum eſt, quod ſollicitare infra ſcriptum potum ante prandium per tres horas, & in meridie, multum conferre.

Recip. Aquæ maluæ unc. iiij. ſyrupi uiolati unc. ij. miſce. continuabis per ſeptem dies hos potus, octauo uerò die capiat infraſcriptam medicinam.

Recip. Diaſcebeſten lenitiui unc. i. diaprunis ſolutiui drach. i. s. miſce, & fiat potus cum aqua decoctionis pectoralis.

Ad idem, eſt expertum, quod euacuato corpore ſi æger aſsiduabit per x. dies continuos infraſcriptum potum proculdubio ſanabitur.

Recip. Aquæ fontis claræ lib. x. cicer um rubeorũ lib. i. s. bulliant inſimul uſque ad conſumptionẽ tertiæ partis aquæ, deinde colentur, & colaturæ adde liquiritiæ raſæ, ſubtiliter inciſæ unc. i. foliorum maluæ cum radicibus, radicum altheæ mundæ, radicum graminis, agrimoniæ, cuſcutæ ana M. i. Iuiubarum, ſebeſtẽ ana numero x. ſem. mellonum mundatorum unc. ij. granorũ alchechengi M. s. granorum ſolatri unc. s. oſsium neſpilorũ contuſorum drach. iij. miliſolis unc. s. bulliant omnia uſque ad conſumptionẽ tertiæ partis aquæ, & ſic utere.

Recip. Iuris prædicti colati unc. yi. ſacchari duarũ coctarũ unc. i. s. miſce, et detur patienti in diluculo, & ſuper dormiat per horam.

Ad idem, & eſt expertum, ſi em orrhoides conſuetę eſſent in patiẽte ardorem urinæ, earũ apertionem ipſum ſanare.

DE GOMOREA, Cap. XLII.

AD GOMOREAM *primo expedit corpus euacuare, ut materia ad oppoſitam regionem deriuetur cum ſequenti medicina.*

Recip. *floris caßiæ nouiter tractæ unc i. electuarij ſucci roſati drach. ij. miſce, & fiat bolus cum ſaccharo, demum digeratur materia, ut melius purgetur cum ſequẽti ſyrupo, quæ materia, cum ſecundum plurimum ſit cholerica, uel ad minus calida propter putredinem ſpermati acquiſitam, conueniet ſyrupus digeſtiuus materiæ cholericæ, in quo ſit facultas ſtipticandi uias, per quas tranſit ſemen ipſum.*

Syrupus talis eſt.

Recip. *Syrupi myrthini, citoniorum, de ſucco acetoſæ ana unc. s. aquarum plantaginis, portulacæ, acetoſæ ana unc. i. miſce. Quod ſi materia exiens fuerit frigida, ſicut cõtingit aliquando, cum Gomorea ſit ex aliquo ſpermate aquoſo facto, & tunc cognoſces hoc, quoniam in exitu ſpermatis nõ percipies caliditatem, non pruritum, non ardorẽ, non mordacitatem. immo inſenſibiliter ex uirga exit, tunc dabis infraſcriptum ſyrupum.*

Recip. *Syrupi de ſticados, unc. i. ſyrupi roſati, mellis roſati col. ana unc. s. aquarum betonicæ, ſaluiæ, bugloſſæ, ana unc. i. miſce, & nota cum ſecundum plurimum materia faciens gomoream ſit mixta ex ſubtili calida & aquoſa frigida, propter hoc dabis ſecundum plurimum ſyrupos mixtos ex habentibus reſpectum ad aquoſitatem frigidam ſpermatis, & ad aliqualem cholericitatem eiuſdem. digeſta igitur materia dabis patienti infraſcriptam medicinam per horam ante lucem.*

Recip.

Recip. ſem. plantaginis. ſem. acetoſæ. ſem. agni caſti, coriādrorū præparatorum ana drach. ij. corticum mirabolanorum citrinorum, indorum, chebulorum, ana drach. iij. Turbith gummoſi ſubtiliter puluerizati & ligati in petia drach. i. bulliaut omnia in ſuff. quant. aquæ calibeatæ, uſque ad conſumptionem medietatis, & cum colatura diſſolue, reubarbari electi ſubtiliter puluerizaii drach. ij. Diacatholiconis unc. i. fiat potus, & detur patienti modo dicto. Et hæc medicina ualet in gomorea calida, & frigida, & plurimum ualet, cum contingit illi incendium & ardor.

Ad idem, et expertum eſt, quando gomorea eſt á materia frigida aquoſa, ſi detur patienti bis in die ante cibum per duas horas drach. ij. ſequentis confectionis, ſtatim bibendo ſuper eam unc. ij. aquæ plantaginis, & eſt expertum.

Recip. Pinearum mundatarum lotarum cum aqua roſata, fiſticorum. ſem. cucurbitæ mundatarum ana unc. s. paſſularum unc. i. zinziberis, cinnamomi, macis, ſem. agni caſti, aniſorum ana drach. i. croci ſcrup. i. ſacchari quantum ſufficit, & conducatur electuarium ſecūdum artem, quo patiens utatur modo dicto. Si uerò gomorea fuerit à materia acuta calida mordicante, tunc detur patienti infraſcriptum electuarium modo dicto.

Recip. Sem. mellonum mundatorum unc. ij. ſem. cucurbitæ mundatorum unc. i. ſem agni caſti, unc. s. acatiæ, coraliorum rubeorum ana drach. i. been albi, & rubei, ana ſcrup. ij. omnia inſimul puluerizanda pulueriſentur & contundantur contundenda, & cum ſaccharo quantúm ſufficit fiat electuarium.

Ad idem, & expertum eſt, ſi gomoreæ adfuerit dolor & ardor, detur patienti infraſcriptus potus per ſeptem dies continuos, ſanabitur à gomorea.

Recip. *Lactis ouini unc.iij. aquæ plantaginis, uel ſucci eius, unc.i. boli armeni drach.i. miſce. & tepidus patienti detur.*

Ad idem, & eſt expertum, ſi patienti detur infraſcriptus potus bis in die per duas horas ante cibum mane & ueſperi, procul dubio ſanabitur.

Recip. *Lactis ouini unc.iiij. pilorum leporis combuſtorum, & ſubtiliſsimè pulueriʒatorum drach.ij. miſce, et detur patienti.*

Ad idem, & expertum eſt, ſi mane & ueſperi cum ſequenti unguento ungantur renes, & dorſum, & ilia, & pecten, optimam curam uidebis.

Recip. *Olibani unc. ij. acatiæ, Hypoquiſtidos ana drach.ij. gallarum drach i. laudani drach.s. olei maſticini, olei ſpicæ, olei mirthini ana unc.s. pulueriʒentur pulueriʒanda ſubtiliſsimè, & cum cæra quantùm ſufficit fiat unguentum molle, & in fine adde camphoræ ſcrup. s. & eo uteris, quoniam expertum eſt.*

Ad idem.

Et eſt puluis mihi ſecretus, ſi eius quantitatem impoſueris cum ſyringa uſque ad collum ueſicæ in uirga, cum lacte mulieris diſſolutam, quater aut quinquies, & decies in die, quam breuiſsimè ſanabitur à gomoreæ ardore, & ulceratione, ſi eſſet in uirga, & in collo ueſicæ.

Recip.

Recip. Tutiæ præparatæ unc. s. ſarcocollæ ablutæ, alo. epatici candi ana drach.iij.miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus, cuius drach.i.pro uice diſſoluatur cum prædicto lacte,& patiens ſyringetur.

DE MICTV SANGVINIS. Cap. XLIII.

AD MICTVM SANGVINIS, *ſi fuerit creticus, quemadmodum quandoque contingit, ſicut et fluxus ſanguinis narium creticè plerunque aduenit corpori humano; ſicut & creticè, ſanguis menſtruus ex mulieribus fluit, tunc curatio eius derelinquatur naturæ, quoniam eius conſtrictio eſſet grauitare naturam, & ipſam præparare ad malos lapſus. Si uerò ſanguinis mictus non habuerit creticum euentum ſed ſinthomaticum, tunc initium curæ erit ſanguinem ipſum diuertere ſurſum trahēdo cum phlebotomia uenæ nigræ & baſilicæ, paulatim & pluries facta, ut natura melius aſſueſcat ad oppoſitam regionem, & caſu quo non inuenirentur hæ, ipſius cœphalicæ, & inuenta eſt multum conferre. Quod ſi patienti aliquando prouocetur fluxus ſanguinis narium, optima curatio erit euacuando et diuertendo, et hoc eſt optimum ſecretum.*

Ad idem, expertum eſt, quod ſi materia ſubtilians ſanguinem, & ipſum exacuens digeratur cum ſequenti ſyrupo & euacuetur cum ſequenti medicina, multum patienti erit utile.

Syrupus talis eſt.

Recip. Syrupi roſati de roſis ſiccis, mirthini de ſucco acetoſæ ana unc.s. aquarum plantaginis, acetoſæ, portulacæ

lacæ ana unc.i.& continua per ſeptem dies octaua uerò die capiat ſequente medicinam.

Recip. Reubarbari uſti drach. i. ſ. diacatholiconis drach.vi. miſce & fiat potus cum decoctione communi florum & fructuum quantùm ſufficit, digeſta materia & euacuata, experientia docebit, quod ſi patienti quolibet mane per decem dies continuos detur infraſcriptus potus, ſanabitur.

Recip. milleſolij puluerizati unc.i.lactis ouini recêter emuncti unc.v.boli armeni ſubtiliter puluerizati drach. i.miſce pro una uice.

Ad idem, experientia compertum eſt, quod ſi per quatuor dies continuos detur patienti infraſcriptus liquor, curabitur à diſpoſitione mictus ſanguinis.

Recip. *Philonij perſici ſcrup.iiij.ſucci plātaginis unc. s.aquæ portulacæ unc.iiij.miſce pro una uice, et detur patienti in diluculo.*

Ad idem, & expertum eſt.

Recip. *Diacitonitem ſine ſpeciebus cum ſacchbaro unc.i.emulſionis papaueris albi unc. s. Trochiſcorum de carabe drach. i. puluerizentur pulueriʒanda, & omnia ſimul benè miſceantur, & mane & ueſperi per duas horas ante cibum quotidie detur patienti ad quantitatem nucis.*

Ad idem, & expertum eſt.

Recip. *Lapidis ematitis torrefacti drach.i.& pulueri zentur ſubtiliter, et cum ſucco plantaginis quantùm ſufficit diſſoluatur, & detur potui.*

Ad idem, experientia compertũ eſt, quòd ſi patientis hepar epithimetur ſequenti epithimate

mate mane, & uesperi ante cibum multum conferre.

Recip. *Aquæ plantaginis,ſolatri,acetoſæ,endiuiæ,abſinthij ana unc.iiij.ſandalorum alborum,et rub.been albi, & rub.roſarum rub.ana drach.i.s ſpodij drach. ij. ſpicæ gra.x aceti optimi unc.iij.puluerizentur puluerizanda, pro epithimate hepatis,miſce.*

Ad idem expertum eſt,quod ſi ſequenti unguento ungantur renes patienti, & à principio ancharum uſque ad pecten totum, & radicem uirgæ,iuuamentum optimum conſequetur patiens.

Recip. *Succi plantaginis, ſucci ſolatri, ſucci acetoſæ ana unc.i.olei roſati,olei mirthini ana unc.s.*Hypoquiſtidos,*coraliorum rubeorum,roſarum rubearum ana drach. i.puluerizentur puluerizanda & cum modico cæræ fiat unguentnm molle.*

Ad idem,expertum optimè eſt,ſi ſequens cerotum applicetur renibus patientis.

Recip. *Seminum plantaginis,ſeminum acetoſæ, ſeminum portulacæ ana drach.ij. gummi arabici,dragaganti ana drach.i.s.hypoquiſtidos,acatiæ,boli armeni,ſirici cõbuſti,ana drach.i.s.terræ ſigillatæ,pilorum leporis combuſtorum ana drach.i.puluerizentur omnia ſimul ſubtiliter & cum oleo roſato omphacino,& cæra,et pice quantum ſufficit fiat cærotum.*

Ad idem, expertum eſt,& optimè ualet ſi pa patienti detur infraſcriptus potus.

Recip.*Oßium dactylorum combuſtorum drach.i.ſirici uſti drach s. puluerizentur ſubtiliter & diſſoluantur cum uino nigro ſtiptico,& patienti detur.*

DE CAL-

DE CALCVLIS RENVM, Cap. XLIIII.

IN PRÆSERVATIONE à calculis renum, attenta cauſa generationis eorum efficiente ſcilicet caliditate hepatis & renum, materiali uerò, et eſt humor pituitoſus, et uiſcoſus.

IDEO in primis materias communes euacuabis à ſtomacho, & ab inteſtinis.

SECVNDO, Materiam prædictam concoques remittendo malam complexionem hepatis & renum.

TERTIO, Digeſtam materiā eradicatiuè euacuabis, ideo à principio in curæ generationis lapidis renum, digeſtio materierum ſit ſequens.

Recip. Syrupi de Iuiubis, ſyrupi uiolati, de endiuia ana drach.iij. ſyrupi de duabus radicibus drach.vij. aquarum ſeminum communium frigidorum. endiuiæ, capillorū ueneris ana unc. i. cōtinuato ſyrupo per. vij. dies cōtinuos, octaua uerò die dabis patienti infraſcriptam medicinam per duas horas ante lucem.

Recip. Pulparum ſebeſten unc. s. medullæ cartami drach.iij. diacatholiconis, cōfectionis amech ana drach.ij. miſce, & fiat potus cum decoctione communi pectorali, purgata materia.

Ad idem.

Expertum eſt, ſi patiens quotidie ante prandium ingurgitet drach.iij. Caßiæ nouiter tractæ, nunquam cadet in calculi generationem.

Ad idem, & eſt expertum, indubitatò confer re ſi patienti dabitur bis in ſeptimana ſequens bolus,

bolus, non ſolùm eo præſeruabitur patiens à generatione calculi, immo nunquam percipiet inteſtinorum cholicam uel iliacam.

Recip. Iuſtini optimi drach. iij. ſacchari uiolati drach. i s. miſce. & fiat bolus.

Ad idem, & eſt expertum in præſeruatione à calculo, ſi patienti bis in ſeptimana in ingreſſu lecti detur infraſcriptus potus, non obſtante cæna.

Recip. Seminum mellonum mundatorum unc. i. ſucci graminis unc. s. iuleb uiolati unc. s. miſce, & omnia diſſoluātur in aqua decoctionis liquiritiæ quātùm ſufficit, fiat potus pro una uice.

Ad idem, in curatione lapidis renum præſentis, uel in renibus exiſtentis, uel in poris uritidibus, quo patiens pateretur urinæ ſtranguriam, & optimum & expertum eſt, dare patienti infraſcriptum bolum, quacunque hora moleſtetur.

Recip. Terbentinæ lotæ cum aqua uiolata unc. s. Benedictæ drach. ij. miſce, & fiat bolus, qui detur patienti modo dicto.

Ad idem, & eſt expertum optime, ſi patienti detur totus infraſcriptus puluis una ſorbitione.

Recip. Nucleorum perſicorum torrefactorum unc. s. oſſium neſpilorum drach. i. puluerizentur omnia ſubtiliſſim, et cum aqua ſaxifragiæ quantùm ſufficit ad diſſoluendum prædictum puluerem, & dabitur patienti, qua hora moleſtabitur.

Ad idem, & eſt expertum, ſi patienti dabis infraſcriptum potum non tranſibunt ſex horę, quod patiens proijciet lapidem.

Recip. Corticum raphani fortiſſimi unc. i. uini albi odoriferi unc. viij. miſce & ſtent in infuſione per xij. horas. Deinde coletur uinum, & ipſum tepidum exhibeatur patienti.

Ad idem & eſt expertum, ſi patienti dabitur infraſcriptus bolus, procul dubio eijciet lapidē uel franget, uel puluerizabit ipſum.

Recip. Electuarij litontripon deſcriptione nicolai drach. iij. iuſtini dracb. i. miſce & detur patienti cum moleſtabitur.

Ad idem, et expertum eſt, cum patienti dabis infraſcriptum puluerem.

Recip. Lapidis inuenti in capite cancrorum unc. ß. torrefiat, & ſubtiliter pulueriz etur & cum aqua ſaxifragiæ tepida diſſoluatur puluis, & detur patienti.

Ad idem, & eſt expertum.

Si patiens obſeruabit iſtum modum curæ, uidelicet cum pinguedine gallinę, & butyro recenti mixtæ & calefactæ ungens locum à ſupremo ancharum directè uſque ad principium uirgæ cum forti frictione manu calida, quoniam per huiuſmodi ſpatium deriuantur ad collum ueſicæ pori uritides uerſus dorſum, poſt in eodem ſpatio applicabit duas cucurbitulas uel etiam tres, illis enim attrabentibus eleuabitur et dilatabitur tunica pori uritidis, & ſic teneas dictas cucurbitulas applicatas per ſpatium horæ unius, et ſubito remotis cucurbitulis, dabis patienti infraſcriptum potum.

Recip. Seminum naponum, ſeminum urticæ ana drach. ij. radicum graminis, radicum ſaxifragiæ ana drach. iij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis: deinde colentur, & colaturæ adde lactis nucleorum perſicorum drach. i. & dabis patienti, poſt cuius aſſumptionem aliquantiſper dormiat, & uidebis ipſum repente mingere lapidem.

Ad idem, et expertum eſt, et multoties in hoc bene me habui, ſollicitare patienti pluries in die ſequentem fomentationem.

Recip. Olei ſcorpionum confecti ex oleo amygdalarum amararum, Terbentinæ, butyri recentis ana lib. s. croci ſcrup. i. caleſiant omnia in pentula ſimul ad ignem, & cum filtro madefacto in dicto liquore calido, in ante dicto ſpatio ipſius alui appoſito fomentabis.

Ad idem, & eſt experoum, ſi antedicto ſpatio applicetur ſequens emplaſtrum.

Recip. Radicum althee minutim inciſæ lib. i. paritariæ lib. s bulliant omnia in oleo ſcorpionum quantum ſufficit, deinde adde croci drach. i. ad modum emplaſtri applicetur.

Ad idem.

Recip. Săguinem hircini præparati drach. iij. diſſolue cum aqua diſtillationis florum geneſtræ quătum ſufficit, & patienti dabis.

Ad idem, expertum eſt, & præſertim ubi eſſet urinæ ſupresſio, ſi hora, qua æger affi-citur, potaret infraſcriptum potum, multum conferre.

Recip. Olei uitrioli romani drach. i. uini maluatici unc. i. miſce.

Ad idem

Ad idem, eſt expertum & multum ualet, ſi ægro in hora afflictionis detur ſequens potus.

Recip. Succi limonis immaturi unc.i.uini maluatici unc.iij.miſce,et totus detur patienti.

AD FACILITANDVM PARTVM, ET AD MITIGANDVM EIVS DOLOREM. Cap. XLV.

AD FACILEM *partum reddendum, conſulo, quod nullus medicus ſe intromittat, niſi poſtea quam prægnans egreſſa fuerit lunam nonam menſis ſuæ impregnationis. Tunc temporis expertum eſt, ſi quotidie ueſperi in ingreſſu lecti cœperit grana ſeptē, lauri mirabiliter in ea facilitabitur partus, quia eorum aromaticitate, & caliditate mitigabitur ipſius partus dolor.*

Ad idem, & eſt expertum, immo ſecretum ſingulare, dicta hora alternis diebus, ſi in cœna cæperit infraſcriptum condimentum, mirabilem inueniet effectum.

Recip. Granorum iuniperi, granorum lauri ana numero. vij. Caſsiæ ligneæ ana drach. s. cinnamomi integri drach.i. omnia ſimul ponantur in uentre turturis unius pinguis, & carnoſi, deinde coquatur in ueru cum pinguedine pulli, & patienti mulieri pro eſu dabis.

Ad idem, eſt expertum, ſi quolibet mane detur mulieri in menſe partus per tres horas ante cibum unc. s. infraſcriptæ mixturæ, optimum inuenies remedium.

Recip.

Recip. Succi yſopi, ſucci enulæ, ſucci altheæ ana unc. i cinnamomi electi drach. i. s. puluerizetur cinnamomum & cum ſaccharo diſſoluto cum aqua fœniculi, & matricariæ fiat electuarium.

Ad idem, expertum eſt, quod ſi mulier, mane & ueſperi, inungat ſibi pecten dorſum, & alkatis cum ſequenti unguento, optimum præſidium inueniet in facilitate partus.

Recip. Olei amygdalarum dulcium, olei liliorum alborum, olei camomillæ ana unc. i. s. ſucci altheæ, ſucci radicum maluæ ana unc. i. croci ſcrup. s. mucillaginis ſemi. caulium, mucillaginis ſemi. fœnugræci, mucillaginis meliloti ana unc. s. miſce, et cum cæra alba lota cum aqua uiolata quantum ſufficit, fiat unguentum.

Ad idem, expertum eſt, ſi cum mulier appropinquauerit partui, quotidie bis imponat in ſequenti liquore petiam lineam, ipſamque applicet collo matricis, miram partus facilitatem uidebis.

Recip. Butyri recentis loti cum aqua uiolata unc. iij. mucillaginis caulium unc. ij. mucillaginis altheæ, mucillaginis ficuum ana unc. s. miſce, et collo matricis apponito.

Ad idem, expertum eſt, ſi ſemel quotidie fomentetur pecten, & uulua mulieris prægnantis ſequenti fomentatione, hoc peridoneum erit.

Recip. Foliorum maluæ cum radicibus, florum camomillæ, uiolariæ, fœnugræci ſemi. lini ana M. i. foliorum caulium M. s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis. Deinde cum ſpongia madefacta in dicto liquore fiat fomentum modo dicto.

Ad idem,

Ad idem, eſt expertum, quod ſi mulier cum ſe appropinquet partui, abluat ſibi crura uel mane, uel ueſperi, ſemel in die, cum ſequenti lotione facilitabitur partus.

Recip. Vini albi odoriferi lib. vi. calamenti, ſaluiæ, roris mariniana. m. s. bulliāt inſimul uſque ad conſumptionē quartæ partis uini, & utatur hac lotione modo dicto.

Ad idem, & expertum eſt optimè ſi pluries in die prægnans ſibi fricauerit collum matricis cum ſequenti oleo, multum ualebit ad facilitandum partum.

Recip. olei amygdalarum dulcium unc. iiij. ſeminū althææ, ſeminū caulium ana drach. ij. butyri recentis unc. i. miſce, & bulliant uſque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & colatura uſui ſeruetur.

Ad idem, & eſt expertum, quo non ſolum facilitabitur partus, uerum etiam ſine dolore mulier pariet ſi per x. dies uel xv. ante partū alternis diebus capiat infraſcriptum potum, per tres horas ante cibum de mane.

Recip. Theriacæ magnæ ſcrup. i. pulueris liquiritiæ, pulueris cinnamomi ana gran. iij. uini albi pauciferi unc. i s. miſce fiatque potus, qui detur modo dicto mulieri prægnanti.

Ad idem, ſi mulier eſſet in hora partus, & cū dificultate pareret, utatur ſequenti remedio, & ſtatim pariet, & eſt ſecretum.

Recip. Corticum raphani, mercurialis ana unc. i. croci gran. iij. caßiæ ligneæ ſubtiliter puluerizatæ drach. i. ſucci ſauinæ drach. ij. miſce, & inſimul omnia bene contundantur, & hoc totum contuſum ligatum in petia ſubtili

iungatur

ungatur collo matricis, & ſtatim parturiet.

Ad idem, & eſt optimum & expertum, ſed non dabis niſi urgente magna neceſſitate, uel ubi fœtus eſſet mortuus.

Recip. Succi ſauinæ unc. ij. boracis mineralis ſubtiliter puluerizati drach. i. uini albi odoriferi unc. i. miſce, & potui dato, et ſubitum effectum dignoſces.

Ad idem, ualet ſequens potus, ſi mulier non poterit habere fœtum, uel uiuum, uel mortuum.

Recip. Boracis mineralis drach. ij. aquæ matricariæ unc. v. miſce pro una uice, & mulieri patienti dato.

DE SVPERFLVO MICTV INVOLVNTARIO VEL DE DIABETICA *paßione.* Cap. XLVI.

CVM DIABETICA *paßio ſecundum plurimum contingat à caliditate tum dilatante uias urinales, tum eliquante corporis humiditates per fluxum earum ad uias urinæ, ideo prius laudo, ut tollatur mala complexio calida hepatis, & renum cum his, quæ uirtutē ſtipticā habēt, conferre eiſdem membris,*

PRIMO *igitur digeratur materia, prædictorum membrorum tēperaturam alterādo cum ſequenti ſyrupo.*

Recip. Syrupi de ſucco acetoſæ, ſyrupi mirthini, ſyrupi roſarū de roſis ſiccis ana unc. s. aquarum plantaginis, acetoſæ, bugloſſæ ana unc. i. miſce, laudo quoque quod cum ſequenti puluere ſyrupus aromatizetur.

Recip. Mirabolanorū citrinorum, coraliorum rubeorum ana ſcrup. ij. miſce, & fiat puluis ſubtilis, qui ligetur

in petia rara, & ſubtili per noctem, moram trahat in ſyrupo continuato uerò ſyrupo ſic aromatizato per ſeptem dies continuos, capiat patiens medicinam hanc.

Recip. *Florum roſarum, florum borraginis, florum bugloſſæ ana unc. s. ſeminū acetoſæ, ſeminū plantaginis, ſeminū portulacæ ana drach. ij. corticum mirabolanorum citrinorum unc. s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ plantaginis, uſque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & colaturæ adde floris caſſiæ nouiter tractæ drach. vi. reubarbari drach. i. s. mirabolanorum citrinorū drach. i. s. pulucrizentur ſubtiliter pulucrizanda, & fiat potus, qui patienti exhibeatur duabus horis ante lucem.*

Ad idem, corpore euacuato compertum eſt, quod ſi patiens utatur per menſem continuum infraſcripto electuario, ſanabitur à Diabetica paſſione.

Recip. *Mucillaginis ſeminis pſillij cum omni cautella benè conductæ, & confectæ, mucillaginis ſeminū citoniorum ana unc. i. & aduerte, quod ſi cautius in cura procedere uolueris, poteris derelinquere mucillaginem ſeminū pſillij tanquàm timoroſam, & multiplicare quantitatē mucillaginis ſeminū citoniorum, mirabolanorum citrinorum, oſsium dactilorum, coraliorum rubeorum ana drach. ij. pulucrizentur pulucrizāda, & cum ſaccharo quantum ſufficit fiat electuarium. doſis eſt unc. s. mane tribus horis ante prandium.*

Ad idem, compertum eſt optimè ualere, ſi quotidie patiens capiat tres de infraſcriptis pilulis ſtomacho ieiuno per tres horas ante prādiū.

Recip. *Trochiſcorum de ſpodio cum ſemine acetoſæ drach. iij. pulucrizentur ſubtiliter, & cum ſucco citoniorum*

370

rum fiant pilulæ numero.v.

Ad idem,& eſt expertum, ubi diabetica paſſio plurimum infeſtabit,ut de nocte dormire nequeat, ſi patiens utatur alternis diebus ſtomacho ieiuno,ieiunando quippe poſt aſſumptionẽ huius boli ſequentis,per quinque horas.

Recip. Philonij perſici ſcrup.iiij. ſacchari roſati antiqui unc.i.miſce,et fiat bolus,qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, & eſt expertum, ſi patienti detur ter in ſeptimana ſequens potus per menſem, ſanabitur à diabetica paſſione.

Recip. Granorum mirthi,oßium granorum granatorum ana unc.s. balauſtiarum, corticum granatorum hypoquiſtidos ana drach.ij. ſeminum citoniorum, ſeminum acetoſæ, ſeminum roſarum rubearum ana drach.i.coraliorum rubeorum drach.s.been albi, & rubei ana drach.i.s. bulliãt in ſufficienti quãtitate uini nigri ſtiptici uſque ad conſumptionem tertiæ partis, demum coletur,&

Recip. Vini prædicti unc.iij. mirabolanorum citrinorum ſubtiliter puluerizatorum drach.i.s.miſce, & detur patienti modo dicto.

Ad idem,& eſt efficax,& multum conueniẽs, ſi patiens ſolicitet aſſumere bolum infraſcripti electuarij.

Recip. Diacitonitem ſine ſpeciebus cum ſaccharo,ſacchari roſati uetuſti,ana unc.ij.ſpodij drach.ij.coraliorum rubeorum drach.i.s. mirabolanorum citrinorum drach.i. puluerizentur puluerizanda ſubtiliter, & cum ſucco citoniorum quantum ſufficit fiat electuarium.

Ad idem.

Optime expertũ ſi patiẽti quolibet mane mirabolanũ

unum citrinum optimè conditum detur.

Ad idem.

Quoniam ægritudo hæc plurimum à mala complexione hepatis & renum prouenit, ideo conſulo, ut quotidie epithimetur hepar, & renes, cum hoc ſequenti epithimate prius ebulito, & poſt infrigidato.

Recip. *Aquæ plantaginis, aquæ roſatæ, acetoſæ, ſolatri ana lib. s. aquæ abſinthij unc. iiij. ſpecierum cæroti triaſandalini unc. i. ſpodij drach. ij. coraliorum rubeorum, ſeminum roſarum rubearum, ſeminum acetoſæ, ſeminum plantaginis ana drach. ij. ſpicæ gran. x. aceti optimi unc. iij miſce, & cum petia alba linea madefacta in dicto liquore, & bene expreſſa, epithimentur hepar, & renes.*

Ad idem, facto epithimate mox ungantur renes, & hepar, cum ſequenti unguento.

Recip. *Olei roſati, olei mirthini, olei citoniorum ana unc. i. ſandalorum alborum, & rubeorum, roſarum rubearum, ſpodij, coraliorum rubeorum ana drach. i. ſucci plantaginis, ſucci ſemper uiuæ ana unc. s. pulucrizentur puluerizanda, & cum modico ceræ fiat unguentum molle.*

Ad idem, & eſt expertum, ſi patienti diabeticam paſſionem mane ſtomacho ieiuno ſedeat in infraſcripta decoctione, & in ea moram trahat per ſpacium unius horæ.

Recip. *Granorum mirthi, balauſtiarum, corticum granatorum, gallarum, corticum pinearum, hypoquiſtidos, acatiæ ana M. i. ſpodij drach. iij. roſarum rubearum, coriandrorum præparatorum ana M. s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ calibeatæ uſque ad conſumptionẽ tertiæ partis, deinde coletur, & colatura uſui ſeruetur.*

DE LAPIDE VESICAE. Cap. XLVII.

AD PROHIBENDVM lapidis generationem in uesica debet teneri corpus mundum à multitudine humoris pituitoſi, ex quo, ut materia, generatur huiuſmodi lapis, debet quoque alterari temperatura hepatis, & renum ad frigidum, & confortare uirtutem concoctricem ipſius uentriculi, ne ex diminuta cōcoctione multiplicetur humor pituitoſus, non ab re igitur conſulo, ut digeratur materia prius cum ſequenti ſyrupo.

Recip. Oximellis ſimpl. ſyrupi de liquiritia, de duabus radicibus, mellis roſati colati ana unc. ſ. aquarum de endiuia, betonicæ, yſopi, ana unc. i. miſce poſt uerò ſeptimum ſyrupum purgetur patiens in præſeruatione à futuro lapide ueſicæ ſequenti purgatione.

Recip. electuarij indi Almanſoris, confectionis amech ana ſcrup. iiij. Diaſebeſten lenitiui, diacatholiconis ana unc. ſ. miſce. & diſſoluantur cum decoctione communi florum & fructuum, facta in aqua Eufragiæ quantum ſufficit, et detur patienti ante diluculum.

Ad idem, ut præſeruetur patiens à generatione lapidis ueſicæ, laudo, ut bis uel ter in menſe capiat pilulas infraſcriptas, per duas horas ante lucem.

Recip. Pilularum de lapide lazuli, pilularum indarum, cochiarum almanſoris ana ſcrup. i. miſce cum ſyrupo de liquiritia, & fiant pilulæ numero. v.

Ad idem, confert multum, eſt que ſecretum, ſi patienti detur infraſcriptus bolus, per decem dies continuos, quolibet menſe mane in dilucu-

lo, ſuper quem parum dormiat.

Recip. Liton tripon drac. iij. amygdalarum amararum, nucleorum perſicorum ana numero. x. omnia ſimul bene contundantur, & fiat bolus cum ſaccharo, qui detur patienti; & uidebis idoneum effectum.

Ad idem, & eſt expertum in præſeruatione à generatione lapidis mirabile.

Recip. ſucci ſaxifragiæ unc. i. mitridati optimi drach. i. miſce, & diſſoluatur cum uino optimo potenti, & exhibeatur patienti ſemel in ſeptimana ſtomacho ieiuno per tres horas ante cibum.

Ad idem, & eſt expertum, & mirabile ad præſeruationem generationis lapidis renum, & ueſicæ, & ſi patienti bis in ſeptimana detur infraſcriptus potus ſic cõtinuãdo per duos menſes.

Recip. Liquiritiæ mundæ radicum altheæ, radicum maluæ ana unc. i. milij ſolis unc. s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ ſaxifragiæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde coletur, & de colatura.

Recip. unc. iiij. oßium neſpilorum ſubtiliter puluerizatorum drach. ij. miſce, & tepidus detur patienti.

Ad idem, & eſt expertum, & ſecretum, & bene menti tenendum in præſeruatione à generatione lapidis, & in diſruptione lapidis geniti.

Recip. Terbentinæ unc. iiij. aduratur ſuper laminam ferream ignitã donec poßit puluerizari. Deinde

Recip. Prædicti pulueris drach. ij. aquæ ſaxifragiæ unc. iiij. miſce. & fiat potus, qui exhibeatur patienti in diluculo bis in ſeptimana. quod ſi patiens ſic continuabit per duos menſes continuos, proculdubio præſeruabitur à generatione lapidis ueſicæ.

Ad idem

Ad idem.

Recip. Terbentinæ nõ lotæ unc. ſ. liton tripon drach ij.miſce,& fiat bolus,qui detur patienti, ut dictum eſt.

Ad idem, & eſt expertum optimè conferre, ſi detur patienti modo dicto hic bolus.

Recip. Terbentinæ decies lotæ in aqua drach. vi. & cum ſucco ſaxifragiæ fiat bolus cum modico ſacchari, & detur patienti.

Ad idem, et eſt expertum.

Si patienti detur ſanguis hirci præparati optimè, optimum uidebis iuuamentum,modus etiam exhibitionis ſanguinis hirci præparati,eſt triplex.

Primus talis eſt.

Recip. Sanguinis hirci præparati unc.ſ.diſſoluatur in uino albo potenti,& detur ſtomacho ieiuno.

Secundus modus talis eſt huiuſcemodi exhibitionis.

Recip. Sanguinis hirci præparati drach.iij.ſucci ſaxifragiæ unc.i.ſ. miſce ſanguine pulucrizato, & patienti detur.

Tertius modus ſupradictæ exhibitionis talis eſt.

Recip. Sanguinis hirci præparati drach.iij.olei amygdalarum amararum, uel olei confecti ex nucleis perſicis quoniam melius unc.iiij.ſacchari unc.ſ.miſce,et detur patienti,& ſcias, quod,& ſi ſanguinis hircini exhibitio his modis conferat in præſeruatione à generatione lapidis ueſicæ,plus tamen confert,ad diſruptionem eiuſdem,ſi natus eſt diſrumpi,quod ſi non,tunc ſubmittatur officio ipſius chirurgici.

DE CVRATIONE DOLORIS EMOR RHOIDARVM. Cap. XLVIII.

DOLOR Emorrhoidarum plerunque contingit ex multiplicato ſanguine melancholico ad ipſas emorrhoidas, ut niſi ipſũ extra expiret, ſed reddantur cæcæ, & ſurdæ emorrhoides, quæ ſic dicuntur, quoniam ab ipſis nihil ſanguinis profluit, & ſic propter tenſionem factam, ſanguine exire non potente, conducitur dolor intenſus emorrhoidarum, & hic habebis primum ſermonem noſtrum, in quo curabimus emorrhoidarum ablationẽ doloris, cæcarum, & ſurdarum.

Primo igitur conſulo, ut occurrente tibi corpore taliter affecto, quod fiat clyſtere lenitiuum ſecundum ſequentem deſcriptionem.

Recip. Olei uiolati unc. iiij. decoctionis foliorum caulium unc. vij. uitelli oui numero. i. ſacchari rubei unc. i. s. ſalis communis ſcrup. ij. & fiat clyſtere. Quod ſi tamen ex emorrhoidibus circulus obſeratus fuerit, ut minimè clyſtere poßit imponi, dabis per os ipſi patienti floris caſſiæ nouiter tractæ unc. s. habita ſolutione, uel lenitione, debes ſolicitare phlebotomiã baſilicæ lateris dextri, quoniam diuertit, & euacuat fluentem ſanguinem ad emorrhoidas. facta uerò phlebotomia, ſi adhuc perſeueret doloris uehementia, hortor, ut die interpoſito deriuetur ſanguis per ſaphenam lateris dextri ſectam. Qua phlebotomia celebrata. ſi adhuc dolor infeſtat, cum ſint emorrhoides cæcæ, die quidem interpoſito emorrhoides aperies uel cum aſpera petia fricando, uel cum folijs ficuum, uel cum phlebotomo. Sed quoniam plerunque diſrumpunt uenas pluſquàm ſit oportunum, quo fit, ut ulcera in emorrhoidibus

rhoidibus ſignantur, ideo conſulo ſecurius aperiri ſangui-ſugis bene purgatis extremitatibus emorrhoidarum ap-poſitis, & duas, uel tres, ſecundum quod expediet appli-cabis.

Et nota quod prima phlebotomia ex baſilica, & ſe-cunda ex ſaphena debent eſſe abundantes, cum ſanguiſu-gis uerò non tranſibis quantitatem ſanguinis quatuor un-ciarum propter debilitatem corpori acquiſitam ex præ-cedentibus copioſis phlebotomijs, & quia ſanguis emor-rhoidalis craſſus eſt, & melancholicus, ideo ea hora aufe-rendus eſt, qua humores craßi, et melancholici mouentur. quapropter in curatione emorrhoidarum per phleboto-miam ſaphenæ, uel per appoſitionem ſanguiſugarum, cõ-ſulo ſanguinis mißiones in ueſperi fieri debere. Quod ſi ad huc perſeuerabit dolor materiam conducens, & ſangui nem ad emorrhoidas ipſas, digerenda eſt, quæ ſecũdum plu rimum eſt materia bilioſa, uel humor pituitoſus ſatis aquoſus.

Syrupus itaque digerens, eſt infraſcriptus.

Recip. *Syrupi uiolati, de liquiritia, de iuiubis, mellis roſati colati ana unc. s. aquarum lupulorum, borraginis, ſeminum communium frigidorum ana unc. i. miſce, & no-ta quod poſiti ſyrupi, ſunt lenientes partes alui, & emo-lientes tunicas uenarum emorrhoidalium, hoc ideo, quo-niam medicus in doloribus emorrhoidarum à tota ſui in-tentione debet committere uentris lenitionem, & emor-rhoidarum emolitionem, et his ſanabitur dolor emorrhoi darum. Continuato iſto ſyrupo per ſeptem dies cõtinuos, corpus purgare debes cũ medicina, cuius facultas ſit uen trem lenire, & humores melancholicos euacuare. Cum enim mundificabitur ab his ſanguis, dolorem nõ cauſabit*

in emor-

in emrroboidibus.

Medicina talis eſt.

Recip. *Diaſenæ lenitiui drach.vi.pulpæ ſebeſten unc.ſ diacatholiconis,medullæ cartami ana drach.ij. confectionis amech drach.ij.miſce, & diſſoluatur in decoctione communi pectorali quantùm ſufficit, & fiat pòtus,qui patienti detur per duas horas ante lucem.* Facta *corporis purgatione conſulo, ut bis uel ter in die ungantur emorrhoides cum ſequenti unguento : quod plurimum ualet in doloris ſedatione. & aduerte quod dicendum unguentum non habet par,in ſedatione doloris emorrhoidarum in mulieribus prægnantibus,quæ propter retentionem menſtruorum ferè ſemper moleſtantur emorrhoidibus ſatis dolòroſis.*

Recip. *Olei uiolati loti cum aqua uiolata, butyri recẽtis loti,ana unc.i.uitelli oui numero.i.olei de ſeminibus lini unc.i.ceræ quantùm ſufficit,& fiat unguẽtum molle.*

Ad idem, & expertum eſt, ſi aſſidue cum ſequenti oleo ungatur circulus,& lana ſuccida madefacta in tali oleo intus ponatur ad locum emorrhoidarum.

Recip.*Olei de ſemine lini,olei de chryſomelis ana unc. iiij. porcellionum, uermium terreſtrium ana unc. i. bulliant inſimul,uſque ad perfectam coctionem animalium. deinde colentur cum forti expreßione, & uſui ſeruetur.*

Ad idem,& eſt expertum,ſi infraſcriptus ſacculus calidus frequenter hemorrhoidibus, uel ano applicetur.

Recip. *Taßi barbaßi bene triti, mellegæ ana M.i.bulliant in uino albo potenti uſque ad conſumptionem medietatis uini,deinde ponatur in ſacculo oblongo ad ſimilitudinem*

litudinem uirgæ, & facta forti expreſſione à uino, ano apponatur. ſic reiterando ſæpius in die, optimum uidebis effectum.

Ad idem multum confert ſequens emplaſtrum, ſi eius applicatio ad anum ſolicitetur.

Recip. *Medullæ panis furfurei lib. i. lactis ouini, uel uaccini, uel caprini. lib. ij. bulliant inſimul uſque ad conſumptionem duarum tertiarum lactis, deinde adde pinguedinis renum caprarum unc. ij. pulueris uermium terreſtrium unc. i. bene miſceantur omnia, & calidum ano applicetur.*

Ad idem, & eſt optimum, & mirabile, ſi patiēs bis in die mane ſcilicet, & ueſperi ante cibum ſedeat in infraſcripto balneo calido.

Recip. *Foliorum maluæ cum radicibus, radicū altheæ, bis maluæ, uiolariæ, braſicæ, florum taſſi barbaſſi, camomillæ, meliloti, fœnugræci, ſeminum lini ana* M. i. s. *bulliāt omnia in ſufficienti quantitate aquæ fluminis, uel alterius aquæ dulcis, uſque ad conſumptionem medietatis, demum in die patiens moram trahat per ſpatium temporis unius horæ modo dicto.*

Ad idem, & eſt aliud balneum, quo multotiens bene me reperi in ſedatione doloris emorrhoidarum.

Recip. Olei *oliuarum lib. xxx. radicum altheæ unc. iij. bulliant inſimul uſque ad conſumptionem quartæ partis olei, deinde patiens ſedeat bis in die in dicto oleo per horam, cum uerò exierit balneum, ſtatim lanam ſuccidam oleo dicto madidam circulo calidam applicabis, ſimul & femori, & dictam lanam ad minus per duas horas loco dicto tenere conetur applicatam, ſtatim quoque cum*

exierit

exierit balneum prædictum, capiat patiens infraſcriptum bolum confectionis, & non comedat, neque cibum aliquem accipiat, niſi tranſactis duabus horis ſequentibus.

Recip. *Succi radicum taßi barbaßi unc. iiij. penidiarum unc. iij. pulueris liquiritiæ unc. s. ſacchari quantum ſufficit & fiat electuarium, Et aduerte, quod ſecundum plurimum in doloribus emorrhoidarum cæcarum aluus obſtructa eſt, ideo conſulo, ut eo ipſo tempore, quo alia medicamenta exercerentur, alternis diebus, ad minus, patiens utatur ſequenti clyſterio. reperiet enim in ipſo non ſolum alui lenitionem, quin imo & certam doloris ablationem.*

Recip. *Olei oliuæ, decoctionis radicum altheæ ana unc. v. Butyri recentis unc. iiij. ſucci foliorum porrorum unc. i. s. ſacchari unc. ij. uitelli oui numero i. ſalis communis drach. ij. Et nota quod ſi emorrhoides eſſent ulceratæ, nullatenus debes apponere ſal in clyſterio.*

Ad idem, & eſt iſtud ualens in eadem intentione.

Recip. *Florum taßi barbaßi, foliorum caulium, foliorum maluæ, uiolariæ, fœnugræci, ſem. lini ana M. i. furfuris großi ligati in petia M. i. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad cõſumptionẽ medietatis, deinde colentur, & de colatura*

Recip. *Vnc. x. olei oliuæ unc. iij. butyri recentis unc. ij. ſucci appij unc. i. s. uitelli oui numero i. ſalis communis, & ſacchari ut expedit, & fiat clyſtere.*

Ad idem, & eſt medicamen in cuius experientia ego edoctus ſum, ſi triginta diebus continuis ſequentem liquorem calidum per

circulum

circulum in loco emorrhoidarum cum ſyringa, uel lana ſuccida bis in die applicabis, procul dubio ſanabitur dolor emorrhoidarũ.

Recip. Succi porrorum unc. ij. ſucci appij unc. i. butyri uaccini, olei nucum, olei decoctionis cataputiæ ana unc. i. s. olei raphani unc. i. ſepi renum caprarum unc. i. s. omnia ſimul in mortario bene ducantur, & totum uſui ſeruetur.

Ad idem, & eſt unguentum optimum, & à me expertum, quo emorrhoides dolentes ſanantur ubi adhuc eſſent ulceratæ, ſi cum dicendo unguento ſæpius in die emorrhoides ungantur.

Recip. Succi Corticum medianarum ſambuci unc. ij. ſucci apij unc. i. ſucci celidoniæ unc. i. s. butyri recentis, ſepi renum caprarum ana unc. i. maxillarum lucci exſiccatarum, porcellionum, qui à Galeno dicuntur ouici terreſtrium exſiccatorum, uermium terreſtrium exſiccatorum ana unc. i. olei decoctionis cataputiæ unc. s. pulueriʒentur pulueriʒanda ſubtiliter, & cum modico ceræ albæ fiat unguẽtum molle, cuius portio cum lana ſuccida loco emorrhoidarum ponatur, & in lacte uaccino diſſoluta, anus ſyringetur.

Ad idem, & eſt expertum, ſi emorrhoides, dato etiam quod eſſent ulceratæ, ſequenti unguento ungantur, & ſi eo patiens utatur frequẽti uſu: indubitato ſanabitur.

Recip. Succi celidoniæ, pinguedinis colli inuli, ubi extant crines ana unc. iij. miſce, & eius portio uel cum ſyringa uel cum lana ſuccida loco patienti imponito. Et nota, quod ſi tanti uigoris eſſet dolor, qui iam ſupraſcriptis

ptis medicamentis ſolui non poſſet, timore non afficiaris, ſi unicuique unguentorum eorum gran. iiij oppij apponantur cum gra. iij. croci.

Ad idem.

Et eſt expertum, multum conferre patienti, ſi frequentet ſeßionem ſuper tabula calida bene terſa de ligno pini, inuncta pinguedine renum caprarum, & mirabilem aſſequemur effectum. Et omnibus his remedijs celebratis, ubi dolor ſolutus fuerit, omni ingenio debes præſeruare, ne iteratò patiens cadat in talem affectionem emorrhoidalem, ob quam rem, conſulo, ut homo præſeruandus alternis diebus quolibet menſe per tres horas ante prandium capiat infraſcripti electuarij immediate ſuperpotando unc. iiij. iuſculi cicerum rubeorum.

Recip. Mirabolanorum indorum, Belliricorum, emblicorum electorum ana drach. s. cum aqua bugloſſæ abluendo, ab his amaritudo remoueatur. radicum taßi barbaßi drach. vi. ameos, ſpicæ, ſquinanti ana ſcrup. i. zinziberis, cinnamomi, galãgæ, nucis muſcatæ ana ſcrup. ij. ſcoriæ ferri præparatæ drach. vi. penidiarum unc. iiij. ſacchari quantum ſufficit, fiat electuarium.

Secundum uerò propoſitorum principalium erat ſuccurrere fluentibus emorrhoidibus pluſquam oportet, & dolori iuncto illi fluxui.

Plerunque tamen uolo, ut habeas menti, quod emorrhoidibus fluentibus non omnes obſeruandæ ſunt, ſed cum ab illis totum corpus expurgetur à feculentis, & turbidis humoribus maximè obnoxijs toti corpori, ideo ſemper unã de emorrhoidibus apertam ſeruare debes, iuxta illud Hippocratis, antiquas emorrhoidas ſananti, ſi non unam dimiſerit, aut in hydropẽ, aut in ptiſim, aut in

maniam

maniam corpus conducet.

In obſeruatione igitur emorrhoidarum fluentium, conſulo primo, ut hæc obſerues ingenia.

PRIMO, *phlebotomabis baſilicam dextri lateris, non magnam tamen quantitatem ſanguinis extrahendo, ut melius natura aſſueſcat ad ſanguinis euacuationem oppoſitam.*

Et ideo primo die educes à baſilica ſanguinis quantitatem unc ij. uel. iij. ad plus, ſequenti uerò die iterato ex eadem uena ſanguinem mittes, pondere unc. ij.

Et Tertia die ſimili modo ſanguinem mittes ex eadem uena.

Secundum ingenium eſt.

Quod in ſubito, ac in ſuperfluo fluxu non dante moram ipſi medico in ſui operatione eſt, quod ſub dextra mamilla in loco hepatis apponatur uentoſa magna, fiet enim tunc temporis retentio, et diuerſio fluxus ſanguinis emorrhoidalis, iuxta illud hippocratis: emorrhoidibus plurimum fluentibus ſitia magna hepati appoſita ægritudinem ſoluit.

Tertium ingenium in plurimo fluxu ſanguineo emorrhoidarum eſt.

Si fluxũ ſanguinis ex naribus promouebis, non quidem una uice ſimul multum de ſanguine educes, ſed ſucceſſiuè, & pluribus miſſionibus parum de ſanguine pro uice educendo, intentum tuum adipiſceris, ſic enim natura melius aſſueſcit ad oppoſitas euacuationes.

Quartum ingenium eſt.

Ingroſſare ſanguinem, ne ita impetuoſè ſui ſubtilitate fluat ad ipſas emorrhoidas. His igitur celebratis ſan-

guinis miſsionibus æquetur materia ſequenti ſyrupo, quē patiens bis in die, uidelicet in diluculo, & in meridie aſſumat.

Recip. *Syrupi roſati ex infuſione roſarum ſiccarum unc. i. de ſucco acetoſæ, mirthini, ana unc. s. aquarum plantaginis, acetoſæ, portulacæ, ana unc. i. ſumptis decem de his ſyrupis, ſequenti die iube patientem capere infraſcriptam medicinam, duabus horis ante lucem.*

Recip. *Seminis acetoſæ, ſeminis plantaginis, ſeminis portulacæ, ſeminis endiuiæ ana drach. ij. roſarum rubearum, florum borraginis, florum bugloſſæ ana M. s. bulliāt omnia inſimul in ſufficienti quantitate aquæ calibeatæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde coletur, & cum colatura diſsolue diacatholiconis drach. vi. reubarbari electi drach. ij. ſubtiliter puluerizetur reubarbarum & fiat potio. Facta purgatione expertū eſt, quod ſi mane et ueſperi epithimetur hepar ſequenti epithimate multum conferre.*

Recip. *Aquæ ſolatri, roſatæ, abſinthij, acetoſæ, Endiuiæ ana unc. v. ſpecierum cæroti triaſandalini drach. vi ſpodij drach. i. s. ſpicæ gra. x. aceti optimi unc. iij. miſce pro epithimate hepatis.*

Ad idem, conſulo, ut qualibet uice, facto epithimate ungantur hepar, & renes cum ſequenti unguento frigido.

Recip. *Vnguenti ſandalini, infrigidantis galeni ana unc. i ſucci ſolatri, ſucci ſemper uiuæ, ſucci plantaginis, ana unc. s. ſeminum roſarum rubearum, coraliorum rubeorum ana drach. i. acatiæ drach. s. puluerizentur puluerizanda ſubtiliter, & cum modico cæræ, & olei mirthini, & cutoniorum, fiat unguentum molle.* Quod ſi

emorrhoides

emorrhoides multum fluant, ut prædictis medicamentis fluxus ſiſti non poßit, conſulo, quod ipſis emorrhoidibus fluentibus .i. orificijs earum apertis, ſequens unguentum applicetur.

Recip. *Aloes epatici, mirrhæ, Thuris, ſanguinis draconis, boli armeni ana drach.s. puluerizentur ſubtiliter. & cum albumine oui, & modico olei roſati omphacini incorporentur pulueres, & cum bombice madefacto in dicto liquore ungantur orificia emorrhoidarum.*

Aduerte tamen.

Quod earum una ſemper remaneat aperta, ut dictum eſt, quod ſi neque iſto medicamento fluxus prædictus amoueatur, ultimo deuenire poteris ad cauterium actuale, cauterizando orificia aperta emorrhoidarum, unam ſemper derelinquendo. Et aduerte tanquam notatu dignum, quod ſi una tantùm emorrhoidalis uena fuerit aperta conducens multum ſanguinem fluentem, quem natura non poſſet tollerare conſulo, ut omnibus prædictis ingenijs orificium illius uenæ obſeretur, et quoniam illius obſeratio timoroſa eſt propter dictum Hippocratis, *conſulo, ut altera uena emorrhoidalis confeſtim aperiatur appoſita ſanguiſuga, quoniã tũc modeſtè ſanguis euacuabitur emorrhoidalis, & corpus non cadet in aliquam prædictarum ægritudinum, & ſuperfluus fluxus tolletur, cum quo eſt timor de caſu uirtutis.*

Ad idem, & eſt expertum in præſeruatione, à ſuperfluo fluxu ſanguinis emorrhoidalis, ſi patiens quolibet mane per tres horas ante cibum, capiat rotulam unam infraſcriptæ confectionis.

Recip. ſeminum acetoſæ, ſeminum plantaginis, ſeminum portulacæ, ſeminum roſarum rubearum, acatiæ, hypoquiſtidos ana drach. i. reubarbari electi ſcrup. iiij. mirabolanorum citrinorum ſcrup. ij. puluerizentur omnia ſubtiliter, et cum ſaccharo albiſſimo diſſoluto in aqua plantaginis, uel roſata quantum ſufficit, fiat confectio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet. Quod ſi multum ſolueret uentrem, tamen bis in ſeptimana patiens eam aſſumat.

Ad idem, expertum eſt, ſi patiens omni ueſperi ante cœnam per horam unam capiat de infraſcriptis pilulis multum conferre, & in mane, unam de ſupradictis rotulis, ut dictum eſt.

Recip. Trochiſcorum de carabæ drach. i. s. fiant pilulæ numero viij. cum ſyrupo myrthino.

DE DOLORIBVS, ET TVMORIBVS TESTICVLORVM, Cap. XLIX.

CVM TESTICVLORVM *tumores præter naturam per confluxum humorum ad ipſos ortum habeant.*

Ideo laudo, cum influxus illius humoris fuerit à toto corpore, quod prius totum corpus mundetur phlebotomia, quapropter conſiderabis materiam ipſam fluentem, ſiquidem in fluxu ſit, quantuncunque pars aliqua illius ſit fluxa.

Conſulo, ut utaris phlebotomia diuerſiua, ſecabis igitur uenam mediam dextri cubiti cum extractione ſanguinis

nis unciarum quinque.

Quod ſi cognoueris materiam ut plurimum fluxam eſſe ad teſticulos, quod oſtendet tibi dolor, tumor, & grauitas.

Tunc utere phlebotomia euacuatiua. Secabis igitur ſaphenam malleoli dextri, cum extractione ſanguinis unciarum quinque.

Vnum tamen aduerte, quod ſi patiens tumorem in teſticulis fuerit tumor ab indurata materia frigida, nullatenus uti debes phlebotomia, propter ipſam eſſe cauſam maiorem inducentem duritiem in ipſis teſticulis, ipſos tamen curabis modo infra dicendo.

Materia igitur faciente tumores teſticulorum calida exiſtente his phlebotomijs factis conſulo, ut præcedente ſemper lenitiuo clyſterio, quatuor cucurbitulas ſuper nates imponere de directo ad ipſos teſticulos, eas quoque ſcarificabis, & ſanguinem extrahes. Quibus factis, confeſtim debes materiam digerere cum ſequenti ſyrupo, in quo eſt uirtus prohibitiua fluxus materierum ad teſticulos. Alteratiua etiam male complexionis calida, & confortatiua uirtutis hepatis, & teſticulorum, æquat iuaque materiæ etiam confluxæ ad teſticulos.

Recip. Syrupi roſati ex infuſione roſarum ſiccarum unc.i. de endiuia portulacæ ana unc.s. aquarum, lupulorũ plantagiis, cicoreæ ana unc.i. miſce ſumpto ſyrupo per ſex dies continuos, conſulo, quod purgetur materia cum ſequenti medicina.

Aduerte tamen quod in ægritudinibus teſticulorum, & ani, non debes uti medicinis laborioſis, & ſcamoneatis, quoniam illorum membrorum ſitus deorſum eſt, ad

quem confluunt omnes euacuandæ ſuperfluitates.

Scāmoneata enim medicina multam ſuperfluentium humorum quantitatem ſui forti attractione ad teſticulos, & ad anum conduceret.

Quo fit, ut prædicti tumores concreſcant, & accidentia ſæuiora efficiant. ſit igitur medicina talis.

Recip. *Diaſebeſten lenitiui, quod multum ualet in his tumoribus unc. i.* Reubarbari *optimi & electi drach. ij ſpicæ gra. vij. miſce, & cum decoctione pectorali fiat potus, & attende, quod non blaſſemarem, ſi in medicinis pro tumoribus teſticulorum apponeretur aliquid de diaphinicone, cum ſit medicina ſecuritatis, neque laboriosè euacuans, cum ſcamonea ſit in eo benè conſolata, & eius uirtus non tranſcendit hepar.*

Præterea conſulo, ut pro euacuatiuis ad minus alternis diebus patiens utatur clyſterio lenitiuo, uel ante cibum capiat medullam caſsiæ recenter tractæ pondere drach. iiij. diuertetur enim uel deriuabitur plurimum materia ad anum, & uirtus teſticulorum quotidie reddetur ualidior ad reſolutionem materiæ facientis tumorem, his factis remedijs procedere debes ad tumorem, et dolorem teſticulorum.

Remedium expertū eſt ſequens.

Recip. *Olei liliorum alborum, olei roſati completi, ana unc. ij. yſopi humidæ unc. i. s. & in eo liquore madefiat lana ſuccida, & calida teſticulis applicetur, ſoluitur enim tumor, & dolor teſticulorum iſto remedio.*

Ad idem, eſt que expertum conferens multum tumori indurato.

Recip.

Recip. Paſſularum enucleatarum unc. iij. farinæ ordei, farinæ cicerum alborum ana unc. ij. farinæ fœnugræci, farinæ ſeminũ lini ana unc. s. mellis unc. i .s. omnia ſimul bene miſceantur, & in mortario contundantur, & calida teſticulis applicentur.

Ad idem, & eſt expertum, ſi ipſis teſticulis applicetur ſequens cærotum, & continuè feratur.

Recip. Mucillaginis ſeminis althex, mucillaginis ſeminis fœnugræci ana unc. i. mucillaginis ficuum unc. i. s. farinæ fabarum unc. s. croci ſcrup. ij miſce omnia, & cũ oleo camomillæ .ſ. modico, & cæra, & pice quantùm ſufficit, fiat cærotum.

Ad idem, & eſt aliud cærotum multum conferens in eadem diſpoſitione.

Recip. Gummi arabici, dragaganti ana drach. ij. galbani, armoniaci ana drach i. s. farinæ fabarum, cicerum alborum ana unc. i. diſſoluantur gummi in oleo amygdalarum dolcium, & modico aceti, deinde omnia ſimul bene miſceantur, & cum pice, & cæra quantùm ſufficit fiat cærotum.

Ad idem ualet fomentatio ſequens, mane, & ueſperi facta.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, fœnugræci, ſeminum lini ana M. i. bulliant in ſufficienti quantitate uini albi uſque ad conſumptionem tertiæ partis uini, deinde cum filtro infuſo in dicta decoctione calida fomententur teſticuli, ſtatim uerò facta fomentatione applicetur ipſis tumidis teſticulis ſequens emplaſtrum.

Recip. Radicum maluæ, althex, ireos, ana unc. i. florum camomillæ M. ij. prius bulliant radices unica forti

ebullitione, deinde adde ebullitioni flores camomillæ; & bulliant uſque ad perfectam radicum decoctionem.

Deinde adde farinæ fabarum, farinæ fœnugræci ana p.i. croci drach.i. mellis unc.ij. olei camomillæ, olei amygdalarum dulcium ana quantùm ſufficit ad impinguãdum emplaſtrum.

Ad idem, & eſt unguentum multum conferẽs in tumoribus teſticulorum.

Recip. *Olei liliorum alborum, olei camomillæ ana unc.i. cimini drach.ij. laudani, galbani, ana unc.i. diſſoluantur gummi in aceto forti, & puluerizentur puluerizanda, & cum modico ceræ fiat unguentum molle, in quo lana ſuccida intincta applicetur teſticulis.*

Ad idem, & eſt expertum, ſi patienti applicetur ſequens emplaſtrum, die noctuque.

Recip. *Cicerum alborum lib. i. bulliant in uino albo odorifero, uſque ad completam decoctionem, deinde in mortario bene contundantur, & adde farinæ camomillæ unc.ij. croci drach.i. olei liliorum alborum unc.ij. miſce, & calidum teſticulis applicetur.*

Ad idem, & eſt expertum, ſi die, noctuque patiens portet ſequens medicamen teſticulis applicatum.

Recip. *Pulueris radicum ireos exſiccati unc.s. cinnamomi puluerizati anethi puluerizati ana drach.ij. croci ſcrup. i. omnia ſubtiliter puluerizentur, deinde accipe petiam unam de ſcarlato madefactam in uino albo potenti calido, deinde eam ſuper aſperge de prædicto puluere, & petiam calidam ſic teſticulis applicato.*

Ad idem, & eſt expertum, ſi teſticulis applicetur ſequens medicamentum, mane & ueſperi.

Recip. Theriacæ antiquæ unc. i. olei amygdalarum dulcium unc. s. croci drach. s. uini albi potentis unc. i. miſce, & cum dicto liquore intinges lanam ſuccidam, & teſticulis applicato. Et *ſi teſticuli ad tantam duritiem ducantur, ut ſui duritie inobediant reſolutioni fiendæ ex prædictis medicamentis, prius applicabis ipſis medicamenta emollientia, quemadmodum ſequens medicamentum.*

Recip. *Mucillaginis ſeminum caulium lib. s. mucillaginis ficuum unc. ij. mucillaginis ſeminum maluæ unc. i. olei ſiſamini unc. i. s. olei amygdalarum dulcium unc. i. miſce, & cum lana madefacta in dicto liquore calido teſticulis applicato per modum fomenti, quod ſi aliqualem mollitiem factam cognoueris in teſticulis, ſtatim applicabis ei ſequens medicamentum.*

Recip. *Abſinthij uiridis M. ij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis.*

Deinde adde mellis unc. ij. farinæ cicerum rubeorum unc. i. croci drach. i. olei camomillæ unc. i. miſce, et calidum teſticulis applicetur.

Vbi uerò neque medicamentis reſolutiuis iam dictis, neque mollientibus, teſticuli obedire noluerint, tunc diſpone ipſos ad manum chirurgici, & ſi uidebis folliculum eius aqua plenum eſſe, ipſum perforabis, & exibit aqua. Si uerò neque aquam uideris, ſed ſolum materiam grauitantem teſticulum, & ipſum apoſtemantem, procuret chirurgicus ſaniationem, & apoſtematis diſruptionem, Demum *curet ipſum curatione ulcerum.* Quod *ſi pa-*

ſi patiens ſanitatem non adipiſcatur, remedium eſt, inciſione conuenienti teſticulum extrahere, & in poſterum illemet teſticulis non dolebit.

DE CVRA DOLORIS SCIATICI, Cap. L.

SCIAS QVOD *ſecundum plurimum dolor ſciaticus fit à materia pituitoſa cui permiſcetur aliquid humoris bilioſi calidi, quo iuuatur motus pituitæ uſque ad ſciam, quapropter dolor iſte prouenit à materia exiſtente ad intra uenam ſciæ, à cuius multitudine humoris replentis uenam illã, eiuſdem extenſione dolor cauſatur.* Laudo igitur ut *primo uenter leniatur cum exhibitione caßiæ pondere unc. i. s. uel cum clyſterio lenitiuo, facto ex decoctione foliorum maluæ, uiolariæ, blitis, furfuris großi ligati in petia, addendo quantùm ſufficit dictæ decoctioni caßiæ uel mel roſatum, oleum uiolatum, & ſaccharum, ſal, & uitellum oui ſecundum quod expedit, deinde facta uentris lenitione abſque dubio phlebotometur ſciatica, quæ deriuatur in clauiculam partis ſylueſtris eiuſdem cruris dolentis, & extrahe ſanguinis quantitatem unciarum v. & nota quod hæc phlebotomia multoties excuſat medicum ab ulteriori euacuatione, quoniam tollit dolorem ſciaticum. Secundum plurimum à principio*

Secundo uerò facta phlebotomia conſulo ut digeratur materia cum ſequenti ſyrupo.

Recip. *Mellis roſati colati, oximellis ſimplicis, ſyrupi de* Betonica *ana unc. s. aquarum betonicæ, ſaluiæ, cicoreæ*

34

reæ ana unc.i.miſce, continuato ſyrupo per ſeptem dies in diluculo ſumpto, capiat patiens ſequenti die per tres horas ante lucem ſequentes pilulas.

Recip. *Agarici præparati,pilularum de hiera nicolai, aurearũ nicolai ana ſcrup.i.miſce cũ ſyrupo de ſticados, fiãt pilulæ nume. v.facta hac leui purgatione ſicut debet in principio doloris ſciatici, infeſtante quippe dolore.uolo,quod iterato fortiori purgatione, atque fortiori materiæ pituitoſæ concoctione. Aeger ſic medicetur:quieſcat igitur æger per duos dies ſequentes ad aſſumptionẽ pilularum dictarum,in quibus quolibet mane ante cibũ per tres horas,capiat infraſcriptam mixturam.*

Recip. *Conſeruæ ſaluiæ, ſacchari roſati ana drach.ij. miſce pro una uice. Tertio uerò die ſequenti per vij.dies continuos capiat infraſcriptum ſyrupum.*

Recip.*Syrupi de ſticados ſine ſpeciebus,ſyrupi roſati, mellis roſati colati ana unc.s.aquarum betonicæ, ſaluiæ, cicoreæ ana unc. i. miſce,octauo uerò die per duas horas ante lucem capiat infraſcriptas pilulas.*

Recip. *Pilularum cochiarum almanſoris ſcrup. ij. de Hermodactilis, aurearum nicolai ana ſcrup.i.miſce cum ſyrupo de ſticados,fiant pilulæ numero.v.*

Et nota eo tempore quo aſſumit ſyrupos,ſi moleſtaretur uehementia doloris ſciatici, ad doloris ſedationem utatur ſequentibus ingenijs, primo apponantur quatuor uentoſæ ſuper nates cum ſcarificatione, & ſanguinis extractione. Secundo quolibet mane ſtomacho ieiuno, uel alternis diebus utatur ſequenti clyſterio.

Recip. *Florum camomillæ,meliloti,fœnugræci,ſeminum lini,florum ſticados arabici ana M.s.foliorum maluæ, mercurialis, furfuris großi ligati in petia ana M.i.*

bulliant

bulliant omnia inſimul in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura

Recip. *Unc.x. benedictæ, hieræ ſimplicis ana unc.s. mellis roſati unc.iij. olei communis unc.iij. ſalis communis drach.ij. uitelli oui numero.i. ſacchari rubei unc.i.s. ex his imponatur clyſtere. Tertium ingenium eſt, fomentare locum doloris, dato etiam, quod eſſet totum crus dolens, iſto ſequenti ſacculo.*

Recip. *Florum camomillæ, milij mundi, furfuris ana M.iij. ſalis M.i.s.* Quod *ſi adhuc dolor perſeueret, laudo, ut fiat tertia humorum peccantium digeſtio, et eorum exquiſita euacuatio, & maxime à loco dolente, quieſcat igitur patiens duobus diebus poſt prædictas pilulas aſſumptas, & quolibet mane tribus horis ante cibum accipiat infraſcriptam mixturam.*

Recip. *Conſeruæ acori, conſeruæ ſticados, ſacchari roſati ana drach.i.s. miſce pro una uice. Tertia uero die capiat ſequentem ſyrupum per.vij. dies continuos.*

Recip. *Syrupi de iua nicolai, de ſticados, mellis roſati colati ana unc.s. aquarum iuæ, betonicæ, cicoreæ ana unc. i. miſce, octaua uero die capiat infraſcriptas pilulas.*

Recip. *Pilularum de Hermodactilis, pilularum fœtidarum, pilularum cochiarum ana ſcrup. i. miſce cum ſyrupo de ſticados fiant pilulæ numero.v.*

Et nota quod eiſdem diebus, quibus capit ſyrupos infeſtante dolore, utatur ſupradictis ingenijs, uel altero eorum. Iterum nota quod in caſu ualentiores ſunt medicinæ in forma pilulari, quàm in forma potionis, quoniam longiorem moram trahunt in ſtomacho, & à longinquis partibus melius euacuant, ſicut oportet. His omnibus

exactis

exactis purgationibus expertum eſt, ſi patiens utatur tribus diebus alternatis tribus ſequentibus clyſterijs, procul dubio ſanabitur à dolore ſciatico.

Primum clyſtere tale eſt.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, florum anethi, fœnugræci, ana M.i. florum ſticados arabici, maioranæ, betonicæ ana M.s. abſinthij, menthæ ana p.i. agarici ligati in petia drach.ij. bulliant in ſufficienti quãtitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura

Recip. lib.i. olei rutæ, mellis roſati, ana unc.iij. benedictæ, hieræ compoſitæ ana drach. vi. uitelli oui numero.i. ſacchari rubei unc.i.s. ſalis communis drach.iij. miſce, & imponatur clyſtere, conetur patiens retinere pluſquàm ſit ei poßibile, & uoluat ſe ſuper latus doloris moram contrahendo, & pluſquàm poteſt ſuper illud latus quieſcat, ſequenti uerò die aſſumat per tres horas ante prandium, ſequentem mixturam.

Recip. Conſeruæ ſaluiæ, conſeruæ acori, ana drach.ij. Tertia uerò die, eadem hora ſtomacho ieiuno ante prandium capiat ſequens clyſterium.

Secundum clyſtere.

Recip. Florum Camomillæ, meliloti ana M.s. pulegij, calamenti, abrotani, florum ſticados arabici, betonicæ, ſanſucci, iuæ, herbæ paraliſis ana M.i. agarici, pulpæ coloquintidæ, ligentur in petia ana drach.ij. bulliant in ſufficienti quanti tate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura

Recip. Lib.i. olei de cheiri unc.iij. mellis roſati unc.ij. hieræ compoſitæ, hieræ logodionis ana unc. s. ſalis communis drach.ij. uitelli oui numero.i. ſacchari rubei unc.i.s

miſce,

miſce. & imponatur clyſtere, quieſcat ſequenti die, et ſtomacho ieiuno de mane capiat infraſcriptam mixturam.

Recip. *Conſeruæ iuæ drach. ij. ſacchari roſati drach. i. miſce, ſequenti uerò tertio die patiens capiat tertium clyſtere tale.*

Tertium clyſtere.

Recip. *Prædictæ decoctionis ultimæ lib. i. electuarij indi maioris, hieræ, logodionis, hieræ ruffini ana unc. s. olei rutæ, unc. iij mellis roſati unc. ij. uitelli oui numero. i. ſacchari rubei unc. i. s. ſalis communis drach. ij. miſce, & fiat clyſtere, his equidem clyſterijs, ut expertus ſum, & euacuationibus præmiſsis, proculdubio patiens ſanabitur à dolore ſciatico.*

Et nota quod medicus neque patiens terreri debent, ſi ex illis clyſterijs aliquando conducatur dyſenteria, quoniam ſignum eſt optimæ euacuationis, operationiſque clyſteriorum. Vbi uerò perſeueraret dyſenteria, ſtatim eam curabis ſequenti clyſterio bis in die facto.

Recip. *Lactis uaccini lib. i. uitelli oui numero. i. ſacchari rubei unc. i. olei roſati omphacini unc. ij. miſce, & fiat clyſtere.*

Ad idem,

Recip. *Decoctionis ordei torrefacti lib. i. ſucci plantaginis unc. ij. olei roſati omphacini unc. iij. ſacchari rubei unc. i. s. uitelli oui numero . i. miſce, & fiat clyſtere.*

Quod ſi his remedijs exactis adhuc dolor ſciaticus perſeueraret, ſublime remedium eſt, balneare patientem ſequēti balneo, ipſumque medicari ſequentibus remedijs. Primum remedium erit balneum tale.

Recip. *Florum* Camomillæ, *meliloti, fœnugreci, anethi, ſeminis lini. ana* M. ij. *abſinthij, menthæ, pulegij, calamenti, abrotani*

ti, abrotani, iuæ; florum ſticados arabici. Betonicæ, maiorana, herbæ paraliſis, ſaluiæ, roris marini, camedrios, Camepitheos, ana M.i.s. Bulliant in lib. 200. aquæ fontis claræ, uſque ad conſumptionem tertiæ partis. deinde coletur, & aquæ huiusmodi colatæ adde ſulphuris uiui lib. s. Nitri præparati unc. iiij. ſalis gemmæ unc. iij. iterum bulliant unica forti ebullitione, deinde colentur, & colatura uſui ſeruetur. ſic quod quolibet mane per octo dies continuos patiens ingrediatur Tinam huiuſcemodi decoctionis, & moram trahat in ea per tempus unius horæ bene copertus, excepto capite, poſt uerò exiens ex balneo, totoque corpore bene abſterſo ingrediatur lectum calidum, & ſtatim capiat infraſcriptam mixturam.

Recip. Theriacæ magnæ. drach. i. ſacchari roſati unc. i.s. miſce. Demum quieſcat, & dormiat in lecto per duas horas pānis bene copertus. ſudabit multū, abſtergatur bene à ſudore illo, et immediate inūgatur ſibi locus doloris, qui erit totum crus, ab ancha uſque ad malleolum ſyluestri lateris ipſius cruris, cum ſequenti unguento calido.

Recip. Vnguenti marciaton, unguenti agrippæ, unguēti aragon ana unc. i. miſce, & ſic continuet patiens cum omnibus prædictis ingenijs, ſcilicet cum balneo & cum unguento per octo dies cōtinuos, proculdubio ſanabitur à dolore ſciatico. Si uerò medicamentis præcedentibus patiens non ſanetur à dolore ſciatico, conſulo, ut omnino ſubmittatur cauterio, cauterium enim ſit actuale, & non potentiale, ſi poßibile fuerit, cum ipſum ſit magis exſiccatiuum, & membri confortatiuum, locus etiam cauterij ſit crus dolens in parte illius ſyluestri infra genu per quatuor digitos, intra duos ibidem muſculos apparentes, iſto

enim

enim cauterio conuertitur materia faciens dolorem à loco doloris ad extra, & à toto corpore ad locum ipſius cauterij. Quam ob rem conſulo, nullatenus cauterium dimittendum eſſe, alijs non conferentibus. Et *hæc dicta ſufficiant de dolore ſciatico.*

TRACTATVS DE AFFECTIONIBVS QVAE CVTIM AFFICIVNT.

DE FLEGMONE. *Cap. 1.*

CVM FLEGMON *ſit ſanguineum apoſtema, idcirco in initio illius curationis non prætermittas phlebotomiam. et in quacũque corporis initium capiet flegmon, ad oppoſitam partem trahendo, ſanguinem mittes, ut ſi in dextra, in ſiniſtram, ſi ſurſum, in deorſum, & in alijs ſic procede, niſi apoſtema fuerit peſtiferum.* Facta *phlebotomia diuerſiua, attenta quidem ſemper uirtute, & etiam ætate, phlebotomabis patientem ex eadem parte lateris flegminantis, ut humor quidem iam ad particulam patientem, fluxus eſt, ea phlebotomia deriuetur uel euacuetur, bis ſanguinis miſſionibus peractis, uentris lenitione ſemper præcedente,* Con*ſidera, ſi flegmon fuerit in loco propinquo membro principali, & tunc nõ debet fieri curatio cum his, quæ ipſã materiam repellunt, ut cum fuerint flegmones in emunctorijs cerebri, uel ſub aſellis, in illis quidem timere debes de reuulſione materiæ ad cerebrum, in iſtis ad cor, uel ad hepar.* Caue *quoque quantum poßibile ſit, ne in emunctorijs teſticulorum, & in inguinibus in initio curæ flegmonis, uti repellentibus, quoniam teſticuli membra ſunt prin*

cipalia

cipalia,facile ad ipſos materia poſſet duci,ob quam rem ſi apparuerit flegmon in alijs membris noſtri corporis longè diſtantibus à principalibus,ſecure uti poteris à principio repellentibus,& tanto ſecurius, quanto ſi ſanguinis miſsiones præceſſerint.

Medicina reuulſiua materiæ erit talis.

Recip. *Succi ſolatri,plantaginis,ſemperuiuæ ana unc i. roſarum rubearum mirtillorum ana drach. ij. pulverizentur pulverizanda ſubtiliter,miſceantur,et cum petijs lineis madefactis in illo liquore medicaberis patienti.*

Ad idem,poteris repellere cum ſequenti medicamine.

Recip. *Aceti optimi unc.iij.albuminis oui unc.i. aquæ roſatæ unc.i.s.roſarum rubearum ſubtiliter pulverizatarum drach.s. miſce. & petias lineas madefactas in dicto liquore loco patienti applicabis,*

Ad idem, & eſt remedium materiæ optimum fluentis ad flegmonem.

Recip. *Vnguenti de ceruſa unc. ij. ſucci plantaginis, ſucci ſemper uiuæ ana unc i.aquæ roſatæ unc.ij.miſce,& cum petijs lineis medicaberis.*

Ad idem,& eſt expertum, & optimè ualet in repellendo materiam.

Recip. *Laminam plumbeam ſubtiliter conductam quantum expedit magnitudini flegmonis, cui aſperges puluerem iſtum.*

Recip. *ceruſæ unc. s. roſarum rubearum,coraliorum rubeorum ana drach.ij.miſce,& fiat puluis ſubtilis.*

Ad idem, & eſt expertum quod non ſolum repellet, immo ſi quid reſoluendũ eſt, reſoluet.

Recip. *Vrinæ pueri maſculi citra decem annos lib.i albuminis oui, numero.iij. Aceti albi fortiſſimi lib.s. aquæ roſatæ unc.ij. miſce, & cum petijs madefactis in dicto liquore, uel (quod melius eſt) cum placellis de ſtupa lini locum medicaberis ſæpius in die. & aduerte quod ſi opus reuulſionis materiæ fruſtraretur, quod ſic dignoſces, quoniã ex applicatione repellẽtiũ in prima die uel ſecũda naturali ipſius flegmonis, nullũ apparebit indiciũ abolitionis ipſius flegmonis, tũc uti debes alijs ingenijs, et ſunt ſimul repellere atque reſoluere. applicabis igitur illi primo remedium ſequens, quod eſt expertum in probibitione augumenti ipſius apoſtematis.*

Recip. *Olei camomillæ, olei liliorum alborum, olei amygdalarum dulcium ana unc.ij. hyſopi humidæ drach.i. ſucci plantaginis unc.i. s. roſarum rubearum puluerizatarum drach.ij. miſce, & cum lana ſuccida infuſa in dicto liquore calido locum patientem medicaberis, & aduerte quod cum ſola tui intentio ſit reuellere, medicinas actu frigidas applicabis, quia frigido actu & poteſtate reuellimus, ſi uerò tui intentio erit reſolutio, tunc medicinas actu & potentia calidas applicare debes, cum reſolutio fiat ab utroque calido, & in effectu, & in poteſtate, & ſcias quod non debes intromittere te ad curationem flegmonis, uel reuellendo, uel reſoluendo, niſi factis phlebotomijs, & ſufficientibus euacuationibus totius corporis, ad quas debet præcedere peccantis materiæ digeſtio.* Et *ideo laudo, quòd poſt ſanguinis miſsionem euacuetur primo corpus medicina purificante ſanguinem, non expectando eius digeſtionem, quoniam natura flegmonis eſt, quæ digeſtionem non expectat, dabis igitur primo medicinam ſequentem.*

Recip. *Caſſiæ nouiter tractæ drach.x. reubarbari electi drach.i.s.ſpicæ gran.x.miſce, & diſſoluantur cum decoctione communi florum et fructuum quantùm ſufficit, & dabis patienti hora exhibitionis medicinarum in diluculo.* Et cum intentio curationis flegmonis ſit ſanguinem ipſum purificare, & maximè cum cholera ſanguini permiſceatur, ideo eſt apponendum reubarbarum choleræ euacuatiuum, & ſanguinem mundificatiuum, & ad eandem intentionem potes admiſcere ipſi caſſiæ diaprunem ſolutiuum, uel electuarium roſatum meſuæ, uel electuarium de ſucco roſarum nicolai, ſi uerò cognoueris per indicia quod flegmon generetur ex ſanguine cum permixtione pituitæ, uel atræ bilis, ut docuit nos Galenus in libro de tumoribus præter naturam appones caſſiæ, uel turbith, uel electuarium de dactilis, uel indum, uel puluerem hieræ ſimplicis Galeni, quoniam euellunt omnes ſuperfluitates à toto corpore, uel pro atra bile appones elleborum nigrum, polypodium, uel puluerem ſcenæ, uel confectionem amech. mundato itaque corpore ſic, & ex præcedentibus phlebotomijs poteris aggredi audacter magis intentionem reuulſionis, et reſolutionis, & eo quidem tempore reſiduum materiæ remanentis digerere procurabis, & digeſtiua erunt appropriata materiæ peccanti, ut ſi materia fuerit ſanguinea choleræ admixta, ſyrupi ſint digerentes choleram, ut eſt talis.

Recip. *Syrupi de ſucco endiuiæ, ſyrupi de ſucco acetoſæ. Syrupi roſarum ana unc.s. aquarum endiuiæ, acetoſæ, cicoreæ ana unc.i.miſce.* Si uerò fuerit admixtio flegmatis cũ ſanguine, digeratur materia cum oximelle ſimplici, cum ſyrupo de duabus radicibus, cum melle roſato colato addendo aquas fœniculi, capillorum ueneris, & hyſopi.

Si uerò permixtus fuerit humor melancholicus non prætermittes ſyrupum Sabor regis. Syrupi de epithimo, de thimo, de lupulis, de fumo terre, et melle roſato, cũ aquis bugloſſæ, borraginis, lupulorum, meliſſæ, fumi terræ, & huiuſmodi, & eo quippe tempore, quo materia digeritur & factus eſt tranſitus flegmonis ad ſtatum, tunc relictis ipſis repellentibus, cum reſoluentibus, & maturantibus ipſum flegmonem procedes, primo tamen augumentabis reſoluentia ipſis maturantibus minoratis, quia flegmonis cura eſt reſoluere ipſam materiam ſanãdam à principio, igitur ſtatus flegmonis medicamento ſequenti medicaberis.

Recip. *radicum altheæ mundæ. unc. ij. florum camomillæ meliloti anethi ana* M. *i. foliorum maluæ cum radicibus, uiolariæ ana* M. s. *bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis. deinde addatur farinæ fœnugræci. ſeminis lini. ana unc. i. farinæ* Tritici. *unc. s. olei* Camomillæ, *amigdalarum dulcium ana. quantum ſufficit ad impiguandum emplaſtrum*. Et *aduerte, & tene menti quod in quolibet medicamento quantumcunque reſolutiuo ipſi flegmoni ſemper addere modicum de oleo uiolato, & de oleo roſato completo, propter id de calido, quod ſemper ſecum flegmon conducit. & hoc quidem emplaſtrum flegmoni tepidum applicabis quater in die naturali.*

Ad idem ualet ſequens medicamentum.

Recip. *mucillaginis ſeminis altheæ, macillaginis ſeminis maluæ, et mucillaginis ſeminis fœnugræci. mucillaginis ſeminis lini, ana unc. i. ſucci altheæ unc. ij. olei amygdalarũ dulcium, olei liliorum alborum, olei camomillæ, yſopi humidæ, ana. unc. s. olei uiolati unc. i. miſce, & cum lana ſuccida*

cida in prædicto liquore madefacta, flegmonem medicaberis, et ſcias, ut ſit minus faſtidium patienti flegmonem, poteris applicare parti patienti cærotum, quod optime conficeretur ex prædictis rebus una cum cæra, et modico raſinæ, quantum ſufficit ad faciendum cærotum, quod extenſum ſupra corium flegmoni applicabis. Et ſcias quod ex eiſdem rebus, ex quibus factum eſt ſupradictum emplaſtrum in uia maioris reſolutionis, poteris flegmonem ipſum fomentare cum ſpongia uel filtro madefacta in aqua decoctionis dictarum rerum, & facta quidem fomẽtatione, mox applicabis dictum cærotum. Aduentãte uerò ſecunda parte ſtatus, ubi cognoſces reſoluentia non cõplere opus ſuum, ſtatim debes ſolicitare ipſius flegmonis ſuppurationem, quam utique complebis cum ſequenti emplaſtro.

Recip. radicum maluæ cum folijs, uiolariæ ana m. i. s. radicum altheæ mundæ, & minutim inciſæ unc. ij. radicũ liliorum alborum unc. i. s. Bulliant omnia uſque ad conſumptionem medietatis aquæ, deinde adde mucillaginis ſeminis caulium. unc. i. s. farinæ frumenti. unc. s. fermenti. unc. i. pinguedinis porci, butyri recentis, lactis mulieris ana unc. i. olei liliorum alborum, olei amygdalarum dulcium ana quantũ ſufficit ad impinguandum emplaſtrum, quod calidum loco patienti apponatur, & aduerte ne calida multũ emplaſtra apoſtematibus applicentur quoniã partes materiæ ſubtiles reſoluerentur, & groſſum petrificaretur, quod eſſet impedimẽto maturationis, eadem quoque emplaſtra frigida minimè apponantur, quoniam ſui frigiditate materiam compingerent, & maturatio prohiberetur.

Ad idem,optime maturat,& ad ſuppuratio-nem conducit,hoc ſequens emplaſtrum.

Recip. Lactis uaccini à quo non ſit extractum buty-rum lib. i. medullæ panis ſubtiliter trituratæ lib. i. ſucci caulium unc.iij. croci drach.s.olei liliorum alborum unc. iij miſce, & calidum flegmoni applicetur.

Ad idem,optimè maturationem conducit ſe-quens medicamentum.

Recip,Diaquilonis ſine gummis. unc.iij ſucci caulium unc.i.s. Croci.drach. i.ceræ citrinæ quantum ſufficit ad incorporandum unguentum ſatis denſum.quod extenſum ſuper corium per unum uel duos dies continuos patiens poterit portare,& bene erit.

Ad idem, & eſt optimum, cum apparuerint ſigna maturationis in flegmone,applicare ei ter uel quater in die permutando ſequens medi-camentum.

Recip. farinæ tritici lib.s.olei roſati completi unc.iiij. aquæ fontis claræ.unc.iij. Croci drach.s. miſce,& omnia ſimul apud ignem benè ducantur,quouſque fiat ueluti un-guentum.

Ad idem, & eſt expertum in maturatione flegmonis,ſi ipſi applicetur ſequens medicamen tum repente ſuppurabit.

Recip.Tritici benè maſticati,& ſtomacho ieiuno cum ſaliua bene permixti lib.s.olei roſati completi unc.ij.cro ci drach.i.miſce, & loco patienti cum aßidua permuta-tione applicetur,maturato uerò flegmone, cuius indicia erunt mollities cum undoſitate apparens, carentia dolo-ris,febris remißio, & loci tenſionis priuatio. Tunc tem-poris debes præparari ad illius diſruptionem,quod ſi pa-

tiens

tiens ferro uel igne tereretur, diſrumpatur flegmon ſequentibus ingenijs.

Recip. *Diaquilonis ſimplicis unc. ij. fermenti unc. i. olei amygdalarum dulcium unc.s.miſce,& groſſo modo extendatur ſupra petiam uel corium, & in medio pone ſtercoris columbini ſubtiliter pulverizati drach. i. & flegmoni hoc applicabis ſtercore ipſo columbino appoſito in loco in quo habilior erit flegmonis diſruptio.*

Secundum ingenium eſt,ſi applicetur flegmoni maturato ſequens ruptorium,eo in loco maximè,quo facilius diſrumpetur flegmon.

Recip. *fermenti unc s.ſalis communis drach. i. aceti optimi drach.ij.pulueris cantaridarum ſcrup. iiij.omnia ſimul bene miſceantur, & in mortario benè conducantur quouſque fiat paſta,cuius drach.s.uel ſecundum quantitatem flegmonis diſrumpendi applicabis ipſi apoſtemati, ſuper poſito cæroto prædicto maturatiuo,uel emplaſtro ſupra dicto.*

Tertium *ingenium eſt,& eſt maxime ualidum in diſrumpendo apoſtemata maturata, ſi in loco, in quo tentabis diſruptionem, tres uel quatuor guttas infra ſcripti liquoris appoſueris, eodem quippe cæroto ſuprapoſito.*

Recip.*Vitrioli romani unc ij.arſenici unc ij.ſublimati unc.s. ſucci uitis albæ unc. vi.cantaridarum bene trituratarum drach.ij.omnia ſimul bene miſceantur, & ponantur in alembico,& diſtilletur liquor,qui erit ad modum olei, de quo duas uel tres guttas cum baculo loco diſrumpẽdo applicabis,diſrupto apoſtemate,et etiam cũ ferro debes cautellam obſeruare,ne euacuetur totum apo*

ſtema à ſanie ipſa, quia cum ſanies ipſa dicatur eſſe multum ſpirituoſa ad ſimilitudinem ſpermatis, uirtus membri, & totius, tantum debilitaretur, quod eſſet timendum de caſu eius. Quapropter euacuato apoſtemate à parte ſaniei, ſtatim ipſum à principio diſruptionis, ſic medicaberis.

Recip. *Albuminis oui numero ij. ſalis drach. ij. boli armeni drach. i. madefiant placellæ ſtupeæ in dicto liquore, & per diem naturalem loco diſruptionis apoſtematis eas applicabis, ubi uidelicet timeres fluxum multi ſanguinis ad locum inciſum. Vbi uerò non haberes hunc timorem, ſicut in ſuppuratis apoſtematibus ferè hoc nunquam eſt timendum. Ideo talia apoſtemata ſic ſecundum plurimum medicaberis à principio ſuæ diſruptionis.*

Recip. *Terbentinæ unc. ij. uitelli oui numero i. & optimè agitentur, quouſque fiat forma unguenti, de quo unguento tentam factam ex petia uel ex filis eius ad quantitatem foraminis effecti, extendes, & foramini impones. Demum uerò ipſum unguentum extendes ſupra petiam, & totum apoſtema teges. Factaq; idonea ligatura non multum quidem ſtricta, ne prohibeatur euentus ſpiritus, & caloris ad membrum, & materiæ reſiduæ maturatio, ſic continuabis per tres dies, quoad materia fuerit ſufficienter euacuata, & labia uulneris optimè digeſta, mundificato uerò apoſtemate mutabis intentionem ad maiorem iteratam mundificationem, & abſterſionem, & ſic appones unguentum ſequens, & tentam intinctam in ſequenti unguento, foramini apoſtematis ab extremis ad fundum uſque attingentem, & non cum extremis acutis ledentem.*

Recip.

Recip. Terbentinæ unc. ij. mellis unc. i. miſce, & uſui ſeruato, ſemper ſuper ponendo unguentum digeſtiuum prius factum.

Mundificato uerò flegmone quemadmodum poteris uidere ex priuatione generationis ſaniei, & ex alterius malæ materiæ currentis ex ulcere, tunc curabis cum abſterſione & mundificatione, & cum tunc indigebit uulnus carnis generatione, & ulceris conſolidatione, ideo cum ſequenti unguento procedes.

Recip. Terbentinæ unc. ij. mellis unc. i. s. thuris, maſticis, mirrhæ, aloes ana drach. i. ſarcocollæ drach. s. pulueꝛizentur puluerizanda, & omnia in mortario benè ducantur, & agitentur quouſque fiat unguentum, & ſic continuabis uſque ad ueram ipſius conſolidationem.

Demum uerò, ſi ex inobedientia ipſius ægrotantis, aut medici ignorantis, ſequeretur fraudulentum ulcus et putridum, ex ipſo iam diſrupto flegmone, illius curam relinquo prudenti chirurgico.

DE HERISIPELLA, Cap. 11.

AD HERISIPELLAM, ſi fuerit cum tumore, tunc eius cura eſt ſanguinis miſsio ex baſilica. & aduerte quod ſi tumor in Heriſipella fuerit edema, ſicuti contingit hydropicis, quorum crura edemate afficiuntur, tūc caue à phlebotomia, quoniam citiſsime corpus deduceretur ad hydropem, uel ad eius confirmationem, & eſſet cauſa perditionis ipſius ægrotātis.

Si uerò Heriſipella fuerit abſque tumore, ut ſit ſimplex apoſtema adhærens pilis, tunc temporis debes cauere phlebotomiam, indicatur enim ex hoc choleram potius

tius peccare,ſanguine quidem pauco permixto. Quod ſi ſanguis non peccans euacuetur, tunc bono euacuato, malum derelinquetur,quo fit,ut adaucta materia choleri ca ulceretur heriſipella, quod maxime cauendum eſt in cura heriſipellæ.

Primo igitur ad Heriſipellam ſine tumore, euacuabis totum corpus ſequenti medicina.

Recip. *Floris caßiæ nouiter tractæ unc. i. electuarij ſucci roſarum nicolai drach. ij. s. miſce, & diſſoluatur cum aqua endiuiæ quantùm ſufficit, & exhibeatur patienti in diluculo.*

Et aduerte quod apparente Heriſipella ſine tumore non oportet expectare digeſtionem in materia ante fien dam euacuationem,quoniam materia peccans eſt cholera ſubtilis facile mobilis, & per ſui naturam facile euacuabilis eſt,digeſtione non expectata, ut uoluit Galenus in de quando et qualiter euacuare oportet.

Facta euacuatione, tunc non intendas ad digeſtionem materiæ,ſed tantum ad alterationem,qua acuitas humoris remitti debet. Patienti igitur ſequentem ſyrupum dabis.

Recip. Syrupi roſati, de ſucco endiuiæ, de ſucco acetoſæ ana unc. s. aquarum plantaginis, acetoſæ, roſarum ana unc. i. miſce, & aduerte quod tua intentio in Heriſipella non tantum ſit remittere acuitatem materiæ, quantùm eſt cum exhibitione ſtipticantium prohibere curſum Choleræ ad patientem particulam, & hæ intentiones complentur per ſyrupum roſarum de ſucco acetoſæ, per ſyrupum myrthinum cum prædictis aquis, ob quam rem, conſulo, ut, facta euacuatione, cum his, quæ extra applicantur, medicemur Heriſipellam, his quidem diebus, quibus

bus caliditas materiæ remittitur, cum ſyrupis dictis infrigidantibus, & totum regimen conſiſtit in ablatione uini, totaliter priuando corpus, & à carnibus, et ab ouis, & à pluribus alijs, quæ habent ſanguinem, & choleram augmentare, & humorem exacuere poſſunt, de quibus eſt uſus maximè coitus, & forte exercitiū inflammans, & uſus rei piperatæ aliorum, cœparum, & ſimilium, & ualet à principio ſequens medicamen.

Recip. *Succi plantaginis, ſolatri, ſemper uiuæ ana unc. vi. aquæ roſatæ unc. iij. miſce, & cum petijs infuſis in prædicto liquore heriſipellæ medicaberis.*

Et *aduerte: quod in his ſuccis non debet permiſceri aliquid, quod ſua humiditate emolliat, ſicut eſt ſuccus foliorum maluæ, lactucæ, & huiuſmodi, quoniam ſui emollitione timendum eſſet, ne hæriſipella ad ſuppurationē uerteretur, quæ eſt uia ad ulcus, quapropter sēper à principio ſtipticis uti debes, & obſerua cautellam hanc, quod cum dilutæ petiæ ſuper membrum heriſipellatum incipiant calefieri, ſtatim eas amouere procurabis, ne ab illis reuerberata caliditate ad membrum concreſcat heriſipella.*

Caue quoque, ne calore membri attrahente ad ſe pectiam illam, & eam exſiccante, petia illa adhæreat ipſi heriſipellæ. quoniam in ipſius ablationet poſſet heriſipella ulcerari, quod magnopere timendum eſt.

Ad idem ualet ſequens medicamentum.

Recip. *Atramenti lib. s. per ſe ipſum ſolum ualet ab eo intincta heriſipella, & hoc propter ingredientia eius compoſitionem frigida eſſe, & ſtiptica.*

Ad idem

Ad idem ualet ſequens medicamentum.

Recip. Vnguenti de ceruſa unc. ij. totum, uel illius pars extendatur ſupra petiam, & heriſipellæ apponatur.

Ad idem, & eſt efficacius.

Recip. Vnguenti de ceruſa unc. vi. ſucci plantaginis unc. ij. aquæ roſatæ unc. i. miſc. & eo extenſo ſupra petiã heriſipellæ apponatur.

Ad idem, in augumento, & principio ſtatus ualet ſequens medicamentum, & eſt expertum, quo ſtatim curabitur heriſipella.

Recip. Litbargirij argentei unc. vi. ſucci plantaginis unc. iij. olei roſati unc. ij. aceti optimi unc. i. miſce & omnia in mortario plumbeo bene ducantur, quouſque fiat unguentum participans de colore plumbi, de quo unguento extenſo ſupra petiam ad quantitatem ſufficientem, appones ipſi heriſipellæ, hæc quidem permutando mane & ueſperi, & ſecundum quod oportet ſolicitabis quidem hæc dicta remedia, quouſque eris certus de augumento heriſipellæ, & de ſtatu eiuſdem, cum autem heriſipella cœperit declinare, quod cognoſces ex mutatione coloris ad album colorem uel ad ſubrubeum. Tunc temporis *ſiſte gradum ab applicatione frigidorum, quoniam illis adducere potes patientem ad alterum duorum inconuenientium, uel ad carnis mortificationem, ubi appareret color ipſius rubeus, obſcurus, & ſic eſſet periculum, ne cum infrigidantibus ipſis, Heriſipella ad heſtiomenum conduceretur, ob quam rem laudo derelictis tunc infrigidantibus ipſis, apparente altero illorum colorum, mane & ueſperi fomentetur locus cum ſpongia madefacta in ſequenti liquore.*

Recip.

 350

Reci.p. floris camomillæ,meliloti,fœnugræci ana M. i.foliorum maluæ,roſarum rubearum ana M. s. bulliant in ſufficienti quantitate aque uſque ad conſumptionem medietatis,deinde colentur,& colatura uſui ſeruetur.

Facta uerò quotidiana hac fomentatione cum petia madefacta in dicto liquore,laudo,ut abluatur locus cum modico uini albi odoriferi calidi,hoc enim eſt,quod prohibet futuram membri mortificationem ex Heriſipella.

Si uerò color membri cœperit albus apparere ſiſte (ut dixi)ab infrigidantibus, applicatione enim eorum frigiditas neruis applicata,eſſet & foret cauſa tremoris,uel alicuius ſpaſmi ipſius membri,cũ frigidum inimicum ſit neruis.

Si uero heryſipella fuerit ulcerata,uel ex medici imprudentia,uel malo patientis regimine,uel ex malitia materiæ,quæ corripi non potuit à uirtutibus medicinarum, ei applicabis unguentum ſequens, & proculdubio ſanabitur ab ulcerata heriſipella.

Recip. Lithargirij unc.iij.unguenti populeonis,cæruſæ ablutæ,infrigidantis Galeni ana unc.s.olei roſati completi unc. i.miſce,& omnia in mortario bene ducantur, quouſque fiat unguentum,quod in opere continuabis uſque ad conſolidationem heriſipellæ.

Et hæc de Heriſipella dicta ſint.

DE EDE-

DE EDEMATE. Cap. III.

CVM EDEMA *fiat maxime ex materia pituitoſa cũ paulo cholerę admixta, credendum eſt, quòd maxime fiat in membris frigidis, & longe diſtantibus à fonte caloris corporis animalis, ut ſunt crura, & pedes, cum tamen & in alijs membris propinquis fonti, & radici caloris contingere poßit, aut propter natiuã caliditatem membrorum affectorum corruptam eſſe, aut ad minus uitiatam, quamobrem, cum tibi apparuerit membrum tumidum præter naturam deperdens quem habuit colorem, cedatque digitis illud prementibus, cum remanentia cauitatis, & ueſtigij impreßionis, proculdubio dices membrum tale edema pati. quo fit, ut edematis cauſam dignoſcere ualeas ipſam eſſe pituitoſam materiam, quam, & principalium caliditas infrigidata, & particularium membrorum uirtus concoctiua defecta progignunt, ob quam rem, cum omnis curatio ſuo medicetur contrario, commune præceptum obſeruabis, curationem ſcilicet edematis conſiſtere in applicatione calefacientium, & exſiccantium.*

In initio igitur curæ ipſius edematis materiam ipſam digerere debes cum his, quæ ne dum opponuntur temperaturæ materiæ pituitoſæ, uerum etiam & membra ipſa confortantia, & innatam caliditatem augumentantia. Detur igitur infraſcriptus ſyrupus per nouem dies continuos.

Recip. oxymellis ſimplicis unc. i. ſyrupi de duabus radicibus, mellis roſati colati ana unc. s. aquarum ſaluiæ, betonicæ, bugloſſæ ana unc. i. miſce. demum, quibuſdam

apparentibus ſignis concoctionis, nonquidem complete, quoniam hoc fieri non poteſt, propter materiam hāc rebellem eſſe concoctioni, & propter uitiatam caliditatem concoquentem principalium membrorum, purgabis cum ſequenti medicina.

Recip. *Diacatholiconis unc.s. agarici optimi, & electi drach.i.s. electuarij indi maioris ſcrup. iiij. electuarij de ſucco roſarum drach. i. & recordare, quòd cum qualibet medicina euacuatiua flegmatis permiſcere debes aliquod euacuatiuum cholerę, cum de ſe flegma non moueatur ad membra, niſi eo ſubtiliato, & promoto à flaua bile. Infundatur agaricus cum modico zinziberis, & ſalis gemmę in oximellite quantum ſufficit per. x. horas. deinde facta forti expreßione, omnia ſimul diſſoluantur in aqua decoctionis yſopi, ſaluię, betonicę, & quatuor florum cordialium quantum ſufficit, & fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem. Si uerò edema fuerit uitio corruptę caliditatis hepatis non bene ſanguificantis, ſicut in hydrope accidit, ut crura, & alia membra corporis tumida, & edemata facta ſint, purgabis corpora poſt exhibitos ſyrupos ſequenti medicina.*

Recip. *Diacatholiconis unc.s. reubarbari optimi, & electi drach.ij. ſpicę gran.x. agarici pręparati, ſcrup.ij. electuarij de dactilis drach. s. infundatur reubarbarum cum ſpica ſecundum artem per. x. horas, & facta forti expreßione omnia ſimul diſſoluantur cum communi decoctione florum & fructuum quantum ſufficit, & fiat potus, qui patienti exhibeatur modo dicto. Et aduerte quod omnes medicinę, quę à nobis in capite de hydrope fuerūt dictę, eędem conferunt in edematica paßione hydrope coniuncta. Facta hac prima purgatione in materia cum*

dicta

dicta euacuatione,laudo,ut iterato digeratur materia,& euacuetur; quoniam diuturnæ ægritudines maximè pendẽtes à pituita,paulatina indigẽt digeſtione, paulatinaq; & ſucceſsiua euacuatione, replicabis igitur ſyrupum ſequentem per nouem dies continuos.

Recip. *Syrupi de iua* Nicolai, *quòd ſi ei iungatur timor de hydrope,dabis ſyrupum de cicorea cum reubarbaro nicolai,mellis roſati colati, ana unc.s.aquarum yſopi, iuæ,capillorum ueneris ana unc.i.miſce,apparente concoctione,& ſi non completa in materia, dabis patienti per duas horas ante lucem ſequentem medicinam.*

Recip. Diacatholiconis *unc.s.pulueris hieræ ſimplicis* Galeni *drach.s.pulueris turbith boni & gummoſi ſcrup. iiij. pulueris reubarbari ſcrup. ij. ſpicæ, zinziberis,ſalis gemmæ ana gran.iij.omnia ſimul miſceantur,& cum decoctione communi florum & fructuum, quantùm ſufficit,diſſoluantur,& fiat potus.*

Et *aduerte,quod poſt purgationem materiæ procurabis unà ſimul procedere cum remedijs per intus exhibitis, & per extra applicatis,ut his & illis materia edematis corrigatur, & membra innatæ caliditatis uigentia reddantur,laudo igitur,ut quolibet mane per duas horas ante cibum detur patienti bolus infraſcriptæ mixturæ.*

Recip. *Diagalangæ unc.i.triaſandalini drach.s.diatriõ pipereon drach.ij.diarbodonis abbatis unc.i.s. miſce,cum ſyrupo de duabus radicibus fiat mixtura, eiſdem quoque diebus mane & ueſperi diluantur membra edemata cum ſequenti decoctione,uel cum ſpongia madefacta in prædicta decoctione locus fomentetur.*

Recip. *Saluiæ,roris marini,florum ſticados montani, maioranæ,florum camomillæ,iuæ ana* M.*s.ſalis nitri,ſalis gemmæ*

gemmæ,alluminis ana drach.ij.bulliant in ſufficienti quã-titate aquæ cineris, ſiuè lixiuij,uſque ad conſumptionem tertiæ partis, deinde colẽtur, & colatura uſui ſeruetur. Vbi uerò crura eſſent edemata,eorum fiat lotio cum prædicta decoctione,uel ſequenti.

Recip. Aquæ cineris lib.xx.florum camomillæ,radicũ ebuli,ana.M.i.ſalis communis lib.s.aceti albi optimi unc. iiij.miſce,et bulliant uſque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur,& colatura uſui ſeruetur.

Ad idem ualet ſequens lotio, & eſt multum experta in terris maritimis.

Recip. Aquæ maris lib.xx.aceti optimi lib.ij. bulliant inſimul uſque ad conſumptionem quartæ partis, deinde ipſa dicto uſui ſeruetur.

Ad idem, ſcias quod conferunt omnes aquæ Termarum calidæ, ſapientes naturam uel ſalis, alluminis,uitri, & ſalis gemmæ. quod ſi patiens aſſiduum uſum frequentet in dictis balneis,proculdubio ab edemate, & præcipuè in cruribus exiſtente, ſanabitur. Quòd ſi prædictis non ſanabuntur membra edemata, laudo, ut his ingenijs ſequentibus patiens gubernetur.

Primum eſt, cauterizare mẽbra huiuſmodi cum actuali cauterio pluribus in locis, ipſo enim nedum extrahetur aquoſitas pituitoſa talem progignens affectionem,uerum etiam membra exonerata confortabuntur, ut inde nutrimentũ melius concoquere ualeant,et ſuperfluũ ſecernere.

Secundum ingenium eſt, ut membrum tale taliter affectum: ſiccetur cum applicatione ſequentis emplaſtri, poſiti ſupra corium ad quantitatem conuenientem, &

poſitum ſupra edematam partem membri affecti.

Recip. *Fermenti unc.vi,cantaridarum ſubtiliter pulueriʐatarum drach.i.ſalis communis drach.iij. aceti fortiſsimi quantum ſufficit ad incorporandum uelut unguentum quoddam, quod extenſum ſupra corium modo dicto membro applicetur, ipſumque non amouebis à membro per ſpatium decem horarum,quo eleuato apparebunt tibi ueſicæ aqua plenæ, ſupra quas appones folium caulis perunctum butyro recenti, & ſic mane,& ueſperi foliũ mutabis;et uidebis copiam aquoſitatis facilè exire à membro edemato.quod ſi mẽbrum tale ad ulcerationẽ cõducetur,nimio quidẽ calore adurente apparẽte in mẽbro,mox eleuato folio caulis apponere debes ſequens unguentum.*

Recip. *Vnguenti de cæruſa unc. i. s. litargirij unc.ij. ſucci plantaginis unc.i.olei roſati unc.s. omnia ſimul miſceantur,& in mortario ducantur, quouſque fiat unguentum: quod uſui ſeruetur. eo quippe unguento ulcera corrigentur,& aquoſitas pituitoſa extrahetur,& edema ſanabitur.* Quod ſi *hæc non contulerint, hoc remedium ſequens debes edemati applicare.*

Recip. *Saluiæ ſiccæ, roris marini, betonicæ ana unc.s. carui,dauci,aniſorum,fœniculi ana drach.ij.pulueriʐẽtur omnia ſubtiliſsime,& prædictus puluis ſuper aſpergitur ſpongiæ ſiccæ ad quantitatem membri edemati, eamque illi ſuperalligabis,& ſic mane, & ueſperi continuando, uidebis diſſolutum edema,& hæc de edemate.*

353

DE SCABIE. *Cap. IIII.*

CVM SCABIES *ſecundum plurimum fiat ab humore per uiam aduſtionis ſanguinis, uel choleræ, uel melancholiæ, uel per uiam ſalſi flegmatis de ſuper redundantis ad totum corpus, laudo, ut apparente pruritu, & rubedine in membris totius corporis ſcabie afflictis, quod fiat phlebotomia ſecundum diuerſos ſitus per reſponſum ad materiam peccantem, ut ſi fuerit ex ſanguinis aduſtione, cuius indicium erit pruritus, & rubedo membrorum, ut diximus, tunc fiat phlebotomia ex baſilica dextri lateris, & extrahatur ſanguis in pondere unciarum. vi. conſentiente robore, & ætate. Si uerò ſcabies ex aduſtione choleræ fuerit, cuius indicium, eſt temperatura ægri cholerica uehemẽs, & acutus pruritus, & citrinitas tum loci ſcabioſi, tum etiam exeuntis à puſtulis ſcabioſis. Tunc remittatur ebulitio in cholera; & phlebotometur eadem baſilica brachij eiuſdem, cum ſanguinis extractione pondere unciarum. vi. Quod ſi flegma ſalſum ſcabiei cauſa fuerit, cuius indicium, eſt uiolentus, & intollerabilis pruritus ſine apparentia rubedinis, uel citrinitatis, in prædictis fiat phlebotomia ſatis minuta ex eadem baſilica uſque ad tres uncias ſanguinis ad plus in pondere. Quod ſi aduſtione melancholiæ ſcabies trahat originem, cuius indicium, eſt carentia fortis pruritus, & liuiditatis apparentia in colore membri ſcabioſi, & puſtulati, cum exitu ſorditiei liuidæ uergentis in nigrum, tunc temporis phlebotomabis ſaluatellam ſiniſtræ manus cum extractione ſanguinis pondere unciarum vi. Quod ſi patiens conſuetus ſit pati emorrhoidarum fluxum, ea-*

rum fiat apertio,cum ſanguiſugis applicatis emorrhoidibus,& extrahe ſanguinis uncias iiij.Et attende,quòd non eſt credendum illis,qui dicunt, quòd in ſcabie apparente non debet fieri phlebotomia, ne natura tentans exonerare ſe,impediatur à ſuò opere,quoniam cùm in ſcabie materia plurima uitiata ſit ad intra uenas, non eſt timendum fieri phlebotomiã, & ſi etiam tractus ſanguinis ad extra uenas fiat ex eo,quòd in multitudine peccantis materiæ exiſtentis ad intra uenas,& euacuatæ per phlebotomiam iuuamentum maius adfuerit,quàm nocumentum, quòd poſſet contingere ex aliquali adhuc per phlebotomiam retractione materiæ ab extra uenas ad intus, fiet enim ex ipſa phlebotomia natura uigentior ſupra reſiduum materiæ remanentis, ad naturam regulandam ab intus ad extra uenas. Et caue ne ante totius corporis *euacuationem ætate adhuc tollerante inungas ſcabiem, quoniam plerunque facta inunctione corporis poroſitates obſerantur,quo fit,ut materiæ malæ intus peccantes, prohibita expiratione earum,magis putrefiant,et febres inducant,ſicut ferè in omnibus contingit præmittentibus unctiones euacuationi; facta igitur antedicta phlebotomia, laudo,ut peccans materia digeratur cum ſequenti ſyrupo,ualet enim in omni materia aduſta faciẽte ſcabiẽ.*

Recip. *Syrupi de fumoterræ, de lupulis, de endiuia, mellis roſati colati ana.unc.s.aquarum ſcabioſæ,fumiterræ,cicoreæ ana.unc.i.miſce,et laudo, ut eo tẽpore quo digeritur materia,quotidie in mane per quatuor horas ante cibum,ad prouocandum magis ſcabiem ad cutim, patiens utatur ſequenti balneo.*

Recip. fo liorum maluæ cum radicibus, uiolariæ cum radicibus ana. M.ij. bulliant in ſufficiēti quantitate aquæ. uſque ad conſumptionem tertiæ partis, deinde colentur, et cum colatura diluat ſe patiens in omnibus membris ſcabioſis. Apparentibus uerò poſt ſignis digeſtionis in materia purgetur patiens cum ſequentibus pilulis, ſi pilulæ ſibi ſint magis familiares, uel cum ſequenti medicina in forma boli, uel in forma potionis ad libitū patiētis.

Recip. pilularum de fumoterræ ſcrup. ij. aurearum nicolai, fœtidarum, ana ſcrup .s. miſce, & fiant pilulæ numero. v. Vel ſic.

Recip. diacatholiconis. unc. i. cōfectionis amech. drach. s. electuarij ſucci roſarum ſcrup. iiij. miſce, & fiat bolus cum ſaccharo, uel fiat potus cum decoctione communi florum & fructuum quantum ſufficit, cum qua bulliant foliculorum ſenæ, polypodij quercini, ſummitatum fumiterræ ana drach. ij. & detur patienti duabis horis ante lucem. Et aduerte quod cum hæc ſit euacuatio eradicatiua, ante phlebotomiam, uel ante ſyruporum aſſumptionem, recordare debes de lenitione precedente cum Caßia fiſtula, uel cum diaprunis non ſolutiui, uel cum tamarindis, uel cum trociſcis de uiolis ſine ſcamonea, quæ omnia multum leniunt euacuando humores aduſtos, his euacuationibus tum phlebothomia, tum pharmatia factis, poteris audacter trāſire ad unctiones in ſcabie conuenientes.

Ad ſcabiem puerorum, in quibus nulla adhuc præceſſit euacuatio propter ætatem non conſentientem, plurimum ualet ſequens unguentū ſine aliquo timore.

Recip. olei roſati unc. iiij. ſalis cōmunis drach. i. s. butyri recentis loti unc. i omnia ſimul bene miſceantur, & in mortario benè ducantur, donec fiat unguentum molle.

Ad idem, & ualet in pueris, & in ſequentibus ætatibus, & ante euacuationem, & poſt euacuationem, & eſt expertum bene. ſi quotidie ante ingreſſum lecti propè ignem ſubtilisſime membra ſcabioſa; uel totum corpus inungatur ſequenti unguento.

Recip. Terbentinæ lotæ in aqua roſata unc. iiij. ſucci limonis unc. i. s. Butyri recentis unc. i. uitelli oui numero i. ſalis comunis drach. ij. olei roſati unc. ij miſce, & diu omnia agitētur in mortario donec fiat unguentū pro ſcabie.

Ad idem, ualet ſequens unguentum non niſi præcedente digeſtione, & totius corporis euacuatione, & ubi ſcabies eſſet plurimum craſſa.

Recip. ſucci lapacij acuti, & ſucci fumiterræ, ſucci plantaginis ana unc. i. litargirij argentei unc. iiij. Terbentinæ lotæ cum aqua roſata unc. ij. Ceruſæ ablutæ, butyri recentis loti ana unc. i. s. ſucci limonis unc. ij. uitelli oui numero ij. ſalis communis unc. i. olei roſati unc. i. s. miſce, & omnia ſimul in mortario plumbeo bene ducantur, uel agitentur, donec fiat unguentum.

Ad idem, & eſt aqua mirabilis, cum qua patiens debet ſcabiem inungere. facta forti, & ſubtili dilutione,

Recip. Aquæ diſtillationis lapacij acuti lib. ij. ſucci plantaginis unc. iiij. aquæ roſatæ unc. iij. ſucci limonis unc. ij. litargirij unc. vi. ceruſæ unc. s. ſublimati unc. i. s. ſalis communis unc. s. ſulphuris uiui dracb. iij. pulueriżentur

tur puluerizanda ſubtiliſſimè, & cum aquis miſceantur, & in infuſione maneant per diem naturalem. Demum po*nantur omnia in alembico, & lento igne aqua diſtilletur. Et ſcias, quòd prædicta aqua non ſolum confert ſcabiei, ſed etiam ad delendum cruſtas morbi gallici. & enim non ſolum tolluntur cruſtæ morbi gallici, ſed etiam earum ueſtigia delentur, & ſcias, quòd quemadmodum præcedens aqua multum cõfert ad ſcabiem ſanandam, ita plurimum conferunt aquæ termarum ſulphureæ, ueluti de poreta, de* Abano, de Petriolo, *& huiuſmodi, euacuato enim corpore & à ſuperfluis bene mundato, ſi in prædictis balneis patiens balneetur, uidebis ſuper hoc iuuamentum præſtans. Et unum tibi dico, ſicut experientia compertum eſt, ſi ad huc uehementi, & ſæua ſcabie totum corpus occupante quis moleſtaretur, ſi peteret piſanas termas de aquis, quæ balnea in comitatu piſarum ſic dicta ſunt, certe uidebis miraculum, cum non tantum à qualitate manifeſta, quantum à proprietate ſua poſſunt huic conferre.*

Ad idem.

Conſulo, ut eo tempore quo patiens ſcabiem inunctionem fecerit, ſemper de mane apparente luce, conſulo, uel laudo, ut utatur ſequenti balneo calido in toto illius corpore, mox exiens è balneo ingrediatur lectum calidum, dormiat, & ſudet.

Recip. *Foliorum lapacij acuti, foliorum fumi terræ. foliorum maluæ cum radicibus, foliorum borraginis ana* M. *iij. furfuris ligati in petia* M. *ij. ſiliginis* M. *iij. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ, uſque ad conſumptionem tertiæ partis, deind e colentur, & colatura uſui ſeruetur.* Et *hæc de ſcab ie.*

DE MORPHEA, *Cap.v.*

AD MORPHEAM, *& alias cutis defœdationes originem habentes ab humore melancholico,conſulo,ut purgetur materia peccans cum ſequenti medicina.*

Recip.Diaſen*æ lenitiui unc. i. Caſsiæ nouiter tractæ unc.ſ. miſce, & fiat potus cum aqua decoctionis polypodij quercini,*Epithimi,Thimi*, & aliorum fructuum,& florum omnium communium,& demum digeratur materia,nulla facta phlebotomia in tali curatione,quoniam augeret cauſam* Morphe*æ cum ſequenti ſyrupo.*

Recip. *Syrupi de fumo terræ.de* Epithimo*, de* Thimo*,de* Endiuia *ana unc.ſ.*Aquarum *borraginis,meliſſæ. fumi terræ,ana unc.i. miſce,continuato iſto ſyrupo per ſeptem dies continuos.purgetur materia ſequenti purgatorio duabus horis ante lucem.*

Recip.Diaſen*æ lenitiui drach.vi. confectionis amech. drach.ij electuarij ſucci roſarum drach.i.miſce, & fiat potus cum prædicta decoctione.*

F*acta purgatione,laudo,quod ungantur omnes corporis partes morphea affectæ cum ſequenti oleo calido ueſperi cum ibit dormitum.*

Recip.Ol*ei de tartaro,uini albi potentis unc.iij.*

Ad idem,ualet ſequens unguentum.

Recip. *Olei de Tartaro unc. ij. olei amygdalarum amararum unc. i. ſucci lapatij acuti unc.i.ſ. ceræ quantum ſufficit,et fiat unguentum, quo inungatur morphea modo dicto.*

Et aduerte,quod cũ ueſperi fiet dicta unctio,de mane

continue

continuè diluatur locus affectus morphea cum ſequenti aqua.

Recip. *Aquæ diſtillationis lapatij acuti lib.iij.interiorum mellonum cum ſeminibus lib. ij. ouorum hirundinum numero decem, ſalis nitri unc. s.* Tartari *uini albi optimi unc.ij.omnia ſimul miſceantur puluerizatis pulverizandis,& ponantur in alembico & diſtilletur aqua, & uſui ſeruetur,*

DE COXIS, ET PVSTVLIS APPARENTIBVS IN FACIE, Cap. VI.

CVRATIO PVSTVLARVM *apparentium in facie, quas communi nomine coxos appellant, regulatur* Dieta,*& ab initio ſic ordinanda eſt.*

Primo, *inungatur patientibus dieta non multiplicatiua ſanguinis cholerici,uel flegmatis ſalſi, cum ſecundum plurimum eorum materia immediata ſit ſanguinis acuti, uel cholera multitudo, uel ipſius ſalſi flegmatis, caueat igitur ab omnibus cibarijs calidis,quemadmodum ſunt carnes,& cuiuſcunque condimenti commixtæ, multus uſus ouorum quantuncunque recentium, omneſque res ſalſæ,& ex ſalſis omnia facta condimenta tales affectiones progignunt.ita & omnia piperata.i. condimēta facta ex pipere, quibus aſſociatur* Zinziber, *cinnamomū.garyophyli,macis,& huiuſmodi,caueat quoque patiens à coitu,tanquam à re admodum obnoxia, cum ex coitu immoderato humores exacuantur,& fiāt tunc materiæ*

teriæ preparatæ ad generationes talis affectionis, princi piũ igitur euacuationis erit capere infraſcriptum bolum per duas horas ante prandium.

Recip. Floris *caßiæ nouiter tractæ unc. i. carnium* Tamarindorum *unc. ſ. miſce, & fiat bolus cum ſaccharo, ſequenti uerò die conſulo, ſanguinis mißionem ex* Epa*tica cubiti dextri cum extractione ſanguinis quinque unciarum, ſequenti uerò die pro alteratione temperaturæ calidæ hepatis capiat patiens in diluculo ſequentem ſyrupum.*

Recip. *Srupi de ſucco acetoſæ, de ſucco* Endiuiæ, *ana drach. vi. de fumo terræ unc. ſ. aquarum ſeminum communium frigidorum, lupulorum, fumi terræ, ana unc. i. miſce, captis tribus de prædictis ſyrupis, laudo quòd itera to patiens phlebotomet ſaluatellam ſiniſtræ manus cum extractione ſanguinis pondere unciarum iij. cõtinuet ue rò patiens ſyrupos uſque quo ſeptimum ceperit ſyrupũ, octauo uero die apparente ſigno concoctionis in materia purgetur ſequenti purgatorio.*

Recip. *Seminis acetoſæ, plantaginis, endiuiæ ana drach. ij. quatuor florum cordialium ana* M. *ſ. tamarindorum unc. ſ.* Iuiubarum, *ſebeſten, ana numero decem,* Carnium *prunorum damaſcenorum, paſſularum enucleatarum ana unc. ſ. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis.* Deinde *cum colatura dißolue floris caßiæ nouiter tractæ drach. vi. electuarij ſucci roſarum drach. i.* Confectionis *amech. dia prunis ſolutiui, ana ſcrup. ij. & fiat potus. quieſcat tamen patiens poſt purgationem per duos, uel per tres dies.*

Demum

Demum poſt meridiem faciat uenarum emorrhoidarum apertionem, cum extractione ſanguinis pondere unciarum iiij. præcedente tamen clyſterio lenitiuo.

Peractis uerò his euacuationibus, tum cum farmatiſs, tum cum phlebotomijs ueſperi cum patiens ibit dormitum, uolo, quod inungātur ei loca affecta ab illis puſtulis cum ſequenti unguēto mane uerò totam ſibi faciem cum infraſcripta aqua.

Vnguentum tale eſt.

Recip. Nucleorum perſicorū torrefactorum, & ſubtiliter pulverizatorum unc. i. ſucci plātaginis, ſemper uiuæ, ana unc. s. ceruſæ ablutæ drach. i. s. cum cæra quātùm ſuffi cit fiat unguentum molle.

Ad idem, & eſt unguentum expertum. & ad modum ualet ueſperi. inuncta facie.

Recip. *Succi citri unc. ij. ceruſæ unc. s. ſarcacollæ drach. ij. ſalis communis drach. i. olei roſati unc. s. lithargirij argentei drach. vi. omnia ſimul in mortario benè ducantur. demum ſuperaddendo modicum aquæ roſatæ pone in pomo citri, bulliant duabus ebullitionibus continuè cum baculo bene ducendo.*

De mane uerò abluatur facies cum aqua dicenda.

Recip. *Aquæ roſatæ lib. s. aquæ diſtillationis lapatij acuti, lib. ij. Coraliorum rubeorum, margaritarum ana drach. ij. camphoræ drach. i. pulverizentur pulverizanda et omnia ſimul bulliant unica ebullitione; deinde colētur, & colatura uſui ſeruetur.*

Ad idem, & eſt expertum, & ſecretum, ſi patiēs ter uel quater in die abluat ſibi faciem cum infraſcripta aqua, quæ hæc eſt.

Recip.

Recip. Camphoræ drach.ij. ceruſæ ablutæ unc. i. cicerum rubeorum lib. s. interiorum mellonum lib.i. ouorum hirundinum numero decem, margaritarum drach.ij. ſeminum bombacis drach.iij. ſalis communis drach.ij. ſucci limonis unc. iiij. tartari uini albi unc. s. pulucrizentur pulueriżanda, & contundantur contundenda, & infundātur omnia inſimul in lib. x. aquæ diſtillationis lapatij acuti per duos dies naturales.

Demum omnia inſimul ponantur in alembico, & diſtilletur aqua, qua utatur patiens modo dicto, procul dubio ſanabitur ab huiuſmodi affectione.

FINIS.

358

BENEDICTI VICTORII FAVENTINI DOCTRINALIS EMPIRICA DE FEBRIBV.

DE QVIDDITATE, ET MODIS FEBRIS IN GENERALIS,

Caput primum.

FEBRIS A' FERVORE *dicta eſt, quia noſtra corpora feruendo febriunt, & per febrem in ebullitione ponuntur, ob quod Galenus dixit in prima particula aphoriſmorum commento* 16. *Febris eſt calor naturalis mutatus in igneum, & quoniam non poteſt in igneum mutari, niſi corpus ex toto afficiatur. Ideo dicimus febrem eſſe affectum & caloris naturalis, & totius corporis humani, ob quod princeps in prima quarti dixit, febrem eſſe totius corporis qualitatem afficientem cor, ideo & morbum communem cõſueuimus eam appellare.*

PRIMO, *quia eius nocumentum communicatur toti corpori.*

SECVNDO, *quia communicatur calori naturali per totum corpus expanſo. quod non contingit alijs morbis afficientibus corpora noſtra. Quae febris curanda à nobis habet tria genera principalia, ut in primo de febribus ad Glauconem Galenus ſcripſit: & ſecundum numerum trium partium exiſtentium in corporibus humanis tria ſunt ipſius febris genera. Sunt enim membra,*

bra,

bra,humores,& ſpiritus, neceſſaria ad eſſe humani corporis. Quoniam ut ſcribitur à Principe prima fen. primi canonis. Ab eis naturalitas corporis humani primitus reſultat. Quòd ſi feruor hic primo uel ſucceßiuè ſit in his membris, nocumentum manifeſtum cauſans in actionibus naturæ ipſorum.

VNVM *genus febris habemus: quod genus dicitur* Ethica,*quaſi habitualis facta,& affixa. Si uerò idem feruor in humoribus tanquam in ſubiecto primo conſiſtat impediens actiones conſuetas naturæ, ipſius humoris,uel totius corporis,humoralem febrem nuncupabimus.* Et *eſt alterum genus febris.* Q*uòd ſi calor ebulliens in ſpiritibus fuerit ipſos impediens in actionibus naturæ:uel actiones naturæ impediens per ipſos calefactos ſpiritus,erit tertium genus febris,quam* Ephe*meram dicimus,unius diei duraturam tantum, ab* Ephe*mero animali dicta:de cuius uita meminit* Ariſtoteles *in vi.de animalibus:Scias tamen quòd febris ſumit diuerſitatem generum ſolum diuiſione rerum corporalium exiſtentium in corpore humano.* Cum *& alia plura ibi ſunt, à quibus non poſſunt genera febrium diſtingui,ut accidentia,& uirtutes,&* Complexiones. *Ab harum enim diuerſitate ut pote in corpore,febres non diſtinguuntur.* Q*uare dicam febrem eſſe corporis affectionem:ſiue membra,ſiue humores,ſiue ſpiritus affecti fuerint.* Q*uoniam autem febris* Ephemera *breuis terminationis eſt,& à toto genere ſalubris, ideo in præſenti modicam habebimus ſolicitudinem de ea.* Remittens *me ad ea,quæ à principe ſcripta ſunt in quarto* Canone. *& à* Galeno *in primo artis curatiuæ ad* Glauconem. Et *quoniam aliorum duorum generum. ſcilicet putridæ*

& Ethicæ

& Ethicæ i. habitualis. Febris pütrida ſæpius occurrit humanis corporibus. Ideo noſter proceßus erit circa curam febrium putridarum. Quarum quædam ſunt acuti morbi,quædam uerò non acuti, ſed Cronici, iuxta Sermonem Galeni in ſecunda particula aphoriſmorum commento 19. Ideo noſter proceſſus erit à Curatione febrium putridarum acutarum, Demum ad curationem reliquarum ueniemus. Et quoniam febrium putridarum quædam ſunt continuæ. Quædam interpollatæ.

Primo de cura febrium putridarum continuarum ſermonem tractabimus compendioſè. Deinde de alijs.

DE QVIDDITATE FEBRIS PVTRIDAE CONTINVAE, ET acutæ in generali, Cap. II.

VOLENTES acutam continuam febrem cognoſcere, dicamus cum Galeno in ſecunda particula aphoriſmorum commento 19. Quòd febris acuta continua eſt, quæ cum uelocitate ſui finis eſt magna, etenim ob materiam eius factam eſſe ſubtilem & mobilem cum uelocitate finem ſuum attingit. qui eſt uel ſalus, uel mors. Et quoniam ex ueloci motu materiæ ſubtilis hinc inde male afficiuntur membra noſtri corporis, et eorum uirtutes. Ideo in ipſis ſeua fiũt accidentia, ideo dixit quòd eſt magna iuxta etiam tenorem uerborũ Galeni in prima particula pronoſticorum dicentis: Magnitudinem morbi debere metiri iuxta ſæuitatem accidentium. Vel dicitur febris continua acuta: quia cum uelocitate ſui motus, in ea eſt timor, ut ait

Galenus

Galenus in loco præallegatò,propter enim uelocem motum materiæ currētis de membro ad membrum, et idem in aphoriſmo præallegato acut'orum morborum &c. Ait,uirtutes corporum in tantum moleſtantur, ut terrentur,ut etiam ipſe patiens,& medicus, & aßidentes ipſi de futura timeāt morte,et ideo dixit in ea eſt timor, Et propter hoc habetis duo.

Primum quod medicus omni ſolecitudine,& prudentia debet ſe præparare ad Curationem febrium acutarum continuarum.

Secundo, modum pronoſticationis in generali in febribus acutis. Semper ſcilicet timorem in ipſis pronoſticari.

DE CAVSIS CONTINVAE ACVTAE FEBRIS IN GENERALI

Cap, III.

ET FEBRIS continuæ acutæ in generali adſunt cauſæ: quas Medicus debet cognoſcere ante quàm ad curam accedat,ut eſt dictum Galeni, in primo regiminum acutorū,cōmento tertio,oſtendentis. Neminem debere febrem curare, niſi nouerit cauſam, Item,primo de febribus ad Glauconem dicit Galenus. Quòd oportet Medicum ægritudines, & cauſas, & tempora earum cognoſcere. Sic igitur huius febris Tria erunt genera cauſarum, iuxta modum determinationis Galeni in tertio tegni, & in libro de cauſis pulſuum:cauſæ ſcilicet antecedentes coniunctæ, & primitiuæ. Quæ ad noſtrum modum loquendi conſuetum ſecundum Galenum,ad duo poſſunt reduci,ſcilicet ad genus

cauſarum intrinſecarum & extrinſecarum. Cauſæ igitur coniunctæ huius febris continuæ in genere, eſt ipſa putredo, quæ licet multotiens non iungatur cordi per ſe, per putridam tamen effumationem ad cor ipſum attingit, ut dicam putredinem cum effumatione putrida eſſe cauſam coniunctam febris. Quapropter cum intentio Curatiua ex tertio tegni ſit cauſam remouere ægritudinis, rectè conſiderabis hanc febrem non poſſe amoueri, niſi amota putredine unà cum putrida effumatione ad cor. Cuius cauſæ coniunctæ aliæ etiam ſunt non multum diſtantes ab ea, quas uulgus medicorum appellat etiam cauſas coniunctas: ut eſt probibita tranſpiratio, & euentatio humoris, qui in noſtro corpore nõ poteſt euentari, qui afficitur calore extraneo, & ita putreſit, iuxta illud Ariſtotelis quarto metheororum: Putredinem eſſe corruptionem innati caloris ab aliena caliditate in uno quoque humido. Huius autem probibitæ tranſpirationis cauſa eſt, humorum coartatio in uenis. Nam cum ipſi coartantur & ingroſſantur ibi, probibetur eorum euentatio. Cuius coartationis humorum cauſa eſt oppilatio. Quapropter ſi omnes has rerum cauſas coniunctas uelimus dicere, immediatiorem tamen cauſam cæteris, dicemus eſſe putredinem ipſam cum effumatione putrida ad cor. Quare ipſius Medici intentio curatiua in ipſa erit, ſolicitare remotionem oppilationis, coartationis humorum, probibitæ tranſpirationis, et putredinis cum ſua effumatione putrida. Cauſæ uerò antecedentes continuæ febris acutæ, erit multitudo humorum exiſtentium ad intra uenas groſſorum & uiſcoſorum, qui dicuntur eſſe cauſæ obſtructionis meatuum corporum, & inde probibitæ tranſpirationis, & ita putredinis, & poſt pu-

ſ tridæ

tridæ effumationis,& ipſius febris. Quare medicus in actu practico ſolers in præſeruando ab hac febre, debet ſuis temporibus ſolicitare æquationem groſſorum, & uiſcoſorum humorum (qui utique dicuntur eſſe obſtructionis meatuum corporis) & eorum à corpore euacuationem.

Secunda cauſa antecedens,poteſt eſſe ſiccitas quædam magna reperta in uenis corporis humani, ut contingit in inflamatiua æſtate, propter quod natura cogitur ad uenas trahere multitudinem humorum,& præcipuè calidorum;quia habiliores ſunt ad motum, à quorum caliditate uelut ab extraneo,humores in uenis ſupercalefacti putreſiunt,& febres faciunt. Cauſa uerò primitiua,eſt cauſa extrinſecus operans,quæ primitiua dicitur, quia primum mouet antecedentes cauſas ſcilicet & cōiunctas. Coniunctæ autem & antecedentes eam mouere non poſſunt,ſicut eſt aeris intenſa caliditas, â qua non ſolum ſpiritus inflammantur, ſed & humores. Et ſic à calido extraneo putrefacti humores febres cauſant: ut plerumq; contingit in æſtate ualde calida.

Secunda cauſa primitiua,poteſt eſſe mala qualitas impreſſa aeri,ut in locis peſtiferis; in quibus aer mala illa,& peſtifera qualitate affectus,ingrediens corpora,humores noſtri corporis afficit, & ſic putredinem quandam cauſat,quam peſtilentiam dicimus,de qua infra ſermonem habebimus.

Tertia cauſa primitiua poteſt eſſe uehemens frigiditas aeris,à qua ſerrantur poroſitates corporis,ut inde fumi mali exhalare non queant. Et quaſi per Antiperiſtaſim ſupercalefacit eos humores. Et tanquam à calido extraneo putreſiunt, & febres putridas acutas

cauſant,

cauſant.ut plerunque contingit euentus febrium continuarum in tempore hyemis. Aliæ autem primitiuæ poſſunt eſſe cauſæ à cibo, & potu ſecundum diuerſitatem qualitatum illis aduenientium, à quibus poſſunt humores in corpore putrefieri, & febres cauſari. Et hæc pro cauſis generalibus prædictæ febris.

DE SIGNIS CONTINVARVM, ET ACVTARVM FEbrium in generali. Cap. IIII.

SIGNA, *quibus febrem continuam acutam dignoſcemus, generaliter ſunt. Capitis dolor, materia enim febris cum ſit in continua ebullitione à ſuperfluo putrido calore mali effumant uapores, qui attingentes pelliculas cerebri malitiam complexionis cauſant in eis, & extendendo ſolutam continuitatem: propter quod capitis dolorem efficiunt.*

Secundo, capitis calor, & totius corporis, quoniam cum materia faciens hanc febrem dicatur eſſe in ambitu totius corporis, tunc caliditate totum corpus afficit. Et quia fumi eleuati leues, caput attingunt. ideò caput, & totum corpus calet, hoc autem non contingit in alijs febribus non acutis.

Tertio, febris intenſio, quoniam cognoſcitur per continuum augmentum caloris in toto, quia materia eius eſt ſubtilis, & de facili inflammabilis. Ideo propter hoc intenditur in caliditate cordi communicata, propter quod febris continuo augetur.

Quarto, caliditatis penetratio ad interiora manus tangentis cum caliditate mordaci. cuius cauſa eſt materia febris ſubtilis, & facile penetrabilis, uehementi caliditate fundata potius in ſicca materia. Ideo caliditas manum tangẽtis facile penetrabit. Cuius oppoſitum contingit in febre Ethica. *Cum enim calidum ſit in humido membrorum, potius ad lenitatem quandam, & anodinam caliditatẽ declinat.*

Quinto, uigiliarum inſtantia, cum enim uapores à minera putredinis eleuati ad cerebrum, calidi & ſicci, ſint natura ignei: apti ſunt ſua caliditate reſoluere cerebri humiditates, & uigilias inducere. fit enim ſomnus naturaliter humido ac frigido.

Sexto, anguſtia totius corporis, & inquietudo. Materia enim febris continuæ ſubtilis eſt, et mobilis, et hinc inde ad omnes corporis particulas mouetur. ut hanc pungendo, alteram agitando, non relinquit membra in uno ſtatu quieſcere, nec totum corpus.

Septimo, ſitis intollerantia, & uehementia. Cum enim à minera putredinis facientis hanc febrem continuam acutam, eleuentur uapores calidi, & ſicci, ad ſuperiores partes: ut ad orificium Stomachi, ad Meri, ad linguam, & ad palatum, efficiunt caliditatem, & ſiccitatem in membris illis.

Octauo, Ariditas, & ardor linguæ, & palati, propter eandem dictam cauſam.

Nono, pulſus uelocitas. Cum enim febris ſit calor extraneus in corde accenſus, quanto febris maioris fuerit acuitatis, tanto intenſiore calore extraneo cor afficietur. Quare etiam cor tunc maiori euentatione indigebit, propter quam pulſus uelocitatur: & quia motus

tus anhelitus ſequitur motum pulſus; ideò uelocitatur anhelitus, & uelocior redditur.

Decimo, urina rubea, tincta aliquando multa citrinitate, quia rubedo & citrinitas caloris affectus ſunt, & quanto eſt gradus rubedinis, uel citrinitatis maior, tanto ab illo dijudicabis maiorem calorem. & ſic à minera febris contingit ſignum inſeparabile rubedo urinæ, ſimiliter tinctura citrina. Nec mireris ſi in primis diebus non appareat rubea, uel citrina: quia materia peccans non bene permixta adhuc ſanguini eſt. Et hoc modo niſi in primis duobus, uel tribus diebus, urina ſic apparuerit: non debetur phlebotomia in febre continua in primo die, uel ſecundo: quia materia non bene adhuc ſanguini permixta eſt. Quòd ſi talis permixtio prima die apparet, fiat phlebotomia eadem die. Verum cùm permixtionis ſigna non niſi in ſecunda uel tertia die apparent: conſulo, ut eodem quoque tempore phlebotomia fiat.

Vndecimo, præter hæc, quæ dicuntur à Galeno in primo ad Glauconem, eſt etiam apud eum carentia horripilationis, uel rigoris, uel typi. Dixit enim in ſecundo de differentijs febrium: Proprium eſt ipſarum continuarum non horrere. huius dicti cauſa eſt: quia rigor, Typus, ſeu horripilatio, contingunt ex materia faciente febrem, ſparſa ad lacertos, & corporis muſculos. Conſiderate tamen, quòd in acuta continua poteſt eſſe rigor: ut in caſu, quo multa eſſet materia ad intra uenas cum uirtute expulſiua forti: ut eius pars expellatur ab intra uenis ad extra ad muſculos faciens rigorem: permanens autem materia in uenis putrida multa, continuam faciet febrẽ. Et ſic in continua ſimul apparebit rigor: ſed non eſt ri-

DE CVRA FEBRIS PVTRIDAE CONTINVAE ACVTAE IN *generali, per uictus rationem,* Cap. V.

FEBRIS, *ueluti re magis alterante corpora, indiget aere declinante ad frigidum, & humidum, quia contrariatur cauſæ facienti febrem acutam; & febri ipſi, quæ eſt caliditas, & ſiccitas.* Et ideo *exponatur æger febriens ad aerem naturalem frigidum, & humidum: ſi naturaliter talis nõ eſt, artificialiter talis fiat: & diſponatur cum folijs ſalicis, nenufaris, uitis, cannarum, & ſimilium irrorata* Camera *cum aqua roſata; & hæc omnia per totum cubiculum ſpargantur, & manibus æger ea tractet, & odorans, ex his remittetur caliditas febris acutæ, & humectabuntur ſpiritus, & calor naturalis ad intra, obſeruandi tamen ſunt duo canones in tali herbarum applicatione.*

Primus, *quòd hæ herbæ collectæ ſint ante ſolis ortum: ne humiditas, & frigiditas nocturna, caliditate ſolis remittantur.*

Secundus canon eſt, quòd in principio paroxyſmi non applicentur herbæ ægro: neque per cubile ſpargantur. Tunc *temporis enim calor naturalis retractus ad intra, extranea frigiditate magis concentraretur: & per hoc principium paroxyſmi produceretur. Similiter alteretur aer cameræ per irrorationem factam frequenter cum aqua roſata, uiolata, nenufaris: & cum cæteris aquis frigidis: in quibus plerunque apponantur* Sandali, *camphora.* Hæc *enim ultra hoc quòd infrigidant, & humectant, etiam cor confortant.* Poteſt *quoque fieri*

pomum,quod patiens poſt paroxyſmi principium odorando manibus tractet.

Recip. *Florum nenufaris,florum roſarum , uiolarum ana M.i.contundantur, & cribellentur.* Demum *adde ſandalorum alborum & rubeorum: ana drach. ij. Camphoræ drach.s.puluerizentur,& cum modico aquæ roſatæ incorporentur,& fiat pomum.*

Fructus etiam laudantur,non ut edantur,ſed ut manibus tractentur.cuius generis ſunt citonia. Limones,*& ſimiles ad frigidum,& humidum declinantes: fugiat autem quantum poteſt, ne frigida manibus teneantur in principio augmenti febris:quia tunc calor naturalis incipit expandi ad exteriora, & forte frigiditate percepta iterum concentraretur,& paroxyſmus prolongaretur.* Et *reprehendendi ſunt illi.qui nedum in principio paroxyſmi ægris balnea ad pedes,& manus adhibent cũ aqua frigida,ſed etiam in augmento: quia in augmento dubium eſt de concentratione caloris naturalis,& paroxyſmi prolongatione.* In *declinatione etiam,quum natura calorem putridum ad extrema diſpenſare conatur, impedictur ab eo opere cum aqua frigida.* Tamen *irregulariter operando ſuadeo, ſi in febricitante cauma fuerit,et dubitamus uirtutem deficere, in cura tunc non probibemus irrorationem factam cum aqua frigida: ut aqua roſata,uiolata,*Nenu*faris,& balneationem extremitatum in ijſdem.* Imo *& potum eiuſdem aquæ concedemus:quia maius iuuamentum eſt: quod euenit ægro in cuſtodia uirtutis, & ſecuritate à morte, quàm nocumentum, quod proueniret ex aliqua morbi prolongatione.*

D*ecibo*

De cibo autem dico, quod indicatione ſumpta à morbo conſtante uirtute, in principio ex toto debemus auferre cibum. Et ideo ſi uoluerimus regulariter gubernare acute febrientem. Si uirtus ægri conſtet indicatione ſumpta à morbo, nihil cibi dabimus: quia morbus ſemper indicat de ſui ablatione, cum ſit res præter naturam. Morbi uerò conſeruatio eſt ciborum exhibitio. Ideo indicatione ad morbum habita, & ad uirtutem conſtantem, nihil dabimus. Procedemus igitur à primo die inceptionis febris uſque ad quartum hoc modo, ſi cognoueris per accidentium ſæuitatem, quòd criſis in quarta futura ſit: ut ſit capitis dolor fortißimus, febris intenſio uehemẽs, ſitis, uigiliæ, inquietudo, paraphreneſis, uſque ad quartam diem excluſiue, & incluſiue nihil dabimus: excluſiue, quia diuerteretur natura conuertens ſe ad cibum à morbi pugna: incluſiue, quia eſt dies Criſis, & ſi impropriè, in quo reſpectum habemus & ad cibum dandũ, & ad medicinam. Quòd ſi times uirtutem à ſinthomatibus ſæuis debilitari, erimus contẽti ſolo potu aquæ hordei, diſpenſando ſecundum horas comeſtionis conſuetas, ut horis prandij, cœnæq; ſumat aquæ hordei unc. x. & blandiendo ſiti in medijs horis poſſumus unc. iiij. aquæ prædictæ exhibere. Si uerò in ægro cognouimus conſuetudinem fuiſſe multi cibi: & quòd tale corpus reſolutioni accõmodum eſt, ut ſunt cholerica corpora, tunc poſſemus uenire ad ptiſanæ collatæ exhibitionem. Quòd ſi æger & aßidentes conqueruntur de cibo pauci, & exigui nutrimenti, poterimus dare ptiſanam non collatam. Et ſic in his diebus uſque ad quartam, ubi criſim impropriam tamen expectamus in ægritudine acuta, uel peracuta, his cibis contenti erimus. Sed uetularum iurgia,

& opprobria

& opprobria uitãtes, ægrũ hac dieta regemus uſque ad quartã. Primo inceptionis morbi die nihil comedat, Sequenti die enemate præcedente, quod uentrem mundet et inteſtina à fecibus abſtergat, demus medullam panis loti decocta in aqua communi ſine ſale. Veſperi, idem ferculum exhibeatur, & cum iſtis continuet uſque ad quartam. Quòd ſi uideris uirtutem non ſuſtentari cum prædicto cibo, conſulo, ut detur panis in iure pulli decocti, & macri, & ſic procedendo uſque ad quartam, tranſacta quarta die, in qua Criſis non apparuit, quia accidentia non fuere tantæ ſæuitatis ante quartam, ut in ea potuerit criſis apparere, uſque ad ſeptimam æger diætandus eſt diæta groſsiori, et ſic ſuaſerim dari hordeum fractum decoctum uel in ſimplici aqua, uel in iure pulli ſine ſale, ſecundum uirtutis tollerantiam, una cum lacte quatuor ſeminum communium frigidorum, & maiorum, uel cum lacte amygdalarum dulcium. Quòd ſi timor eſſet de repletione capitis propter amygdalas, cõdiãtur amygdalæ ſic. primo depillẽtur, deinde ponãtur in aqua calida per v. uel vi. horas: et in prædicto tẽpore quinquies aut ſexies agitẽtur cũ baculo: ſic enim euacuabuntur à uiſcoſitate, qua febri inimicabantur, et capiti, et exhibeantur tunc, et conſulo, ut procedamus mane, & ueſperi, ſic cibando uſque ad ſeptimum. In ſeptimo cum ſit dies criſis, à cibo abſtineto, & à medicina. Poſt ſeptimam, ſi criſis ad undecimam, uel quartamdecimam prolongatur, cibandus eſt æger groſsiori diæta. Et ſic conueniens eius diæta erit aſſumere ſecundum horas conſuetas cibandi; ferculum ex pane loto decocto in iure pulli: concedes quoque lactucam, endiuiam, decoctas in eodem iure, uel in aqua ſimplici, cum modico aceti, uel cum uino granatorum,

niſi

niſi pectoris mala diſpoſitio uetet. Quare ſi æger tolerare poteſt uſque ad undecimam binam cibationem mane & ueſperi, ex ferculo hoc facto, uel ex pane decocto in iure pulli cum oleribus dictis, ſic procedes. Si uerò ægri uires hanc diætam ſufferre nequeant, exhibe pulli carnium contuſarum liquorem ad pondus unc. v. ſemel tantũ in die in iure diſſolutarum, unà cum ferculo facto ex lactucis, & endiuia. ueſperi autem contentetur ſolo bordeato cum lacte ſeminum communium frigidorum, uel lacte amygdalino. Quòd ſi expediens ſit, & urgeat neceßitas maioris cibationis, detur mane & ueſperi. contuſum pulli, ueſperi tamen in minori quantitate quàm mane, ne uirtus noctu à materia morbi in concoctione facienda, ad cibi concoctionem reuocetur. Vnum tamen nota. Quòd carnes ſemper alterentur ad frigidum, & humidum, cum lactucis, & ſimilibus. ut endiuia, acetoſa, plantagine, ſpinachijs, uel cum ſeminibus communibus frigidis maioribus, uel cum bugloſſa. Quod ſi uirtus ab undecima uſque ad quartãdecimam bene conſtabit: tunc diætam ſubtiliorem præcedentem eliges, ratione ſtatus, in quo ſilentium habere oportet. Quare conſtante uirtute laudarem, ut æger ſolo hordeato ſemel in die, aut pluries uescatur, ſecundum uirtutis tenorem, uel cum lacte ſeminum communium frigidorum, uel lacte amygdalarum, ſecundum quod expedit uirtuti.

Aduentante uerò quartadecima, quæ dies eſt criſis radicalis, ſi uirtus non reclamat, nihil cibi dandum eſt. Acutæ enim ægritudines in quatuordecim diebus iudicantur. Quod ſi in quartadecima uirtus fuerit alleuiata à materia morbi, iudicabimus terminum illius febris ſaluum eſſe. Sin accidentia aucta fuerint, iudicatis

timorem

timorem ægri. Deinde in offerendis ægro cibis, conſiderandum eſt, quod cibaria, quæ in talibus febribus conceedantur, non ſint ſummæ frigiditatis: quia cum digeſtio calido celebretur, à ſummè frigidis impedietur, & humor incrudabitur, & digeſtioni minus obediens reddetur. & ideo non conuenit in digerenda materia febris, aqua cucurbitæ, citruli, cucumeris. Plerunque enim contingit cum febre ipſa uirtutem debilitari, & tunc ſi darentur ſummè frigida, calor naturalis debilis ab intenſa frigiditate obtunderetur. Itaque cum ſolis frigidis febres non curantur, conſulo, ut remiſsè frigida permiſceantur frigidis, ut cauſæ febrem facienti repugnemus: remiſse uerò frigidis uirtutem digerentem iuuemus. Si igitur endiuiam, uel lactucam febrienti conceſſeris, non inconueniens erit aliquid bugloſſæ permiſcere, uel borraginis, intentione habita ad ſolam herbarum alterationem, ubi uerò indigeremus maiori apertione aliter fiet, ut poſtea dicemus.

Secundo conſiderabis, ne cibaria febrienti dulcia exbibeantur, indicatione ſumpta à cauſa febris acutæ continuæ. Quum enim ipſa ſit cholera, uel humor alius calidus. Dulcia uerò in choleram, uel humorem calidum facile conuertantur, ideo prohibebis dulcia: Et per hoc reprehendo eos, qui ſaccharū exhibent febrientibus acute, quum ſaccharum ipſum declinet ad choleræ conuerſionem, Mel quoque indicatione ſumpta à febre, & eius cauſa, febrientibus non eſt concedendum, tum quia calidum; tum quia dulce, nec in cibis ſolum à melle, ſed etiam ſyrupis digeſtiuis abſtinere debemus. Vnde ſtante caliditate in ætate, complexione: regione, & tempore, ægritudine, & cauſa eius non dabis mel roſatum

tum collatum.

Tertio conſidera, quod cibaria putredini parata acute, & continue febrientibus dari minime debent, ut ſunt fructus, poma, pira, Melones, citruli, etiam olera, quæ facile putreſiunt, quia ſua humiditate putreſcibili febris cauſam augerent. Ideo recordare, ſi aliquando concedere uelis poma, pira, & ſimiles fructus coctos: non facias hoc cibi gratia, ſed appetitus excitandi cauſa, olera autem à nobis conceſſa in febribus non expectant in ſtomacho putrefactionem.

Quarto conſiderabis, ne cibaria ſtiptica febrienti acute exhibeantur, ut ſunt fructus ſtiptici, citonia, carnes toſtæ, quia omnis febris materialis cum ab opilatione pendeat, ſtiptica magis opilant, & cum in omni febre, curæ nobis ſit, uiarum apertio, Stiptica uerò uias obſtruunt, & per hoc opilant. Ex his omnibus concludo, quòd cibus in acutis continuis febribus conuenientiſsimus eſt ptiſana colata, uel non colata. has itaque primo exhibeatis ægro.

De potu in febre continua acuta loquor. Vinum porrò auferri uolo, quia calidum: febris autem calida eſt, & omnis complexio diſtemperata ſuo ſimili augetur. ſecundo quia uinum ad caput euaporat. In acuta autem febre continua, uapores ad caput eleuantur, propter quod augerentur ſimul à duobus uaporibus accidentia, quæ capiti accidunt ex febre, ut capitis dolor, paraphreneſis, Vigiliarum inſtantia, quia à uaporibus calidis quãdoque humiditates reſoluuntur reſolutione ad uigilias præparante. Quòd ſi id corpus uino aſſuefactum eſt, detur uinum aquoſum, & imbecille, multa aqua dilutum, & album. Si uerò febri coniungeretur uirtutis debilitas: Cum propter ſimboleitatem, quam habet uinum cum ſpiritu, & ſanguine humano:

ne humano, eſt de bonis, & citiſsimè reſtaurantibus uirtutem. Quare tunc admittas uinum album, odoriferum, aromaticum; quia maius iuuamentum eſt, quod euenit ægris in reſtauratione uirtutis proſtratæ, quàm eſt nocumentum, quod ex aliquali augmento febris accidit, ut Galenus docet. primo ad Glauconē, in cura febris Sincopalis. cap. 13. & 12. methodi cap. 5. & 6. Si enim duo contraria accidentia conſequentur, inſpicere oportet, quod eorum ſit fortius. Si enim ſincopis fortior eſſet febre, uinum concedemus. Sin febris fortior ſincopi, à Vino abſtinendum eſt, quia febrem augeret, quæ mortis occaſio eſſe poſſet Summatim autem dico, quod ubi in aliquo tēpore febrium putridarum uirtus eſſet admodum reſoluta & accidentia febris eſſent quieta, ita ut non timeremus de maiori reſolutione uirtutis propter accidentia ipſa, tunc expertum eſt, uinum dare in omni tempore febris eſſe ſatis cōueniens, quoniā ſemper Medicus debet eſſe ſollicitus de eo, quod magis ſuſpectum eſt. & eſt reſolutio uirtutis, & tunc confortabimus uirtutem, non adaugendo accidentia, quæ quietant. quod ſi ex uini potu tunc etiam accidentia adaugerentur, maius erit iuuamentum, quod eueniet in reſtauratione uirtutis, quàm ſit nocumentum eueniens ex aliqualiter auctis symptomatibus, ubi uerò in febribus putridis accidentia ægrum inquietarent, ad huc ſtante debilitate uirtutis uinum nō dabo: ab eo etenim in tantum poſſent accidentia concreſcere, ut æger necaretur. Quod ſi illi debilitati uirtutis cum ſæuitate accidentium uolueris ſuccurrere, alia inueniemus ingenia paulo infra dicenda. Potus igitur febricitantium febre putrida conueniens ſit aqua ordei non multæ decoctionis, uel aqua decoctionis ſeminum endiuiæ, Seminū lactucæ cum uino

granatorum

granatorum, uel Iulep uiolato, quod ſi in huiuſcemodi febribus adhuc uirtus ſit reſoluta. cum ſæuitate accidentium: Laudo potum iuris pullæ macræ, Cuius decoctio non dicatur eſſe multum longa: eo enim iuſculo alterabitur mala complexio calida, & uirtus confortabitur nutrimento æquali.

Potus autem febrientis, ubi febris fortior eſt ſincopi, quod ex pulſu uehementi diſcernes. eſt uinum granatorum cum aqua bugloſſæ ſuccus de ribes. ſuccus acetoſitatis citri, quæ & caliditatem remittunt, & cordialia ſunt. Potus uerò conuenientiſsimus in febre acuta continua, eſt aqua hordei: et ideo laudo, quòd iſte potus nõ permutetur. Aquæ uerò hordei eſt multiplex decoctionis, ideo non approbo ut febrienti cum cibo detur aqua hordei multæ decoctionis, quia hæc cibum corrumpit multa hordei uirtute Aqua uerò hordei, quæ cum cibo, et extra cibum conceditur continue febrienti ſit paucæ, uel mediocris decoctionis, quia tunc et ſitim ſedat, & totum corpus refrigerat atque humectat. Potus etiam febrientis conueniens eſt uinum granatorum medij ſaporis, niſi obſtante pectoris ægritudine, aut ſtomachi debilitate: quia tunc poſſumus dare aquam Endiuiæ cum iulep uiolato, aut alio potu conuenienti uti poſſumus, ut eſt ſequens.

Recip. Seminũ Endiuiæ, plantaginis, acetoſæ, lactucæ ana. drach. iij. Bulliant in quatuor lib. aquæ limpidæ uſque ad conſumptionẽ medietatis, deinde coletur & colaturæ adde uini granatorum unc. iij. Iulep uiolati unc. ij. iterum lento igne bulliant quouſque elongetur iulep.

Neque turberis, ſi quipiam concedant in febre quotidiana, uel quartana uinum eſſe idoneum, quoniam hoc eſt abuſiuum: cum & ipſe febres ſint, et putredinem habeant

Ideo

Ideo in eis uino etiam neglecto, poterimus talem potum exhibere.

Recip. Radicum fœniculi, petroſelini, bugloſſæ, Endi*uiæ ana unc.i. bulliant in lib.v. aquæ currentis claræ uſq; ad conſumptionem medietatis.* Deinde *coletur, & colaturæ adde ſucci pomorum dulcium, uini granatorum dulcium ana unc.ij. cinnamomi electi drach.s. & iterum lento igne bulliant cum ſaccharo uſque quo fiat iulep longũ maxime cõueniens in febribus, cuius cauſa eſt materia frigida, ut pituitoſa, uel melancholica, & hec de potu febricitantium in generali dicta ſint.*

DE SOMNO.

IN HORA *paroxiſmi principij particularis expertum eſt. ſomnum febrienti admodum nocuum eſſe.* Et *ideo ab eo tunc cauendum eſt.* Ratio *eſt, quoniam in principio paroxiſmi, retrahitur calor ad interiora, & materia ſubmergitur: in ſomno uerò idem calor retrahitur, & ad interiora uertitur.* Quo *fit, ut duæ ſint cauſæ ſubmerſionis caloris naturalis: Vna ſomnus: Altera principium paroxiſmi, ex quo facile principium paroxiſmi prolongaretur: & timor eſſet, ne calor naturalis propter multos modos ſubmerſionis eius in principio paroxiſmi ſuffocaretur.* Ideo *tunc omnino cauendus eſt ſomnus, in augumento uerò particulari paroxiſmi febris, ſimpliciter probibendus eſt ſomnus. ratio eſt, quoniam in hora augumenti fit expanſio caloris ad exteriora: in ſomno uerò fit retractio caloris ad interiora, & ſic ex ſomno, in augumento poſſet reddi principium paroxiſmi.* Dico *hoc uerum fore, quando uirtus*

do uirtus in febre fuerit obtenta à prauis humoribus. Vbi uerò natura prauos humores in febre uicerit, tunc in augmento, & maxime in ultima parte augmenti, poteris ſomnum concedere febrienti, & in ſtatu ſimiliter. Et hoc dixit princeps in prima quarti, & in quarta primi, cum dixerit; & forte apud ſtatum non nocet. Et hanc ſententiam uoluit Galenus in ſecundo aphoriſmorum Commento primo illius aphoriſmi, in quo morbo ſomnus laborem preſtat. etc. Vbi ait: quòd ſi fuerit uirtus uicta à prauis humoribus in augmento, & ſtatu paroxiſmi, non concedes ſomnum, cum ex eo mala ſequantur ſymptomata, ut erunt, dolor capitis, inquietudo, uertigo, & mentis alienatio: Vbi uerò dixit Galenus: in eiſdem temporibus uirtus prauos uicerit humores concedatur ſomnus: quoniam tunc uirtus fortis benè concoquet prauos humores, in declinatione uerò Somnus conuenit, iuxta illud principis: & in declinatione ſomnus plurimum iuuatiuus eſt, hortor igitur uos, quod in febribus, in quibus praui humores uirtutem obtinebunt in temporibus particularibus febriũ principij augmenti, & ſtatus, non cõcedatis ſomnum: in declinatione uerò non inconueniet ſomnus.

DE VIGILIA MAXIME ATTENDERE DEBETIS.

DICIMVS quod in temporibus uniuerſalibus febris, non ſinatis uigilias ipſas adaugeri: quoniam propter uigiliam ſuperfluam admodum debilitantur ſpiritus animales: quo fit, ut illi non rectè deſeruiant uirtuti animali: et ſic in febribus ex ſuperflua uigilia plerunque contingunt deliria, & paraphreneſes,

tum etiam quoniam in uigilia ſpiritus ſunt in continuo motu ex motu uerò caleſient,& inflamabuntur: quo fit, ut humores eadem inflãmmatione inflammentur, & incendium addetur augmento febris.

DE EXERCITIO.

DICIMVS *quod cum corpus febriens localiter moueri non poßit, loco exercitij ordinentur ei frictiones totius corporis: non fiat aũt hoc,niſi corpore præeuacuato: quoniam non euacuato corpore, facilè ex frictionibus agitabuntur humores, & materia febris,& febris,& ſymptomata augmentabuntur.*

DE INANITIONE, ET REPLETIONE.

CERTVM *eſt,cum febris putrida ſit ægritudo de repletione, quòd inanitio ipſam curabit, ex Hippocrate ſecundo aphoriſmorum aphoriſmo xxij. Hortor igitur uos,quòd in omni tempore febris,corpus teneatur euacuatum, ſeu inanitum: quia omnis tunc eius repletio eſt mala,cum ægritudo de replectione adaugeatur repletione.*

DE ACCIDENTIBVS ANIMAE.

GAVDEAT *æger,et non triſtetur,gaudeat cum gaudentibus,præcipuè cum medico, offerendo ſibi crebrò pecunias, quoniam citius ſanabitur.*

DE CVRA

369

DE CVRA FEBRIS PVTRIDAE CONTINVAE ACVTAE PER MATERIAE *concoctionem.* Cap. VI.

VNVM *obſeruabis in hac cura, quod ſi morbus fuerit continuus, acutus: et furioſus: quod ex accidentium ſæuitate, & uehementia, dignoſces, ut ex capitis dolore, ſiti intollerabili, inquietudine, & totius corporis faſtidio, & illis multum auctis irregulari curatione materiæ digeſtionem non expectamus immo morbi, uelocitate materiam euacuabimus. Secundo conſiderabis, dato quod materia non eſſet furioſa, ſed ex modo ſuæ ſubſtãtiæ cum facilitate educi poſſet: tunc ante digeſtionem euacuare licebit, ut cõtingit in materia ſubtili ad motum apta.* Quam *ſententiam, &* Auicenna, & *Galenus ſequuti ſunt in libro.* Quando, & *qualiter euacuare oportet, in materia igitur furioſa non præcedente digeſtione ſequenti pharmaco utere.*

Recip. *Mannæ granatæ electæ unc. ij. uel floris caßiæ nouiter tractæ drach. vij. reubarbari optimi, & electi drach. ij. ſpicæ gran. x.* Diaprunis *ſolutiui ſcrup. iiij. Infundatur reubarbarum cum ſpica in aqua endiuiæ cum modico uini albi odoriferi ad x. horas. Deinde fiat fortis expreßio, & omnia ſimul diſſoluãtur cum decoctione communi florum, et fructuum quantum ſufficit cum qua bulliant* Tamarindorumu *unc. s. et fiat potus.*

Quòd *ſi ægritudo non fuerit furioſa, & materia ex modo ſubſtantiæ ſuæ obediens erit euacuationi, & non rebellis, non expectata digeſtione euacuabimus eam ſequenti pharmaco.*

Recip.Mannæ granatæ electæ unc.ij.uel caßiæ nouiter tractæ unc.i.electuarij roſ.Meſuæ drach.ij.miſce, & fiat bolus cum ſaccharo,uel diſſoluātur cum aqua decoctionis Tamarindorum,ac florum ac fructuum quantùm ſufficit.

Quod ſi materia non fuerit furioſa, & non obediat, & ex modo ſuæ ſubſtantiæ det nobis indutias ad digerendum,cōſulo,ut præcedēte enemate lenitiuo,incipias materiam ipſam digerere.Enema lenitiuum tale eſt.

Recip. *hordei non excorticati, ut melius abſtergat: foliorum maluæ, uiolariæ ana* M.*ij.bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad cōſumptionem medietatis. Deinde de colatura*

Recip. Lib.*i.ſacchari rubei unc. ij. olei uiolati unc.iij. uitelli oui numero.i.ſalis communis drach.ij.miſce.& fiat clyſtere.* Poſtea *uerò digeratur materia.& moneo,ut in digerendo materiam conſideres ſubſtantiam materiæ peccantis,et qualitatem eiuſdem.Si enim ſubſtantia materiæ fuerit ſubtilis:quod ex urinis ad citrinitatis, et ſubtilitatis gradum tendentibus cognoſces, per uiſus penetrationem per omnes partes urinæ. Tūc procedemus cum ſyrupis ingroſſantibus,ut ſyrupo uiolato,iuiubino,de endiuia gentilis.i.ſyrupo compoſito,ſyrupo de ſucco endiuiæ,cum aquis appropriatis,ut plantaginis,endiuiæ,acetoſæ. Si autem materia fuerit ſubſtantiæ groſſæ, cum ſyrupis materiam ſubtiliantibus,ut oxizaccara,ſyrupo acetoſo ſimplici,ſyrupo de endiuia, qui ualet in utraque materia,Secundo conſidera qualitatem materiæ peccantis. Et quia materia peccans eſt calida, immo ſemper ſyrupi ſint infrigidatiui,non ultima infrigidatione, quia probiberetur reſolutio, & digeſtio per incrudationem humorum, ſint ergo frigidi,non tamen ultimo frigidi.* Tertio *conſidera,*

quod

quòd in digerenda materia in febribus iſtis,attendere debes ad confortationem principalium membrorum,hepatis maxime,quod eſt minera generationis humorum, & cordis,quod fundamentum, & radix eſt uitæ. Vbi igitur materia ſubtilis eſſet,& calida,ualet ſyrupus ſequẽs.

Recip. Syrupi uiolati,ſyrupi de Endiuia,de ſucco acetoſæ ana unc.s.aquarum bugloſſæ, cicoreæ, acetoſæ,ana unc.i.miſce. ſyrupus uiolatus remittit acuitatem caloris præternaturalis,et eſt cordialis. Syrupus de Endiuia remittit caliditatem præter naturalem, & hepar confortat,ſyrupus de ſucco acetoſæ ualet pro corde, & mire prodeſt in febribus incenſiuis. Syrupus in materia febrili ad groſſum declinante is eſt.

Recip. Acetoſi ſimplicis, ſyrupi de endiuia ana drach. vi. aquarum bugloſſæ, cicoreæ, endiuiæ ana unc.i.miſce. Tempore uerò eo,quo fit digeſtio in materia, conſulo,ne uenter ægri ſtipticus ſeruetur: ſed quotidiè ſi natura non eſt mollis alui, tamen arte lenitio cuſtodiatur. Clyſteria autem ſint lenitiua ſolum, & præparantia ad euacuationem materierum exiſtentium in uijs latis: non autem attractiua ſint à longinquis. Quia cum materia exiſtens in uenis ſua ſubtilitate ſit ad motum parata, ex hiſce acutis clyſteribus agitata materia ad periodum moueri poſſet.In clyſteribus itaque non ponatur hiera nec ſimplex, nec compoſita, nec electuarium aliquod ſolutiuum, nec olea multum attractiua, & calida, nam ultra hoc,quod attrahendo,materiam agitant, totius etiam corporis calorem augent. Sint uerò enemata ex decoctione rerum lenientium tantum, ut de herbis, Malua,Biſmalua, Violaria,Blitis,Spinachia,caulis, & ſimilia ad frigidum, & humidum declinantia. Non negabimus caſſiam, ſi fortis

*fuerit ſtipticatio , neque mel uiolatum , neque roſatum. Sed ſi uenter obediet lenitionibus, contentus ero cum decoctionibus apponere ſaccharum duarū coctarum,oleum uiolatum,mel uiolatum,cum uitello oui,& ſale,ſecundum modum prius dictum.*Hoc *autem enema quotidie fiat,niſi aliunde uentris lenitio fiat,quia ſcimus quòd ſuperfluitates primæ digeſtionis fouent cauſas febris,& coniunctas, & antecedentes.*

Quod ſi patiens enemata abborret,alio ingenio conducamus uentris lenitionem : Et *ſic conſulo , ut omni mane ante cibum capiat infraſcriptam decoctionem,ad quantitatem unc.iij.quolibet mane.*

Recip. Iuris *pulli ſine ſale , & ſine aliqua pinguedine unc.vi.carnium prunorum damaſcenorum numero.v.paſſularum enucleatarum unc.s. bulliant ſimul uſque ad medietatem iuris:deinde coletur ſine expreſsione,exhibeatur ante cibum per unam horam.*Vel *fiat etiam hoc.*

Recip. *Aquæ claræ unc. vi. Caßiæ fiſtulæ cum toto cortice,& medulla unc. s. frangatur caßia per portiones bulliant in prædicta aqua ad tertiam partem,coletur,& colatura tepida exhibeatur modo prædicto.*

Considerandvm, *quòd præſens digeſtio in hac febre continua acuta debet fieri à primo die inceptionis febris, uel à die Secūda poſt euacuationem minoratiuam uſque ad ſeptimam diem.Quòd ſi urgeat neceßitas euacuationis,non habebis excuſationem in ſexta die ad exhibendam medicinam eradicatiuam.Quòd ſi neceßitas non urget,caue ab exhibitione pharmaci in ſexta. Quia poſſet materia moueri ad criſim in ſexta,& tunc forte impediretur motus criſis, quem natura intendit in ſeptima,et tunc ab exhibito pharmaco tantum natura debilitari*

tari poſſet, quòd aduentante criſi in ſeptima, uirtus non ſuſtineret pugnam morbi. Neque *in ſeptima euacuare debes: quia eſt dies criſis, in qua nihil agendum.* In *octaua uerò præparabis te ad euacuationem materiæ, apparentibus ſignis digeſtionis, cum quibus & qualibus, dicam poſtea, euacuatione facta, ſi uideris multum materia indigeſtæ relictum fuiſſe: propter quod febris ſuum acumen continuaret: iterum præparabis te ad digeſtionem iteratam.* *Syrupi ſecundæ digeſtionis ſint non ſolum alteratiui complexionis calidæ, & ſiccæ, ſed & aperitiui uiarum, et oppilationum remotiui, à quibus febris ipſa fouebatur per fomentum putridum.*

Syrupus conueniens in digeſtione eſt talis.

Recip. *Syrupi dinarij ſcilicet biſantini, ſyrupi de endiuia ana drach. vi. aquarum abſinthij, in quacunque febre cronica, et acuta, poſt ſeptimam appone abſinthium, quia ſtomachum confortat, et hepar, & choleræ acuitatem remittit, bugloſſæ, cicoreæ ana unc. i. miſce.* Et *ſic cõtinuabis hanc ſecundam digeſtionem in materia faciente febrem acutã, obſeruatis his, quæ prius dixi, ſcilicet quod uenter quotidie leniatur.* Neque *patiens in digerendo materiam ſit ſolicitus, ac cupidus in comeſtione alicuius rei uel in potu impediente digeſtionem, ut ſucci fructuum. ſcilicet cucumeris: melonum, citrulorum, cucurbitarum, quia prohibent reſolutionem, & materiæ digeſtionem impediunt.* Apparentibus *autem ſignis digeſtionis facta euacuatione in octaua, conſulo, niſi urgentiſſima fuerit neceſſitas euacuationis eradicatiuæ, quòd ipſa nõ fiat niſi poſt decimam quartam, urgente neceſſitate euacuationis fiat in duodecima, quia non eſt dies periculoſa.* Quòd *ſi dies duodecima maioris inquietudinis eſſet, et co*

actus eſſes eradicatiue euacuare, nolo deſiſtas, ſed conſideres horam aduentus acerbationis per ſeptem horas ante, eodem die euacuare poteris, uel in fine duodecimi diei, hæc ſunt pro intentione digeſtionis. Quòd ſi coactus eſſes ultra prolongare digeſtionem ſecundum ordinem prolongationis febris, intentio magis ſit ad aperiendum, quàm alterandum, quia longa actione caloris putredinalis materia illa erit incinerata, & facta melancholica: quare indiges maiori apertione, quàm infrigidatione. Et ſic ſyrupi tui erunt, ſyrupus de duabus radicibus, ſyrupus de quinque radicibus, ſyrupus de lupulis, ſyrupus de pomis compoſitis, et ſimiles aperitiui ſyrupi, cũ aquis appropriatis, aqua fœniculi, appij, lupulorum, ſemper addendo aquam bugloſſæ, ratione cordis.

DE CVRA FEBRIS PVTRIDAE CONTINVAE ACVTAE PER EVACVATIONEM *materiæ.* Cap. VII.

ET NON *te lateat, quòd euacuatio in huiuſcemodi febribus fieri poteſt duplici ingenio, aut phlebotomia aut pharmatia. Bene igitur conſidera, ſi in huiuſmodi febre continua acuta conueniat phlebotomia, & quia in pluribus in principio ægritudinis fieri debet, quia euacuatio eſt uniuerſalis, Moneo ubi uocatus es. ut ſigna phlebotomiæ conſideres, & eſt ætas iuuentutis, complexio ſanguinea, Tumor faciei, ac oculorum inflatio cum rubedine, uenæque in oculis tumentes, & apparentes, caliditas in toto corpore, conſuetudo ad phlebotomiam, ſi horum plura ſigna adſint cum urina rubea groſſa, febrientem phlebotoma ex baſilica lateris*

dextri

dextri cum extractione ſanguinis tenore uirtutis obſeruato. Dato quòd urina non eſſet groſſa, rubea, uel citrina atteſtans dominio choleræ, conſidera ſi corpus ſit iuuenile, muſculoſum, ſanguineũ: tũc nõ obſtãte dominio cholerae, phlebotomare poteris, nõ tamẽ copioſè, ac ſi ſolus peccaret ſanguis, uel cholera ſanguini permixta. Vnum tamen dico. Si febriens continua acuta tibi occurrit, ætate, & uirtute conſentiente, à principio ipſum phlebotomando non peccabis, quia minera intra uenas eſt, & uenæ ſectio à uenis non ſanguinem ſolum, ſed etiam alios humores putrefieri aptos, peccantes educet. Hoc igitur *generale ſit præceptum, quod in febre acuta cõtinua, à principio, & maximè in tertia die phlebotomabis ægrum, quia tunc materia peccans bene permixta eſt ſanguini. Quòd ſi ſanguis peccaret uel per ſe, uel cum alio humore, copioſè phlebotomare audacter potes: facta phlebotomia digeſtionem incipies ſecundum modum dictum, adueniente die euacuationis primæ iam dictæ, dabis febrienti medicinam ſequentem, præcedente lenitiuo enemate, uel uentris lenitione, uel alio ingenio celebrata. Quia corpora quæ euacuare uelis, oportet fluxa facere.*

Recip. *Carnium prunorum damaſcenorum numero. x. tamarindorum unc. s. iuiubarum. ſebeſten ana numero xv. paſſularum enucleatarum unc. s. quatuor florum cordialium, bugloſſæ, borraginis, roſarum, uiolarum ana drach. ij. liquiritiæ mundæ drach. iij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis.* Deinde *colentur, cum colatura diſſolue* Mannæ *electæ unc. ij. uel florum caſſiæ nouiter tractæ drach. vi. reubarbari electi drach. i. s. ſpicæ gran. vij. infundatur reubarbarum cum ſpica ſecundum artem per nouem horas: diaprunis ſolutiui,*

ui, electuarij de dactilis ana drach.i. diſſoluantur omnia & fiat potus, qui exhibeatur duabus horis ante lucem, dormiat ſuper ipſum per duas horas,uel unam cum dimidia. Deinde *uſque per totum tempus vi.uel vij. horarum maneat uel in lecto,uel in camera deambulando, ſi poteſt clauſis feneſtris, finita ac completa actione medicinæ, quòd ex ſiti,et ſomni aduentu dignoſces,dabis ei lotiuum aquæ hordei unc.v. uel iuris pulli ſine ſale cũ modico ſaccbari abſterſiui.i.ſacchari duarũ coctarũ, lotiuo ſumpto per horã dormiat,quia ſomno corroborãtur uires corporis euacuatione debilitatæ, poſtea ſumat prandium ſecundum modum ſuperius dictæ ordinatæ. Sequenti die per tres horas ante cibum fiat ſequens enema lotiuum tale.*

Recip. *Aquæ hordei unc. xv.ſaccbari duarum coctarũ unc.ij.uitelli oui numero.i.miſce, & fiat clyſtere. Quòd ſi medicina exhibita,non abſoluatur patiens à febre,accedes ad ſecundam digeſtionem reſidui materiæ peccantis,ut diximus,dando Syrupos appropriatos.Apparentibus uerò ſignis digeſtionis in materia, conſulo, ut iterum purgetur materia ſequenti medicina.*

Recip. Diacatholiconis *drach.vi.electuarij roſati meſuæ drach.ij.agarici electi ſcrup.iiij.zinziberis,ſalis gemmæ,ſi non affuerit impedimentum ex parte pectoris ana gran.iij.reubarbari electi drach.i.s. ſpicæ gran.v.infundatur agaricus cũ ſuis correctiuis in oximelle ſimplici per nouem horas.Similiter reubarbarum infundatur in aqua endiuiæ, & modico uini albi odoriferi quantùm ſufficit per totidem horas.* Deinde *fiat fortis expreßio, & cum decoctione communi florum,& fructuum quantùm ſufficit,diſſoluantur,& fiat potus,qui exhibeatur duabus horis ante lucem,modo aſſumptionis medicinarum ante, &*

poſt

poſt ſupradicto.

Si uerò ab hac ſecunda digeſtione, & euacuatione materiæ, patiens à febre non abſoluatur, cōſulo, ut tertia uice digeratur materia ſuis syrupis prædictis. Deinde purge*tur materia ſequentibus pillulis, ut*

Recip. *pilularum aggregatiuarum. ſcrup. ij. Agarici trociſcati ſcrup. i. reubarbari electi ſcrup. s.* Diagridij *grana. i. miſce cum ſyrupo uiolato. fiant pilulæ numero v. Exhibeātur mane per duas horas ante lucē.* Et *ſcias quòd hæ pilulæ conferunt in febrium declinatione uniuerſali: quia ſunt magis euacuatiuæ humorum groſſorum, qui per incinerationem facti ſunt*. Q*uòd ſi his pilulis adhuc non liberatur æger à febre, credatis michi, quòd materia non ſolum peccat qualitate, ſed etiam modo ſubſtantiæ ſcilicet quia materia ex proceſſu febris erit incinerata. & ingroſſatum eſt, & ueluti in cinerem redactum, quodam caloris putredinalis fomentum.* Et *ideo conſulo, ut in proceſſu utamur aperitiuis fortibus, non negligentibus. tamen extinctionem putredinalis caloris. Præterea cum longo, diuturnoque tempore febris præterito, æger uehementer debilitatus eſt. recte procedemus digerendo & aperiendo, potius quàm euacuando.*Idque *cum cibis medicinalibus, quibus notabilis uiarum apertio fit: & conducetur materia ad uias urinæ, uel ſudoris, uel alterius cuiuſdam euacuationis inſenſibilis.* Q*uòd ſi illis præparetur materia ad uiam ſeceſſus leui quadam medicina: ſi non ſemel, pluribus tamen uicibus facilem uiam habebit ad euacuandum. Conſulo igitur, quolibet mane æger ante diluculum capiat ſequentem potionem, per ſeptem, uel nouem dies continuos.*

Recip.

Recip. Radicum fœniculi: radicum petroſelini: radicum apij: radicum Bugloſſæ: radicum Endiuiæ ana unc.s. Cicerum rubeorum unc.i. Bulliant omnia in ſufficienti quantitate iuris pulli ad medietatis conſumptionem. Deinde colentur, & colaturæ adde de ſyrupo cicoreæ cum reubarbaro unc.i. ſi reubarbarum abhorret, loco eius exhibe ſyrupũ biſantinũ, uel ſyrupũ de duabus radicibus. Quo iure hauſto, ſtatim pãnis ſe cooperiat, ut dormiẽdo, ſi poßibile eſt, ſudor prouocetur. ſi ſudor nõ prouocetur notabilẽ operationẽ per uias urinæ uidebis. Aſſumpto hoc iure, ſi ad ſeceſſum materiæ declinent, exhibeto pilulas ſequentes.

Recip. Pilularum aggregatiuarum, agarici trociſcati ana ſcrup.i. diagridij gran. i.s. miſce, cum ſyrupo uiolato fiant pilulæ numero.iij. Nota agaricus tardæ operationis eſt, & aliarum medicinarum, quibus admiſcetur, operationem tardat. Ideo addidi diagridium, quod tarditatem operationis remouet. Hæc pro ſecunda intentione euacuationis dicta ſint.

DE HIS QVAE CONFORTANT MEMBRA PRINCIPALIA, ET HIS SERVIENTIA. Cap. VIII.

PRO HEPATE *confortando conſulo, poſt euacuationem materiæ à tot, ac tantis euacuationibus: cum in eo relicta ſit mala complexio calida, quòd hæc auferatur ex epithemate extrinſecus applicato, & per unctiones.* Pro *quo diligentißimè obſerua, quòd à principio earum febrium pendentium à materia, ipſa materia nondum euacuata, epithemata hepati nullo modo applicanda ſunt. Errant igitur, qui hunc modum*

ſequuntur

374

ſequuntur, quia materia intus frigiditate compingitur, quod facit ad maiorem præparationem indigeſtionis, & maiorem oppilationē. Interdum uerò, *ſi à principio iſtius febris fuerit cauma humorum, ut ab intenſiſſimo calore uirtutem deficere timeas, excuſaberis, ſi à principio epithimata frigida applicabis, maius enim febrienti iuuamentum eueniet in conſeruanda uita, quàm nocumentum ex prolongatione febris.*

Epithima hepatis tale eſt.

Recip. *Aquarum roſatæ, epaticæ, ſolatri, endiuiæ, acetoſæ, ana unc.v. aquæ abſinthij unc.iij. ſpecierum cæroti triaſandalini unc.i. ſpicæ gran.x. ſpodij drach.i.s. aceti optimi unc.iiij. pulucrizentur pulucrizanda, miſce pro epithemate hepatis, quod epithema ſic conficiatur, primo unica forti ebullitione bulliant, ut medicinarum uirtutes ingrediantur aquas.* Deinde *infrigidatis omnibus madefiat petia linea in iſto liquore, & manu compreſſa teneatur fortiter donec caliditatem manus accipiat, & hepati applicetur.* Et *tam diu ſtet, nec diutius, donec calefieri cœperit, & iterum remoueatur, & ſic mane, & ueſperi ante cibum hoc epithema applicetur.* Vnguentum *quo epithematis loco inunges hepar ad confortandum.*

Recip. *Vnguenti ſandalini, infrigidantis* Galeni, *olei ſpicæ ana unc.s. miſce.* Et *nota quod renes, quum comitentur hepar per uenas magnas ab hepate uenientes, eadem caliditate etiam renes epithimentur magis, tamen conſuetum eſt, & obſeruandum, ut ſolo dicto unguento renes inungātur.* Porrò *cum hepar non modo per exterius applicata confortetur, ſed etiam per ea, quæ interius ſumuntur, ob eam rē laudo, quod patiens in declinatione febris infraſcripta utatur mixtura.*

Recip.

Recip. Diarhodonis abbatis, uel deſcriptione communi triaſandalorum ana unc. i. diabugloſſati unc. ſ. miſce cum ſyrupo biſantino fiat electuarium, de quo duabus horis ante cibum, groſſæ caſtaneæ quantitatẽ ſumito.

Cordi uerò ſuccurremus confortantes per ea, quæ per extra applicantur, & intra ſumuntur. Nec te fugiat in praxi in principio febris acutæ, Epithemata cordi applicare non eſſe peccatum. Quia cor eſt uitæ fons, & origo. tum quod in corde non eſt materia humoralis faciẽs febrem, quæ ratione frigiditatis Epithematis poſſit compingi intus, ut erat in hepate. Nota etiam quod cordis Epithemata non debent eſſe multum eleuata in frigido: quia membrum natura calidum: quantumuis calida ægritudine laborans intenſa frigida non patitur. quia ultra hoc, quod malam complexionem calidam corrumpit, periculum eſſet de naturalis cordis caliditatis extinctione. Ideo frigidiora Epithemata hepati per calidum lapſo magis conueniunt, quàm cordi cæteris paribus. Neque hepati ſola intenſa frigida applicare conducet. Ideo in Epithmeate hepatis poſui aquam abſinthij, & ſpicam, ut aliorum frigiditatem frangerent, hepatisq; ſubſtantia magis confortaretur.

Epithema cordis tale eſt.

Recip. Aquæ roſatæ, aquæ borraginis, aquæ bugloſſæ, aquæ acetoſæ, meliſſæ, endiuiæ, ana unc. v. florum bugloſſæ, florum Borraginis, roſarum rubearum ana drach. i. ſ. ſandalorum albo. & rubeorum ana drach. i. Been albi, oßis de corde cerui ana ſcrup. ij. Camphoræ, ſi fortis eſt inflammatio, gra. vi. Croci ſcrup. i. uini maluatici, aceti optimi ana unc. iiij. puluerizentur pulueriz anda, miſce pro Epithemate cordis.

Pro pauperibus hoc ſequens unguentũ erit conueniens,

Recip. *Olei Nenufaris citrinæ unc.iij.pulueris florum nenufaris citrinæ drach.ij. ſandalorum rubeorum,coraliorum rubeorum. Seminum acetoſæ ana ſcrup.i.Margaritarum,ligni aloes. oſsis de corde cerui ana ſcrup. s. camphoræ gran.iij.ceræ albæ lotæ cum aqua nenufaris citrinæ quantum ſufficit,puluerizatis puluerizandis,& cum modico ceræ albæ fiat unguentum pro corde ante cibum. Valet in omni anxietate cordis, fit quoque cordis confortatio cum his,quæ intra ſumuntur. Conueniunt autem conditum acetoſitatis citri,Syrupi de ribes. Sacchari roſati,ſacchari uiolati,diabugloſſati,diaborraginati,conficiendo electuarium tale.*

Recip. *Diaborraginati,diabugloſſati,ſacchari roſati ana unc.s.conſeruæ acetoſitatis citri unc.i.ſpecierũ aromatici roſati drach.i.s.miſce,cum ſyrupo de ribes fiat electuarium,cui adde foliorum auri numero s.*

Confortamus ſimiliter hepar,& cor cum infra ſcripto electuario.

Recip. *Diabugloſſati, ſacchari roſati ana drach. i. s. ſpecierum diarbodon abbatis,ſpecierum triaſandalorum ana drach. i. s. miſce, cum ſyrupo acetoſitatis citri fiat electuarium. Cui adde foliorum auri numero v. poterimus loco electuarij, exhibere confectionem in rotulis.*

Recip. *Specierum aromatici roſati, ſpecierum triaſandalorum,diarbodonis abbatis,ana drach.i.s. ſacchari optimi diſſoluti in aqua roſata, & bugloſſæ quantum ſufficit,fiat confectio in rotulis. Confortantia ſtomachum, & inteſtina ſunt, quæ interius ſumuntur,& extra*

tra applicantur. Quæ intra ſumuntur in cauſa frigida confortantia ſtomachum, non declinent ad intenſiorẽ gradum caloris propter febrem, ut diacitonitem cum ſaccharo et ſpeciebus. Mellis roſati colati, ſyrupus de mẽta in quo non eſt multus gradus caliditatis. Quòd ſi timemus caliditatem rei exhibitæ, temperabis cum aliquo ſyrupo frigido, ut ſyrupus de citonijs. Confortatio in cauſa calida ſtomachi non debet eſſe cum ſummè frigidis, ne impediatur concoctio, ut.

Recip. *Dacitonitem ſine ſpeciebus cum ſaccharo, ſacchari roſati ana unc. i. miſce, cum ſyrupo de menta fiat electuarium.*

Si cognoueris febrilem calorem remiſſum: quia ſumus in declinatione febris manifeſta, nõ malum eſt prædicto electuario miſcere drach. i. ſpecierum aromatici roſati. De quo electuario aſſumat quotidie per duas horas ante cibum quantitatem magnæ caſtaneæ. Quòd ſi ob caliditatẽ ſtomachi à calore febrili corruptam, ſtomachus multiplicat ſuperfluitates multas: & in inteſtinis, quo fit, ut continuò in flatum conuertantur. bonũ erit, relicto priori electuario uti infraſcripto.

Recip. *Specierum diagalangæ, ſpecierum aromatici roſati. pulverum diadragãti frigidi ana drach. i. ſacchari quantùm ſufficit, diſſoluti in aqua mentæ, fiat confectio in rotulis drach. ij. pro qualibet.* Eadem *confectio prodeſt doloribus ſtomachi, & inteſtinorum, qui plerunque contingunt in febrium declinationẽ, & immediate poſt eius aſſumptionem, bibatur aliquantulum de iure pulli decoctionis aniſorum. Quòd ſi dolores ſtomachi & inteſtinorum ſuperuenerint non ſtante febre, poſt ipſam confectionẽ, modicum uini maluatici bibere prodeſt.*

Per

Per exterius confortant ſtomachum, uel inunctiones, uel fomentationes, fomentatio ſtomacho debilitato conferens, & uentoſo in febrium declinatione, & ſtante adhuc febre ſi urgeret neceßitas talis eſt.

Recip. florum camomillæ: roſarum rubearum: Mentæ ſiccæ, abſinthij ana M.i. ſuper calefiat tegula, & irroretur cum optimo uino albo, & odorifero: deinde madefiãt herbæ ſuper ipſam, & ſic ſtomacho applicẽtur mane, & ueſperi remouendo ante cibum.

Vnguentum confortatiuum ſtomachi ſtante febre, & poſt, tale eſt.

Recip. Olei ſpicæ, olei maſticis, olei citoniorum, olei abſinthij, ana unc. i. nucis muſcatæ, ligni aloes, garyophyllorũ, macis ana drach. s. coraliorum rubeorum, roſarum rubearum ana drach. i. Cinnamomi electi, ſcrup. ij. muſci fini, gran. iij. pulucrizentur puluerizanda cum modico cæræ fiat unguentum molle: quo calido inungatur ſtomachus mane, & ueſperi ante cibum.

Et hæc de curatione febrium continuarum acutarum.

AD SVCCVRRENDVM ACCIDENTIBVS FEBRIS CONTINVAE ACVTÆ, Cap. IX.

QVONIAM *ſecundũ plurimum in omni febre putrida acuta, cõtingunt accidentia ſæua, plerunque trahentia ad ſe curam. Ideo eſt utile plurimũ & ægrotanti, & medico, illis accidentibus ſuccurrere.*

Primo quippe febriens quãdoq; ſiti clamoſa infeſtatur, ideo expertum eſt, ſi febriens crebrò bibat duos, uel tres hauſtus ſequentis iulep, ſitis ipſa ſedabitur, cum hoc etiam ipſi febri iuuamentum præſtabit.

Recip. *Seminum endiuiæ, Acetoſæ, plantaginis ana drach.ij. ſeminum citoniorm drach.iij. quatuor ſeminum communium frigidorum ana drach. i. Bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ fontis claræ, uſque ad conſumptionem medietatis. Deinde coletur ſine expreßione, & colaturæ adde uini granatorum acetoſorum unc.i.s. ſucci acetoſitatis citri, ſacchari candidi, ana unc. i. s. Iterum lento igne bulliant & fiat iulep longum.*

Ad idem, multum expertum eſt conferre, ſi febriens in ore teneat lambendo frequenter de ſequenti mixtura.

Recip, *Mucillaginis ſeminum citoniorm unc. ij. mucillaginis ſeminum maluæ unc. i. puluerum diadraganti frigidi, ſacchari candi ana drach.ij. ſacchari albißimi quãtum ſufficit, & fiat loch molle.*

Ad idem, expertum eſt, & optimè ualens in tuſſi, & difficultate anhelitus, ſi febriens ferè continuò teneat in ore fruſtum ſequentis liquiritiæ ſenſim maſticando ipſum.

Recip. *Liquiritiæ mundæ, & bene raſæ, & per fruſta diuiſæ unc.ij. paſſularum enucleatarum unc: i. ſeminum Citoniorum mũdatorum unc.s. ſacchari cãdi unc.i. miſce, & bulliant in ſufficienti quantitate aquæ, uſque ad conſumptionem medietatis. demum uſui reſeruetur modo dicto, ex ijſdem quoque rebus potes conficere cũ ſaccharo albißimo loch molle. de quo patiens portiunculas teneat*

 in ore

in ore lambendo.

Ad idem, expertum eſt dare patienti de infra ſcripta mixtura.

Recip. ſucci coſtarum lactucæ, ſucci ſemperuiuæ, ſucci limonis ana unc. ij. mucillaginis ſeminum citoniorum, ſacchari candi ana unc. i. & cum ſaccharo albiſſimo fiat loch molle.

Ad idem expertum eſt.

Si fuerit ſitis ualde clamoſa ſicut in cauſone inflammatiuo contingit, quòd patienti febrem cum ſiti illa clamoſa condonetur potus multæ aquæ frigidæ, obſeruatis conditionibus recitatis à Galeno *In primo artis curatiuæ ad* Glauconem*, & ab Auicenna prima quarti, inter quas debetis obſeruare, ut dixit* Princeps*, quòd febricitantis uentriculus in uirtute concoctiua nõ ſit imbecillis admodum.*

Ad idem expertum eſt.

Si totum guttur extrinſecus inungatur cum ſequenti oleo.

Recip. *Olei de floribus ſalicum: de floribus cucurbitæ, uiolati ana unc. ij. diluantur hæc olea cum aqua fontis claræ frigida, & ſæpius in die eodem inungatur guttur, ut dixi. Attende, quòd cum omnibus his dictis ſemper potus ægrotantis ſit, uel aqua hordei non multæ decoctionis, uel aqua cocta cum ſucco granatorum, & omnino parcat uino.*

Item ad idem, & eſt expertum.

Si patienti mane & ueſperi ante cibum diluantur extrema à genu infra, & à cubitu infra, cum aqua dulci ſimplici & calida, fiet enim nedum euaporatio humidi uaporis ad ſuperiora, uerum & tractus uaporum calidorũ

à ſuperioribus ad inferiora. Attende iterum, quòd de *maximè ſedãtibus ſitim in febribus eſt, euacuare cauſam ſitis, quæ ſecundum plurimum eſt in ſtomacho, defluxa tamen ab hepate.* Et ideo *hortor uos, quòd aliquando adhuc non concocta materia condonetis ægrotanti modicum floris caßiæ, uel tanarindorum, uel* Mannæ. *quorum uirtus eſt euacuatiua tantum materiæ exiſtentis in uentriculo.* Attende iterum, *quòd ad ſedandam ſitim in febribus utile remedium eſt, ſi frigida continuo coquantur cum ſuis cibarijs, ut eſt lactuca, plantago, portulaca, ſemina mellonum, & alia ſemina communia frigida: condianturq; ſecundum plurimum cibaria cum ſucco granatorum, uel agreſte, uel limonum: dum tamen inter omnia delectabilius extinctiuum ſitis, eſt ſuccus* Acetoſitatis *citri.* Quandoq; *ipſi febri iungitur aliud accidens ſatis horrendum, quod eſt inſtantia uigiliarum, propter quam ſpiritus reſoluuntur, & uirtus debilitatur: ex qua inſtantia uigiliarum plerunq; febriens deducitur ad* deliria, *ad inquietudinem, & ad mortem.* Ideo *hortor uos, ut procuretis abolitionem omnino inſtantiæ uigiliarum, primo quippè incipiendo à debilioribus prouocantibus ſomnum, ut uirtus melius aſſueſcat ad fortiora, & ſic non terrebitur.* Ideo *in primis, & ante euacuationem, & poſt, expertum eſt, lotiones extremitatibus admodum ualere, maximè factas ueſperi poſt cibum, his enim lotionibus uapores frigidi, & humidi cum uaporibus cibi deferuntur ad cerebrum, eiſdem quoque ſua caliditate actuali diuertuntur uapores calidi, & ſicci, qui à minera putredinis aſcendebant ad cerebrum, & ſomnum prohibebant, eius cauſam auferentes.*

Lotio

Lotio igitur erit ſequens.

Recip.Florum camomillæ,anethi,Nenufaris,uiolarum ana M.ij.capitum papaueris albi numero decem.foliorū lactucæ,uitis,cannarum,ſalicum ana M.i. & hoc ſi folia iſta inueniri poterint,ſi non,ſis contentus prædictis,bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ currentis uſque ad conſumptionem medietatis,deinde colētur,& colatura uſui ſeruetur. Vbi uolueris decoctionem iſtam fortificare. Adde ſeminum Iuſquiami albi unc.s.corticum radicum mandragoræ unc.i.s.hortor ſemper uos, ut in prouocatione ſomni primitus tentetis ea, quæ per exterius applicantur,quoniam prouocatiua ſomni per interius non ſunt ſine timore.,

Ad idem expertum eſt,quod quacunque hora non poterit aliquis dormire,cum ſequēti unguento inungantur tempora, & ſub naribus, & pulſus manuum , & pedum cum plantis eorum.

Recip. Vnguenti populeonis, olei Nenufaris ana unc. s. croci, oppij, ana gran. iij. miſce, & fiat linimentum.

Ad idem,expertum eſt,& mirabile in prouocatione ſomni, ſi patienti inſtantiam uigiliarū, diluantur aures,& maxime pulpę earum,& nares cum ſequenti uino.

Recip.Vini albi dulcis unc.vi.ſeminum Iuſquiami albi drach.ij.Bulliant uſque ad conſumptionem medietatis uini,cum quo inungantur aures,& nares,& æger omnino dormiet.

Ad idem, expertum eſt non potenti dormire, ſacculus iſte ſequens naribus applicetur.

Recip. Seminum lactucæ, ſeminum nenufaris, ſeminum papaueris albi, ſeminum Iuſquiami albi ana drach. ij. corticum radicum mandragoræ drach. i. contundantur, & ponantur in ſacculo. & Bulliant in aquæ lactucæ, aquæ nenufaris, uini albi odorferi ana unc. iiij. certe ſi patiens huius ſacculi odorem continuabit, omnino dormiet.

Ad idem.

Recip. Florum nenufaris quantum expedit ad conficiendum plumaceolum, ſeminum iuſquiami albi unc. ij. miſce, & conficias plumaceolum, ſuper quod æger capite cubet.

Item ad idem, expertum eſt, quod poſt cœnam, cum patiens cubare uoluerit, imponantur per nares quatuor guttæ ſequentis olei, & dormiet.

Recip. Olei de ſeminibus papaueris albi, olei uiolati ana unc. iij. oppij gran. i. s. Bulliant inſimul uſque ad conſumptionem medietatis olei, imponatur oleum (ut diximus) & certe dormiet. Vbi autem hæc, quæ per exterius applicantur non contulerint in prouocatione ſomni, hortor, ut per interius applicentur ea, quæ ſomnum habent prouocare: dum tamen obſeruetur generalis regula: quòd à ſomniferis non inducentibus ſtuporem, incipiamus. Et ideo compertum eſt, ſequẽs remedium utile eſſe, & expertum.

Recip. Medullæ panis unc. s. Infundatur in uino cocto, ſeu ſapa, & ſic madefacta poſt cibum, cum æger dormire uoluerit, exhibeatur.

Ad idem & eſt expertum, & familiare, ſi poſt cibum febricitanti patienti inſtantiam uigiliarũ exhibeatur ſequens potus.

Recip.

Recip. Succi lactucæ, ſucci nenufaris, ſucci uiolarum, ana drach. ij. miſce, & cum modico uini albi odoriferi exhibeatur ut dictum eſt. Si uerò per hæc febricitans non dormierit, laudo, q. ſecundũ maiorem uel minorem neceſsitatem ſtupefacientia ægrotanti exhibeantur, obſeruabis primo præceptum principis in quarta primi dicentis, & ſi neceſſe fuerit ſtuporem inducere non tranſcēdas tale, quale eſt papauer album, quoniam cum ſuo ſtupore eſt domeſticum.

Ideo expertum eſt, ſi patienti inſtantiam uigiliarum exhibeatur per horam poſt cœnam, ſequens potus, omnino dormiet.

Recip. *Syrupi de papauere, de nenufare, aquæ lactucæ ana unc. ij. miſce & patienti exhibeatur.* Et *ſcias quod hic potus cum hoc, quòd inducit ſomnum maximè confert febri.*

Ad idem, ſi hic potus non contulerit, conſulo, ut deueniamus ad opiata incipiendo ſemper à debilioribus, primo dabimus ſequentem bolum poſt cibum in ueſperi patienti inſtãtiam uigiliarum.

Recip. *De requie opiata ſcrup. ij. ſacchari uiolati drach. ij. miſce pro una uice, quòd ſi iſtud non ſuffecerit, cum eodem ſaccharo uiolato, uel nenufarino adde ſcrup. ij. attanaſiæ. Quòd ſi fuerit oportunum aſcendere, adde ſaccharo nenufarino ſcrup. ij. philonij romani, & adhuc ſi fuerit tui intentio magis ſomnum prouocare, cum eodem ſaccharo adde triferæ magnæ drach. ſ. Quòd ſi cum prædictis æger non dormiat, pronuntiabis periculum de morte ſuis aſtantibus. Et hæc de inſtantia uigiliarum. Quãdoque uerò ipſi febricitanti iungi-*

dolor capitis

tur dolor capitis ſatis intenſus,quoniam huiuſmodi dolor prouenit à uaporibus eleuatis à materia faciente febrē, qui attingētes pelliculas cerebri,ultra hoc,quod cauſant malam complexionem,extendendo cauſant malam compoſitionem in cerebro,& inde dolorem inferunt & plerunque eaſdem pelliculas pungendo,dolorem pūgitiuum capitis conducunt. Ideo *ſuccurrendum eſt illi dolori.*

Primo *cùm omni genere diuerſionis à capite.* Laudo *igitur,ut fiant primo lotiones,quibus uapores illi aſcendentes,ad inferiora trahentur, quæ lotiones fieri debent ante cibum mane,& ueſperi,quia tunc non permiſcebuntur illi uapores fumis cibi,ut reddantur ad diuertendum difficiliores.*

Lotio talis eſt ſequens.

Recip. *Florum camomillæ:roſarum rubearum,florum ſticados arabici,betonicæ, calamenti ana* M. *i. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ currentis uſque ad conſumptionem medietatis,cum qua fiat lotio cruribus, à genu infra,& à cubito infra.* Et *attende,quòd in tali lotione apponuntur calida , & ſi ægritudo fuerit calida : quoniam ipſius calidi proprium eſt attrahere. Secundo cum aqua illa,qua diluuntur pedes & manus, ſit caliditatis alicuius pungentis,& mordicantis,à duplici caliditate fiet maior attractio , uidelicet caliditate actuali aquæ,et poteſtatiua,*

Secundum remedium eſt, mane & ueſperi frictiones fieri à ſuperioribus ſpatulis incipiendo uſque ad pedes.

Tertium *remedium eſt,appoſitio cucurbitularum ſine ſcarificatione,incipiendo à ſpatulis ad nates,ad coxas,& ad pulpas crurium.* Quòd *ſi expediret ſcarificatio,tunc incipe ab inferioribus , & procede ad ſuperiora:*

riora;neque turberis ſi Galenus dicat in libro de cucurbitula,quod cucurbitulæ non debent apponi niſi in corpore prius mundato: hoc intelligitur, ſi tui intentio fuerit euacuare tantum per cucurbitulas. Si uerò fuerit tui intentio,trahere de membro ad membrum, cucurbitulæ apponi poſſunt ſine ulla euacuatione præcedente, laudo quoque quòd ubi prædicta non contulerint, quòd temporibus applicetur oxyrhodinum cõfectum ex oleo roſato, aqua roſata,& aceto,quoniam intentio tui eſt repercutere fluentes humores ad caput. Ideo maiorem aceti quantitatem addere debes. Scias tamen quòd Elegans remedium in dolore capitis per communitatem à materia febris eſt tale, uidelicet.Clyſterium factum ex rebus diuertentibus à capite,ut

Recip. Foliorum maluæ,uiolarum, florum ſticados arabici,betonicæ,furfuris großi ligati in petia ana M.i. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis,deinde colẽtur,& de colatura

Recip.unc.x.olei uiolati unc.iij.hieræ ſimplicis drach. vi.mellis roſati unc.ij.ſalis communis drach. ij. uitelli oui numero.i.miſce, & fiat clyſterium, conſulo quoque tanquàm expertum, & probatum in dolore capitis, prout eſt accidens febris,quòd bis in die,mane & ueſperi, inungantur tempora, et frons tota cum unguẽto alabaſtrino, Cuius deſcriptionem habetis in Empirica noſtra de curatione morborum à capite uſque ad pedes,in capite de dolore capitis.Vbi uerò hæc dicta non contulerint, conſulo tanquàm remedium expertum, quòd aperiantur uenæ emorrhoidales cum phlebotomo,uel hyrudinibus,per eas enim uenas emorrhoidales apertas ne dum euacuatur materia febris,uerum & uapores unà ſimul euacuabuntur,

ualentes attingere caput, & iſtud remedium in febribus quantũcunque intenſiuis prohibet futuram phrenitidem, quæ præ dolore capitis, & intenſione febris frequenter ſolet contingere. Et *ideo cum his, & cum dicendis ſuccurremus alteri accidenti in febribus, maximè acutis, quod eſt delirium, uel paraphrenitis cuius medicatio uel probibitio futuræ phrenitidis, conſiſtit in omnibus auxilijs conuenientibus dolori capitis, & cum dicendis infra.*

Et ideo attende quòd curatio paraphrenitidis, quæ eſt à ſolis uaporibus mineræ febris ledentibus cerebrum, debet eſſe ſolicitare, ne uapores in materiã uertantur, et fiat uera phrenitis, quoniam tunc eius curatio apud medicum erit uana, ſolicitet igitur medicus in delirio, & phrenitide, diuerſiones, quas numerauimus ad ſuccurrendum dolori capitis cum lotionibus, cum ligaturis, cum appoſitione uentoſarum, cum ſcarificatione, et ſine, cum miſsione ſanguinis diuertendo à capite. Quòd ſi prædicta non conferant in paraphrenitide ex febre, remedium eſt, apponere ſanguiſucas poſt aures, quoniam eſt diuerſio, & euacuatio paratæ materiæ conducere ex paraphrenitide phrenitidem ipſam. Poſtea uerò præſentaneum remedium eſt, ad probibendam futuram phrenetidem, aperire uenas narium, uel cum phlebotomo, uel ſetis porcinis benè pungentibus. Caue tamen ab hyrudinibus uenis narium applicitis Hortor *quippe quòd ubi in febre timor fuerit de futura phrenitide, medicus ſolicitet diuerſiones cum clyſterijs, quoniam ultra hoc, quòd clyſteria diuertant materiam à capite, euacuant materias communes exiſtentes in uijs latis, quibus fouetur minera putredinis febrilis, inter quæ clyſterium ſequens eſt maximi iuuamenti.*

Recip. Mercurialis, florum camomillæ, betonicæ, ſticados arabici, maluæ, uiolariæ, furfuris groſsi ligati in petia ana M.i. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde colētur, & de colatura

Recip. unc.x. olei rutæ unc.iij. hieræ ſimplicis. Et ſi uolueris fortificare magis clyſterium. hieræ logodionis. Et ſi adhuc magis fortificare uolueris hieræ Ruffini drach.vi. mellis roſati unc.ij. ſalis communis drach.ij. uitelli oui numero.i. miſce, & fiat clyſtere ieiuno ſtomacho. Et hæc de phrenitide, & de paraphrenitide ex febre dicta ſint, cum de his latius diximus in de medicatione Empirica.

Vbi uerò cum febre iungeretur ſomnus profundus, qui ſecundum plurimum cauſatur in febribus à uaporibus materiæ febris eleuatis ad cerebrum, qui ſui caliditate cerebri humiditates pituitoſas eliquant, quæ eliquatæ confluunt ad uentriculos cerebri, & eos oppilāt, et ſomnum inducunt, ideo ad probibendum huiuſmodi accidens, ne in ſubethicam tranſeat diſpoſitionem, hortor, ut primo fiat ſequens clyſterium. somnus

Recip. Agarici optimi drach. ij. pulpæ coloquintidæ drach.i.s. betonicæ, florum ſticados arabici, camomillæ, calamenti, mercurialis, ana M.i. Agaricus, & coloquintida ligentur in petia, ne eorum ſubſtantia hæreat inteſtinis: propter quod timendum eſſet de Diarea, uel dyſenteria. Et omnia ſimul bulliant in ſufficienti quātitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde colētur, et de colatura

Recip. Vnc.x. olei rutæ unc.iij. hieræ logodionis drach. vi. ſacchari rubei unc.i. s. mellis roſati unc. ij. uitelli oui numero.i. ſalis communis drach.ij. miſce, et fiat clyſterium

poſt

poſt clyſterium non negligat patiens omnia genera diuerſionum cum lotionibus uidelicet ſupra dictis,cum ligaturis fortibus,cum appoſitione cucurbitularum,& cum appoſitione hyrudinum emorrhoidibus, & non negligat etiam appoſitionẽ oxyrhodini fronti,et temporibus appoſiti, non negligat quoque medicus remedium à me expertum,& probatum in profunditate ſomni, et ſubetica diſpoſitione,& eſt aſſumere drach.ij. capillorum patientis, & ipſos uri,urenteſque ipſos extinguere cum aceto fortiſſimo,& abraſa commiſſura coronali, prædicti capilli calidi applicẽtur,et ſic permutẽtur de tribus horis in tribus horis,& apparebit remedium præſtans, & ſubitum in abolitione ſomni, non etiam medicus negligat continuam appoſitionem fortiſſimi aceti in naribus, & oculis, & temporum, et cum eodem aceto madefactionem,his enim fit repercuſſio uaporum eleuatorum à minera febris,quibus materia eliquabatur, & ſomnus conducebatur. Vbi uerò *in febribus ariditas, & nigredo in lingua apparuerint admodum febriẽtem moleſtantes.* Remedia *ſunt hæc ſequentia.*

Ariditas et nigredo lingue.

Expertum *eſt,quod ſi lingua aſpergatur, & bene fricetur cum ſaluia,uel maiorana infuſa in oximelle ſimplici, uel in melle roſato,uel in aqua hordei, & aceto,poſt modũ ipſi linguæ imponatur ſequens mixtura, ſublime remedium eſt,ſi poſt lãbendo ſupra linguam ipſa teneatur.*

Recip. *Aquæ hordei multæ decoctionis, ut melius ſit abſterſiua unc.ij.mellis deſpumati drach.ij. ſacchari candi unc.i.s.miſce, & unica forti ebullitione inſimul bulliant, & uſui ſeruetur.* Item.

Ad idem, expertum eſt, ſi frequenter ſupra linguam patiens teneat de ſequenti mixtura.

Recip.

Recip. mucillaginis ſemi.citonioru͂,mucillaginis ſemi. pſilij,ſeminum maluæ ana unc.s.ſacchari candi unc i. mel lis roſati unc.s.ſacchari albiſsimi quantùm ſufficit,et fiat loch molle. Vbi uerò cum febre iungeretur inquietudo die noctuq;,hortor, quòd cum talis inquietudo proueniat à materia hinc inde currente per totum corpus, & non relinquente ægrum, neq; membra ſui in eodem loco, & ſitu quieſcere, quòd omnino materia febris euacuetur, euacuatione quippe minorante materiam,ut natura reddatur potentior ſupra reſiduum materiæ cum medicinis ſecuris,& ſine moleſtia euacuantibus, derelinquentibuſq; ueſtigium digeſtionis in reſiduo materiæ remanentis, cuiuſmodi eſt electuarium roſarum Meſuæ, electuarium de ſucco roſarum nicolai,electuariu͂ de Dactilis.Hæc enim electuaria cum hoc,quod euacuant minorando materiam facientem febrem, ſunt ſecura ſine nocumento. Et ideo dato quòd eſſemus in primis diebus,ubi iungeretur hæc inquietudo die noctuque,conſulo, ut ſine timore minoretur materia ſequenti pharmaco.

Recip.Floris caßiæ nouiter tractæ drach.vi.electuarij de dactilis,uel electuarij de ſucco roſarum Meſuæ drach. ij.s. Quòd ſi cum his adderetur aliquid reubarbari in utraque materia,calida ſcilicet & frigida, non da͂narem iſtum modum euacuandi cum reubarbaro,euacua͂do enim corpus,confortat membrum à quo euacuat, facta iſta euacuatione quoniam admodum attendendum eſt huic inquietudini,hortor, ut ueſperi antequàm cibu͂ inglutiat, cum manu madefacta in aqua dulci tepida fricetur leui quadam frictione totum corpus à ſpatulis uſque ad plantam pedum, his frictionibus propter aquæ caliditatem actualem,& motum factum aperiuntur poroſitates corporis,

poris, & materia præparatur ad perſpirationem, & inquietudo tolletur. Item ad idem expertum eſt, & uos maxime obſeruabitis remedium ſequens in inquietudine totius corporis propter febrem. Quòd primitus fiant frictiones cum panno calido per totum corpus. Deinde leui quadã unctione frigida idẽ corpus totũ ungatur ſic.

Recip. *Olei de ſeminibus cucurbitæ, olei de floribus ſalicis, olei uiolati quantùm ſufficit, ubi uerò facta euacuatione, & his omnibus, inquietudo non quieſceret, hortor uos, ut fiant frictiones totius corporis cum appoſitione cucurbitularum, incipiendo à pulpis coxarum eas ſcarificando. Deinde ad coxas procedendo, ſuper aſcendendo ad ſpatulas, fiet enim his euacuatio materiæ per cutim et tractus ab intimis eiuſdem materiæ ad exteriora. Et hæc de accidẽtibus cõtingentibus febribus putridis dicta ſint.*

DE FEBRE CHOLERICA PVRA A' PVRITATE CHOLERAE. *Cap. x.*

DEVS AVERTAT *quòd quis febriens febricitet à cholera pura, non permixta alicui alteri humori, quoniam cum cholera pura uehementis caliditatis, & ſiccitatis exiſtat, cuius caliditas aliena re non refrangitur, accidentia ita ſæua ab ipſa procedunt, ut æger ſæuitate accidẽtium, et magnitudine morbi illico deficiat. nihilominus poßibili poſito in eſſe q; aliqua febris ſit à puritate choleræ.* Remedium *generale eſt, citißime & uehementer infrigidare, iuxta illud principis in quarta primi, & eſt dictum* Galeni *in primo artis curatiuæ ad* Glauconẽ *dicẽtis: ad febrẽ uehe-*

mentis

mentis cauſatis uehementer debemus infrigidare. & quoniam quælibet euacuatio,quia cum nocitiuo euacuat aliquid iuuatiui & ſimul ſpiritus ipſos: Ideo ex parte ſui corpus ipſũ infrigidat,ideo hortor uos.In principio huius febris quòd euacuetis, & non phlebotomia,quoniam cum in ea febre peccet pura cholera,& phlebotomia non euacuet puram choleram,Ideo phlebotomia in tali febre non conueniet,& hoc eſt quod dixit princeps in Doctrina de *phlebotomia,quòd tunc phlebotomia rapiet bonum, & derelinquet malum,quo fit ut ex phlebotomia in tali caſu citius æger moriatur,expertum igitur eſt,quod ſi à principio euacuetur cholera pura cum ſequenti medicina,eſt ægro maxime utile ,ut*

Recip. D*iaprunis non ſolutiui unc. i.* E*lectuarij ſucci roſarũ.drach.ij.s.miſce, & cum ſaccharo fiat bolus,poſt cuius boli acceptionem in aurora in potu ægrotanti dabis unc.iij.uel iiij.aquæ cucurbitæ,uel citruli, uel cucumeris, non mireris ſi hæc medicina ſit eradicatiua , quoniam ægritudo pendet à materia turgente , cognoſces autem febrem eſſe à puritate choleræ,primo ab habitudine corporis,quoniam ad tactum totum corpus apparet calidum caliditate mordente & acuta, ſitis eſt clamoſa,*Dolor *capitis intenſus,inquietudo, inſtantia uigiliarum, & citrinitas apparens maximè in oculis.* Q*uòd ſi egeſtiones citrinæ igneæ fuerint , & urinæ ſimiliter cum abundante ſubtilitate in modo ſubſtantiæ ,* Iudicium *tuum efficietur certius quòd ſit febris à puritate choleræ,in qua febre cum intenſiuis debes infrigidare corpus : facta prædicta euacuatione digerere debes materiam cum ſequenti ſyrupo.*Cuius *uirtus eſt ingroſſare choleram puram,quæ ſubtilis eſt,& eam infrigidare.*

Recip.

Recip. ſyrupi de ſucco limonum, de ſucco granatorum ana. drach. vi. aquarum ſeminum cõmunium frigidorum, ſolatri ana unc. i.s Continuabis ſyrupum febrienti bis in die, in aurora ſcilicet & in meridie, & attende quòd in tempore, quo materiam iſtam concoques, cibabis ægrum lactucis, plantagine, ſpinachijs, cucurbita, citrulo, & cucumere; quoniã & ſi ſui frigiditate intenſa inimicentur calori, & ſpiritibus humanis, ingroſſant tamen materiam illã turgentẽ, et furioſam, quo fit, ut febris, & accidentia remittantur. Et Attende quòd cũ hæc materia ſit uehementis acuminis, & ſecundum plurimum exiſtat in locis propinquis cordi, uel citiſſime, ideſt ante ſeptimam, ægrũ interficiet, uel beneficio primæ euacuationis, & alteratio nis factæ, æger liberabitur, & ideo in his non expectabis ſigna concoctionis. Cum non det ægritudo inducias ad concoquendum, ſed ſolum ad alterandum. Ideo non eris ſolicitus ad ſecundã euacuationem fiendam expectatis ſignis digeſtionis præcedẽtibus. Et hæc eſt febris illa, quam cauſonem incẽſiuum, & mortiferum Medici appellant. Ideo in ea ſermonem non prolongabimus, cum uel nunquam, uel rariſſimè huius febris curã attingemus. & ideo de his febribus, quæ ſecundum plurimum in humanis corporibus ſunt uagantes, dicemus in ſequentibus.

DE FEBRE CHOLERICA INTERPOLLATA, Cap. xI.

ATTENDENDVM EST, quod febris cholerica, ut ex primo artis curatiuæ ad Glauconem habetur, duplex eſt, una continua, de qua iam meminimus, Altera uerò interpollata: quæ & ſi

ab eadem

ab eadem materia ortum trahant: una tamen à cholera putrida facta ad intra uaſa dependet. quam continuam proportionalem de cholera nominamus: cuius curationem ſupra poſuimus, & ponemus, cum loquemur de cura Cauſonidis. Altera uerò à materia putrefacta ad extra uenas, originem trahit. Et hanc interpollatam, ſeu intercidentem uocamus. Cuius duo ſunt modi. Vnus interpollatæ febris cholericæ puræ, cuius ſermonē iam habuimus. Alius uerò eſt interpollatæ febris cholericæ nothæ, ideſt ſpuriæ, quoniam non pendet à puritate choleræ, ſed à uitio alterius humoris cum cholera permixti, ueluti flegmatis, aut melācholiæ. Et huius duo ſunt modi. Vnus qui fit ex mixtione flegmatis craßi, uel tenuis, & aquoſi, & hic eſt modus febris cholericæ interpollatæ nothæ maioris famæ, quoniam ut in pluribus ſic accidit, ut choleræ permiſceatur pituita: Alter uerò modus eſt, cum choleræ admiſcetur melancholia. Et dicitur febris cholerica interpollata notha minoris famæ, quoniā ut in paucioribus euenit, quòd febris ſit de cholera admixtione melancholiæ, & hæc diuiſio etiam locum habet in continuis de cholera. Et nota quòd propter uariam admixtionem aliorum humorum cum cholera, hæ febres à medico exquiſitæ in malitia, & duratione paroxiſmorum non cognoſcuntur. Eſt enim pituita, uel melancholia humor ineptus concoctioni. Curationem igitur tertianæ interpollatæ nothæ maioris famæ aggrediemur. Cum igitur febris huiuſmodi conditionis erit. Cum fueris primo acceſitus ad ægrum, cognito quippe morbo annotabis primo, ſi adſit uentris lenitio. quòd ſi non, ſis contentus altero duorū, uel exhibitionis floris caßiæ recenter tractæ. ut

Recip. Floris caſsiæ nouiter tractæ drach.x. cum pul-uere liquiritiæ fiat bolus, & patienti exhibeatur per ho-ram ante cœnam uel prandium.quòd ſi patiens caſsiæ aſ-ſumptionem abhorreat,fiat ei ſequens clyſterium, ut

Recip. Aquæ bordei,uel aquæ decoctionis maluæ,uio-lariæ, uel blitis unc. x. olei uiolati unc.iij. caſsiæ tractæ unc.i.ſacchari rubei unc.i.s. uitelli oui numero.i.ſalis com munis drach.ij.miſce,& fiat clyſterium. Deinde conſide-ra urinam, & corporis habitudinem in ægrotis,ubi æger fuerit carnoſus, & facies plena,cum rubedine, & urina rubea, illico ægrum phlebotomabis,ex baſilica lateris dextri tantus ſanguis extrahatur, quantum tollerat ro-bur uirtutis, & ætas.His uerò non apparentibus ex par-te habitudinis totius,et ex urina,non facies phlebotomiã, quoniam eſt timoroſa,niſi ægrotanti iungeretur fortis dolor, & in forti dolore alijs non apparentibus ſignis phlebotomiæ,conuenit phlebotomia.ut in prima particu-la aphoriſmorum tetigit Galenus dicens, nullam medi-cinam eſſe meliorem in fortiſsimo dolore ipſa phleboto-mia.facta phlebotomia ſi expediet, uel non facta,ſi non apparebunt ſigna phlebotomiæ,cum ægritudo det nobis inducias propter humorem pituitoſum permixtum cho-leræ hebetantem actiuitatem choleræ,laudo, ut medicus digerat materiam hanc febrem facientem.Conſideret au-tem in hac digeſtione fienda medicus qualitatem mate-riæ peccantis,& modum ſubſtantiæ eius, & digerat per applicationem contrariorum, quia etenim materia hæc eſt calida propter dominantem choleram,ideo indiget fri-gido digerente . Et quoniam materia peccans eſt cum admixtione flegmatis uiſcidi,et hærentis.Ideo indiget ab-ſterſione. Et quoniam omnis febris materialis pendet ab

oppilatione

oppilatione,ideò et digerentia ſint oppilationum aperientia,magis tamen ſint à principio alterãtia,quàm aperientia, Et ideo expertum eſt,in digeſtione materiæ ſequentem potionem multum ualere.

Recip. *Hordei mundi,& non excorticati.p.i.ſcariolæ, borraginis ana M.s.Aceti drach.ij. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis,deinde colẽtur, & de colatura quolibet mane exhibeatur unc.vi. ipſi patienti cum modico ſacchari, & ſic eam continuet in aurora, quouſque appareant ſigna concoctionis materiæ. Vbi uerò patiens decoctiones abhorreret,detur ei ad digerendum cauſam facientem hanc febrem iuxta Auicenna in prima quarti,ſequens ſyrupus.*

Recip. *Syrupi Acetoſi ſimplicis,Endiuiæ,mellis roſati colati ana unc.s.aquæ ſacchari unc.iij.miſce pro una uice, in ſyrupo acetoſo ſimplici inuenitur uirtus infrigidatiua ratione aceti,& ſacchari,et uirtus inciſiua, meritò aceti, etiam uirtus hepatis confortatiua, et alteratiua propter ſyrupum de endiuia, & uirtus abſterſiua meritò mellis roſati,continuet ſyrupum iſtum tot uicibus in aurora, quotiens ſigna concoctionis apparuerint, deinde purgetur materia peccans in hac febre,habendo reſpectus hos.*

Primus eſt ad materiam peccantem,ſi fuerit cholerica uel pituitoſa, uel ex his permixta,quoniam tunc debemus euacuare cum medicina reſpiciente humores peccantes.

SECVNDA *eſt ad mineram generationis humorum, quæ eſt hepar,quoniam in euacuãdo generaliter debemus cuſtodire naturalem uirtutem hepatis,dando medicinam hepatis confortatiuam.*

TERTIVS *eſt ad uirtutem cordis,ne exhibeamus,ſi poßibile eſt, in euacuando, medicinam irritantem, &*

perturbantem uirtutem uitalem, ſicut eſt ſcammonea.

QVARTVS eſt, reſpicere conſuetudinem ægrotantis in euacuando. Vbi enim æger non aſſuetus fuerit euacuationi, benigniorem medicinam, & tenuiorem ei conferre debemus. Si uerò aſſuetus fuerit euacuationibus, magis erimus audentes ad fortiorem dandum medicinam, quoniam aſſueti aſſuetos ferunt labores.

QVINTVS reſpectus eſt, ubi materia eſt euacuanda per ſeceſſum, exhibeatur medicina ſeceßiua. Si uerò per uomitum, uomitiua.

SEXTVS reſpectus eſt, ut in euacuando nunquàm contribuamus medicinam uiolentantem uirtutem ſtomachi, ſicut erunt elaterium, ſcammonea ſimplex, coloquintida, & huiuſmodi. His igitur omnibus obſeruatis reſpectibus in præſenti febre, eo quòd peccat materia mixta ex cholera & flegmate, ideo in ea medicinam euacuatiuã flegmatis, et choleræ cõdonabimus, ut reubarbarũ q̃d euacuat cholerã, deinde flegma. ut dicit Meſuæ, uel electuariũ de ſucco roſarũ, uel electuariũ roſatũ meſuæ cũ ꝑmixtione certæ quãtitatis electuarij de dactilis, uel electuarij indi, ſi materia eſſet putrefacta in locis longinquis à corde, uel electuarium de pſilio, cuius uirtus eſt euacuatiua choleræ, et flegmatis, quæ omnes medicinæ cum hoc, quòd euacuant materiam propriam febris, confortant hepar, & quia ſunt medicinæ ſecuræ, in quibus confortatur ſcãmonea, uirtus cordis confortatur etiam & roboratur, & quia in ipſis medicinis dictis quædam mitis caliditas inuenitur. Ideo erunt & ipſius uentriculi confortatiuæ, ipſumque roborantes. Poſt igitur primam materiæ digeſtionem in hac febre tertiana notha maioris famæ conueniet ſequens medicina apparentibus ſignis concoctionis.

Recip.

Recip. Mannæ electæ unc.ij.pro diuitibus,pro paupe= ribus,floris caßiæ nouiter tractæ drach. vi. reubarbari electi pro diuitibus drach.i. s. pro pauperibus uerò reu= pontici drach.ij.infundantur in aqua endiuiæ, & modico uini albi odoriferi,reubarbarum uel reuponticum cum.x. granis ſpicæ, demum fiat fortis expreßio, & omnia ſi= mul cum decoctione communi florum & fructuum, quan tum ſufficit,diſſoluantur, & fiat potus, qui exhibeatur patienti more exhibitionis medicinarum per duas horas ante lucem.Vbi uerò ægrotans prædicta facta concoctio ne, & euacuatione non præualuerit,more principis in quarta primi,iteratò debes materiam concoquere, & eandem euacuare. hortor igitur, ut ſecunda digeſtione digeratur materia cum ſequenti Syrupo.

Recip. Syrupi acetoſi de radicibus unc. i. de endiuia, mellis roſati colati ana unc.s.aquarum abſinthij,multum ualet abſinthij decoctio in his febribus poſt ſeptimam, ut princeps in prima quarti, & eam laudat Galenus, tanquam ſtomachi confortatiuam,& oppilationum ape ritiuã:cicoreæ,bugloſſæ ana unc.i.miſce pro una uice,& recordari debes in omni tua adminiſtratione de bugloſſa propter cor, q; in omnibus febribus admodum quæritur. Quoniam febris eſt paßio cordis. Sequatur autem pa= tiens prædictum ſyrupum quouſque fiat digeſtio in mate ria,quæ remanſit poſt primam euacuationem. Deinde euacuetur hac medicina multum experta.

Recip. Diacatholiconis,eſt enim electuarium benedi= ctum,& lenitiuum, quod eſt conueniens baſis omnium medicinarum ſolutiuarum unc. s. Mannæ electæ unc. i. reubarbari electi ſcrup.iiij.ſpicæ gra.vij.electuarij de da ctilis drach.ij.electuarij ſucci roſarũ drach.s. Infundatur

reubarbarum eo modo, quo diximus. & omnia cum deco-ctione communi florum & fructuum diſſoluantur, et fiat potus. Sed attende quòd ubi cum febre iungeretur aliqua ipſius toracis mala diſpoſitio, tunc diſſolue medicinam cum decoctione communi pectorali, & exhibeatur pa-tienti modo dicto. ubi uerò ſub iudice adhuc lis eſſet, ſcilicet quod febris continuaret, tunc iterato materiam concoque, & cum ſyrupo magis aperitiuo, & ſi minus alteratiuo, quia in ſtatu uniuerſali febris maiori indige-mus apertione et minori alteratione. Detur *igitur infra-ſcriptus ſyrupus.*

Recip. *Syrupi biſantini cum aceto, niſi fuerit mala pectoris diſpoſitio, tunc enim ſine aceto exhibeatur ſy-rupi de endiuia compoſiti, mellis roſati colati ana unc. s. aquarum capillorum ueneris, cicoreæ,* Bugloſſæ *ana unc. i. miſce pro una uice. continuet autem patiens ſyru-pum, uſque quo apparuerint ſigna concoctionis, deinde purgetur cum ſequenti medicina.*

Recip. Diacatholiconis *unc. i.* Reubarbari *electi drach. i. s. ſpicæ gran. vij. Agarici optimi & electi, ſcrup. iiij. zin-ziberis, ſalis gemmæ, ſi non affuerit mala pectoris diſpo-ſitio, ana gran. iij. electuarij de dactilis drach. i. s. infunda-tur reubarbarum ut dictum eſt, infundatur quoque aga-ricus cum ſuis correctiuis in oximelle ſimplici quantum ſufficit per decem horas.* Deinde *fiat fortis expreſſio omnium, & cum decoctione communi florum & fructuũ quantùm ſufficit, fiat potus, & patienti exhibeatur mo-do dicto.* Vbi *uerò patiens fuerit à medicinis faſtidi-tus. Conſulo, ut loco medicinæ ei exhibeantur ſequen-tes pilulæ multum ualentes in declinatione febrium uni-uerſali. ut*

Recip.

Recip. Pilularum aggregatiuarum ſcrup. iiij. fiant pilulæ cum ſyrupo uiolato numero vij. & patienti exhibeantur apud diluculum, quibus pilulis, ſi expediet, in minori doſi acceptis, poteris addere uel reubarbarum, uel agaricum, uel pilulas aureas, uel pilulas de Hyera *Nicolai, & eas patienti exhibere. Vbi uerò ex præbabitis æger non præualuerit, ſignum eſt, corpus febriens indigere maiori apertione, ſimul cum paulatina euacuatione. Ideo uerſus declinationem uniuerſalē febris conſulo, ut quolibet mane in diluculo patiens capiat unam de infraſcriptis pilulis immediatè potando ſequens Apozima.*

Pilulæ ſunt.

Recip. Agarici electi. Aloes loti, Reubarbari electi ana drach. i. maſticis, zinziberis, ſalis gemmæ ana grana v. ſpicæ gran. vij. pulverizentur pulverizanda ſubtiliter, & cum ſucco abſinthij fiat paſta pilularum, doſis eſt, numero i. ſcrup. unius.

A pozima uerò poſt ipſam pilulā bibēdū eſt.

Recip. Radicum fœniculi petroſelini ana drach. ij. cicerum rubeorum unc. i. capillorum ueneris drach. i s. Bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis. Deinde colentur, & de colatura.

Recip. unc. v. Syrupi acetoſi diarbodon unc. i. miſce, & detur modo dicto. Vbi uerò ſtante tanta morbi diuturnitate æger non releuaretur à febre hac tertiana notha, conſulo, quòd duobus diebus continuis prouocetur ſibi uomitus, per hoc enim ſignificatur, quòd cum tot fuerint factæ euacuationes per ſeceſſum, remanſit materia in ſtomacho euacuanda per uomitum. primò igitur die à debiliori uomitiuo incipiendo per v. uel iiij. horas ad minus ante cibum celebretur uomitus ſequens.

Recip. *Aquæ hordei calidæ unc.viij.ſyrupi acetoſi ſim plicis,uel oximellis ſimplicis unc.iij. miſce,et detur patiẽ ti,retineat uomitiuum in ſtomacho patiens per quartam partem unius horæ,*Deinde *cum penna intincta oleo pro uocet uomitum:ſequenti uerò die eleuet uirtutem uomitiui ſic.*

Recip. *Aſſaræ bacchare cum radicibus unc.s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde coletur facta forti expreßione,& de colatura*

Recip. *unc.vi.oxymellis ſimplicis unc.ij.miſce & detur patienti: ſtet autem patiens cum prædicto uomitiuo in ſtomacho per duas tertias horæ : deinde potet iuſculum pullæ tepidum ad quantitatem unius ſcutellæ, & cum penna oleo intincta prouocet uomitum.* Quòd *ſi non euomat,aliam iuſculi ſcutellam uſque ad quartam ſuperbibat. Si enim materia illa uomitu non eijceretur, certè excerneretur per ſeceſſum.* Et attendite. Quòd *in his febribus non laudo fortiora uomitiua, &* Excellen *tiora,quoniam multam ad uentriculum attraherent materiam,& forte materia febris moueretur ad iteratam indigeſtionẽ.*Et *tũc in declinatione febris uniuerſali,mor bus reuocaretur ad principium.*Vbi *uerò cum prædictis æger non ſanaretur.* Laudo *tanquam expertum,& be ne probatum,quòd quolibet mane apud diluculum inungatur ei tota ſpina dorſi uſque ad caudam cum ſequenti unguento : & immediate poſt unctionem bibat ſequens Apozima.*

Vnguentum tale eſt.

Recip. *Mucillaginis ſeminis citoniorum,mucillaginis ſeminis pſillij,olei uiolati loti ,* Butyri *recentis loti ana unc.i.*

unc. i. Ceræ albæ quantùm ſufficit, & fiat unguentum molle pro ſpina dorſi. Et attendite. *Quòd iſtud unguentum mirabiliter ualet in febribus eorum, qui non poſſunt, uel non ualent medicinas aſſumere, ut euenit in pueris, & in ſenibus, & ferè ſemper bene me reperi.*

Apozima tale eſt.

Recip. *Summitatum abſinthij benè recentium drach. ij. cicerum rubeorum unc. s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis.* Deinde *colētur, et de colatura dētur patienti unc. iiij. immediatè poſt unctionem, & uidebitis mirabile iuuamentum: ubi uerò cum prædictis non ſanaretur æger.* Remedium *expertum apud me eſt ſequens, ante aduentum paroxiſmi per v. horas nullo cibo præcedente, detur patienti infraſcriptus potus, quo aſſumpto immediate ligetur ſequens mixtura pulſibus manuum, & temporum, & pedum.*

Potus erit talis.

Recip. *Vini granatorum, uel ſucci eorum unc. ij.*

Mixtura hæc eſt.

Recip. *Vnguenti populeonis unc. i.* T[illegible] *aranearum drach. ij. miſce, & fiant pilulæ ad quantitatem unius ſcrup.* Et *una cuilibet pulſui ſuperligetur, easque patiens detineat, uſque ad tempus, quo timor paroxiſmi iam præterierit, & certè ſanabitur, & ſi non ſanetur, mutetur patiens de terra in terram, & de aere in aerem, & præualebit, ſi deo placuerit.*

DE CAVSONIDE. Cap. XII.

DICITVR Cauſon à caumate ſeu incendio. Quare dicitur febris Cauſon, febris incenſiua, hanc ſententiam habemus ab Hippocrate, & Galeno in quarta particula aphoriſmorum, cuius febris Cauſonidis curationē, et ſi ex ſupra habitis facile haberi poßit, nil minus pro eius curæ cōplemēto præſentē ſermonē faciemus. Debes igitur recordari de eo, quòd diximus. Quòd ubi ægritudo ſecundum acumen extremos habuerit labores, tenuißima oportet uti diæta: quod in Cauſonide uſque ad quartam, confidendo quòd uirtus poßit perdurare uſque ad ſtatum, æger permaneat ſine cibo, uel quod æger ſola aqua hordei utatur. Quòd ſi cognoueris tu in tempore illo uirtutem ægri indigere cibo, dabis ptiſanam hordei colatam. Quòd ſi hæc non ſuffecerit ad manutenēdum uirtuti, dabis ptiſanam non colatā. Quòd ſi hæc adhuc non ſuffecerit, eris excuſatus eleuare cibum, non tamen extra latitudinem diætæ tenuis, quoniam ludabile eſt, medicum aliquando aliquantiſper uirtutem debilitare, & cum hoc ægritudinem propellere; obſeruatā igitur hac tenui diæta, medicus applicet ſe curationi Cauſonidis, ſuppoſita uirtute forti, & diſtinguendo tempora. Si enim fuerimus in principio, penſitet medicus ſupra uehementiam febris, & ſupra corporis habitudinem, & ſupra urinam. Quòd ſi fuerit febris uehementißimi incendij cum habitudine corporis ſanguinea, & urinæ rubor cum craßitie appareat, illico æger eſt phlebotomandus conſentiente ætate & robore. Et incidatur media uena i. communis, uel Baſilica, & non propter hoc debes terreri de dicto principis dicentis: Et

caue

caue ne deducas ægrum ad calidorum humorum ebulitionem, quoniam ſigna extant miſsionis ſanguinis. Vbi uerò hæc ſanguinis ſigna non apparuerint, illico à principio æger euacuandus eſt, medicina hac ſoluente humores acutos, et calidos, irruentes ſua turgentia de membro ad membrum.

Medicina hæc eſt.

Recip. *Carnium prunorum damaſcenorum numero decem, florum* Borraginis, Bugloſſæ, *uiolarum ana* M.s. Tamarindorum *unc.* s. Bulliant *in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde cum colatura diſſolue Caſsiæ fiſtulæ nouiter tractæ unc. s. reubarbari electi ſecundum artem infuſi, additis gran. x. ſpicæ, drach. i. s. diaprunis ſolutiui, uel electuarij ſucci roſarum drach. ij. miſce, cum decoctione communi florum & fructuum quantum ſufficit, fiat potus, & exhibeatur patienti apud diluculum. Facta hac euacuatione præparetur reſiduum materiæ remanentis ad concoctionem, quia materia eſt multi incendij.* Ideo indiget multa *infrigidatione.* Detur igitur *patienti ſyrupus ſequens bis in die, & maior, & citior fiet infrigidatio.*

Recip. *Syrupi de ſucco endiuiæ, de ſucco plantaginis, de ſucco portulacæ ana unc. s. aquarum* Endiuiæ, *plantaginis, portulacæ ana unc. i. miſce, apparētibus ſignis cōcoctionis poſt aſſumptionem ſyruporum hortor, ut propter febris uehementiam, & incendium magnum, liberè ægrotanti concedatis potum multæ aquæ frigidæ: iuxta dictum principis prima quarti, & Galeni in xij. methodi curatiuæ, obſeruatis cōditionibus ſequentibus, ne error in medicando contingat.*

Prima eſt, quod æger non ſit decrepitus, quoniam à multa frigiditate aquæ paucitas natiui caloris ipſius decrepiti necabitur.

Secunda, ut in membris corporis non ſit apoſtema, quoniam præ frigiditate aquæ, materia apoſtematis magis compingeretur, & inde in Apoſtemate augmentum fieret.

Tertia, ne uirtus totius corporis dicatur eſſe debilis, quia à frigiditate aquæ, facile poſſet debilis calor necari.

Quarta, ut dixit Galenus xij. methodi, quòd materia ſit digeſta, & non cruda, à frigiditate etenim aquæ. humores crudi ad maiorem mouerentur indigeſtionem,

Quinta, quòd febris non ſit de cauſa frigida, quia à frigiditate aquæ adaugeretur cauſa faciens febrem.

Sexta, ut nõ ſit oppilatio manifeſta in toto, à frigiditate enim compinguntur, & ingroſſantur materiæ faciẽtes augmentum oppilationum.

Septima, ut ſit ſitis uehementia, quoniam non complebitur actus, niſi ſtante uehementia appetitus aquæ frigidæ. Modus dandi aquam talis ſit, *aqua actu ualde frigida offeratur, ut incendium facile extingui poßit,* Demum *ut creſcat appetitus ægrotantis ad ipſam, ſit hæc medici cautella, aliquando promittere ſibi potum aquæ frigidæ, aliquando denegare, inquirendo ab ægrotante, biberes ne aquam frigidam ſi tibi concederem? quòd ſi patiens affirmet quòd ſic, deneget ipſam medicus, & inde ad modicum dicat, pur ſi concederem tibi aquam, ſicut eſſet mei intentio, biberes ne?* Quòd *ſi æger promiſerit bibere aquã, detur multa aqua ex frigidißimo puteo*

extracta

extracta,& tantum de aqua patienti tribuatur,quantum uno hauſtu ſolo bibere poterit,hinc uerò ad quartā unius horæ partem,ſiti reuertente,iterum & ſecundum hauſtū aquæ medicus febriēti concedat, demum tertium hauſtū, & ſic procedendo quouſque patiens aqua frigida ſaturatus fuerit: poſt quod ſequetur alterum duorum, aut quod æger incipiet ſudare,& tunc benè cooperiatur pannis,& ſudet,& liberabitur, uel mouebitur uehementi motu ſtomachus per uomitum,iuuetur patiens cum remedijs ſupra dictis,& liberabitur,uel fluxus uentris excitabitur,& cum clyſteribus patiens iuuetur, & ſanabitur,et hæc ſunt experta in curatione cauſonidis,cū his quæ in prædictis capitibus dicta ſunt.

DE SINOCHA ET SINOCHO. CAPVT. XIII.

SCRIBITVR à *Galeno in primo artis curatiuæ ad Glauconem. & in 9. methodi, & in ſecūdo de differentijs febrium. Quòd ſanguis in corpore noſtro poteſt abundare ſui multitudine, et quātitate,abſque quòd putrèfiat,et ex ſola ſui quantitate,& multitudine prohiberet ſui ipſius expirationem. Quo fit ut prohibita euentatione ab eo,ad ipſum cor aſcēdant uapores mali calidi,& caliditatem præter naturalē accēdāt in corde, et ab eo ad alia mēbra corporis pmeent et febrē procurēt,q̄ febrē authores ſinochā appellāt ,quæ eſt de ſanguine non putrefacto , ſed ſola ſui quantitate peccante: & hanc febrem ſolam putauit Galenus eſſe de ſanguine, ubi uero ſanguis in noſtro corpore putreſieret,*

adhuc

adbuc ſeruata ſanguinis natura, ex illius putredine fit febris, quam ſinochum appellant. ſcias tamen horum nominum, ſcilicet ſinocha & ſinochus diſcrimen uti à poſteris, à Galeno tamen nõ curatur, et uno pro alio utitur, aſſerens, ſinocham uel ſinochum utrũq; cum febris ſit continua dici dupliciter, ſcilicet cum putredine & ſine putredine, ut uidere poteris ſecundo de differẽtijs febriũ cap. ſecundo, ubi eas, nomine ſinochæ febris, appellat, in nono uero methodi cap. ſecundo, tertio, & quarto, nomine ſinochi. Eſt igitur Sinochus febris de ſanguine putrefacto ſeruata ſanguinis natura; licet ad Galeni ſcopum in ſecundo de Criſibus Capite XII. & XIIII. *hoc aſſentire non debemus, quoniam ut ipſe fatetur, & in nono methodi curatiuæ, cum ſanguis incipit putrefieri, non eſt amplius ſanguis, ſed in naturam choleræ uertitur, propter quod ſecundum Galenum, non datur febris de putredine ſanguinis, quoniam cum ſanguis incipit putrefieri, & febrem facit, eam quippè facit de genere choleræ uel atræ bilis, & ſic curatio febris ſinochi ſi eſt cum putredine, ad Galeni mentem explebitur per curationem febris cholericæ, de qua ſupra diximus, ſecundum autem Auicennam prima quarti, et ferè omnes alios authores, febris de putredine ſanguinis datur, ad mentem Galeni uerò utrum detur, uel non detur, non eſt præſentis negotij. Primo igitur curabimus nos ſinocham febrem, & dicemus, quòd cum ſanguis ſua multitudine peccet, æger à nobis primo regi debet diæta attenuante. ratio eſt, quoniam cũ talis febris pendeat à multitudine nutrimenti, non à qualitate uitiati, ſed ſola quantitate. Ideo tale nutrimentum tolli, & attenuari debet, & iſtud fit Diæta tenuiſſima, igitur caueat patiens à cibis multiplicantibus ſanguinem*

Non

Non dabitis Carnes,non oua,parcat patiens totaliter uino, quoniam hæc ſunt, à quibus ſanguineum procreatur nutrimentum: Contentetur igitur patiens tribus diebus ab initio morbi ſola aqua hordei, uel ptiſana. Quòd ſi fuerit oportunum coactè dare plus de cibo,ei detur panatella decoctionis herbæ ſemperuiuæ, uel plantaginis, uel portionum cucurbitæ,nel ſeminum eius.hoc ideo non quia ſanguis ſit mala qualitate affectus, ſed quoniam ſui prohibita traſpiratione calefit, & hæc ſua frigiditate remittunt illam caliditatem, quam acquiſiuit ſanguis ex prohibita euentatione, & non ſit audax medicus quiſpiam iſtis febribus uinum admittere.quoniam ſui familiaritate & occulta conuenientia,quam habet cũ ſpiritu & ſanguine,plurimum ſanguinis generatiuum eſt,obſeruato igitur debito regimine in tenui diæta.Conſulo quòd in his febribus ſtante uentris ſtipticitate, uel alui ſtrictura cum ſequenti clyſterio leniatur uenter.

Recip. Pullæ paruæ numero.i.foliorum maluæ, uiolarum, ſemperuiuæ,uirgæ paſtoris, ſolatri ana. M. i Bulliant hæc in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem tertiæ partis. Et Attende, quod hæc debent eſſe eleuata in gradu frigiditatis,quoniam uapores,qui eleuantur à prohibita euentatione ſanguinis, ſunt admodum calidi,ideo indigent maiori infrigidatione, & de dicta colatura

Recip. Vnc.x.cui adde caſsiæ tractæ unc.i.olei uiolati, uel de floribus cucurbitæ,ſi potes ipsũ habere,unc.iij.ſacchari rubei unc.i.s ſalis communis drach.ij.uitelli oui numero.i.miſce, & fiat clyſtere, facto clyſterio lenitiuo, conſulo, ut indubitato fiat phlebotomia ex uena media, ſeu communi,cum ipſa euacuet à ſuperioribus,& inferioribus

ribus corporis, & ſanguis ſua quantitate peccat in toto corpore, & non derelinquas hanc phlebotomiam conſentiente ætate, & robore, quoniam cum ſui multitudine ſanguis peccet, phlebotomia eſt multitudinis euacuatiua. Ideo phlebotomia omnino eſt neceſſaria, ſit autem huiuſmodi ferè uſque ad ſincopim deductiua, quoniam multus ſanguis peccans ſola quantitate, alia non indiget euacuatione, quàm ipſa phlebotomia, quæ phlebotomia cum ſit huius febris potiſſima curatio, ſit ferè uſque ad ſincopim ſtante robore, & ætate. Et ideo dicit Galenus: quòd curatio huius febris non eſt apud negligentem medicum, quoniam propter ſanguinis multitudinem, & prohibitam euẽtationem facile poſſet uerti in putredinem in effectu, & ſic alius fieret morbus deterior, qui eſſet iuxta Galenum febris continua de cholera, ubi cholera eſſet genita ex putredine ſanguinis, facta phlebotomia, ſtatuat medicus pro certo, quòd materia peccans non eſt pharmacia educenda, quoniam ſanguis non educitur pharmacia. Statuat quoque medicus pro certo, quòd in hac febre non indiget digeſtione materiæ, quoniam ſanguis non expectat digeſtionem. Ideo ſi in hac febre medicina exhibeatur ſit medicina euacuans à uijs latis tantum ut à ſtomacho, & ab inteſtinis, quoniam, & ſi non euacuatur materia peccans ſua quantitate ad intra uenas, quæ eſt ſanguis, euacuantur tamen materiæ illæ, quæ fouebant uapores eleuatos propter prohibitam expirationem, & euentationem ipſius ſanguinis oppilantis ſui multitudine. Et ideo medicus non tranſcendat caßiam, mannam, tamarindos, uiolas, & huiuſmodi, quoniam ipſis propter euacuationem materierum communium minuetur prohibita euentatio ipſius ſanguinis, & ipſe refrigerabitur facta

phlebotomia

phlebotomia demum in hac febre concedamus alterantia caliditatem febrilem, caliditatem quoque ſanguinis ipſi ſanguini acquiſitam, propter prohibitam tranſpirationem, quod ſi ſolam ipſam alterationem, digeſtionem appellare uolucrimus,in hac febre conueniunt digeſtiua.

Syrupus conueniens erit hic.

Recip. *Syrupi de ſucco limonum,de ſucco granatorum ana drach. vi. aquarum acetoſæ, roſatæ, plantaginis ana unc.i.*Et *attende. Quòd in his alterantibus,nedum debet eſſe uirtus infrigidatiuá,ſed etiam ſtiptica,quæ reuellant, uel prohibeant uapores,ne ad cor aſcendāt.*Et *expertum eſt,quòd alteratio per ſyrupos nedū iuuat in hac febre, uerum, & alteratio quæ fit in cibariјs in communi eſu, ipſis iuuat ægrotis.*Et *ideo cum plantagine,cum ſumach, cum acetoſa,iuſculum ægrotantium ſunt paranda. Quòd ſi his æger non curabitur,certè uertetur materia ſanguinea peccans ſola multitudine in putrefactionem.* Et *quia dixit Galenus in Secundo de criſibus. Quòd cum ſanguis putreſit,ſtatim in choleram uertitur.*Ideo *fiet febris terțiana continua á cholera ex putrefactione ſanguinis, cuius curā habuiſtis ſupra,cum loquuti fuimus de cura febrium cholericarum, ſecundum tamen ſententiam principis,uertetur febris hæc in febrem pendentem à ſanguine putrefacto,adhuc ſtante in forma ſanguinis, qui ſanguis ſic putrefactus, ſecundum ſententiam Galeni in ſecundo de criſibus,poteſt aliquando putrefieri putredine irrecuperabili, aliquando recuperabili. Quòd ſi fuerit multa putredo, ſecundum Auicennam,quæ reduci non poßit, proculdubio æger morietur hac febre ſanguinis.*

Si uerò putredo ſanguinis non fuerit tanta,ut medicus poßit eam reducere, tunc febris erit curabilis: curetur

primo per phlebotomiam, ut diximus, ſecundo per digeſtionem in materia, non per digeſtionem ſanguinis, ſed per digeſtionem illius humoris fouentis ſanguinis putredinem, qui humor maxime cholericus eſt, et idem euacuetur, quoniam his digeſtiuis, & euacuatiuis choleræ, relinquetur ſanguis ſuæ naturæ, per quam non impediente altero, reuertetur ad ſui naturam putrido abolito, ob quam rem cum digeſtiuis choleræ, & euacuatiuis in hac febre procedes eo modo, quo diximus in cura febrium cholericarum.

DE FEBRE QVOTIDIANA. Cap. XIIII.

SCRIBITVR *à Galeno primo artis curatiuæ ad glauconem de febre quotidiana, quam ipſe amphimerinam nuncupauit, quòd febris quotidiana omni die corpus affligit, pendens à materia pituitoſa putrefacta ad extra uenas. Quòd ſi talis materia putreſcens fuerit in locis longinquis cordi, tepidior erit febris illa, & manifeſtam quietem oſtendet. Si uerò fuerit putreſcens hæc materia pituitoſa in locis ualde propinquis cordi, febris ualidior erit ſine quiete media, cum unus paroxiſmus intret alium, quo fit, ut potius dicamus quotidianam continuam, quia continuè affligit corpus, quamquàm non ſit à materia putrefacta ad intra uenas. Et ideo fuerunt aliqui credentes, continuitatem febris quotidianæ eſſe propter ingreſſum paroxiſmorum ex loco putredinis ualde propinquo cordi, et non tantum ex materia putrefacta ad intra uenas, licet uerius ſit, quotidianam continuam fore tantum à materia intra uenas putrefacta.*

putrefacta. Quam febrem interpollatam quotidianam cognoſcemus primo ex pulſu, propter enim dominantem materiam frigidam hebetantem motum prouenientem à uirtute pulſatili, pulſus à principio tardior, & rarior erit, quàm in febre cholerica, et dixi in principio, quoniã in augmento, & ſtatu, propter adauctam putredinem acquiritur materiæ maior caliditas, ubi augetur neceſsitas euentationis, & pulſus inſpiſſatur, & uelocitatur. Ideo ſi febrientis ſic pulſus erit talis à principio, in augmentò uerò, & ſtatu, in illis diſpoſitionibus adauctus, ſpiſsior, et uelocior erit.

Ab urina ſignificatur febris quotidiana, quoniam ipſa eſt alba in principio, in ea nullum ſignum concoctionis apparens. quia enim materia eſt frigida, & frigiditas eſt cauſa albedinis, ideo eſt, quod in principio urina alba, uel ſubalba exiſtit, in augmento uerò uerſus ſtatum propter adauctam caliditatem ex putredine urina fit ruffa, uel ſubruffa, ob quam rem ſi ex parte urinæ apparuerit in febre à principio alba, demum uerò ſubruffa, quotidianam febrem iudicabimus, ex parte quoque horæ euentus paroxiſmorum iudicabimus febrem quotidianam, cum poſt meridiem paroxiſmus ægrum inuaſerit, quoniam incipit motus humorum frigidorum in ueſperi. Cum igitur prouentus paroxiſmorum in febre hunc ordinem tenuerit, ſcilicet quòd ægrum paroxiſmi inuaſerint poſt meridiem, iudicabis febrem ipſam quotidianam fore, ex parte quoque accidentium eandem febrem dignoſcere poteris, quoniam non adeſt ſitis ualida, non inquietudo multa, non dolor capitis intenſus, non paraphrenitis, hæc enim ſequuntur caliditatis potius incendium, quod in hac febre non inuenitur, propter frigidam eſſe materiam, & huius fe-

bris quotidianæ,cum cauſa dicatur eſſe pituita ipſa, & pituita generetur,ut dixit princeps in prima primi in de generatione humorum, aliquando propter diminutam concoctionem factam in ſanguine,cum flegma ſit ſanguis diminutè concoctus,ideo attendendum eſt, quòd ſi febris fuerit à flegmate dulci,quòd eſt ſanguis diminutè concoctus,putrefacto tamen, aderunt non nulla ſigna atteſtantia naturam ſanguinis.Si uerò fuerit quotidiana à flegmate uitreo,uel acetoſo,quæ ſupremum gradum in latitudine flegmatum obtinent,ut frigus, & rigor, & alia accidentia frigidum humorem atteſtantia, erunt intenſiora. Quòd ſi à flegmate ſalſo hæc ægritudo prouenerit, certè ſapit naturam febris tertianæ. Et eius curatio à cura febris tertianæ non multum elongabitur. Vbi ſcire debes, quòd plerunque in febre quotidiana accidit, ut unà pars flegmatis remaneat in intimis corporis,altera uerò in exterioribus,quæ pars in exterioribus corporis exiſtens, cum non dum putrefacta ſit,detinet in ſe frigiditatem illam, quæ flegmati conuenit,propter quòd exteriora corporis admodum frigent. Quæ autem pars in intimis corporis permãſit, cum ipſa facilè putreſiat,in interioribus corporis nimia apparebit caliditas. Quo fit, ut ſi febris quædam phlegmatica tibi occurrat,qua corporis exteriora frigeant, interiora uerò caleant,hanc febrem epialam nuncupabis,ab epi quod eſt ſupra,& algor frigus, quaſi frigus ſupra ſit in exterioribus partibus corporis.Si uerò contra acciderit, ſcilicet quòd in febre phlegmatica, interius membra frigeant,exterius uerò caleant, ſignificabitur quòd peccat phlegma craſſum,& uitreum in partibus interioribus corporis, in exterioribus uerò peccat phlegma ſalſum, de facili calefaciens exteriora corporis membra.

membra. Et hanc febrem ubi interiora frigent, et exteriora calent, lipiriam appellamus. Harum igitur *febrium pendentium à phlegmate putrefacto, curam ſic habeto.*

Cum curatio uniuerſalis ex canonibus medicinæ, quia euacuat multitudinem humorum, præcedere debeat particularem euacuationem eligentem humorem proprium, & determinatum, ideo hortor medicum bene perpendere ſi in febre quotidiana, ſi etiam continua foret, ſanguinis mißio expediat, conſideret igitur ſi pituitoſa materia pèccet ſine ſanguinis permixtione. quòd cognoſcimus ex urina alba, cui nihil rubedinis permixtum fuerit, & ex remißione incendij, & aliorum accidentium febris, & ſic mißio ſanguinis omnino prohibenda eſt, quoniam ex tali ſanguinis mißione humores frigidi magis incrudabuntur, et ægritudo prolongabitur. Item *quoniam ſanguinis miſſio bonum rapiet, & malum derelinquet, rapiet enim ſanguinem theſaurum uitæ, & derelinquet pituitam, quæ ex maiori ſui copia & abundantia natiuam infrigidabit caliditatem, neque turberis de dicto* Galeni *in undecimo methodi cap. quartodecimo.* Quòd *in omni febre putrida e continua conueniat phlebotomia, quoniam istud uerum habet, cum materia fuerit ſanguini permixta, uel àliter dicere poſſumus.* Quòd Galenus *in loco dicto ſolam indicationem aſſumpſit à putredine, quæ cum ſemper addat caliditatem materiæ propter prohibitam euentationem, meritò eius phlebotomia conueniet, cum ſit infrigidatiua, quia tamen indicatio aſſumpta à materia plerunque maior eſt indicatione aßumpta à putredine. ideo tunc mißio ſanguinis non eſt adhibenda, ſi igitur non erunt indicia indicantia de mixtione ſanguinis cum pituita, non eris audax ſupra phlebotomiam fiendam, propter dictũ prin-*

cipis in doctrina de phlebotomia: caue ne ægrum ad alterum duorum perducas, aut calidorum ebullitionem, uel ad frigidorum incrudationem. Quòd ſi apparuerint indicia permixtionis ſanguinis cum pituita, tunc ægrum phlebotomabis, ſit autem parca, & non copioſa phlebotomia illa, ſecundum quòd humores frigidi permiſcentur ſanguini, qui non egent euacuatione per ſanguinis miſſionē.

Facta igitur, uel non facta ſanguinis miſsio in quotidiana febre, debes præparari ad materiā peccantem corrigendam. Vbi enim materia pituitoſa adhuc in principio febris exiſtens, eſſet craſſa, & multa, propter cuius craſſitudinem timeremus, ne uirtus poſſet perdurare uſque ad tempus completæ maturationis dictæ materiæ craſſæ, & multæ, tunc non expectata maturatione, materiam pituitoſam euacuabimus euacuatione minorante eius quantitatem, & uirtus tunc reddetur potentior ſupra reſiduum materiæ remanentis ad concoquendum, uel ad facilitandum eius expulſionem, ut docuit Galenus in commento illius aphoriſmi. Cum morbi incheoant etc. & hanc ſententiam uoluit princeps in quarta primi, capite tertio, cum dixit. Et ubi non fuerimus ſecuri, quòd uirtus poßit durare uſque ad tempus completæ maturationis. & per hæc uerba innuit princeps. Quòd ſi materia in febre quotidiana fuerit craſſa, & multa, non erimus excuſati ab euacuatione fienda in principio minorante partem materiæ, & ideo oportet medicum ſcire craßitiem, & ſubtilitatem materiæ. Quòd ſi materia craßa fuerit, eam debes ſubtiliare antequàm euacues. Si uerò craſſa fuerit, & multa, ut innuit in principio textus, tunc ante maturationem debes euacuare, ſi non, contra, & per hoc habemus mentem principis fuiſſe, quòd,

in alio

in alio caſu, quàm in furioſa materia, ante maturationem debemus euacuare. Quòd ſi materia ipſa fuerit furioſa eius euacuatio à principio ſit electiua uel eradicatiua. Vbi uerò materia non fuerit furioſa, & à principio indigeat euacuatione, ſit eius euacuatio minoratiua. Et attende quòd euacuatio dicetur eradicatiua, uel medicina, non quia unà uice habet totam materiam eradicare, & à membro euellere, ſed quoniam eſt eius natura totam illam materiam à membro euellere, & in hoc uerificamus ſententiam illius aphoriſmi hippocratis primæ particulæ. cum dixit, Concocta medicari, et nõ mouere cruda. etc. Quoniam cum materia fuerit turgens, eam cum medicamento purgante, ſoluenteque eradicatiuè euacuare debemus. Et ideo dixit hyppocrates, medicari oportere digeſta, & non mouere cruda, neque his duabus partibus ſcilicet concocta medicari, & non mouere cruda. Idem intellexit hyppocrates, neque idem replicat, ſed cenſuit, ſecundam fore rationẽ uerificantem primam, ut dicere uelit, oportet medicari concocta, quia non oportet mouere cruda, niſi materia fuerit turgẽs. Quòd ſi fuerit turgens, eam eradicatiuè euacuare conuenit, & à principio morbi. Et adde tu. Et ubi materia non turgeat, & egeat euacuatione, cum ſit plerunque ad intra uenas, à quibus non euacuant clyſteria, minorabis materiam, euacuando partem illius, iuxta præceptum Galeni in commento illius aphoriſmi. Quum morbi inchoant. Et hæc eſt uera hyppocratis mens, & ſi ornatè loquentes aliter dicant à ueritate cadentes. Vbi uerò in febre quotidiana à principio apparuerint indicia multæ, & craſſæ materiæ, conſulo, quòd ſtatim non expectata maturatione cum ſequenti bolo fiat materiæ minoratio.

Expoſitio Aphor. Concocta medicari

Recip. Floris caßiæ nouiter tractæ unc. i. ſpecierum Hyeræ *ſimplicis* Galeni *drach.ij.miſce,& fiat bolus, neque reputarem ego inconueniens,ſi loco* Hyeræ, *in mino ratione materiæ pituitoſæ adderetur drach.ij.* Electuarij *de dactilis:quoniam & ſi in eo ingrediatur ſcammonea, ipſa tamē eſt ita conſolata,ut eius uirtus nō tranſcendat hepar. quare partem materiæ peccantis,ſolū euacuabit uel in forma pilulari, eandem materiam poteris minorare,ut cum ſcrup. iiij. pilularum elefanginarum,uel cum pilulis, quæ & ſi ſint eductiuæ,meritò naturæ ſui ipſius phlegmatis minorando doſim pilularum tranſibunt in materiam medicinæ minoratiuæ, uerbi gratia, ſi pilulæ cochiæ in doſi quatuor ſcrupulorum erunt euacuatiuæ materiæ pituitoſæ eam eradicando,earum tamen ſi dentur ſcrup.ij. tranſibunt in naturam medicinæ minoratiuæ,quia partem materiæ peccantis euacuabunt.*Et ideo *non damnabitur medicus ille , qui in quotidiana febre minorabit ipſum flegma cum duobus ſcrup. pilularum cochiarum,& ſimilium . demum conſiderato dicto* Galeni *in commento illius aphoriſmi:inchoantibus morbis. &c.*

Cum facta minoratione in materia uirtus reddita ſit potentior ſupra reſiduum materiæ remanentis ad euacuandum,uel concoquendū,& materia reddatur habilior ad concoquendum.

Laudo,ut præparet ſe medicus in febre quotidiana ad digeſtionē materiæ pituitoſæ, obſeruato præcepto ſupra dicto.quia enim materia pituitoſa craſſa eſt. ideo indiget ſubtiliatione,quia uiſcida,& hærens indiget inciſione,& abſterſione. Et *quia hepar febre uitiatum eſt,propter ipſum eſſe mineram generationis humorum,ideo indiget*

confortatione

confortatione,& remiſsione caloris febrilis cum his,quæ ultra hoc,quòd confortent hepar, tollant etiam oppilationem ipſius, quæ propriè eſt mater febris quotidianæ. Conſulo igitur, ut à principio detur ſequens ſyrupus.

Recip. Syrupi acetoſi ſimplicis,conuenit enim in utraque materia calida,& frigida,& eſt inciſiuus,ſyrupi de endiuia compoſiti, confortat enim hepar, & tollit eius oppilationem,mellis roſati colati, benè abſtergit pituitoſam materiam hærẽtem, & confortat uentriculum, qui eſt lacuna flegmatum ana unc.s.aquarum Betonicæ,ultra enim hoc,quòd confortat caput,obſtat materiæ pituitoſæ,fœniculi,bugloſſæ ana unc.i.miſce pro una uice,continuatis ſyrupis iſtis quouſque ſigna concoctæ pituitæ apparebunt,detur infraſcripta medicina.

Recip. Quatuor florum cordialium ana drach.ij.polipodij quercini,ſeminum cartami,ana drach.ij.ſeminum fœniculi,ſeminum Dauci ana drach.i.s.iuiubarum, ſebeſten,ana numero decem,paſſularum enucleatarum,liquiritiæ mundæ ana unc.s.bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde coletur, & cum colatura diſſolue Caſsiæ nouiter tractæ unc.i.uel diacatholiconis drach.vi.Reubarbari optimi et electi,quoniam etiam euacuat flegma, præſertim cum exhibetur in ſubſtantia patienti drach.i.s.ſpicæ gra.vij.electuarij indij drach.ij.s,& fiat potus,qui patienti exhibeatur per duas horas ante lucem, more exhibitionis medicinarum.

Vbi uerò in diebus,quibus concoctio celebratur, patiens haberet aluum ſtrictam,conſulo,ut quotidie,uel ad minus alternis diebus fiat ei clyſterium,in quo ſit uirtus

inciſiua flegmatis, & eductiua materiæ pituitoſæ exiſtentis in inteſtinis,à qua in uenis fouetur materia faciens febrem.

Clyſterium erit ſequens.

Recip. Violariæ, *foliorum maluæ ana* M. s. *mercurialis,* Betonicæ, *Aniſorum ana* M. *i.furfuris craſſi ligati in petia* M.*ij.bulliant in ſuff.quant.aquæ uſque ad cõſumptionem medietatis, & de colatura*

Recip. *unc.x.benedictæ drach.vi.*Hyeræ *ſimplicis* Galeni *unc.s. mellis roſati unc. i. s. olei communis unc. iij. ſalis communis drach.ij.ſacchari rubei unc.i.s. uitelli oui numero i.miſce, & fiat clyſterium, quoniam autem in ægritudinibus pendentibus à materia pituitoſa; quæ ſecundum plurimum diuturnam cauſat ægritudinem. Ideo conſulo,ut ex præcepto principis in prima quarti. Quòd medicus paulatinè cõcoquat,et paulatinè euacuet. Ideo poſt primam in febre quotidiana digeſtionem. Laudo,medicum aggredi ſecundam concoctionem cum ſyrupis magis reſpicientibus materiam pituitoſam fortius incidentibus,& abſtergentibus,& oppilationem remouentibus.*

Detur igitur pro ſecunda digeſtione ſequens ſyrupus.

Recip. *Syrupi acetoſi de radicibus unc. i. de endiuia compoſiti, mellis roſati colati ana unc.s.aquarum abſinthij,fœniculi.appij,uel hyſopi ana unc.i.apparentibus ſignis digeſtionis in proceſſu,purgetur materia ſequenti purgatorio, cum prædicta decoctione diſſolue turbith boni,& gummoſi ſubtiliter puluerizati drach.ij.agarici electi infuſi ſecundum artem drach i.s.* Reubarbari *electi ſcrup.ij.zinziberis, ſalis gemmæ, ſpicæ ana gran. iij. & fiat*

& fiat potus pulueriʒatis pulueriʒandis, qui patienti exhibeatur hora dicta.

Vbi uerò paroxiſmi continuarent motum & ordinem ſuum, tunc cognoſcemus reſiduum materiæ remanſiſſe, quod euacuatione indiget, & digeſtione.

Digeratur igitur materia cum ſequenti Syrupo.

Recip. *Oxymellis diuretici, ſyrupi de quinque radicibus, ſyrupi de endiuia compoſiti ana unc. s. aquarum abſinthij, fœniculi, betonicæ, ana unc. i. miſce, deinde apparentibus ſignis concoctionis, purgetur materia cum ſequentibus pilulis.*

Recip. *Pilularum de* Hyera Nicolai, *pilularum indarum p. aggregatiuarum ana ſcrup. i. turbit ſubtiliter pulueriʒati ſcrup. s. miſce, & cum ſyrupo uiolato fiant pilulæ numero v.*

Vbi uerò adhuc paroxyſmi proſequerentur, ſignificatur mihi. Quòd oppilatio eſt uehemens, & membrorum facultates ſatis imbecilles. ideo laudatum & expertum eſt in aperiendo oppilationes, & in confortando uirtutes membrorum, maxime naturalium, quòd exhibitio quotidiana ſequentium Trochiſcorum *eſt admodum utilis, ut*

Recip. *Trochiſcorum de abſinthio,* Trochiſcorum *de* Eupatorio *ana drach. ij.* Trochiſcorum *de reubarbaro drach. i. pulueriʒentur ſubtiliſsimè, & cum ſyrupo biſantino fiant pilulæ numero xxx. Doſis eſt numero iij. apud diluculum, ſupra quas immediate patiens bibat apozima ſequens.*

Recip. *Iuſculi cicerum rubeorum unc. vi. radicum fœniculi, petroſelini, aſparagi ana drach. ij. bulliant inſimul*

uſque

uſque ad conſumptionem tertiæ partis Iuris. Deinde coletur & modo dicto exhibeatur. Ex his enim pilulis cum ſuo apozimate, ſenſibilis fiet apertio, & inſenſibilis euacuatio: Et ſic continuet patiens per decem dies continuos huiuſmodi dictos Trochiſcos. Quòd ſi adhuc ueſtigia febris remanſerint in ægrotante, ſicut huius febris conſuetudo eſt, laudo, ægrum poſt complementum dictarum euacuationum manè in diluculo ingredi balneũ aquæ dulcis calidæ. Præparabitur enim materia ad perſpirationem per porros cutis, in quo balneo moram trahat per tempus medietatis horæ. Demum exeat balneum, & eius corpus pannis calidis optimè abſtergatur, deinde immediatè capiat infraſcriptum bolum.

Recip. Theriacæ antiquæ, uel mithridati optimi drach. i. ſacchari roſati drach. i. s. miſce, poſt quẽ bolũ bibat bastum iuris cicerum rubeorum, et ingrediatur lectum benè pannis coopertus, dormiat, & ſudabit. Et febris in ſpatio trium dierum euaneſcet.

DE FEBRE EPIALA, Cap. xv.

ATTENDENDUM EST, quòd cum pendeat hæc febris maximè à flegmate uitreo. Quod flegma frigidius eſt cæteris.

Ideo in eius cura debemus uti magis calefacientibus. Verum eſt, quòd oportet obſeruare communem canonem medicinæ. Quòd à debilioribus ſemper inchoandũ ſit, ut uirtus aſſueſcat.

Ideo facta una trium digeſtionum ex præcedentibus dictis in hoc capitulo, cum ſua purgatione, conſulo, ut in digerendo flegma uitreum iterato perueniamus ad ſyrupum

pum de calamento.

Recip. *Syrupi de calamento unc.ij. Aquæ decoctionis cicerum rubeorum unc.iiij.miſce, & patienti dato in Aurora. Continuet autem patiens prædictam potionem per decem dies, quoniam flegma uitreum indiget longiori tempore ſuæ concoctionis: & ideo poſt euacuetur tale flegma cum hyeris magnis, ut cum hyera Ruffini, & hyera logodionis, & hyera compoſita Nicolai ſic.*

Recip. *Diacatholiconis unc. s. hyeræ logodionis, uel ruffini, uel nicolai drach.ij.ad conſolandum uerò hyeras adde* Reubarbari *electi ſubtiliter puluerizati drach. i.ſpicæ gran.vij. & fiat potus cum aqua decoctionis cicerum rubeorum, & quoniam in hac febre ſtomachus eſt maxime faſtiditus propter flegma uitreum in eo maximè collectum.*

Ideo *conſulo, quod poſt cibationem ægrotantis ei donentur drach. ij. Diacalamenti, uel diatreum pipereon. Sunt enim medicinæ nedum confortantes uentriculum, uerum & æquantes materiam peccantem. Et quoniam quæcunque conferunt in febre quotidiana in proceſſu uniuerſali, ut diximus, ea conferunt in hac febre Epiala.*

Ideo ſi expediet ad illam decurres curationem.

DE FEBRE LIPIRIA, *Cap.xvi.*

CVM PENDEAT *ipſa febris à flegmate permixto choleræ, iunge intentiones Curatiuas quotidianæ intentionibus curatiuis Tertianæ, ut ſupra diximus. Et curabis lipiriam. Quare.etc.*

DE FE-

DE FEBRE QVARTANA, Cap. XVII.

QVEMADMODVM colligitur ex Galeno in ſecundo de differentijs febrium. Febris Quartana eſt febris procedens à Melancholia extra uenas putrefacta, affligens ægrum de quarto in quartum, pro quo attende, quòd melancholia ipſa aliquando poteſt putrefieri ad intra uenas, & tunc faciet continuam quartanam, & quia hoc rariſſimè contingit, ut dixit Auicenna in prima quarti, capite de quartana.

Ideo diximus quartanam eſſe interpollatam febrem.

Item attende. quòd febris Quartana, quæ pendet à melancholia putrefacta ad extra uenas, habet motum ſui periodi de quarto in quartum, non niſi ex natura & forma ſpecifica humoris Melancholici. Et dicant quid uolunt alij, & maxime Galenus in ſecundo de differentijs febrium. Et hæc Melancholia inuenitur duplex. Quædam naturalis, quæ uerè fex ſanguinis eſt, quæ cũ exijt naturam ſui, & putrefit, generat quartanam de melancholia ab aduſtione ſanguinis. Altera uerò melancholia eſt non naturalis, genita ex aduſtione aliorum humorum, ut dixit Auicenna in prima quarti, in doctrina de generatione humorum. Quòd ſi naturam traxerit melancholicam ex aduſtione choleræ: dicetur quartana cholerica. Si uerò flegmatis, quartana flegmatica. Si melancholiæ, quartana melancholica. Et ideo attende.

Quòd ſi cum quartanario periodo apparuerint ſigna ſanguinis, & rubedo, & craſſities urinæ, habitudo corporis ſanguinea, regimen præcedens ſanguinis multiplicatiuum

tiuum, iudicabis febrem quartanam eſſe pendentem à melancholia genita per aduſtionem ſanguinis, ut dixit Galenus in ſecundo de differentijs febrium, & in undecimo methodi. Quòd cum ſanguis exit naturam ſuam, eius ſubtile uertitur in choleram, & ſpiſſum in melancholiam. Si uerò cum eodem periodo quartanario apparuerint ſigna choleræ, flegmatis, uel melancholiæ, certe iudicabis hanc febrem quartanam ſapere, quid choleræ, uel flegmatis, uel melancholiæ. Et ſecundum hoc uiam habebis ad curationem omnis ſpeciei quartanæ.

Et Attende, quòd & ſi quartana febris ſapiat naturam ſanguinis, uel choleræ, tamen ægritudo frigida eſt, quoniam aduſtio ducit humorem ad incinerationem, & inde infrigidationem. Cuius febris quartanæ curatio in duobus ſtat ingenijs: in diæta uidelicet & in adminiſtratione medicinarum. In Diæta quippè obſeruabis diætam febris quartanæ ſemper uergi ad calidum, & ad humidum, quæ diæta ſit lata ſatis, & abundans, ſtrictior tamen, quàm conueniat corpori tempore ſuæ ſanitatis. comparatione igitur ad diætam acutorum, minus ſubtiliamus diætam in quartana. Comparatione uerò ad obſeruãtiam corporis ſibi ipſi ſani, diætam magis ſubtiliamus. ut ex prima particula aphoriſmorum habemus à Galeno & ab Auicenna in quarta primi, ubi dicit, quòd in Cronicis morbis ſubtiliamus comparatione ad ſanum corpus, minus tamen quàm in acutis ſubtiliamus. Conueniunt igitur in quartana, & ſi à principio fuerimus. Carnes laudabiles, & boni nutrimenti, & facilis concoctionis. ut eſt caro Gallinarum, pullorum gallinarum, caponum, perdicum, faſianorum. Hædi, Vituli Lactantis, & ouium.

Auium in arboribus degentiuum. ptiſana conuenit, oua ſorbilia, & bibere uinum odoriferum. Cum enim *ægritudo diuturna ſit, & medicus debet ægrum cibare in ordine ad ſtatum, qui ſtatus cum ualde longinquus ſit, ut poſſit uirtus perdurare uſque ad ipſum, lautius ægrum cibare debemus.* Lactuca, Borrago, *bugloſſa, fœniculum, petroſelinum. omnia hæc benè conueniunt in febre quartana, quoniam cum humor terreſtris ſit uias admodum obſtruens, ideo ei conueniunt, quæ humectant, & uias aperiunt.* Quantum uerò ad adminiſtrationem medicinarum *ſcire debes, quòd ſi apparuerint ſigna permixtionis ſanguinis cum melancholia, non denegabimus ſanguinis miſſionem, primo ex baſilica ſiniſtra, ſecundo uerò poſt tres dies ſaluatella ſiniſtra phlebotomatur, hæ enim ſanguinis miſſiones humores aduſtos euacuant, præſertim cum multi fuerint in corpore, euacuantque principaliter à receptaculo humoris melancholici, uidelicet à ſplene.* Et *attende quod his peractis phlebotomijs uidi ex experientia, quod ſi poſt ſex dies apponantur hyrudines emorrhoidibus ægrũ liberari à quartana.* Quòd *ſi ſigna ſanguinis non apparuerint, neque permixtionis ſanguinis cum melancholia, blasfemanda eſt ſanguinis miſsio: quoniã peccantem humorẽ magis infrigidabit, & ægritudinẽ prolongabit.* Ideo *ad medicinarum exhibitionem tunc temporis trãſire oportet, et quoniam hæc ægritudo ſui diuturnitate dat inducias,* Ideo *conſulo, ut prius materia digeratur, niſi timueris tu, quòd à principio materia peccans adeò imulta ſit, ut propter ſui multitudinem in tantum aggrauetur natura, ut digerentia ad actum reduci non poſsint: quo fit, ut perdatur facultas digerentis, & morbus prolongetur.* Quapropter *tunc*

temporis

temporis conuenit medicum rectè operando minorare materiam peccantem, dabit igitur à principio medicus in febre quartana minoratiuum ſequens.

Recip. *Diaſene lenitiui. unc. i. Epithimi ſubtiliter puluerizati. drach. i. s. Vnde attende quòd hæc medicina euacuando partem materiæ peccantis, in reſiduo eius relinquit ueſtigium concoctionis, & ideo puto medicos illos male ſenſiſſe, qui in multitudine materiæ à principio negant medicinam minoratiuam, quoniam non cognoſcunt medicinam minoratiuam adeo conſolatam fore, ut poſt euacuationẽ partis materiæ reſiduum eius ualeat concoquere, poſt uerò ipſius materiæ minorationem, uel ipſa minoratione non præcedente, digeratur à principio materia ſequenti ſyrupo.*

Recip. *Syrupi Acetoſi de radicibus. unc. i. oximellis ſimplicis. unc. s. aquarum meliſſæ, Cicoreæ, Bugloſſæ ana unc. i. miſce pro una uice. Eo uerò interim, quo materia hæc digeritur, iuuetur natura ad euacuationẽ materierum communium fouentium materias proprias, ſicut cũ clyſterio alternis diebus facto, ut*

Recip. *Foliculorum ſenæ, polypodij quercini ana P. s. borraginis, lupulorum, foliorum maluæ, mercurialis ana M. i. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem tertiæ partis, deinde coletur, & de colatura*

Recip. *unc. x. confectionis amech non ſolutiuæ unc. i. hyeræ ſimplicis Galeni unc. s. olei communis unc. iij. ſalis drach. ij. uitelli oui numero i. ſacchari rubei unc. i. s. miſce & fiat clyſterium.*

Vbi uerò patiens non obediret clyſterijs, conſulo, ut ante prandium per horam detur patienti alternis diebus

 ſequens

ſequens potus.

Recip. *Iuris decoctionis paſſularum unc. vi. diaſenæ lenitiui, uel Amech non ſolutiui unc. s. miſce, & patienti exhibeatur, apparentibus ſignis concoctionis, materiæ dico diminutæ concoctionis, cum in quartana non ita citò appareant ſigna concoctionis, euacuetur materia ſequenti pharmaco, ut*

Recip. *Florum quatuor cordialium ana M. s. corticum mirabolanorum indorum unc. s. foliculorum ſenæ, polypodij quercini ana drach. i. s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde facta forti expreßione coletur, & cum colatura dißolue diaſenæ lenitiui. Diacatholiconis ana drach. iij. amech ſolutiui drach. ij. reubarbari electi drach. i. s. ſpicæ gran. vij. reubarbarum cum ſpica ſubtiliter pulverizetur, & cum modico uini albi odoriferi irroretur, & ſic omnia diſſolue, & fiat potus, facta hac prima corporis mundificatione, quia morbus diuturnus eſt, ideo conſulo per quinque dies continuos, ut patiens per duas horas ante cibum mane capiat ſequentem potum.*

Recip. *Succi borraginis depurati unc. iij. ſacchari albißimi drach. ij. miſce, & patienti detur tepidus, deinde iterato medicus ſequatur ulteriorem materiæ concoctionem cum ſequenti ſyrupo in uirtute magis eleuato ad concoquendum materiam melancholicam.*

Recip. *Syrupi de epithimo, ſyrupi de thimo, de lupulis de endiuia ana unc. s. Aquarum lupulorum, borraginis, cicoreæ ana unc. i. miſce pro unà uice, continuet autem patiens ſyrupum iſtum, uſque quo appareant ſigna alicuius digeſtionis, deinde purgetur cum ſequentibus pilulis.*

Recip.Pilularum indarum,de lapide lazuli ana ſcrup. i. pilularum aggregatiuarum drach.s.miſce, & cum ſyrupo uiolato fiant pilulæ numero. v. & per duas horas ante lucem patienti exhibeantur .facta hac ſecunda materiæ euacuatione,conſulo,ut procedamus ad huius febris quartanæ abollitionem cum his,quæ per me ſunt experta, & tolletur febris deo fauente.Hæc autem ſunt.

Primum experimētum eſt, quòd omnibus his peractis ſi apud lunæ coniunctionem,ideſt in coniunctione ſecetur ſaluatella manus ſiniſtræ , curabitur æger à quartana.

Secundum experimentum eſt,quòd omnibus præcedentibus actis,ſi uenæ emorrhoidales ſecentur ſublimè remedium eſt in tollendo quartanam.

Tertium experimentum eſt obſeruandum in die paroxiſmi. Quòd per v.horas ante aduentum paroxiſmi, patiens ponatur in balneo aquæ dulcis calidæ , in quo per horam moram trahat,& in exitu balnei corpore eius benè abſterſo immediate capiat ſequentem bolum.

Recip.Mitridati optimi drach.i.diaborraginati drach. i.s.miſce,poſt cuius aſſumptionem æger dormiat in lecto per horam.Quòd ſi ſudor in eo promoueatur,bonum eſt, & ſanabitur æger, & ſic continuet per vij.dies ante aduentum paroxiſmi,ut dixi

Quartum experimentum eſt,& certè inuentum utile, & expertum , quoniam febris quartana cum eo non tranſibit decem paroxiſmos.

Recip. Aquæ uitæ optimæ ex optimo uino diſtillatæ quater uel quinquies unc.v.pulueris garyophyllorū electorum drach.i.miſce,& in uaſe benè obturato ponatur, & ſtet infuſio iſta per xxiiij.horas, quouſque fiat reſidentia groſſi,et fœculenti ab aqua clara,et limpida, quæ co-

lorem uini acquiret,deinde coletur ſubtile,et limpidum à craſſo,et ſic utere in die paroxiſmi per y.horas ante eius aduentum nullo cibo præcedente ante paroxiſmum.

Recip. *Aquæ uitæ prædictæ unc.s.uini albi dulcis unc. i.miſce, & patienti exhibeatur,de parte uero craſſa, & fœculenta mixta cum oleo anethino calido eadem hora inungatur tota ſpina dorſi, & ſic continuando uidebis certè febrem quartanam non tranſire decimum paroxiſmum.*Quintum *experimentum eſt.*

Recip. *Succi borraginis depurati unc. iiij. polypodij quercini,epithimi ana drach.i.bulliant hæc omnia inſimul unica forti ebullitione,deinde facta forti expreßione coletur,& de colatura*

Recip. *drach.ij.uini albi odoriferi unc.s.miſce,et exhibeatur patienti per horam ante aduentum paroxiſmi, & eſt expertum. Sextum experimentum eſt.*

Recip. *Succi ſummitatum abſinthij drach.ij.theriacæ magnæ drach.i.uini albi potentis unc.s.miſce,et patienti exhibeantur per tres horas ante futurum paroxiſmum. Septimum experimentum eſt.*

Recip. *Epithimi,thimi,polypodij quercini,foliculorũ ſenæ ana drach.i.s.puluerizẽtur omnia ſubtilißimè, et cũ ſucco borraginis reformetur paſta pilularum, & ante aduentum paroxiſmi per horam patiens deglutiat tres pilulas illius paſtæ in doſi unius drachmæ.* Octauum *experimentum eſt, & eſt per me expertum.* Quòd *ante aduentũ paroxiſmi per duas horas patiens capiat drach. i.*Trochiſcorum *ad quartanam deſcriptorum ab Auicenna in quinto canone in antidotario ſuo.* Nonũ *experimentum eſt,cum ſequenti unguento ante aductum paroxiſmi per duas horas ungatur tota ſpina dorſi ex oppoſito ignis*

deinde

deinde immediate ingrediatur lectum.

Recip. Olei coſti, olei laurini ana unc. ij. olei caſtorei unc. i. aquæ uitæ optimæ unc. ij. miſce, & bulliant omnia uſque ad conſumptionem aquæ, & ipſum uſui reſerua. Et *hæc de quartana dicta ſint.*

DE FEBRIBVS COMPOSITIS. QVAE EMITRITEI DICVNTVR. *Cap.* XVIII.

SCRIBITVR *ab Auicenna in prima quarti. Quòd febres diuerſificantur ex modo ſuæ conſiſtentiæ Quedã enim ſimplices ſunt, quæ ex dominio unius humoris putridi tantum procedunt.* Et *ob hoc Galenus in ſecundo de Criſibus, in Capite* x. xi. xii. *non niſi tres ſingulares, & ſimplices febres conſtituit: uidelicet ex putredine choleræ, uel flegmatis, uel melancholiæ, quoniam cum ſanguis putreſit, perdit formam ſanguinis, & eius ſubtile conuertitur in choleram, & craſſum in melancholiam. Quare iuxta ſententiam Galeni, febres putridæ ex modo ſuæ conſiſtentiæ ſingulares non erunt, niſi tres, uidelicet tertiana, quotidiana, et quartana. Et attende quòd humores prædicti uel putreſiunt ad intra uenas, & cauſant continuam febrem, uel putreſiunt ad extra uenas, et cauſant interpollatam, erit igitur ſingularis febris uel continua à putredine ad intra uaſa exiſtente, uel interpollata à putredine exiſtente ad extra uaſa. Cum autem ſimplicia coniuncta cauſant compoſitionem, non erit dſſicile inuenire omnes ſpecies febris compoſitæ ex cognitione febrium ſimplicium in unum coeuntium.* Erit igitur *febris continua alteri continuæ*

febri iuncta aliquando, ut febris Tertiana *continua cum quotidiana continua, uel cum quartana continua.* Et *quia hoc rariſsimè contingit, & ſi contingerit, ferè ſemper eſt mortalis febris.* Ideo *de tali febre compoſita ſermonem non faciemus, quoniam deplorati ſolis pronoſticis ſunt relinquendi. Aliquando uerò iungitur* Tertiana *interpollata cum quotidiana continua.* Et *hæc eſt prima ſpecies febris compoſitæ, quam nos appellamus paruum* Emitriteum, *quoniam propter materiam cholericam putrefactam ad extra uenas, & materiam pituitoſam putrefactam ad intra uenas, in hac febre non poſſunt eſſe ſæua accidentia, propter quod dicitur paruus* Emitriteus *quia paruæ malitiei eſt. Aliquando uerò iungitur febris quotidiana interpollata cum tertiana continua, & appellatur medius* Emitriteus. *Cum enim in ea materia cholerica ſit putrefacta ad intra uenas, & pituitoſa ad extra uenas, ſæuiora contingunt accidentia, propter quod in malitia hæc febris compoſita erit uigentior prima.* Et *ideo dicitur medius* Emitriteus. *Aliquando uerò* Tertiana *interpollata iungitur quartanæ continuæ, uel econtrà, & hæc febris eſt tertia ſpecies compoſitarum febrium, quæ maior emitriteus appellatur à ſæuitate accidẽtium prouenientium, uel ex melancholia putrefacta ad intra uenas, uel ex cholera ad intra uenas putrefacta. Quarta uerò ſpecies febrium compoſitarum, quæ non uerus* Emitriteus *appellatur, eſt cum* Tertiana *interpollata iungitur quotidianæ interpollatæ, quarum omnium curam habebis in præſenti* Capite. *Attende tamẽ quòd ſigna ducentia te in cognitionem earum febrium compoſitarum ſunt ſequentia. Si enim fuerit paruus emitriteus propter mateteriam cholericam putrefactam ad extra uenas, & pituitoſam*

402

toſam putrefactam ad intra uenas refrangentem acuitatem cholerae, accidentia febris erunt remiſsiora, ut ſitis, inquietudo, acuitas caloris, paruus rigor, & terminus ipſius febris excedet terminum durationis febris Tertiane ſingularis, & minuetur à termino febris quotidianæ ſingularis.

Secundum ſignum eſt, quoniam propter pituitam putrefactam ad intra uenas, omni hora percipietur febris in ægrotante. Quòd ſi de tertio in tertium rigor apparuerit, & ſi tepidus certe indicabis febrem Tertianam interpollatam iūctam eſſe continuæ quotidianæ.

Tertium ſignum eſt. Quòd aſſumitur ex pulſu, quoniā ex pituita peccante ad intra uenas minuitur acuitas choleræ, ideo pulſus erit minus celer, & minus frequens, cum pituita merito ſuæ frigiditatis tardet pulſum, cholera uerò celerem pulſum conducat.

Quartum ſignum, eſt caliditas percepta in toto, quoniam minus intenſa inuenitur, quàm in tertiana ſingulari, & magis intenſa, quàm in quotidiana ſingulari. Quòd ſi bene hæc omnia ſigna perpendes, cognoſces primam ſpeciem febris compoſitæ, quam emitriteum paruum nuncupamus, eadem quoque uia, & medium emitriteum, & maiorem emitriteum cognoſces.

Secundum quod indicia apparebunt humoris magis dominantis in emitritea febre.

Quòd ſi ſigna choleræ magis uigentia erunt, remiſsiora uerò ſigna pituitæ, medium indicabis emitriteum. Vbi uerò ipſius melancholiæ indicia magis uigebunt, maiorem melancholiæ quantitatem indicabunt, & ſic maiorem emitriteum dijudicabis, ſequuntur enim indicia maiorem quantitatem humoris peccantis, nō nego tamen

quin aliquando æqualia poſſent eſſe indicia apparentia, & pituitæ, & choleræ, ut eam innuamus ſententiam, quam quidam tenent quartam eſſe emitritei ſpeciem ex humoribus æquè permixtis æqualia indicia mouentibus.et hæc de ſignis.Curatio uerò febrium compoſitarum. ſeu febrium emitritearum per ſequentia cognoſcetur. Attende igitur primo.Quòd febris emitritea difficilis eſt curationis,ut dixit Galeni primo artis curatiuæ ad glauconem, quoniam peccans materia craſſa eſt,et inobediens concoctioni. Et ideo dixit Auicenna in prima quarti capite proprio: febrem emitriteam aliquando prolongari uſque ad vij. menſes,quo fit, ut meritò ſuæ diuturnitatis inducentis debilitatem in uirtute, dicamus emitriteam febrem periculoſam eſſe.Iterum attende. Quòd febris emitritea eſt febris mali modi,& ſimilis febri epidimiali, eò quia uirtus moleſtata à malitia duarum febrium admodum debilitatur. Et ideo ſecundum plurimum accidunt emitriteæ febres tempore peſtilentiæ,ob quàm rem hortor uos. Quòd in febre emitritea cuſtodiam cordis ſollicitetis.Et cum his quæ per intus aſſumuntur, et extra applicantur confortantibus uirtutem cordis, de quibus ſermonem faciemus,cum loquemur de febre peſtilentiali. Item attende, quòd febris emitritea quia compoſita eſt, indiget cura compoſita. Hāc ſententiā habes à Galeno in primo de differētijs febriū capite viij et in.iij.de ſimplici pharmaco, diſtinctione tertia,capite tertio,ideo ſicut materia peccans in emitriteo eſt compoſita ex diuerſis materijs,ita & medicinæ ei condonandæ ſunt compoſitæ ex ſimplicibus diuerſis, uel compoſitis diuerſis, reſpicientibus diuerſitatem humorum in emitritea febre peccantiū. Item attende,quòd cum materia febris emitriteæ dicatur

eſſe

eſſe merito ſui modi ſubſtantiæ, uidelicet craßitudinis inobediens concoctioni,& euacuationi,hortor uos,ut non una euacuatione tantum ſitis contenti totam materiam emitritei euacuare,ſed paulatine digerere oportet, atque euacuare paulatine.Et ideo primitus digeramus materiã, & non expectando ſigna completæ digeſtionis euacuabimus partem peccantis materiæ, ſic enim faciendo ſecurabimus ægrum à debilitate uirtutis, ſine moleſtia materiã euacuando. Item attende. Quòd febris emitritea habet quinque tempora ſui paroxiſmi, ſicut poteritis uidere à Galeno in libro de temporibus particularibus paroxiſmorum,taceant igitur illi,qui dicunt declinationem non eſſe partem paroxiſmi,quia tunc non eſſent tempora particularis paroxiſmi niſi tria, et dicit Galenus,ea eſſe aliquãdo,quatuor, aliquando quinque,ea autem tempora emitriteæ febris ſunt iuxta Galenum principium, anomalia, augmentum,ſtatus,& declinatio, et intelligo per tempus anomaliæ inæqualitatem motuum materierũ, qua neque principium, neque augmentum dijudico, ſed propter diuerſitatem illam motuum apparentium in emitritea febre,tunc non iudicamus eße principium, neque augmentum.Et hoc accidit ex diuerſis naturis diuerſorum humorum peccantium in emitriteo,parui igitur emitritei cura eſt,ut materia primitus concoquatur, & quoniam pituita ad intra uenas eſt putreſcens, cholera uerò ad extra, ideo peccatum in maiori quantitate pituitæ inuenitur in emitriteo paruo. Quare iuxta unum documẽtum datum, digeſtiuum debet eſſe compoſitum ex digerente pituitam ſecundum magis,& digerente choleram ſecundum minus, ſyrupus igitur patienti ſequens exhibeatur,ut

Recip. *Syrupi biſantini,uel ſyrupi de duabus radicibus unc.i.ſyrupi de endiuia pro cholera,oximellis ſimpl. ad incidendum materiam craſſam ana unc. s. aquarum fœniculi, bugloſſæ ana unc.i.s.endiuiæ unc.s.miſce, pro una uice.* Continuetur autem ſyrupus præſens per ſeptem dies continuos,quia materia non cito obedit concoctioni,eo tamen tempore quo digeritur materia. & ſi ſimus in principio morbi,hortor uos ad cordis confortationem,cum hæc febris ſapiat naturam Epidimialis febris,in qua uirtus cordis læditur à duplici febre.uidelicet à continua de flegmate, & ab interpollata de cholera,patienti igitur quotidie applicetur epithema cordiale,et exhibeatur mixtura cordialis eo modo quo dicemus cũ loquemur,de febre peſtilẽtiali, apparẽtibus igitur ſignis cõcoctionis,et ſi nõcõpletè,dico nõ cõpletè,quia propter materiã eſſe craſſam cõcoctioni inobedientẽ,nõ debemus expectare cõpletã digeſtionẽ,ſed ſæpius digerere & ſæpe euacuare.dico ſæpe euacuare,quoniã propter diuturnitatem temporis,in quo eleuãtur multi uapores oppoſiti & à pituita uidelicet, & à cholera petẽtes cerebrum facile in patiente emitriteum poſſet apoſtema cerebri gigni. Et ideo ut medicus prohibeat illius generationem,ſolicitet euacuationem magis quàm alterationem per extinctiua caloris. Et ideo apparet emitriteum ſapere naturam febris peſtilentialis,cum nedum uirtus cordis debilitatur, uerum & cerebri apoſtema gignitur. Sunt enim hæc Symptωmata comitantia peſtilentiam.digeramus igitur ante euacuationem, quia materia eſt craſſa, cum ſyrupo dicto,euacuemus uerò non expectantes completam digeſtionem,ne fiat quod dictum eſt,medicina igitur euacuatiua talis eſt in emitriteo p aruo.

Recip.

Recip. Betonicæ pro capite,fœniculi, abſinthij ana M.i.& pro flegmate,ſint in maiori quantitate,roſarum, florum uiolarum ana M. s. hæc pro cholera in minori quantitate. florum bugloſſæ,borraginis ana P.i. & hæc pro corde, bulliant omnia in ſufficiēti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis,deinde coletur, & cum colatura diſſolue Caſſiæ nouiter tractæ unc. s. pro lenitiuo,turbith boni,& gummoſi pro flegmate in maiori quantitate drach.ij.zinziberis gran.v. Reubarbari electi,pro cholera in minori quantitate drach.i.ſpicæ gran. v. Attende tamen quòd cum in emitriteo paruo peccet materia craſſa, quia flegmatica,pone Reubarbarum in ſubſtantia,quoniam ſic magis craſſos euacuat humores, & aduerte,quòd loco turbith,& reubarbari ſimul in eadem intentione potes ponere in medicina mixturam de Diaturbith cum reubarbaro, & ex his potum conficias & ægroto dabis,modo exhibitionis aliarum medicinarum,completa euacuatione per medicinam,iterato materiam concoquere debes,& ſi ſimus in paruo emitriteo, & eleuare digeſtiua in eadem compoſitione,& in maiori uirtute ad concoquendum pituitam,deinde choleram. propinetur igitur ſequens ſyrupus patienti.

Recip. Syrupi de quinque radicibus unc.i. oxymellis compoſiti,endiuiæ ana unc.s. aquarum Abſinthij,fœniculi,cicoreæ,ana unc.i.miſce pro una uice.apparentibus ſignis concoctionis dabis medicinam iam præſcriptam excepto, quòd minoretur tertia pars turbith,uel diaturbith,& addatur drach. i. agarici electi in oxymellite ſimplici infuſi,& uidebis uigoroſiorem medicinæ operationem in eductione pituitæ & choleræ, medij uerò emitritei curam habebis,ſi cauſas facientis ipſius compo

ſitionem

ſitionem conſiderabis. ſit enim ex cholera putrefacta ad intra uenas, & ex pituita ad extra, quare cum maior humor ſit putreſcens ad intra, quàm ad extra uenas, à maiori quantitate choleræ pendet medius emitriteus, & à minori flegmate. quapropter & digeſtiua, et euacuatiua in eo magis atteſtabuntur choleræ, quàm pituitæ.

Attende tamen, quòd cum in medio emitriteo maior ſit timor de generatione apoſtematis cerebri propter putreſcentem materiam cholericam ad intra uenas, medicus debet eſſe ſolicitus in euacuatione illius materiæ, nõ enim tantam expectat digeſtionem choleræ propter ſui ſubtilitatem, quantam expectabat pituita in paruo emitriteo. primo igitur digeratur materia cum ſequenti ſyrupo, ad quem laudo præcedere uentris lenitionem uel cum manna, uel cum caßia, & tamarindis.

Recip. *Syrupi de endiuia, de ſucco acetoſæ ana drach. vi. mellis roſati colati unc. s. aquarum cicoreæ, endiuiæ, bugloſſæ, ana unc. i. miſce, in iſto enim ſyrupo magis uigent reſpicientia choleram, minus uerò pituitam, & ſic exigit medius emitriteus. quinque aſſumptis de ijs ſyrupis, laudo, ut non expectet ulteriorem digeſtionem: ſed vi. die in diluculo ſequentem ægrotanti condonabis medicinam.*

Recip. *florum quatuor cordialium ana* M. *s. tamarindorum, corticum mirabolanorum citrinorum ana drach. ij. agarici ligati in petia drach. i. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde coletur, & cum colatura diſſolue* Diacatholiconis *drach. vi. reubarbari electi drach. ij. ſpicæ gran. x. turbith boni & gummoſi drach. i. zinziberis gran. v. infundatur reubarbarum cum ſpica in aqua endiuiæ cum*

modico

modico uini albi odoriferi per decem horas. Deinde fiat fortis expreßio,& fiat potus,& quia etiam in medio emitriteo propter pituitam redditur materia craſſa, Ideo conſulo,ut paulatinè digeras,& paulatinè euacues. diſpone igitur ad iteratam digeſtionem cum ſyrupis eiuſdem conditionis,uidelicet magis reſpicientibus bilem, minus uerò pituitam,& non recedas apparentibus ſignis concoctionis à medicina data. Vnum tamen aduerto: quòd in medio Emitriteo frequententur lotiones cum aqua calida decoctionis camomillæ, Betonicæ, & roſarum,manè ſcilicet & ueſperi, ut diuertantur uapores à cerebro, quibus in medio emitriteo facilè poteſt cerebri apoſtema procreari,laudo quoque ut fiăt frictiones propter eandem cauſam. Quòd ſi in medio Emitriteo iungeretur dolor capitis,uel delirium aliquod,laudo appoſitionem hyrudinum emorrhoidibus:cum ipſe etiam diuertant,& euacuent uapores,& humores à capite. Maioris uerò emitritei cura ſolicitari debet.neque in ea medicus debet eſſe negligens, & hoc ideo, quoniam maior emitriteus periculoſiſſimus eſt,ab eo pauci euadunt, & hic eſt,qui ſecundum plurimum apparet in peſtilentia. quia enim maior emitriteus pendet à melancholia putreſcente ad intra uenas,& à cholera ad extra uenas in eo apparēt accidentia horribilia,cum uterque humor maximè rebellis ſit omnibus uirtutibus membrorum principalium corporis noſtri, conſiderabis igitur in maiori emitriteo maiorem quantitatem materiæ melancholicæ putreſcentis ad intra uenas,& minorem choleræ putreſcentis ad extra,ſint igitur eius digeſtiua,& euacuatiua magis reſpicientia melancholiam, minus uerò choleram, ſyrupus igitur conueniens præcedente uentris lenitione

cum

cũ diaſene lenitiuo, & caſſia erit ſequens.

Recip. Syrupi de Epithimo unc. i. de bugloſſa, de endiuia ana unc. s. aquarum meliſſæ, borraginis, cicoreæ ana unc. i. miſce, aſſumptis tribus, uel quinque de his ſyrupis, euacuabis cum ſequenti medicina.

Recip. Confectionis Amech non ſolutiuæ unc. i. Epithimi ſubtiliter puluerizati drach. ij. Reubarbari electi drach. i. ſpicæ gran. v. Reubarbarum ſubtiliter pulueriżetur, & cum modico uini albi odoriferi irroretur & omnia cum decoctione florum cordialium, folliculorum ſenæ, & polypodij quercini, & tamarindorum diſſoluantur, & fiat potus. Quòd ſi in maiori emitriteo adhuc malignitas uigeat, ueritatem aſtantibus de periculo mortis pronunciabis.

Sequere tamen tu eius curam cum his, quæ dicemus de cura febris peſtilentialis: et hæc de febribus compoſitis dicta ſint.

DE FEBRE ETHICA, Cap. XIX.

DIXIT GALENVS *in ſecundo de criſibus, capite decimotertio, & primo de differentijs febriũ capite nono. Quòd ethica dicitur ab affixione. Eſt enim ueluti qualitas affixa, & habitualis de difficili remouibilis à ſubiecto. de qua loquens Galenus ſecundo prædictionum dixit, ipſam eſſe continuã, quæ propriè in nocte augmentatur. Et in libro de inæquali diſcraſia dixit, ipſam à principio curare difficile eſſe, in fine uerò nequaquam. Cuius ethicæ curam modo expediemus. de qua loquẽs princeps prima quarti dixit: ethicam*

ethicam eſſe febrem continuam in duris particulis corporis exiſtentem,conſumentem humiditates omnes membrorum & totius corporis.Cuius duæ ſunt ſpecies.Vna quæ dicitur Ethica *febrilis,altera uerò maraſmus. ſicut dixit* Galenus *in his, quæ ſcripſit de tabe.* Nos *igitur primo* Ethicam *expediemus febrilem. ſecundo uerò maraſmum.* Et *attende, Quod cum* Ethica *febris ſit totius corporis humiditatum conſumptio,imaginari debes de humani corporis humiditatibus, ſicut de illis repertis in lucerna,quæ ſunt tres.*

Prima eſt,oleum circundans totum lychnium ueluti humidum nutrimentale lucentis flammæ in lychnio, Secundum eſt,humidũ intrinſecatũ ſubſtãtiæ lychnij,quo immediate fouetur flamma lychnij,tertium eſt humidum radicale lychnij,quo tenentur partes ipſius lychnij ſubſtantiales ad unum. Docet *etenim experientia, oleum ex flamma continuè conſumi, conſumiturque humidum oleaginum ad intra lychnium conſiſtens. conſumitur quoque & ſubſtantia ipſius lychnij, quæ incinerando deficit. Sic & in humano corpore tres inueniuntur humiditates,quas princeps in prima primi,doctrina de humoribus.* Duas *appellauit humiditates,Vna eſt* Ros.*et eſt humiditas ex primis humiditatibus genita,circundãs omnia membra corporis noſtri,ueluti oleum lychnij ſubſtantiam circundabat,qua membra irrorantur, & ipſa uertitur in intrinſecum nutrimẽtum ipſorum membrorũ.*

Extat *ſecunda humiditas intrinſecata porris, & meatibus membrorum, quæ de proximo tranſit in membri ſubſtantiam,ueluti nutrimentum in effectu,& dicitur cambium,quoniam immediatè cambiatur in ſubſtantia membri.*

Tertia

Tertia uerò humiditas, quæ eſt quarta de ſecundis apud Auicennã,eſt,qua membrorum partes tenentur,& dicitur Glutem,*quia glutinat,& adunat partes membri. Ex quibus dictis attendere debes.Quòd tres ſunt ſpecies* Ethicæ. *Cum enim* Ethica *ſit conſumptio omnium hu miditatum membrorum corporis noſtri,ſi fuerit conſum ptio* Roridæ *humiditatis,erit prima ſpecies* Ethicæ,*ſimi litudine conſumpti olei in lucerna. Et hæc eſt difficilis cognitionis, & facilis curationis, licet dicat* Galenus *in de inæquali diſcraſia. Quòd quælibet ſpecies* Ethicæ *à principio eſt difficilis curæ, quoniam in ſe quælibet ſpecies* Ethicæ *antequam noſcatur magis affigitur, & habituatur.quo fit,ut à principio cuiuslibet ſpeciei* Ethi*cæ in ſe propter eſſe principium difficile cognoſcibile. id idem erit difficile curabile. Cum autem quælibet ſpe- cies ethicæ à principio non curetur,eadem ſpecies in pro ceſſu ſui ipſius nequaquam curabitur,& hoc uoluit* Ga*lenus,comparatione uerò* Ethicæ *primæ ſpeciei ad alias* Ethicæ *ſpecies à principio.i.*Ethica *primæ ſpeciei,faci- lioris erit curæ,& ſic dixit* Auicenna. *Si uerò fuerit conſumptio cambij, ſeu humiditatis imbibitæ membris ad ſimilitudinem conſumptionis olei imbibiti in ſubſtan tia lychnij. Erit ſecunda ſpecies ethicæ, quæ eſt faci- lioris cognitionis quàm prima,& difficilioris curationis, Si uerò fuerit conſumptio humiditatis* Glutinis *ad ſimi- litudinem conſumptionis humiditatis radicalis lychnij, dicetur tertia ſpecies ethicæ,quæ facilis eſt cognitionis et difficillimæ curæ.*

Et attende.Quòd indicia,quibus facile poteris cogno ſcere hanc ethicam febrilem ſunt hæc.

Primum

407

Primum aſſumitur ex modo caliditatis præter naturalis apparentis in toto, quoniam uniformis eſt, et æqualis, non plus affligens uno die, quàm altero, quantum eſt ex parte qualitatis caliditatis Ethicæ, & dico hoc, quoniam in aliqua horarum inuenitur corpus ægrum magis alteratum & calefactum, & hoc ex parte diſpoſitionis membri & rei, ei extrinſecus contingentis. & propter hoc eſt ſecundum ſignum ethicæ, quod paulo poſt cibum ethicum corpus magis manifeſtè inflammatur, & ratio eſt, quoniam cum membra ex caliditate ethica, facta ſint calida & ſicca, humidum nutrimentale ex cibo acquiſitum ſuperincendit talia membra, ſicut cum humidũ aqueum ſuperaſpergitur calci calidæ & ſiccæ. Docet enim experiẽtia, Quòd ab illo humido aqueo ſupra calcem proiecto eleuantur fumi circundantes aerem calefacientes. ita & humidum cibale attingens membra ipſius Ethici, eſt hæc cauſa quare ab illis membris eleuantur fumi totum corpus inflammantes magis.

Et ideo tertium ſignum febris ethicæ, quòd poſt refectionem rubeſcunt maxillæ, quia maxime uapores illi uergunt ad faciem,

Quartum indicium ethicæ febris eſt, quòd caliditas ad tactum, in primo tactu apparet mitis, & non acuta, neque mordicatiua, ratio eſt, quia caliditas ethicæ eſt concentrata in membris & duris particulis.

Ideo longius diſtat à ſenſu tactus. Quòd ſi tactus perſeueret in proceſſu, apparebit calor magis acutus et mordicatiuus. Cuius oppoſitum cõtingit in febribus putridis, à primo enim tactu in his acutior, & mordacior percipitur caliditas, quia in humoribus inuenitur, & in partibus mollioribus.

Quintum uerò ſignum aſſumitur ex parte pulſus. eſt enim Pulſus rarus, tardus, & paruus, & hoc propter debilitatem uirtutis pulſatilis, durus uerò inuenitur hic pulſus propter duriciem arteriæ, quoniam caliditas ethicæ inuenitur in ſolidis particulis.

Sextum ſignum aſſumitur ab urina, oculi enim oleagini apparent in urina ipſa, quia ſignificatur conſumptio humiditatis, quæ fit in omni ſpecie Ethicæ.

Septimum ſignum ſumitur ab habitudine corporis, quoniam tangendo cutis apparet arida, quoniam continuè corpus exſiccatur propter conſumptionem omnium humiditatum omnium membrorum.

Attende tamen. Quòd ea, quæ dicta ſunt indicia ethicæ ſunt ſolius Ethicæ, & non ipſius commixtæ cum putrida febre, ſi enim putrida iungitur Ethicæ confunduntur ſigna. Quare oportet te benè perpendere cuius putridè commixtæ ethicæ ſint indicia, an tertianæ, an quotidianæ, an melancholicæ. Et ſecundum hoc habebis uiã ad curationem putridæ iunctæ ethicæ, quæ propter eſſe periculoſiorem non dantem nobis inducias, ueluti dat ethica, curationi putridæ prius debes attendere, non neglecta tamen cura Ethicæ, ex dictis quoque ſignis facile poteris deuenire in cognitionem cauſarum Ethicæ. Cuius ſunt cauſæ procatarticæ, ſeu primitiuæ. Et ſunt quæcunque extrinſecus contingẽtia corpori humano nimium ſupercalefaciunt, ſicut fortis calor ſolis, & fortis calor balnei, & comeſtio rerum ualde calidarum, & exſiccantium, ſicut ſunt piperata, ab his enim in membris totius coporis figitur caliditas, & ſiccitas concreſcit. Quo fit ut corpus tabidum remaneat. Quapropter quæcũque corpori humano extrinſecus adueniunt. In ſumma nimium

 408

mium calefacientia, & exſiccantia illius membra, ſunt ethicæ febris cauſæ procatarticæ, cauſæ uerò Ethicæ *præcedentes aliæ ſunt, & ſunt quæcunque intrinſecus corpori contingunt calefacientia, & exſiccantia totum corpus, ſicut febris ephimera, quæ eſt caliditas, & ſiccitas maxime humidum conſumens.*Cum *enim in ea ſpiritus incenduntur, permeantque ſpiritus ad omnes corporis minimas partes, earum humidum facile conſumere poſſunt. & hoc eſt, quod facile ex ephimera fit ethica, febris quoque putrida poteſt eſſe cauſa ethicæ præcedens, cum etenim diuturno tempore perſeuerauerit putredinalis calor in humoribus humidum conſumit, et ut idem calor conſeruetur, uertit eius operationem in humidum membrorum, quo diſſoluto, fit* Ethica, *cauſa uerò coniuncta, quam contentiuam appellat* Galenus, *eſt caliditas exiſtens in particulis ſolidis totius corporis, quæ continuè agens in humidum ipſorum membrorum ipſum exſiccat, & totũ corpus tabidum reddit.*Curatio *uero* Ethi*cæ febrilis ſic habetur.*

Primo attende, Q*uòd ſi ethicæ febrili iungatur febris putrida alicuius generis, primo debes attendere putridæ non derelinquendo ethicam.* Ratio *eſt, quoniam medicus debet attendere ei, quod magis ſuſpectum eſt.* Cum *autem putrida ſit magis ſuſpecta: quoniam ethica dat moram, & inducias, quam non dat ſic putrida.*

Ideo primo debes putridæ attendere, & recordari de auxilijs, quæ diximus in ſuis capitibus proprijs.

Item attende, Q*uòd medicus in ethica ſimpliciter nõ debet attendere euacuationi humorum, quoniam peccatũ eſt in membris non in humoribus.*

Ideo debet ſolis alteratiuis caloris Ethicæ, *& humectatiuis ſiccitatis membrorum contentari.* Igitur *cum cura* Ethicæ *conſiſtat in infrigidando, & humectando. primo expedit, ut cures ethicam cum cibis infrigidatiuis, & humectatiuis.*

Et attende, Quòd ubi eſſes coactus uti calidis in Ethica, *ſicut uino uel aqua carnis, & huiuſmodi, fac, ut præcedant infrigidatiua, et ideo uinum abſolutè ethicis denegandum eſt, niſi ei iungeretur uirtutis debilitas. Si igitur uinum dare* Ethicis *eſſes coactus, recordare ipſum limphare cum aqua ſeminum communium frigidorum: et ſit uinum pauciferum, ferè in omnibus diſpoſitionibus aquæ aſſimilatum, de quo uino loquitur* Galenus *tertio de ratione uictus in acutis commento primo, Quòd ſi ſine uino ethicum ipſum poteris ſuſtentare, eius potus ſit aqua hordei nõ multæ decoctionis, uel ſequens potus facile ethico exhiberi poterit.*

Recip. *Aquæ ſeminum communium frigidorum, uiolatæ endiuiæ, lactucæ ana lib.i. ſeminum endiuiæ, ſcariolæ, portulacæ, ana drach.ij. iuiubarum ſebeſten ana numero xx. bulliant omnia inuicem in ſufficienti quãtitate aquæ, deinde coletur, & cum ſaccharo quantum ſufficit, fiat iuleb longum, de quo iuleb bibat ſine miſericordia, cibaria uerò ipſius ethici ſimiliter ſint frigida & humida, ueluti eſt ptiſana. Eſt enim cibus admodum conueniens ipſi ethicæ, infrigidat enim & humectat, et licet hordeum dicatur eſſe ſiccum, ipſum tamen propter elixationem fit humidum, & maxime conuenit ipſis* Ethicis *tempore ueſpertino, cum in ſomno calore naturali intrinſecato agente in ipſum melius diſſeminetur per omnia membra corporis noſtri ad ea magis humectanda.*

Secundus cibus ſit aſſumere paruam pullã, & ipſam depilatam, & euiſceratam diluatur cum aqua ſeminum communium frigidorum, & uiolarum in qua aqua ſtet per 6. horas pulla infuſa, deinde ad ignem lentum ponatur, & elixetur in aqua communi, in qua ponantur folia lactucæ, endiuiæ, ſcariolæ, ſeminum papaueris ana p. s. decocta uerò pulla, patiens illius carnes comedat, uel denſas, uel contuſas. ferculum uerò eius ſit ex dicto brodio, in quo concoquatur farinæ amidi, farinæ hordei ana p. s. ſacchari albiſſimi unc. s. lactis amygdalarum dulciũ unc. i. ſine ſale patienti exhibeatur.

Tertius cibus ipſius ethici eſt talis.

Recip. Succi cucurbitæ, uel cucurbitæ optime contuſæ unc. iiij. lactis amygdalarum dulcium unc. ij. farinæ amidi unc. s. ſacchari optimi unc. i. miſce, & coquantur omnia in iure paruæ pullæ, & patienti ethicam exhibeatur mane, & ueſperi.

Quartus cibus eſt, ut accipiatur medulla panis, & infundatur uaccino, uel caprino per 6. horas, deinde coquatur in lacte amygdalarum dulcium quantùm ſufficit, addendo emulſiones ſeminum papaueris albi, & ſeminum communium frigidorum ana unc. s. et cum ſaccharo fiat ferculum ſine ſale.

Quintus cibus eſt, aſſumere caudas cancrorum, & eas infundere in lacte uaccino per 6. horas, deinde in lacte eodem concoquere huiuſmodi caudas, cui adde lac amygdalarum dulcium, emulſiones ſeminum papaueris, & ſeminum communium frigidorum ana unc. s. & cum ſaccharo quantum ſufficit, fiat condimentum.

Sextus cibus eſt, capere Teſtudinem nemoralem, & cum aqua calida eam ſeparare ab oſſibus ſuis extrinſe-

cis,deinde eam euiſcerare cum aqua uiolata & ſeminum communium calidis bene diluere.demum in lacte uaccino infundatur per noctem caro dictæ teſtudinis. poſt uerò cum portionibus cucurbitæ recentis in lacte uaccino coquatur,& cum ſaccharo quantùm ſufficit,fiat condimentum,patiens uerò comedat carnem teſtudinis,& cũ lacte decoctionis dictæ teſtudinis conficiat ferculum.

Septimus cibus eſt,capere limacias,& eas benè diluere cum prædictis aquis, deinde eas coquere in lacte uaccino,& cum lacte amygdalarum dulcium et ſaccharo fiat condimentum,& recordare,quòd lac in omni adminiſtratione eſt conueniens Ethicis, *& lac præcipuè à quo extractum eſt butyrum,cum butyrum facile inflammet. Laudo igitur ad modum galeni in quinto methodi curatiuæ lac humanum pro cibo ipſis ethicis. Conuenit enim & præcipuè cum ſugitur ex mammilla mulieris nutritæ ex cibis infrigidantibus, & humectantibus ut ex lactucis, ex hordeo,ex lacte ſeminum mellonum,et ex carnibus alteratis cum his,poſt uerò lac aſininum multum ethicis ualet,infrigidando,humectaudo,& nutriendo, dũ ſit lac recenter mulctum & cum ſua caliditate bibitũ. Quòd ſi febris putrida ethicis iungeretur non ita laudo lactis exhibitionem in ethicis propter putridam,cui inimicatur lac,iuxta illud* Hippocratis:*lac dare caput dolẽtibus,& febrientibus malum, contentetur igitur ethicus cum putrida febre,ptiſana,& alijs cibarijs dictis,in quibus non adminiſtratur lac.*

Octauus cibus talis eſt

Recip.*Pulparum caponis carnoſi,& non pinguis numero ij.infundatur in lacte uaccino per diem,deinde optimè contundatur caro, & cum aqua ſeminum communium*

 410

nium frigidorum, cui miſce farinæ ordei p. s. lactis amygdalarum dulcium unc.i. emulſionis ſeminum papaueris drach.ij.ſacchari quantùm ſufficit, & fiat condimentum. Laudo quoque ratione humectationis. Quòd ethicus comedat, uel deglutiat ſuccum fructuum frigidorum, & humidorum, ſicut ſunt poma, quorum pomorũ ſuccum deglutiat propter intentionem dictam, & cucurbitæ conuenit, & citruli, ſi ſtomachus tollerabit, & ſuccus cucumeris, de mellonibus autem res eſt ſuſpecta, quia cito acetoſantur in ſtomacho.

Poſt diætam, quam magnoperè debet medicus obſeruare in cura ethicæ. licet aliquando ipſi ethico condonare ſyrupos infrigidatiuos & humectatiuos, ſicut eſt ſyrupus de papauere, uiolatus, de nenufare, de endiuia, de portulaca, & huiuſmodi.

Expediet enim ethicum frequentare ſequentem ſyrupum.

Recip. Syrupi de papauere, uiolati, de endiuia ana unc. s. aquarum ſeminum communium frigidorum, lactucæ, uiolarum ana unc.i. miſce, & quoniam huiuſmodi ſyrupi nõ contribuuntur ethico merito digeſtionis materiæ, ſed ſolum merito infrigidationis, & humectationis habituatæ materiæ calidæ, & ſiccæ acquiſitæ membris ipſius ethici, Ideo *poſt ſyrupos non tentabit medicus euacuationem per pharmacum, neque in ethico expectamus apparentiam ſignorum digeſtionis. Si tamen ex inordinato uictu* Ethicus *pateretur uentriculi et inteſtinorum plenitudinem, qua & foueretur mala natura habituata ipſi ethico, tunc conſulo medicum poſſe euacuare à uijs latis cum mannia, uel Caſsia. Quòd ſi non contentetur de his dictis, procuret medicus impoſitionem clyſteriorum*

rum,in quibus ſit uirtus nutritiua, & alteratiua male complexionis calidæ, & ſiccæ. Quorum unum Tale eſt.

Recip. *Iuris pullæ paruæ benè carnoſæ unc. x. in quo bulliant, ſeminum papaueris, florum nenufaris, uiolarum lactucæ, maluæ ana M.i. deinde coletur, & colaturæ adde olei uiolati unc.iij. ſacchari albiſsimi unc.ij. mellis uiolati unc.i.s. ſalis communis drach.i.s. uitelli oui numero i. & conficiatur clyſterium.*

Item, expertum eſt, ſequentem mixturam multum conferre ethico, ſi eam pluries in die capiat.

Recip. *Conſeruæ uiolarum, conſeruæ nenufaris, conſeruæ portulacæ ana unc.i. amidi, dragaganti ana drach. i. miſce, & cum modico ſacchari albiſsimi fiat mixtura.*

Item, ſequens mixtura multum laudatur Ethicis.

Recip. *Emulſionis ſeminis papaueris albi, emulſionis ſeminum communium frigidorum ana unc.ij ſucci lactucæ depurati, ſucci endiuiæ, ſcariolæ ana unc. s. ponantur ad ignem lentũ, & cum ſaccharo albiſsimo quantum ſufficit fiat mixtura.*

Item ex experientia compertum eſt, ſequens unguentum ſanare ethicos febrientes, cum quo tota ſpina dorſi, & dorſum, & thorax, & utrũque latus hypocundriorum ungatur.

Recip. *Mucillaginis ſeminum citoniorum, ſeminum pſillij, ſeminum maluæ ana unc.i. lactis mulieris puellam lactantis & parturientis unc.i.s. gummi arabici, dragaganti ana drach.i. butyri recentis ſine ſale loti, olei uiolati loti ana unc.i.s. ceræ albæ quantum ſufficit & fiat*

unguen-

unguentum molle.

Item compertum eſt, quod in ethica multum attenuante corpus humanum, ſequens balneum ſtomacho ieiuno multum confert.

Recip. Gallinarum pinguium depilatarũ, & euiſceratarum numero iij. capitum caſtratorum pinguium numero ij. uiolariæ, lactucæ, Endiuiæ ana M. i. florum nenufaris M. ij. capitum papaueris albi numero xx. bulliant omnia in 200. lib. aquæ uſque ad conſumptionem carnium gallinarum, & capitum caſtratorum. deinde coletur & ſic procede, pone aquam illam in tina non multum calidam, ſed infra tepiditatem, ne calore balnei incendatur caliditas ethici, & ſiccitas concreſcat. Deinde *ingrediatur ethicus Balneum dictum, & in eo trahat moram per horam, ante tamen ingreſſum immediatè leues ipſi ethico fiant frictiones, ut balnei humiditas facilius ingredi poßit uſque ad ſolida membra, poſt uerò exitũ à balneo immediatè inungatur totum eius corpus cum oleo uiolato, ut ſui unctuoſitate claudat porroſitates exteriores corporis Ethici, ne humidum intus acquiſitum exire ualeat, & etiam humectabitur corpus ethici ab humiditate olei uiolati, & à detento humido intus ipſius balnei, & quoniam ultra humectationem indiget ethicus febrius reſtauratione totius corporis, & omnium membrorum.*

Ideo expertum eſt, ſequens electuarium multũ ethicis ualere, ſi bis in die mane, & ueſperi unã comedat unciam.

Recip. Carnis pulparum caponis, carnis teſtudinis nemoralis, ana lib. ſ. optimè coquantur, & contundantur, & diſſoluantur cum aqua uiolata quantùm ſufficit,

deinde

deinde adde gummi arabici,amidi,dragaganti ana drach. ij.lactis amygdalarum dulcium,lactis ſeminum mellonum ana unc.i.s.ſeminum endiuiæ,lactucæ,portulacæ, ſeminum citoniorum ana drach.ij. ſeminis cucurbitæ, cucumeris,citruli ana unc.i.ſucci liquiritiæ ana drach.i.s.contundantur ſemina contundenda,& puluerizentur puluerizanda,& cum ſaccharo albiſſimo fiat mixtura.

Item recordari oportet,quòd patiens ethicam ſollicitet potum lactis,uel mulieris,uel aſinini,uel caprini,ouinum quoque lac & uaccinum non ſunt praua in curatione ethicæ,cum in omnibus his lactibus ſit intentio infrigidationis & humectationis. Et hæc de ethica febre.

DE MARASMO, Cap.xx.

DIXIT GALENVS *in libro de maraſmo. Quòd maraſmus interpretatur tabefactio, uel arefactio,ſeu conſumptio totius corporis propter malam complexionem frigidam & ſiccam acquiſitam membris totius corporis, & ideo ad hanc ſimilitudinem dicitur maraſmus ethica ſenectutis,cum temperatura ſenis ſit frigida & ſicca naturalis. Vnde ſicut in ſene uiget frigiditas,& ferè totus calor naturalis deficit, cuius caloris naturalis defectus eſt propter conſumptionem humidi ipſius ſenis. ideo & humanum corpus dicetur maraſmatum,quando uigebit frigiditas,ferè propter totam conſumptionem caloris naturalis, & augebitur ſiccitas ex conſumptione humidi radicalis, & propter hoc corpora patientia Ethicam ſenectutis ſemper ad tactum frigida apparent, & ipſamet frigiditas in toto corpore percipitur.apparente quippe in eis arida ſiccitate,*

& ex

& ex his poteris cognoſcere cauſam contentiuam ipſius maraſmi,quoniam eſt mala temperatura frigida,& ſicca in toto corpore percepta ſine febre,aßimilata temperaturæ naturali ſenis.habes quoque magnam difficultatem curationis maraſmi,cum aßimiletur complexioni ſenis frigidæ & ſiccæ, propinquæ morti.

Ideo ſi maraſmus curari poterit,curabitur per inductionem temperaturæ contrariæ temperaturæ ipſius maraſmi, procurabis igitur in cura maraſmi adminiſtrationem calidorum,& humidorum,calidorum quippe, quoniam in maraſmo dominatur frigiditas: humidorum uerò,quia in Maraſmo dominatur arida ſiccitas.

Summa igitur curationis rerum ipſius maraſmi eſt per nutrientia,quæ nutrientia per os exhibentur, ſicut optimæ carnes boni nutrimenti,& facilis concoctionis, ut ſunt carnes caponum,faſianorum,perdicum,francolinorum,uituli lactantis iuuenis,cuniculi,hædorum, & his ſimiles,non negligendo potum iuris pinguis dictorum animalium pluries in die potati, nutrietur quoque patiens maraſmum,nedum per ea,quæ aſſumuntur per os, uerum per ea,quæ imponuntur per clyſteria.

Et ideo hortor uos in curatione maraſmi,Quòd bis in die mane & ueſperi ſtomacho ieiuno imponatur ſequẽs clyſterium.

Recip.Iuris caponis benè pinguis,uel cuiuſuis alterius animalis boni nutrimenti lib.i.uitelli ouorum numero ij. ſacchari albißimi unc.i.s.ſine ſale,& ſine ſpeciebus aromaticis acutis imponatur clyſterium,ſal enim, & ſpecies irritant uirtutem inteſtinorum ad expellendum, & hoc non expedit,ubi tentamus nutritionem cum clyſterio:attrahent enim inteſtina ſuccum ipſius clyſterij per meſerai-

meſaraicas ſuas, per quas portabitur nutrimentum illud uſque ad hepar, & nutriet in tantum, quòd uidi ex experientia maraſmatum maxime ſaluari & reſtitui cum clyſteribus iſtis, laudo quoque ut ferè omnia condimenta maraſmato cum lacte condonentur. & præcipuè potagium ſequens, quotidie in diluculo ipſi maraſmato exhibitum.

Recip. Lactis ouini, uel caprini, uel uaccini quomodo haberi poſsit lib. i. uitelli ouorum numero iij. Vini albi dulcis unc. iiij. miſce, & bene ad inuicem ducantur, & agitentur, & ad lentum ignem coquantur ſemper miſcendo ne oua denſentur, & ægrotanti maraſmato totum exhibeatur, præter hæc ex experientia compertum eſt, quod Balneum calidum, & humidum, quod patiens quotidiè ingrediatur eſt admodum conueniens, humectando enim nutrit totum corpus per ingreſſum humiditatis nutritiuæ per porroſitates totius corporis.

Balneum eſt tale.

Recip. Capones pingues, & pingues gallinas, & capita caſtratorum pinguium numero ij. pinguedinis caſtrati propè renes exiſtentis lib. ij. bulliant in ſufficienti quãtitate aquæ pro balneo totius corporis uſque ad conſumptionem carnium dictorum animalium. & capitum caſtratorum, deinde coletur & ſtomacho ieiuno in tinam ingrediatur corpus maraſmati, immediatè uerò poſt exitum balnei, patiens comedat duas portiunculas panis infuſi in lacte ouino calido, & bibat inde lac, & ipſo exſiccato leuiter, & non multum fricato, ne unctuoſitas auferatur à cuti his, ingrediatur lectum calidum, & dormiat, cum ſomnus ſupra cibaria boni nutrimenti faciat ad citam impinguationem, laudo quoque, quod maraſmatus

413

tus quotidie mane & uesperi ſugat lac à mammillis pulchræ puellæ. ſanguineæ temperaturæ, Iuuenis decem & octo annorum, nutritæ cibis calidis, & humidis per modum dictum, & hæc de maraſmo dicta ſint.

DE FEBRE PESTILENTIALI, Cap. XXI.

DE FEBRE peſtilentiali ſumus dicturi in præſenti capite, quæ propter magnitudinem morbi et ſymptωmatum ſæuitatem indiget magno ſtudio, & magna medici ſollicitudine & prudentia, quæ febris à principe prima quarti appellatur febris mali modi, cum latenter ægrum percutiat, & ipſum necet. Dixit enim princeps, febrē hanc exterius corpus quietare, interius uerò admodum ipſum perturbare, & in ea; corpora ægrotantia ſecundum plurimum perdunt.

Attende igitur primo, quòd apud authores inueniuntur hæc nomina, peſtilentia, epidimia, & undemia. Eſt enim peſtilentia corruptio aeris propter prauam & occultam qualitatem, qua accidunt diuerſæ ægritudines in diuerſis, & uarijs indiuiduis, & ſi diuerſorum generum, inuenitur igitur peſtilentia, & in hominibus ſimul & in generibus animalium brutorum.

Epidimia uerò eſt corruptio aeris ob prauā & occultam qualitatem, qua plures contingunt ægritudines in indiuiduis ſolius unius generis, et ſic Epidimia uel erit in indiuiduis humanis tantū, uel in alijs indiuiduis animalium bruttorum unius generis ſolus. Et hic morbus apud Galenum cum contingit indiuiduis humanis morbus appellatur uulgaris, quoniam ex contagio per uulgū uagatur

uagatur.

Vndimia uerò eſt corruptio aquæ, & terræ ob prauam, & occultam qualitatem eis iunctam, & attende, quòd licet propriè iſta nomina ſint diuerſa à Galeno tamen, & ab Auicenna pro nominibus ſynonymis capiuntur, ex his etiam habere poteris differentiam inter morbum peſtilentialem, & epidimialem, & undemialem. quoniam morbus peſtilentialis ſimul in pluribus indiuiduis plurium generum inuenitur ex corruptione aeris ob prauam, & occultam qualitatem. Et attende quòd in peſtilentia & ſi aer corrumpitur, non corrumpitur tamen ſecundum ſui ſubſtantiam, ſed corrumpitur per qualitatem ei iunctam. Et ideo dicitur peſtilentia, uel Epidimia aeris corruptio qualitatiua, & non ſubſtantialis, & per hoc attende. Quòd peſtilentia amoueri poterit, quia aeris qualitas amouebitur, & non ſubſtantia, morbus uerò Epidimialis eſt morbus in indiuiduis unius generis tantum inuentus ob aeris corruptionem qualitatiuam, quæ qualitas occulta & praua dicitur, quia occultè intrinſecus operatur, et occultè animal interficit. Morbus uerò undemialis animantibus acquiritur uel ſimul plurium generum, uel unius generis tantum, propter aquæ, uel terræ corruptionem ob prauam, & occultam qualitatem eis iunctam, & ex his facile ſcire poteris febrem hanc, quam mali modi diximus, eſſe triplicem. uidelicet peſtilentialem, epidimialem, & undemialem. nos autem de his febribus loquentes, ſub nomine febris peſtilentialis, de eis loquemur ad modum Galeni in primo de differentijs febrium Capite ſecundo, & tertio, & quarto, & quinto.

Attende

Attende igitur, quòd febris peſtilentialis eſt duplex, una quæ immediatè pendet à peſtilentia, quoniam occulta, & praua qualitas acquiritur ex aere ipſo taliter affecto humiditatibus ipſius cordis, propter quam cor patitur febrem peſtilentialem ab ipſa peſtilentia immediatè quæ erat mala qualitas, malus quippe influxus aeri acquiſitus, & hæc febris propriè dicitur peſtilentialis, & eſt illa, quam nos nominamus febrem peſtilentiæ, quoniam uagatur eo tempore, quo uiget peſtilentia. Alia uerò eſt febris peſtilentialis in noſtris humanis corporibus inuenta, quæ mediate pendet à peſtilentia, ueluti ſi mala qualitas aeris iungeretur alicui febri, deinde illa mala qualitas communicaretur humiditatibus cordis, cauſaretur tunc temporis non immediatè ab affecto corde à qualitate aeris occulta ſed mediate, et dicitur febris peſtilentialis mediatè pendens à peſtilentia, quæ eadem febris progigni poteſt ex prima omnium humorum corporis humani affectione à qualitate occulta aeris, ipſos humores primò inficiente. humores enim ſic affecti, & mala putredine corrupti, malos & prauos uapores effumant ad cor facientes febrem, quam peſtilentialẽ appellamus, ſed attende, quòd etiam unum genus febris poteſt hominibus contingere, quam dicimus peſtilentialem per ſimilitudinem ad ueram peſtilentialem febrem. contingere enim poteſt aliquem humorem in noſtro corpore exiſtentem aliqua mala, & occulta qualitate in eodem corpore genita affectum eſſe, non pendentem ab influxu, & ab aeris corruptione, illi tamen malæ aeris qualitati ſimilis, quæ ferè omnia ſimptomata conducet, quæ etiam mala, & occulta qualitas ipſius aeris producere poſſet. & propter hoc quidam medici imperiti uidentes hoc ge

nus

nus febris pronunciant eam eſſe ueram peſtilentialem credentes malam eſſe in aere factam qualitatem occultã. Nos autem dicemus iſtam febrem non debere ueram appellari peſtilentialem,ſed potius febrem mali modi, & ſic febris mali modi erit in plus.quàm febris peſtilentialis: cum omnis febris peſtilentialis ſit mali modi, & non econtra.quas febres Galenus appellauit male morigeratas. Et iterum attende,quod loquendo de febre peſtilentiali,quæ mediatè pendet à peſtilentia,cuilibet generi febris poteſt contingere,ut ephimeræ, & ſic dabitur Ephimera peſtilentialis, quoniam ipſi febri ephimeræ poteſt iungi illa praua & occulta aeris qualitas, propter quam dicitur ephimera peſtilentialis, ſimili modo dabitur tertiana peſtilentialis, & interpollata, & continua,& quotidiana peſtilentialis, & quartana, & ſanguinea.

Expertus enim fui multas harum febrium præceſſiſſe in tempore peſtilentiæ, quæ à me peſtilentes, nunquàm dijudicatæ fuerũt,& in proceſſu praua & occulta qualitas aeris fuit eis iuncta,propter quàm factæ fuerunt peſtilentiales,& febrientia illa corpora interfecerunt, & ex hoc potes habere,quòd licet in corporibus noſtris plerunque tempore peſtilentiæ appareant apoſtemata non peſtifera,in proceſſu tamen illis poteſt iungi occulta aeris qualitas, qua peſtifera effecta ſunt.memoriæ enim teneo ego,quòd tempore peſtilẽtiæ M.D.XXVII. *fuerunt cuidam febrienti applicatæ in natibus cucurbitulæ ſcarificatæ, & paulo poſt illi ſcarificationi iuncta fuit illa praua,& occulta qualitas. & ipſa ſcarificatio apoſtemate peſtifero affecta fuit, & breui æger moriebatur.*

Ex his

Ex his uerò quæ diximus facile poſſumus uenire in cognitionem cauſarum peſtilentiæ,et febris peſtilẽtialis.

Attende igitur quòd peſtilentia poteſt habere radicem à ſuperioribus. & etiam ab inferioribus,à ſuperioribus quidem,quoniam contingit aliquando quòd in aliqua regione,uel in aere alicuius determinati loci, influxus quidam iungitur ex determinata quadam planetarum coniunctione, qui influxus peſtilentia dicitur, eſt enim aeris corruptio qualitatiua naturæ humanæ inimica,& ex his habes duo,primo cauſam generalem peſtilentiæ, & eſt dictus influxus,habes ſecundo diffinitionem peſtilentiæ,& eſt corruptio aeris qualitatiua occulte operans,& humanæ naturæ inimica.

Ab inferioribus uerò cauſam peſtilentiæ habemus,& eſt corruptio qualitatiua terræ uel aquæ occultè operans,& inimca naturæ humanæ,quæ corruptio aliquando eſt terræ naſcentium,aliquando uerò ab intimis ipſius terræ pergignitur,illis enim omnibus quãdoq; iungitur mala qualitas,ob quam mali eleuantur uapores propter putredinem eiſdem acquiſitam,qui corporibus hominum contingentes, inſpiratione aeris, uapores illi attingunt cor,magnum cordis nocumentum procreantes,quemadmodum meo contigit tempore, quòd quidam puteum quendam cauernoſum multo tempore clauſum aperierunt,& in apertione hinc ad modicum eorum duo mortui fuerunt.fuit enim aquæ illius putei iuncta mala qualitas quæ occultè operans,& inimicata naturæ humanæ omnes illos necauit,& ex hoc habere potes, quod undemia eſt cauſa peſtilentiæ, quia ex uaporibus aqueis & terrenis mala qualitate affectis afficitur etiam aer ipſe, quapropter erit in aere corruptio ex mala & praua

qualitate ueniente ab aqua, uel à terra. Et ſic habes alterā cauſam peſtilentiæ propriè, quæ eſt ab aqueis uel terrenis uaporibus. Et ex his poteris habere cauſam febris peſtilentialis propriè. quoniam eſt uel mala qualitas occulta aeris communicata cordi, qua putreſiunt cordis humiditates, quibus putrefactis ſuper incenditur caliditas præter naturalis ipſi cordi, & febrem cauſat, & eodem modo contingit de mala, & praua qualitate aquea, uel terrena attingente cor. et eodem modo febrem progignente.

Nota tamen hoc, quod annotatione dignum eſt, quòd aliquando pòteſt hominibus contingere febris ex putredine ſola, reperta in humoribus corporis eorum, quæ febris non propriè peſtilentialis dici debet, ſed ſimilis ipſi peſtilentiali, quoniàm in effectu, qui eſt mors, & in ſymptomatibus febri aſſimilatur peſtilentiali. & hoc benè docti ſumus poſt penurias multa hominum uidelicet pauperum corpora ceciderunt in febres, quas peſtilentiales medicorum uulgus appellabat, hoc autem eueniebat ex commixtione malorum ciborum, & ciborum mali chimi; qui facillimè putredini erant parati. Vnde ex his generabantur in eis putredines malæ, & uenenoſæ, quæ ad intra eorum corpora operabantur occultè, & ea interficiebant, & hæ febres propriè peſtilentiales non ſunt, ſed ſimiles illis, & dicuntur febres mali modi, quia ex putredinè & qualitate occulta humorum tantum interius corpora turbabant, & exterius eadem quietabant. ſigna uerò demonſtratiua ipſius febris peſtilentialis, facilè ex dicendis poteris habere.

Conſidera igitur primo ſi ſis in tempore, in quo uigēt morbi peſtilentiales, uel febres peſtilentiales, & tunc facile

416

cile poteris iudicare hanc eſſe febrem de numero febrium peſtilentialium: ſi tibi tale corpus febriens offeretur,& iudicium tuum efficietur certius, ſi ipſi febrienti iungeretur magnum cauma, & incendium, magnaque nocturna inquietudo. cum enim in febre peſtilentiali humiditates cordis corruptæ ſint & putrefactæ propter earum præſentiam in corde. magnum & in eo, & in toto corpore incendium cauſatur, nocturna uerò inquietudo erit, quia de nocte uapores recluduntur ad intra cor ipſum admodum inquietantes omniumque membrorum facultates. Item apparet linguæ nigredo cum ariditate, & ſiti clamoſa. hoc ideo accidit, quoniam cum magnum ſit incendium ex parte cordis à putredine humiditatum cordis expirando mali uapores aſcendunt ad os exſiccando, & per ulteriorem eius actionem denigrando: quo fit ut ſitis uehemens ſequatur eſt enim ſitis appetitus frigidi, & humidi propter præſentiam caliditatis & ſiccitatis ab illis uaporibus in ore productis. Item & nauſea apparet, quoniam cor offenſum à putredine ſuarum humiditatum conatur eam expellere propter propinquitatem oris ſtomachi ad ipſum, nocumentum enim communicatur ipſi ſtomacho, & per hoc inſurgit nauſea. Item inſtantia uigiliarum adeſt, quoniam à putrene cordis humiditatum, mali ſuperaccenduntur uapores, qui attingentes cerebrum, eius humiditates exſiccant, & per hoc deficit cauſa ſomni, quæ eſt abũdans ipſius cerebri humiditas, & per hoc aliud indicium apparet, uidelicet dolor capitis, quoniam ab eiſdem uaporibus punguntur pelliculæ cerebri, quo fit ut patiantur & ſolutam continuitatem, & malam temperaturam, deinde dolorem. Item Pulſus frequens & uelox propter neceſſitatem euentatio

nis adauctam à uehementi caumate ipſius cordis, paruus uerò, & debilis, quia uirtus cordis admodum oppreſſa eſt à putredine humiditatum eius, non potens magnificare, neque pulſum ipſum fortificare. Item *urina apparet turbulenta propter magnam putredinem, & ebulitionem cordis communicatam toti maſſæ humorali, liuidæ quoq;* Vrinæ *apparet propter debilitatem caloris non potentis regulare humiditates cordis.* Item *egeſtiones fetidæ ſunt, malum expirãtes odorem propter putredinem magnam.* Item *apparent plerumque puſtulæ, botor, & carbunculi & apoſtemata, quoniam cum magna dicatur eſſe putredo in humiditatibus cordis magna etiam ſit putredo in uenis & in toto corpore, quo fit, ut tantum de materia putrida in peſtilentia uel in febre peſtilentiali abundet, quòd natura nõ poteſt eam regere, et gubernare ob quàm rem exijt ſynthomaticè ad debiliora loca materia, progignens puſtulas, & apoſtemata.* Item *apparet ſudor admodum fœtidus, & in multa quantitate, & frigidus, fœtidus propter fœculentam putredinem, multus uerò propter materiæ putridæ multitudinem, quam natura nequit regulare, quo fit, ut ille ſudor ſyntomaticus dicatur, et omnis ſyntomatica euacuatio mala eſt, frigidus uerò propter debilitatem caloris natiui derelinquentis humiditates cordis.* Vbi *igitur omnia hæc indicia in eadem febre iungentur, proculdubio iudicabis ipſam eſſe febrem peſtilentialem, uel febrem mali modi, huius autem febris peſtilentialis curam ex ſequentibus dicendis habebis. In primis attende cum offertur tibi corpus febriens hac febre peſtilentiali, conſidera, quòd cum phlebotomia ſit uniuerſalis euacuatio ſi eam præmittere debeas. ubi enim adſunt ſigna ſanguinis, ſicut eſt rubedo urinæ cum craſſitiæ,*

417

ſtie, et aliquali opacitate, & habitudine corporis ſangui nea, & regimen multiplicatiuum ſanguinis præterierit, illico phlebotomiam facies, & per hoc damnamus illos, qui in febre peſtilentiali phlebotomiam contemnunt, contradicunt enim Galeno uolenti quòd in omni febre putrida fiat phlebotomia, & Auicennæ cum inquit, cum uides urinam rubeam, & craſſam illico phlebotoma, neque locum ueritatis habet id, quod dicunt, quòd ideo in febre peſtilentiali non conuenit phlebotomia etiam à principio, quia à maligna, & praua materia uirtus debilitatur, & quoniam ſanguinis miſsio auget debilitatem in uirtute, ideo timendum eſt (ut dicunt) ex ſanguinis miſsione uirtutem tantum debilitari ne poſsit illi tantæ debilitati reſiſtere. Nos autem dicimus primo quòd non eſt credendum, quòd in principio morbi tam ſubitò uirtus debilitetur, quòd non poſsit phlebotomiam ſufferre, ut inquit Hyppocrates ſecundo aphoriſmorum: inchoantibus morbis ſi quid mouendum eſt moue etc.

Secundo dico, quòd apparentibus indicijs ſanguinis credendum eſt ſanguinem ſupra alios dominari humores. quo fit ut à principio morbi uirtus potius ſit debilis per aggrauationem, quàm per uiam reſolutionis, & ſic phlebotomia conuenit, quia exonerabit naturam, quæ reddetur potentior ſupra reſiduum materiæ malignantis. Quare hortor uos, ut à principio febris peſtilentialis conſentientibus robore, & ætate, & apparentibus ſignis phlebotomiæ, non prætermittatis ipſam, ſi enim omiſſa fuerit, cum iam peccatum ſit in ſanguine, & non in alijs humoribus, & ſanguis non expectet digeſtionem certè in breui æger deficere poterit. Attende tamen, quòd cum febris peſtilentialis pendeat à malignitate materiæ, qua

uirtus facile debilitari poſſet ideo hortor, quòd ubi etiam ſanguinis miſsio fuerit neceſſaria, non exquiſitè ipſam facere debes, quia ex exquiſita ſanguinis miſsione per reſolutionem ſpiritus, & caloris naturalis, uirtus admodum debilitatur, & tanto magis, quantum materia peccans maligna eſt, & uenenoſa directè uirtutem opprimens. eris igitur contentus in minoratiua phlebotomia, & ſi putabis eam non ſufficere, poteris eandem eadem die reiterare, cum propter timorem de uirtutis debilitate, melius eſt, & ſecurius partire euacuationem, quàm una uice totum ſimul euacuare, ſicut dixit Galenus primo artis curatiuæ ad glauconem diſtinctione tertia, capite ſexto, ob quàm rem iubeo, quòd etiam euacuando per ſanguinis miſsionem in febre peſtilentiali à principio utamur minoratione, cum enim materia peccans dicatur eſſe multæ malignitatis, à principio exonerare naturam erit ualde utile. Vbi uerò indicia ſanguinis non aderũt in principio febris peſtilentialis, nequaquàm ſanguinis miſsionem committes, tunc enim peccatum eſt in alijs humoribus à ſanguine, neque ipſi ſunt permixti ſanguini, quare phlebotomia rapiet bonum, & malum derelinquet. quo fit, ut materia magis malignetur, et repente ægrum interficiat, ſicut docuit me experientia, quòd eodem præcisè tempore, & eadem hora, qua peſtilentiatus phlebotomabatur, moriebatur. Et ideo uituperamus illos, qui imprudenter à principio in omni febre peſtilentiali committunt ſanguinis miſsionem, immo in febre peſtilentiali, ſi non apparuerint ſigna ſanguinis, caue à phlebotomia ſicut à Diabolo. Si uerò apparuerint ſigna ſanguinis cum robore, & ætate conſentientibus, ſi tu non phlebotomabis, ſanguis iuſtus erit ſuper te, & filios tuos. Vbi uerò phlebotomia à principio

cipio non fuerit neceſſaria,ſcias quòd omnino febrientem febre peſtilentiali debes euacuare, quæ euacuatio non ſit eradicatiua, quoniam cum illi iungitur imbecillitas uirtutis,euacuatione eradicatiua,timendum eſt, ne uirtus ad maiorem ducatur debilitatem; & æger moriatur. ſed dices tu,materia in febre peſtilentiali eſt turgens,ſeu furioſa,& turgente materia à principio debemus euacuare iuxta præceptũ hyppocratis aphoriſmo uigeſimoſecũdo primæ particulæ. Hinc dico uerum eſſe,quòd turgente materia uti debemus illius eradicatione, niſi propter eam timeamus de augmento maximo debilitatis uirtutis. Et ideo cum in febre peſtilentiali propter radicatam naturæ debilitatem,hoc timendum eſt maximè. ideo generaliter in principio febris peſtilentialis cum neceſſarium ſit euacuare ſi per medicinam euacuabimus, ſit euacuatio illa minoratiua,& non eradicatiua. Attende tamen,quòd ubi in principio huius febris cognoſceres uirtutem eſſe fortẽ, & optimè reſiſtentem malignitati materiæ, cum materia dicatur eſſe furioſa, poteris à principio uti eradicatione, uſque tamen ad terminum quem natura ſufferre poterit. non apparentibus igitur ſignis ſanguinis, à principio minorabis materiam in febre peſtilentiali. Attende quòd cum in hac febre iungitur malignitas, quæ directè opprimit uirtutem cordis.Ideo iubeo, quod in omni euacuatione per pharmacum tam minorando quàm eradicando, ipſi medicinæ addantur,quæ cor confortant, & eius uirtutem roborant, & malam,et occultam qualitatem opprimunt, & eidem opponuntur,quo fit,ut in euacuando, uirtutem cordis uitalem ſuſtentemus, erit igitur minoratiuum in febre peſtilentiali pendente à putredine choleræ ſequens.

Recip. Margaritarum,iacintorum,ſmaragdorum ana ſcrup. i. radicum ualerianæ, radicum bugloſſæ,radicum borraginis ana M.s. coraliorum rubeorum,been albi, & rubei,ſerici crudi ana drach.s.hæc omnia infundãtur per noctem bene trita,& in petia ligata in æquis portionibus aquarum enduiæ,bugloſſæ,tormentillæ, & dictami albi, deinde unica bulliant ebullitione, & cum dicta decoctione diſſolue Mannæ electæ unc. ij. reubarbari electi drach. i.s.ſpicæ gran.vij.& fiat potus, qui exhibeatur patienti in diluculo more aſſumptionis aliorum pharmacorum,uel potes minorare materiam cum ſequenti pharmaco. Recip.mãnæ electæ unc.ij.uel floris caßiæ nouiter tractæ drach.vi.reubarbari electi drach.i.s.ſpicæ gran.vij. triſceræ perſicæ,quæ admodum cordialis eſt drach.ij. cum prædicta decoctione diſſolue, & fiat potus.Minorata igitur materia cholerica licitum eſt reſiduum materiæ remanentis digerere cum ſequenti ſyrupo, ſemper obſeruando quòd ipſis digerentibus materiam cholericam permiſceantur quæ habent uirtutẽ cordis cõfortare,et manu tenere.

Syrupus talis eſt.

Recip. Syrupi de ſucco acetoſæ,ſyrupi acetoſitatis citri,de endiuia ana unc. s. aquarum lupulorum,acetoſæ, borraginis ana unc.i.miſce.

Item.

Recip. Margaritarum,coraliorum rubeorum,boli armeni orientalis ana drach. s. pulueriz ẽtur ſubtiliter, & in petia rara linea ligentur, & per noctem infundantur in ſyrupo,facta uero leui expreßione puluerum patienti in diluculo exhibeatur ſyrupus,uel fiat hic ſyrupus magiſtralis ſequens.

Recip.

419

Recip. Aquæ endiuiæ, acetoſæ, borraginis ana unc. iiij. Aquæ tormentillæ unc.iij. boli armeni orientalis, coraliorum rubeorum, ſeminum roſarum rubearum, margaritarum, omnium fragmentorum, ſeminum citri ana drach.ij. miſce, & omnia inſimul bulliant unica forti ebullitione, colentur, deinde adde uini granatorum unc.vi. ſucci acetoſitatis citri unc. iij. ſucci limonum unc. ij. Iterum lento igne bulliant, & cum ſaccharo quantum ſufficit fiat ſyrupus, qui ſyrupus ſic exhibeatur patienti.

Recip. prædicti ſyrupi unc.iij. aquæ tormentillæ, aquæ radicum endiuiæ ſylueſtris ana unc.ij. miſce pro una uice, apparentibus ſignis digeſtionis ex multiplici aſſumptione alterius horum ſyruporum, eradicetur materia cholerica cum ſequenti pharmaco.

Recip. Mannæ electæ unc. ij. electuarij ſucci roſati drach.ij. Reubarbari electi drach.i. s. infundatur reubarbarum ſecundum artem in aqua endiuiæ, & tormentillæ cum modico ſpicæ per.x.horas: deinde fiat fortis expreſſio, cui adde triferæ perſicæ drach.i.s. & cum alijs omnibus fiat potus, & patienti detur. Vbi uerò materia peccans in febre peſtilentiali fuerit pituitoſa à principio non debes negligere minorationem illius materiæ cum his quæ pituitoſam habent euacuare materiam, ut

Recip. Agarici optimi, et electi ſcrup.iiij. turbith ſubtiliter puluerizati drach. i. zinziberis, ſalis gemmæ ana gran.iij. floris caſsiæ nouiter tractæ drach.vi. infundatur Agaricus in oximelle ſimplici cum ſuis correctiuis per x.horas, deinde fiat fortis expreſsio, & cum ſuperiori decoctione cordialium diſſoluantur, & fiat potus, minorata uerò materia pituitoſa, præpara te ad reſiduum illius materiæ concoquendum, dabis igitur ſequentem ſyrupum

quo

quo uſque ſigna digeſtionis apparuerint.

Recip. *oximellis ſimplicis, ſyrupi de duabus radicibus, ſyrupi de corticibus citri ana unc.s. aquarum dictami albi, betonicæ, borraginis ana unc.i. miſce, & hic ſyrupus aromatizetur cum modico croci, & cinnamomi, uel fiat ſequens ſyrupus magiſtralis.*

Recip. *Aquæ borraginis, lupulorum, dictami albi ana unc.iiij. been albi, & rubei, oßis de corde cerui, utriuſque margaritarum, boli armeni orientalis, corticum mirabolanorum indorum, corticum citri, ſeminum citri ana drach.ij. pulucrizentur omnia pulucrizanda ſubtiliter, et bulliant uſque ad conſumptionem tertiæ partis aquarum, & coletur, & colaturæ adde ſucci granatorum dulcium unc.vi. ſucci pomorum dulcium unc.v. iterum bulliant lento igne unica ebullitione, & cum ſaccharo quantum ſufficit fiat ſyrupus, qui ſic patienti exhibeatur.*

Recip. *prædicti ſyrupi unc.ij. aquæ betonicæ, lupulorum, tormentillæ ana unc.i. miſce, pro una uice.* Apparen*tibus uerò ſignis digeſtionis conſentientibus robore, & ætate ſequentem medicinam eradicatiuam dabis patienti.*

Recip. Diacatboliconis *unc.s. electuarij indij drach.ij. agarici electi ſcrup.iiij. zinziberis, ſalis gemmæ ana gran. iij.* Triferæ *perſicæ, turbith gummoſi ana drach. i. infundatur agaricus ut ſupra, & cum decoctione prædicta cordialium, fiat potus pulucrizatis pulucrizandis, ſi uerò in febre peſtilentiali materia melancholica maxime peccet à principio, etiam eam minorabis materiam cum ſequenti pharmaco, ut*

Recip. Diaſenæ *lenitiui drach. vi. confectionis amech drach.ij. floris caßiæ nouiter tractæ drach. iij. miſce, & diſſoluantur cum aqua meliſſæ, & fiat potus, qui apud*

diluculum

diluculum patienti exhibeatur, & quoniam derelictum eſt reſiduum materiæ melancholicæ cum praua, & occulta qualitate cor ipſum admodum infeſtantis, illud concoquatur cum ſequenti ſyrupo.

Recip. *Syrupi ſabor regis, ſyrupi de fumo terræ, de Endiuia ana unc. s. aquarum radicis tormentillæ, radicis ualerianæ, radicis borraginis ana unc.i.miſce, & aromatizetur cum modico cinnamomi, & corticum citri, uel ſic digeratur materia eadem.*

Recip. *ſyrupi de pomis cõpoſiti, de lupulis, de endiuia ana unc.s. aquarum tormentillæ, lupulorum, bugloſſæ ana unc.i.miſce, uel ſic digeratur materia cum ſyrupo ſequenti magiſtrali.*

Recip. *Epithimi, thimi, polypodij quercini, ſummitatum fumiterræ ana M.s. corticum citri, radicum ualerianæ, radicum bugloſſæ, radicum borraginis ana unc.s. been albi & rubei, ligni aloes, oßis de corde cerui ana drach. ij. ſerici crudi, limaturæ auri ana drach.s. iacintorum, granatorum, zaffirorum, ſmaragdorum, utriuſque margaritarum, ana ſcrup.i. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ tormentillæ, uſque ad cõſumptionem medietatis, deinde adde elebori nigri præparati drach.i. ſucci pomorum dulcium unc.iiij. ſyrupi de fumoterræ unc.iij.* Iterum *bulliant lento igne, & cum ſaccharo quantum ſufficit fiat ſyrupus, de quo*

Recip. *unc.iij. aquæ tormentillæ unc. ij. aquæ radicum ualerianæ unc.i.s. miſce pro una uice.* Et *attende quòd in febre peſtilentiali præcipuè pendente ab humore melancholico non debemus expectare completam digeſtionem propter malignam materiam, quæ continue agit in humores cordis, ideo ſumptis duobus uel tribus de prædictis*

ſyrupis

ſyrupis hortor,ut euacuetur materia faciens febrem pe ſtilentialem cùm ſequenti medicina eradicatiua.

Recip. Thimi,Epithimi,*polypodij quercini,foliculorum ſenæ ana* M. *i.florum* Borraginis,*bugloſſæ ana p. i. corticum mirabolanorum* Indorum unc. *s.* omnium *fragmentorum ana.drach.i.radicum ualerianæ,radicum* Tormentillæ,*radicum dictami albi ana unc. s. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquarum lupulorum,fumiterræ,* Tormentillæ,*ana uſque ad conſumptionem medietatis,deinde coletur,& cum colatura diſſolue* Diaſenæ *lenitiui. drach.vi.agarici electi. drach.i. s.* Zinziberis, *ſalis gemmæ ana gran.iiij.Cõfectionis amech.*Triferæ *perſicæ ana drach. ij.* Infundatur *agaricus cũ ſuis correctiuis in oximelle ſimplici quantũ ſufficit per nouẽ horas. deinde fiat potus,& patienti detur facta forti expreßione.*Et *atten de quod febris peſtilentialis non ſolum ex uno ſimplici humore,mala & occulta qualitate affecto contingere poteſt, uerum & ex permixtione plurium humorum quorum mala & occulta qualitas eis iuncta, febrem peſtilentialem progignit, & hæc eſt illa ſpecies* Emitritei *peſtilentialis,quæ ſecundum plurimum in peſtilentia apparet.rarò enim ſolus humor unus afficitur in corpore noſtro,quo fit,ut ſecundũ plurimũ plures afficiãtur humores in ipſa peſtilẽtia, et procreatis febribus cõpoſitis per nitioſißimus conducitur* Emitriteus.*Iterum attende quòd in peſtilentia,& in febre peſtilentiali magis uitiatur ſanguis praua & occulta qualitate,quia cum peſtilentia,& febris peſtilentialis pendeant à putredine humorum cordis, & magis humor ſanguineus abundat in corde quàm alius humor,quia cor eſt lacuna ſanguinis.*Ideo *eſt,quòd et malæ,& prauæ affectiones magis contingunt ſanguini,&*

ni, & propter hoc dico uobis, quod & ſi non ſemper in principio illarum diſpoſitionum fiat phlebotomia ſecundum plurimùm tamen coacti ſumus eam celebrare, poſt uerò ſanguinem magis in humore cholerico aduenit illa peſtilentialis affectio, cum poſt ſanguinem magis abundet cholera in corde quàm flegma & melancholia, tertio uerò in flegmate, quarto autem in melancholia, peſtifera hæc affectio contingit. Ideo *ex hoc patere poteſt febrem peſtilentialem in omnibus humoribus poſſe incendi magis in ſanguine, ſecundo in cholera, tertio in flegmate, & ultimo in melancholia, & in uno quippe ſimplici humore, & in pluribus mixtis, quo fit, ut detur febris peſtilentialis compoſita eo preciſe modo, quo ſupra narrauimus in capite de febribus compoſitis, cui peſtilentiali febri iunguntur symptomata offendentia aliquando membra principalia & illis deſeruientia, quibus prudens medicus ſuccurrere debet, cum ea nõ ſint aliquo pacto negligenda.* Primum *uerò ſymptoma, cui admodum medicus attendere debet, eſt uirtus uitalis offenſa, cui in febre peſtilentiali ſuccurrendum eſt, ſic primo per ſequentem mixturam pluries die noctuque ipſi ægrotanti exhibitam.*

Recip. *aquæ roſatæ lib.s. uini albi odoriferi unc. iiij. boli armeni orientalis drach. ij. miſce, propinetur aũt ipſi patienti, quoniã ultra hoc, quòd uirtutem cordis habet roborare, etiam præſeruat, ne quis in peſtilentia cadat, ratione enim aquæ roſatæ remittitur* Cauma *& incendium in febre iſta, ratione uini confortatur uirtus uitalis exiſtẽs in corde, ut ipſa confortata renuat materiam malignam cor ipſum turbantem, ratione boli armeni à proprietate confortatur cor; ultra hoc quod ſui ſtipticitate prohibet tranſitum uaporum uenenoſorum ad ipſum cor, & ideo*

laudo

laudo, quòd huius potionis aliquid pluries exibbeatur patienti, licet etiam poßit iſtud ipſis ſanis condonari in præſeruatione à febre peſtilentiali. Secundum remedium in confortatione cordis eſt ſequens.

Recip. *Aquæ diſtillationis florum borraginis, florum bugloßæ, radicum ualerianæ, radicum endiuiæ ſylueſtris, roſatæ muſcatæ ana lib.s. iacintorum, ſmaragdorum, granatorum, margaritarum ana drach.i. oßis de corde cerui, ſandalorum alborum, & rubeorum, been albi, & rubei, ſerici crudi ana ſcrup. ij. bulliant omnia inſimul uſque ad conſumptionem tertiæ partis aquæ, deinde coletur, & colaturæ adde ſucci acetoſitatis citri, ſucci limonum, pomorum dulcium ana unc.ij. uini granatorum unc.iiij. Iterum bulliant unica forti ebullitione uſque ad conſumptionem quartæ partis, deinde cum ſaccharo quantùm ſufficit fiat iuleb longum, quod aromatizetur ut infra.*

Recip. *Ambræ optimæ ſcrup.i. muſci fini gran.x. cinnamomi electi, macis ana drach. s. coraliorum rubeorum, ſeminum citri ana ſcrup.i. pulucrizentur omnia ſubtilißime, & ligentur in petia linea ſubtili, & ponantur in ſyrupo, & ſic ſtet per xxiiij. horas, & patienti propinabis dictum ſyrupum ei exhibendo unc.i. uel ij. pro uice, debilem enim cordis uirtutem reſtaurat, & à febre peſtilentiali, et peſtilentia hominem præſeruat.*

Tertium *præſidium in cordis cõfortatione eſt ſequẽs.*

Recip. *ſucci acetoſitatis citri, ſucci limonum, ſucci pomorum dulcium ana unc.iiij. florum bugloſſæ conditorum cum ſaccharo, florum borraginis, ana unc.ij. radicum ualerianæ conditarum cum ſaccharo, radicum bugloſſæ, radicum borraginis, radicum endiuiæ ſylueſtris. ana unc. i. omnia ſimul contundito, quibus contuſis adde ambræ optimæ*

422

timæ muſci optimi ana drach. s. omnium fragmentorum, coraliorum rubeorum, margaritarum, been albi, & rubei, oſsis de corde cerui, ſerici crudi ana unc. s. pulueris unicorni, boli armeni Orientalis optimi ana drach. i. ſacchari optimi quantum ſufficit, & fiat cõfectio, de qua æger quotidie capiat drach. ij mane & ueſperi, per duas horas ante cibum, Roborat enim cordis uirtutem, & facit crementum operationum uitæ, et præſeruat ne corpus in peſtilentiam, uel febrem peſtilentialem cadat.

Quartum remedium in uirtute uitali confortanda eſt ſequens.

Recip. Aquæ borraginis, ualerianæ, Tormentillæ, roſatæ muſcatæ, cicoreæ ana unc. iiij. ſandalorum alborum, & rubeorum, oſsis de cordis cerui, been albi, & rubei, ana drach. ij. corticum citri exſiccatarum, corticum limonum ana unc. s. canforæ, croci ana grana. v. uini albi optimi odoriferi, aceti optimi ana unc. iij. miſce, & unica leui ebullitione bulliant unà ſimul, deinde quotidie epithimabis cor patienti febrem peſtilentialem: ſui enim uirtute benigna confortat cor, propellitque omnem uenenoſitatem, quæ cordi poteſt accidere.

Quintum præſidium in rehabendo cordis uirtutem ualde reſolutam, & in reſoluendo malas putredines in corde inuentas, & in repellendo uenenoſos fumos ad cor aſcendentes.

Recip. Theriacæ magnæ optimæ unc. i. ſucci acetoſitatis citri, ſucci limonis ana unc. s. coraliorum rubeorum, ſeminum roſarum rubearum ana drach. s. canforæ, croci ana grana. iij. miſce, & omnia ſimul benè ducantur donec fiat linimentum, quo manè, & ueſperi inungas ægri totam cordis regionem: ſupra quam inunctionem pone etiã

petiam

petiam de ſtrico cremiſino, & certè ſublimè remedium eſt in præſeruatione à peſtilentia, & in cordis confortatione, et quoniam in febre peſtilentiali cor malignitatem acquiſitam ab hac febre conſentit cerebro.

Ideo & in ea cerebrum confortandum eſt. confortetur autem cum aromaticis, & rebus boni odoris, ſicut cum aqua roſata, cui aliquid canforæ permiſceatur, cum qua balneētur tempora, nares, et aures, ſed optimū cerebri confortatiuum eſt ſequens.

Recip. Succi acetoſitatis citri, ſucci limonis ana unc. s. margaritarum, fragmentorū omnium ana drach. i. garyophyllorum, cinnamomi electi, nucis muſcatæ, macis, folij, ligni aloes, ſandalorum alborum et rubeorum ana ſcrup. iiij. ambræ optimæ drach. i. s. muſci optimi ſcrup. i. laudani perfecti unc. s. omnia inſimul bene agitentur, & cum modico aquæ roſatæ muſcatæ incorporentur, & fiat pomum, quod geſtatum in manibus patientis febrem peſtilentialem, & illius, qui conatur præſeruari à caſu in ea, ſublime iuuamentum conducit, & quoniam eadem malignitas peſtilentialis hepati communicatur à minera læſionis, quæ eſt cor; ideo hortor quòd mane, & ueſperi, Epithemetur hepar ipſum ſequenti Epithemate.

Recip. Aquæ abſinthij, epathicæ, ſolatri, roſatæ, endiuiæ ana unc. v. ſpecierum cæroti triaſandalini unc. i. Aceti optimi unc. iij. ſpodij drach. ij. canforæ grana. x. pluerizentur pulueriʒanda ſubtiliter, & omnia miſceantur pro epithemate hepatis. Confortetur quoque hepar cum ſequenti mixtura, de qua mane, & ueſperi ante cibum per duas horas patiens capiat drach. ij.

Recip.

Recip. Specierum tria ſandalorum, ſpecierum Diarbodonis abbatis ana drach. ij. ſacchari optimi diſſoluti in aqua roſata muſcata quantùm ſufficit, et fiat confectio in rotulis, cum autem præ cordis malignitate ſtomachus in uirtute ſui naturali patiatur.

Ideo hortor ut mane, & ueſperi ante cibum, ſequenti unguento ſtomachus ungatur.

Recip. Olei ſpicæ, maſticis, olei citoniorum ana unc. ſ. Garyophyllorũ, macis, cinnamomi, nucis muſcatæ, ligni aloes, coraliorum rubeorum ana ſcrup. i. pulverizentur puluerizanda ſubtiliter, & cum cæra quantùm ſufficit, fiat unguentum molle pro ſtomacho. Et ſcias, quòd confectio ſupra dicta, & iuleb, in confortatione cordis ualent, & quoque in corroboratione uirtutis ſtomachi.

Iterum ſcias, quòd in febre peſtilentiali uel peſtilentia, accidit quãdoque ſincopis, uel lipotomia quædam: quorũ ſimptomatum curationem habebis, ſi cum confortantibus cor ſupradictis procedes. cum ſit ſincopis cordis paſſio pendẽs à debilitate uirtutis cordis propter reſolutionem ſpirituum, & caloris naturalis, non potentis gubernare humiditates cordis, ultimo attende, quòd in hac peſtilentiali febre, & in peſtilentia, plurimum accidunt apoſtemata, ut carbunculi, & antraces. quorum apoſtematum curatio eſt. primo ut procuretur, quòd materia quæ uenenoſa eſt, & maligna, attrahatur ad exteriora per locum antracis & carbunculi. qua attracta, remoueatur per apertam exituram in antrace, uel carbunculo.

Primum ingenium ad attrahendum eſt tale.

Recip. Gallum adhuc non coeuntem, uiuum, & illius anum depilabis, & immediate appones gallum cum ano

cc ſupra

ſupra antracem, & carbunculum. & tandiu teneatur quouſque gallus moriatur, & uidebis apertionem apoſtematis, et attractionem multæ materiæ uenenoſæ ab intus ad extra.

Secundum ingenium, eſt aſſumere ſæpe unum ſciſum ſecundum latitudinẽ per duas medietates, deinde unam medietatem linies cum theriaca magna optima, et apoſtemati appones, et optimum uidebis experimentum in attractione materiæ peſtilẽtis ad extra, et in remiſsione malignitatis eius merito theriacæ.

Tertium ingenium eſt ſequens linimentum, cum quo ſæpe apoſtemata lenire, & eſt optimum & expertum in attractione materiæ peſtiferæ ab intus ad extra per loca apoſtematum.

Recip. *Succi appij, ſucci ſcabioſæ, ſucci conſolidæ minoris, ſucci acetoſellæ, ſucci uincitoſichi, ſucci rutæ, ſucci granatorum ana unc. iiij. cum uitellis ouorum quantùm ſufficit, fiat linimentum, cuius portio aliqua extenſa ſupra petiam apponatur apoſtematibus poſt lenitionẽ factam cum eodem linimento.*

Quartum ingenium eſt ſequens ad hæc omnia dicta, quòd cucurbitula magna apponatur apoſtemati, qua ad extra apoſtema multum concreſcet, & multa materia mala ab intus ad extra attrahetur. poſt uerò repente ſcarificabis cum phlebotomo totum apoſtema, uel cauterizabis ipſum actuali cauterio aureo in tribus, uel quatuor locis, ut materia illa uenenoſa exeat, & auro membrum confortetur, ſtatim autem facto cauterio cum ſcarificatione appones ſequens emplaſtrum.

Recip. *Pomorum granatorum diuiſorum per [illegible] portiones numero decem, bulliant in aceto fortiſsimo*

uſque

uſque quo liquefiant, deinde colentur, & colaturæ adde ſucci conſolidæ minoris, ſucci acetoſellæ, ſucci appij ana unc. iij. Theriacæ magnæ unc. s. miſce, & fiat emplaſtrũ. Quòd ſi iſto emplaſtro æger non ſanabitur, relinque eum miniſtris medicorum, ſcilicet chirurgicis. Tu au*tem longè fuge.*

Alterum præterea ſimptœma plerunque contingit in febribus peſtilẽtialibus, & ſunt quædam maculæ apparentes per multa membra corporis febrientis, & maxime in illis, in quibus uiget maior caliditas, ſicut in dorſo, ibi enim interius inuenitur uena magna, quam chilim appellamus, in qua uiget multus ſanguis, & arteria magna eandem comitans uenam, multo ſanguine ſpirituali repletam, ab ambabus igitur uenis magna communicatur dorſo caliditas. ob quam cauſam primo, & in maiori quantitate, huiuſmodi maculæ ibi apparent. quas noſtris temporibus uulgus nominat (petechie) quæ apud Pau*lum bullæ nominantur, apud uerò alios papullæ & botor, & ſecundum quod maior ebullitio in cæteris membris creſcit, eædem bullæ in alijs exire incipiunt, quæ plurimum non exeunt niſi per motum materiæ, & actionem uirtutis.*

Ideo eſt, quòd incipiunt apparere in die Criſis, in quo fit motus materiæ in uirtutem, & uirtutis in materiam, & attende quòd ſecundum diuerſitatem humorum mala qualitate affectorum diuerſificantur, & bullæ iſtæ in colore, & modo ſubſtantiæ. Si enim febris peſtilentialis à ſanguine contigerit, earum color rubeus apparebit, alijs quippe eleuatiores propter maiorem ſanguinis quantitatem abundare in corpore. Si uerò à cholera citrinæ apparebunt, ſi à pituita albæ, ſi à melancholia ni-

græ uel liuidæ, ubi enim à dominio ſanguinis exibunt huiuſmodi maculæ, ſalubriores ſunt alijs, maiorem nobis ſalutis confidentiam arguentes.

Iterum attende, quòd ſi huiuſmodi maculæ apparebũt in die criſis cum imbecillitate uirtutis, fugit à nobis ſpes ſalutis, quoniam eſt ſignum, quòd tales maculæ exeunt per uiam ſimptomatis mali, non per uigorem uiritutis materiam uenenoſam potentis expellere.

Vbi uerò prædictæ maculæ apparuerint cum fortitudine uirtutis, ſignum eſt, quòd cura febris peſtilentialis cum dicto ſymptomate non eſt negligenda. Et propter hoc iterum attende. quòd ubi cum febre peſtilentiali non apparuerint adhuc huiuſmodi maculæ peccante ſanguine, uel alijs humoribus permixtis ſanguini, conuenit phlebotomia neceſſariò conſentientibus robore & ætate, ſicut ſupra narrauimus ex teſtimonio Galeni primo de differentijs febrium capite nono, & Pauli ſecundo artis medicæ capite xxxvi.

Vbi uerò cũ febre peſtilentiali exeunt huiuſmodi maculæ, certè communis modus praticæ eſt phlebotomiam negligere, quoniam natura non debet impediri à motu materiæ, cum quo utilitas & iuuamentum uirtuti aduenit, ſed propter materiam illam peſtiferam, & uenenoſam exire ab intus ad extra, uirtus ipſa alleuiatur.

Ideo medicus debet ſequi motum naturæ rectè operantis; phlebotomia autẽ facile motum illum impedire poſſet, quia poſſet ad intima reuocare materiam illam, quam natura tentat ad extra expellere.

Atende tamen quòd aliquando, non fui ego deceptus in faciendo phlebotomiam adhuc maculis illis incipientibus aapparere; quoniam conſideraui, & per ſigna cognoui,

gnoui,quòd magna erat plenitudo in corpore, & maxime ex ſanguine.cum maculæ illæ apparebant rubeæ, & ſic intentione habita ad multitudinem cauſæ præcedentis exiſtentis in uenis, quæ erat ſanguis, phlebotomiam commiſi,& cum ea benè me reperij,& iſtud præceptum habetur à principe in prima quarti capite de uariolis & morbillis;ubi oſtendit,quòd etiam illis apparentibus morbillis & uariolis, & fuerit in toto magna plenitudo, phlebotomia non eſt contumax. Sit autem talis phlebotomia parca,ut euacuet ſolam cauſam præcedentem,& uirtus reddatur potentior ad reſolutionem reſidui remanentis. ſit enim in omni tui euacuatione cuſtodia de uirtute,cum enim ipſa uirtus habeat militare contra materiam malignam & uenenoſam, non multum de ſanguine debes euacuare,quoniam arma uirtutis deperderentur.quæ ſunt ſanguis, ſpiritus, & naturalis calor, facta autem phlebotomia ſi erit expediens, dico ſi erit expediens,ſcilicet apparentibus ſignis maximæ repletionis in ſanguine.& dico ſi erit expediens, quia ſecundum plurimum cauere debemus à phlebotomia apparentibus illis maculis,& alium quippe modum curæ aſſequi debemus,qui eſt ſequens,apparentibus igitur huiuſmodi maculis à medicina laxatiua omnino cauere debes, quoniam per eam nedum materia mouetur ad oppoſitum motus, quem natura tentat,ſed ex agitatione facta ab ea,uirtus imbecillior fit,laudo tamen quòd aliquando adhuc apparentibus maculis illis,ſi expediet uti medicina,ſit lenitiua tantum euacuans à uijs latis, quoniam ſolum medicina illa euacuat ,materias communes fouentes materias proprias,abſque quod retrahat materiam ad interiora, quam natura ad extra conatur propellere.conuenit igi-

tur Manna, Caßia, Tamarindi, & huiuſmodi.

. . Vbi tamen loco medicinæ lenitiuæ quis uteretur clyſterio lenitiuo ſecurius eſſet, & magis ad propoſitum morbi: ſecurius quoque erit in hac febre peſtilentiali apparentibus his maculis curare febrem hanc, ſequendo motum naturæ, cum enim natura tentat ad extra expellere omni cura, omni diligentia, & ſollicitudine iuuemus naturam, ut materiam complete expellat, & hoc pluribus fit ingenijs.

Primum ingenium eſt, inuoluere ægrum in panno rubeo de ſcarlato, quoniam ſui caliditate, & inſpecto colore illius rubeo, ſanguis mouetur ad ipſum, & ad extra.

Secundum ingenium eſt, ut cum petia eiuſdem panni fiant frictiones toti corpori à ſurſum in deorſum, ratione enim motus in exterioribus, caliditas attrahitur, qua dilatantur uiæ, & cutis porroſitates, qua etiam materia attrahitur, et per eaſdem porroſitates apertas perſpirat, & euacuatur.

Tertium ingenium eſt, ut cum manibus madefactis in aqua ſimplici calida totum corpus fricando madefiat. humiditate enim aquea ſiccitas cutis facta arida à uehementia caliditatis & ſiccitatis febris tollitur, à caliditate uerò porroſitates aperiuntur, et ad cutim materia attrahitur, & eadem ad perſpirationem mouetur.

Quartum ingenium eſt, appoſitio cucurbitularum multarum paruarum quidem ſupra ſpatulas, brachia, pectus, dorſum, nateſque cum totis cruribus, ſurſum & deorſum. his enim certi ſumus, quod ſequemur motum, quem natura tentat unà cum attractione materiæ morbi, & exoneratione naturæ à multa materia mala & uenenoſa.

Quintum

Quintum ingenium eſt, propinare ægroto in exitu illarum macularum ſequentem potionem.

Recip. *Lentium unc. ij. aquæ fontis claræ lib. iiij. bulliant unica forti ebullitione deinde proijciatur aqua tota, & lentibus adde aquæ fontis claræ lib. iij. hordei mundi, & excorticati unc. ij. dactylorum enucleatorum numero iiij. miſce, & bulliant inſimul uſque ad conſumptionem medietatis. deinde coletur, & colatura patienti exhibeatur, & cum cibo, & ſine cibo. hortor tamen quod cũ omnibus prædictis ingenijs non negligamus cordialia cum quibus ingenijs, & cordialibus exhibitis, ſi maculæ illæ delituerint, tunc temporis medicinam ſi expedierit laxatiuam poteris ægroto condonare; iuxta modum quem in præcedentibus narrauimus: & hæc de febre peſtilentiali, & de ſuis ſimptomatibus dicta ſint.*

DE VARIOLIS ET MORBILLIS
Cap. XXII.

SCIRE *debes, quòd cum plurimum uariolæ, & morbilli apparent, quoniam ſignificant magnam ſanguinis ebullitionem. Eorum indicatio eſt ſupra peſtilẽtiam, uel febrem peſtilẽtialem futuram, et propter hãc cauſam doctores ſcribẽtes de febre peſtilentiali iungunt ipſi caput de morbillis, & uariolis, quæ affectiones diuerſæ ſunt ex parte materiæ, conuenientes tamẽ ex parte agẽtis, ex parte quidẽ agẽtis quoniã utraq; pẽdet à magna ſanguinis ebullitione, materiæ uerò quia morbilli à ſanguine cholerico originem trahunt, uariolæ uerò à ſanguine craſſiori melancholico, modum autem generationis earum diſpoſitionum ſub ſilentio tranſeo,*

cum à principe in prima quarti ſufficientiſsimè modus ille declaratus ſit. Et *ideo potius* Empiricè, *quàm rationaliter earum curam ponam.* Attende *igitur quòd uariolæ, & morbilli cum procedant à diuerſa materia, morbilli uidelicet à ſubtili, uariolæ uerò à craſſa materia.* Ideo *eſt, quòd morbillorũ cura facilior, & breuior erit, uariolarum uerò longior, & difficilior.* Iterum *attende, quòd uariolæ, & morbilli habent quatuor tempora earum conſiſtentiam menſurantia, uidelicet:* Principium, *augmentum, ſtatum, & declinationem, & quoniam ſtatus ſapit naturam præteriti augmenti, ideo debet medicus ſequi curam conuenientem augmento uariolarum, & morbillorum. in declinatione uerò medicus derelinquat naturæ, quæ rectè curabit uariolas, & morbillos, mundificabitque cutim, niſi tantæ ebullitionis, & acutiei fuerit materia illa, ut ueſtigia, & foueæ poſt uariolas in cuti remaneant.* Principium *autem ratione modi ſubſtantiæ materiæ peccantis in uariolis erit trium uel quatuor dierum, quoniam earum materia craſſa eſt, & non uelocis motus ad exitum.* Ideo *eſt, quòd non in breui poſt indicia uariolarum exeunt uariolæ, quia autem materia morbillorum tenuior eſt, & facilioris motus, ideo citius mouetur ad criſim, quare principium eorum abbreuiabitur, et ſic in prima uel ſecunda die morbilli ſecundum plurimũ incipiunt apparere, igitur in modo curæ primo diætam debes regulare, in principio enim utriuſque diæta ſit attenuans, quoniam ægritudines illæ ſunt ex repletione, & inanitio erit eorum cura, cum enim ſit uehemens ebullitio in ſanguine, & tota humorali maſſa, ideo cauendum ab his, quæ ſanguinem multiplicant, et humores exacuũt.* Et *ideo in principio apparentibus indicijs earum affectionum,*

ctionum, non dabis uinum, nec dabis cibaria calida, ſicut carnes, & oua recentia, non dabis piperata, neque acria, quoniā ab his uel ſanguis augetur, uel humores exacuuntur, ideo earum potus erit aqua hordei in principio, quoniam ultra hoc, quòd remittit ebullitionem, ad faciliorem præparat exituram, dabis endiuiam, lactucam, ſpinachia, cucurbitam, & alia infrigidantia, & humectantia, quoniam ab his ebullitio remittitur. Quòd ſi coactus fueris propter ætatem eleuare diætam, in principio detur iuſculum paruæ pullæ, decoctionis cucurbitæ, citruli, & aliarū rerum infrigidātium, & humectantium. Attende quoque quod in principio nō debet æger teneri coopertus multis pannis, ne ab ijs inducta caliditas adaugeat ebullitionem in materia faciente illas affectiones, neque debet teneri diſcoopertus pannis, ne frigiditate ambientis porroſitates corporis obſerentur, & fiat impedimentum ad exitum uariolarum, & morbillorum, ſit igitur patiens coopertus pannis moderatè, & in principio non ſint rubei, neque attractiui caloris, ut ſunt panni de ſcarlato, ne materia indigeſta attrahatur, & non dum præparata ad exitum, aduentante uerò augmento, quod erit poſt tres uel quatuor dies, poteris eleuare diætam ad ea, quæ uirtutem roborant, & materiam præparant ad exituram, ideo patiēti dare poteris panem tritum in brodio pullæ decoctū, poteris dare oua ſorbilia, ſcilicet uitellos, & in proceſſu uſque ad ſtatū poteris dare carnē pullinā in modeſta quātitate, dico in modeſta quātitate, ne natura à multitudine cibi grauitata materiā morbillorū, et uariolarū nequeat ad extra expellere. Aduētāte uerò ſtatu poteris eandē diætā, quàm in augmēto obſeruaſti, continuare, et nō dubites ſi Hippocrates dixerit in prima particula aphoriſmorū

quod

quod in ſtatu morbi tenuiſſima uti oportet diæta, quoniam hic non eſt ſtatus ebullitionis, ſed ſtatus exituræ uariolarum. Et ideo *fuerunt aliqui non damnandi, qui horum morborum conſiſtentiam diſtinxere, non per principium, augmentum, ſtatum, uel declinationem, ſed per primos, & ſecundos dies, ut in ſecundis quidem diebus poßimus diætam eleuare, ut diximus, et etiam uinum pauciſerum contribuere, & ſic diætam illam aliquantiſper eleuatam poteris continuare per totum tempus ſtatus, quod eſt in ſecundis diebus uariolarum exitus, deinde poſt hanc obſeruandam diætam poteris uariolas, et morbillos curare per adminiſtrationem phlebotomiæ, & potionis. Si igitur fueris in primis diebus, ut in tempore principij apparentibus indicijs ſanguinis, uel permixtionis ſanguinis cum alijs humoribus, ætate et robore conſentientibus, phlebotomiam poteris exercitare, ſignificatur enim quòd in ſanguine, & in tota humorali maſſa eſt ebullitio magna, quæ phlebotomia tollitur. Si enim illis indicijs apparentibus quis phlebotomiā negligeret, poſſet eſſe cauſa defluxus ſanguinis cum alijs humoribus ad aliquod membrum corporis humani, quòd ſi principale membrum fuerit æger necabitur, ſi uerò non principale, in eo generabitur apoſtema, quod merito peccātis materiæ magnæ ebullitionis, reddetur difficilis curæ, ideo illis apparentibus indicijs phlebotomiam nō debes prætermittere, cum uero apparere cœperint uariolæ, & morbilli, non exiſtentibus ſignis abundantis repletionis corporis, nequaquàm phlebotomiam committere debes, quoniam tentares oppoſitum motum, quem natura recte, & non errans committit, phlebotomia enim trahit ab extra ad intus, in exitu uerò uariolarum trahitur ab intus ad extra, ſi tamen*

men

men magna adeſſet repletio totius corporis, adhuc incipientibus uariolis exire, phlebotomiam ipſam poteris admittere, ea enim natura uigentior fit a materia exonerata ad regulandum reſiduum materiæ uariolarum, & morbillorum. ſi uerò ætas non conſenſerit phlebotomiæ, fuerint tamen indicia plenitudinis humoralis, & non ſanguineæ, cum maximè peccet cholera, poteris uentrem lenire, uel cum clyſterio lenitiuo, uel cum medicina nō eradicatiua ſed lenitiua, ſicut eſt ſequens.

Recip. *Florum uiolarum, ſebeſten,* Iuiubarum *ana* M. *s.* Dactylorum *enucleatorum numero ij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis. deinde colentur & cum colatura diſſolue* Mannæ *electæ unc. iij. uel floris* Caſſiæ *nouiter tractæ drach. x. et plus et minus ſecūdū ætatē, et robur uirtutis. facta uētris lenitione hortor, ut tota medici intentio ſit ad præparandum, & ad facilitandum exitum uariolarum & morbillorum, ideo laudo, quòd mane loco syrupi, & omni hora cū ſitierit patiens potet de infraſcripta decoctiōe.*

Recip. *Lentium excorticatarum* M. *i. hordei excorticati* M. *s ficuum ſiccarum numero iiij.* Dactylorum *enucleatorum numero iij.* Iuiubarū *numero xx. laccæ drach. i. s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionē tertiæ partis, deinde còletur, et colatura uſui reſeruetur, & ſic procede cum hac potione & regimine ſuperius dicto uſque quo uariolæ incipient cadere, & morbilli deliteſcere, & quoniam in his affectionibus oculi, nares, guttur, et pectus læduntur.* Ideo *eſt his omnibus ſuccurrendum cum ſequentibus, primo abluantur oculi cum aqua roſata, uel cum aqua decoctionis ſumach, ſuccurratur uero naſo per attractionē aquæ hordei, quidam enim*

enim oculos tangunt, & naſum cum auro. habet aurum à proprietate ut defenſet illa membra à nocumentis uariolarum & morbillorum, ſuccurratur uerò gutturi in ore detinendo ſaccharum candidum, uel ſæpe utendo ſequenti gargariſmo.

Recip. *aquæ plantaginis lib. i. ſyrupi mirtini unc. ij. miſce, ſuccuratur uerò pectori & pulmoni cum syrupo uiolato, cum syrupo myrtino, cum diapenidione ſine ſpeciebus, cũ diacodione, & cũ huiuſmodi, eã in ore detinẽdo & lambendo; aliquando uerò contingit poſt caſum uariolarũ, ut foueæ remaneant, & cauitates in cute, quibus ſuccurrendum eſt, eas diluendo cum ſequenti decoctione.*

Recip. *Aquæ fontis claræ lib. ij. ſalis communis unc. i. lappacij acuti unc. iij. miſce, & bulliant uſque ad conſumptionẽ medietatis aquæ, deinde coletur, & colatura uſui ſeruetur, et cum foueæ diluuntur hac decoctione, ſit ipſa frigida, ne caliditate aquæ foueæ magis dilatentur. Et hæc de Variolis & morbillis dicta ſint.*

FINIS.

*Venetijs in Aedibus Vincentij Valgriſij,
Menſe Februario.* M. D. L.

FINE-

BIBLIOTECA NAZ. ... VITT. ...

409

